

ស្រាវជ្រាវ ប្រែសម្រួល និង រៀបរៀងដោយ៖ តែឆ ចិត្រ

គម្រោងជ័យសង្គ្រាម

បុរាណចិន

ភាគទី២

ស៊ុន អ៊ូ

ឆ្នាំ ៥៤៤ - ៤៩៦

មុន គ.ស

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

លិខិតថ្លែងអំណរគុណ

ការបោះពុម្ពផ្សាយ តម្រាពិជ័យសង្គ្រាម បុរាណចិន លើកទី១
ទាំងពីរភាគនេះ គឺ បានទទួលការឧបត្ថម្ភពីសំណាក់

ឯកឧត្តម ខៀវ កាញារីទ្ធ រដ្ឋមន្ត្រី ក្រសួងព័ត៌មាន

និងជា

សមាជិកបណ្ឌិតសភាវិទ្យាសាស្ត្រនយោបាយ

នៃ ទីក្រុងក្សេម័ក សហរដ្ឋអាមេរិច

អ្នកស្រាវជ្រាវ ប្រែសម្រួល និង រៀបរៀងតម្រាពិជ័យ
សង្គ្រាម សូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះ ឯកឧត្តម ខៀវ កាញារីទ្ធ
និង លោកជំទាវ ព្រមទាំង ក្រុមគ្រួសារ សូមបាន ប្រកបដោយ
ពុទ្ធពរទាំង ៤ ប្រការ គឺ៖ អាយុ វណ្ណៈ សុខ និង ពលៈ
កុំបីឃ្លាងឃ្លាតឡើយ។

សូមឯកឧត្តម មេត្តាទទួលនូវការរីកក្តីភាពដ៏ស្មោះស្ម័គ្រ
អំពីខ្ញុំបាទ។

កំពង់ធំ, ថ្ងៃទី២០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១២

កែវ ចិត្រ (ប៉ាកកាឯក)

ចំណេះដឹងគ្រប់វិទ្យា

មាតិកា

តម្រាពិជ័យសង្គ្រាម

មាតិកា (ភាគទី២) ២

ជំពូកទី ៩ ៖ ការយាត្រាទំព័រ / ការចល័តទំព័រ ៣

ជំពូកទី ១០ ៖ លក្ខណៈសណ្ឋានដី / សណ្ឋានដីទីតាំង
(ជ័យភូមិ) ៤៧

ជំពូកទី ១១ ៖ ស្ថានការណ៍ទាំង ៩ ប្រការ / លក្ខណៈ
ទីតាំងទាំង ៩ ប្រការ ៧៧

ជំពូកទី ១២ ៖ ការវាយប្រហារដោយភ្លើង / ការវាយប្រហារ
ដូចភ្លើង ១៧៧

ជំពូកទី ១៣ ៖ ការប្រើចារកម្ម / ការប្រើសតិបញ្ញា ២០១

បញ្ជីវិចិត្ររូប ២៣៩

តម្រាពិជ័យសង្គ្រាម

(ភាគទី២)

និពន្ធដោយ៖ ស៊ុនអ៊ុំ

ឆ្នាំ ២២២ - ២៩៦ មុន គ.ស

ស្រាវជ្រាវ ប្រែសម្រួល និង រៀបរៀងដោយ៖

កែវ ចិត្រ

កំពង់ធំ. ខែមេសា គ.ស ២០១២

ទំព័រទី 1 នៃ 245

មាតិកា

(ភាគទី២)

- ជំពូកទី ៩ ៖ ការយ៉ាត្រាទ័ព / ការចល័តទ័ព
- ជំពូកទី ១០ ៖ លក្ខណៈសណ្ឋានដី / សណ្ឋានដីទីតាំង
- ជំពូកទី ១១ ៖ ស្ថានការណ៍ទាំង៩ប្រការ / លក្ខណៈ
ទីតាំង ទាំង៩ប្រការ
- ជំពូកទី ១២ ៖ ការវាយប្រហារដោយភ្លើង / ការវាយ
ប្រហារដូចភ្លើង
- ជំពូកទី ១៣ ៖ ការប្រើចារកម្ម / ការប្រើសតិបញ្ញា

បញ្ជីវិចិត្ររូប

ទំព័រទី 2 នៃ 245

ជំពូកទី ៩. ការយោគាធិព័ត / ការចល័តធិព័ត

សេចក្តីផ្តើម៖ សេចក្តីដែលមាននៅក្នុងជំពូក ដ៏គួរឲ្យ
ចាប់អារម្មណ៍នេះ គឺ ផ្ដើមបង្ហាញ បានយ៉ាងល្អក្នុង
ប្រការទី១ គឺ ល្អជាងចំណងជើងរបស់វាទៅទៀត។

ប្រការទី 1 ៖ ស៊ិនអ៊ូ បានហាលថា៖ ឥឡូវ យើងចូលដល់
សេចក្តីសំខាន់ អំពី ~~ការសង្កេត~~ និង ការសង្កេត
មើលសញ្ញា របស់ ~~សត្វ~~។ ប៉ុន្តែ កាត់ក្នុងឡាយ
ឲ្យបានលឿន ~~លឿន~~ ផ្លូវរក្សាទីតាំង នៅជិតជ្រលង
ដងអូរ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ~~គំនិត~~ ស៊ិនអ៊ូ ដែលមានសេចក្តី
ដូចខាងលើនេះ គឺ ~~ចង់និយាយថា~~ ចូរកុំឲ្យនៅអែនអែន
បង្អែរបង្អង់ តាមចំណោមទីទួលសោះកក្រោះ គឺ ត្រូវ
យកទីតាំងក្បែរនឹងចំណុចផ្គត់ផ្គង់ទឹក និង ស្មៅ។ បើ
ប្រៀបធៀបជាមួយស្នាដៃ វ៉ូរ៉ូ ជំពូកទី៣ មានសេចក្តី
ថា៖ «កុំអាស្រ័យនៅតាមរូងធម្មជាតិ ដូចជា៖ ប្រហោង
ច្រកភ្នំ»។ ចាងអ៊ី និទានរឿងខ្លី ជាឧទាហរណ៍ថា៖

ទំព័រទី 3 នៃ 245

រ៉ូទូឈាំង គឺជា មេចោរ កាលពីចុងរដ្ឋកាលហាន់ ហើយ
 ម៉ាយាន់ ត្រូវបានរាជការបញ្ជូន ឲ្យទៅកម្ទេចបនចោរ
 របស់គាត់។ មេចោរ រ៉ូទូឈាំង ដោយបានរកឃើញ
 ជម្រកមួយក្នុងរូងភ្នំ ចំណែក ម៉ាយាន់ មិនបានប្រឹង
 ប្រែងសម្រុកចូលទៅច្បាំងនោះទេ ប៉ុន្តែបែរជា ម៉ាយាន់
 ទៅដណ្តើមកាន់កាប់រាល់ ទីតាំងអនុគ្រោះទាំងឡាយ
 ដែលអាចគ្រងបញ្ហាបាន នូវជំនួយទឹក និង ស្មៅចំណី
 សត្វ។ រ៉ូទូឈាំង ក៏ធ្លាក់ខ្លួនចូលទៅក្នុងស្ថានភាពដុន
 ដាបអស់សង្ឃឹម ហើយត្រូវការភស្តុតាងម្រង់ ដែល
 រឿងនេះ បានជម្រុញឲ្យគាត់ចុះចាញ់ទាំងស្រុង។ នេះក៏
 ដោយសារតែ គាត់មិនបានយល់ដឹង អំពី ការមាន
 ប្រៀប ដោយនៅជិតជ្រុងដងអូរ។

ប្រការទី ២ ៖ (១). ចូរបោះបន្ទាយនៅលើទីទួលខ្ពស់,
 សេចក្តីអធិប្បាយ៖ តែមិនមែននៅលើភ្នំខ្ពស់នោះទេ គឺ
 គ្រាន់តែជាដីទួល ឬ កូនភ្នំទាប ដែលមានកម្ពស់ខ្ពស់
 ផុតពីដីភូមិស្រុក ដែលនៅជុំវិញនោះប៉ុណ្ណោះ។

ទំព័រទី 4 នៃ 245

ប្រការទី ២ ៖ (២). ចូរបែរមុខបន្ទាយទៅរកព្រះអាទិត្យ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ទូម្ព យកសេចក្តីនេះមក ដើម្បី
បកស្រាយបញ្ជាក់ថា៖ «ចូរបែរមុខទៅទិសខាងត្បូង»
ចំណែក ឆិនហាវ វិញពោលថា៖ «ចូរបែរមុខទៅទិស
ខាងកើត» (នឹងបរិយាយម្តងទៀត នូវសេចក្តីដូចមាន
ក្នុងជំពូកដដែលនេះនៅប្រការទី១១ ដល់ប្រការទី៣)។

ប្រការទី ២ ៖ (៣). ចូរកុំឡើងទីទួលខ្ពស់ ដើម្បីវាយប្រយុទ្ធ
ឡើយ មានហេតុគេទម្រើនណាស់ ក្នុងសង្គ្រាមឡើងភ្នំនេះ។

ប្រការទី ៣ ៖ បន្ទាប់ពីបានឆ្លងស្ទឹង ទន្លេ រួចហើយ អ្នកត្រូវ
ចាកចេញឲ្យឆ្ងាយពីវា។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ តាមសេចក្តី ដែល ឆាវកុង អះអាង
គឺ៖ «ដើម្បីជន្លបព្រោះតស៊ូ ឲ្យដេញតាមអ្នកមក»
ហើយ ចាងអ៊ុំ ក៏និយាយដែរថា៖ «ដើម្បីកុំឲ្យទុច្ចរតាក់
ដំណើរចលនាទ័ពរបស់អ្នក»។ នៅក្នុងអំណាចស្នាដៃ
តុងឆាន យើងឃើញមានជាសេចក្តី ថា៖ «ក្រែងលោ
សត្រូវវាឆ្លងទន្លេតាមមក» .ល. ក៏ប៉ុន្តែ តាមន័យ

ប្រយោគចុងក្រោយ សេចក្តីនេះ ហាក់ដូចគ្រាន់តែជា
ការថែមថយតែប៉ុណ្ណោះ។

ប្រការទី 4៖ នៅពេល ដែលកងទាហាន (សត្រូវ) ទន្ទ្រាន
ឆ្លងស្ទឹង ទន្លេ តាមដំណើរព្យូហ៍ទ័ពទៅមុខរបស់ពួកវា ចូរកុំ
សម្រុកទៅជួបតទល់នឹងពួកវា នៅពាក់កណ្តាលស្ទឹង ទន្លេ
ឲ្យសោះ។ ការណ៍ដែលល្អបំផុតនោះ ចូរសម្លៀក ទុកឲ្យទាហាន
ពួកវា ចំនួនពាក់កណ្តាលឆ្លងឲ្យរួចសិន រួចសឹមយើងបើកការ
វាយប្រហារទៅលើពួកវា។

សេចក្តីរកឃើញ៖ លីឈាន់ និយាយសំដៅ ដល់
ជ័យជំនះ ដ៏មហិមា របស់ ហាន់ស៊ិន ទៅលើ លុងដូ នៅ
ទន្លេរ៉ី។ បើងាកទៅមើលឆ្នាំដៃ ឈានហាន់ស៊ិន ជំពូកទី
៣៤ សន្លឹកក្រាសធំបត់ជាពីរ (ត្រង់សន្លឹកទី៦ លើផ្ទៃផ្នត់
ខាងឆ្វេង យើងឃើញថា រឿងចម្បាំងនោះ ត្រូវបានគេ
ពិពណ៌នាដូចតទៅ៖ «ទាហានទាំងពីរពួក ប្រឈមមុខ
គ្នា នៅច្រាំងម្ខាងម្នាក់ នៃ ទន្លេ។ នៅវេលាយប់
ហាន់ស៊ិន បានបញ្ជាទាហាន របស់ គាត់ឲ្យយកស្បោង
រាប់ម៉ឺនច្រកដីខ្សាច់ ពេញៗ ហើយដាក់គរលើគ្នា សាង
ជាទំលប់បានខ្ពស់ឡើង។ ខណៈនោះ គាត់ក៏កំពុងតែ

ទំព័រទី 6 នៃ 245

នាំទាហានរបស់គាត់ ចំនួនពាក់កណ្តាលឆ្លងទន្លេទៅ
 ដែរ គាត់ក៏វាយប្រហារទៅលើទ័ព លុងជូ ក៏ប៉ុន្តែ បន្ទាប់
 ពីគាត់បានប្រយុទ្ធមួយរយៈមក ក៏ធ្វើពុតជា ចាញ់ដែរ
 បរាជ័យ, គាត់ក៏ដកទ័ពថយវិលទៅកាន់ប្រាង្គម្ខាងទៀត
 នៃ ទន្លេវិញ។ លុងជូ ត្រេកអរណាស់នឹងជោគជ័យ
 ដែលមិននឹកស្មានដល់នេះ ហើយក៏ឧទ្ទានថា៖ «ខ្ញុំមាន
 អារម្មណ៍ថា ហាងស៊ីន ពិតជាកំសាកមែនតែម្តង
 ហើយ!» រួចលុងជូ ក៏ដេញតាមហាងស៊ីនទៀត ហើយ
 ក៏ចាប់ផ្តើម ឆ្លងទន្លេតាមទៅ ជាវេនរបស់គាត់ម្តង។
 ហាងស៊ីន ពេលនោះ ក៏បញ្ជូនទាហានមួយកង ឲ្យទៅ
 កាត់ផ្តាច់ប្រាសាទខ្សាច់ ដែលទប់ឆ្លងទន្លេនោះ ហេតុនេះ
 បានបើកឲ្យទឹកហូរគំហុកយ៉ាងខ្លាំង ទឹកហូរប៉ើងនាំ
 ទាហាន លុងជូ ដែលកំពុងឆ្លង ឲ្យចុះទៅខាងក្រោមទឹក
 ហើយខ្សែទឹកហូរ ក៏បានរារាំងមិនឲ្យ ទាហានជាច្រើន
 របស់ លុងជូ ទាំងនោះឆ្លងទន្លេរួចឡើយ។ ពេលនោះ
 ហាងស៊ីន បាន លើកទ័ពបកមកវាយទាហានខាងមុខ
 របស់ លុងជូ ដែលត្រូវបានកាត់ផ្តាច់ទ័ពក្រោយទៅ
 ហើយនោះ គឺ បើកការវាយម្តេចយ៉ាងកោលាហល

លុះដូ ខ្លួនឯងក៏លង់ខ្លួន នៅចំជាកណ្តាលនៃសេចក្តី
វិនាស។ ទាហានដ៏ទៃ របស់ លុះដូ ដែលនៅសល់លើ
ច្រាំង ក៏រត់ប្រាប្រាប្រាយ និង ភៀសខ្លួនទៅគ្រប់ទិស។

ប្រការទី 5 ៖ បើសិនជា អ្នកអន្ទះសារ រសើបចិត្តចង់ច្បាំង
អ្នកមិនត្រូវទៅជួបប្រឈមនឹងពួកសត្រូវនៅជិតទន្លេ ដែលវា
ត្រូវឆ្លងនោះទេ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ការណ៍នេះ ព្រោះខ្លាចក្រែងវាបង្កប់
ទ័ពការពារទាហានរបស់វា ដែលត្រូវឆ្លងស្ទឹងនោះ។

ប្រការទី 6 ៖ (១). ចូរចត ចងជលយានរបស់អ្នកនឹងខ្សែពួរ
ឲ្យងើបខ្ពស់ឡើងជាងសត្រូវហើយបែរមុខទៅព្រះអាទិត្យ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ សូមមើល ប្រការទី២ ក្នុងជំពូកនេះ
ឡើងវិញ។ ការសរសេរផ្លូវគ្នានៅទីនេះ ដោយភ្ជាប់ទៅ
នឹងទីតាំងលើទឹក គឺ ពិតជាឆ្គង។ បាងអ៊ុំ កត់ត្រាទុក
ដូច្នេះថា «អាចនិយាយបានថា ទោះជាកងទាហាន
នៅត្រៀមចាំខាងលើច្រាំងស្ទឹង ទន្លេ ឬ នៅលើទូក
ដែលបោះយុទ្ធក្នុងស្ទឹងទន្លេក្តី ក្នុងករណីដូចគ្នានេះ គឺ

ទំព័រទី 8 នៃ 245

ចាំបាច់ត្រូវតែតាំងទី ឲ្យបានខ្ពស់ជាងសត្រូវ ហើយ
បែរមុខទៅរកព្រះអាទិត្យដែរ»។ អ្នករក្សាធិប្បាយដទៃ
ទៀត មិនបាននិយាយ ឲ្យច្បាស់លាស់ផងទេនៅក្នុង
ចំណុចនេះ។

ប្រការទី ៦ ៖ (២). ចូរកុំធ្វើចលនាបញ្ជាសទ្ទិក ដើម្បី ទៅ
ជួប ប្រឈមនឹងសត្រូវឡើយ។

សេចក្តីរក្សាធិប្បាយ៖ ទូម្ព ពោលថា៖ «ដូចដែលទឹកហូរ
ពីលើចុះមកក្រោម យើងមិនត្រូវ បោះបន្ទាយនៅលើទី
ទំនាបសំយ៉ង់ចុះមកស្ទឹងទន្លេបានទេ ព្រោះខ្លាចក្រែង
សត្រូវនឹងបើកទ្វារទឹកបង្ហូរ ឲ្យប៉្រើងយើងរីវរក់ហូរចុះទៅ
តាមទឹក។ ដូច្នេះហូរ បានសម្គាល់ឃើញ ថា នៅក្នុង
កិច្ចការចម្បាំងតាមស្ទឹង ទន្លេ យើងមិនត្រូវសម្រុក
ទៅមុខបញ្ជាសទ្ទិកទេ មានហេតុភេទច្រើនណាស់
ដែលត្រូវនាំមកនិយាយ ដូចជា កងនាវាបស់យើងមិន
ត្រូវបោះយុទ្ធជាចតនៅក្រោមទឹកនៃសត្រូវទេ ដោយសារ
សត្រូវអាចនឹងយកប្រៀបតាមខ្សែទឹក ហើយវាមកវាយ
កម្ទេចយើងយ៉ាងរហ័សមួយរំពេច» នៅមានគ្រោះថ្នាក់

បែបផ្សេងទៀត ដែលត្រូវបានកត់ត្រាទុក ដោយអ្នក
អត្ថាធិប្បាយដទៃទៀត ដែលនិយាយថា សត្រូវអាច
ដាក់ថ្នាំបំបាត់ក្នុងទឹកឲ្យហូរចុះមករកយើងជាដើម។

ប្រការទី ៦៖ (៣). មានហេតុភេទច្រើនណាស់ ក្នុងកិច្ចការ
ចម្បាំងតាមស្ទឹង ទន្លេនេះ។

ប្រការទី ៧៖ ចំពោះ ការឆ្លងកាត់វាលភក់ ក្នុងស្រែអំបិល
ការព្រួយបារម្ភណ៍ជំពាក់ចិត្ត មានតែមួយគត់ គឺ ត្រូវឆ្លងកាត់
វាលភក់នេះ ឲ្យបានឆាប់រហ័សបំផុត ដោយកុំពន្យារពេល
សោះឡើយ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ដោយសារការខ្វះទឹកសុទ្ធ សភាព
គ្មានគុណភាព នៃ រុក្ខជាតិជាអាហារ របស់ មនុស្ស,
សត្វ និង ព្រោះវាជាទីទំនាប, ដីរាប ដែលមានលក្ខណៈ
បើកចំហ ចាំទទួលរងការវាយប្រហារ។

ប្រការទី ៨៖ (១). បើសិនជា អ្នករងការបង្ខំឲ្យចូលប្រយុទ្ធ
ក្នុងវាលស្រែអំបិល អ្នកត្រូវមានទឹក (សាប) និង ស្មៅ នៅ
ជិតខ្លួនរបស់អ្នក ហើយត្រូវបែរខ្នងរបស់អ្នក សំដៅទៅរក
គុម្ពោធប្រៃ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ លីឈាស់ កត់សម្គាល់ថា៖ ដំណាក់
ដូចជា មិនសូវទុរយសប៉ុន្មានទេ ចំពោះទីណា ដែល
មានដើមឈើ, ចំណែក ទូម្បូ ពោលថា៖ ដើមឈើ
ទាំងនោះនឹងជួយ ការពារផ្នែកខាងក្រោយខ្នងយើង។

ប្រការទី ៨៖ (២). មានហេតុភេទច្រើនណាស់ ចំពោះយុទ្ធ
នាការសឹក ក្នុងស្រែអំបិលនេះ។

ប្រការទី ៩៖ (១). នៅលើទីស្ងួតហួតហែង ចូរពង្រាបផ្ទៃដី
ឲ្យរាបតាមថ្នាក់, ចូរលើកដីឲ្យមាន ទីតាំងខ្ពស់ស្រឡះស្រួល
ចូលដល់ ដោយឲ្យមានដីទួលនៅផ្នែកខាងស្តាំ និង ផ្នែក
ខាងក្រោយខ្នងរបស់អ្នក,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ទូម្បូ ដកស្រង់សម្តី តែក្នុង ដែលបាន
និយាយថា៖ «កងយោធពលនិយមត្រូវមានស្ទឹងឬវាល
ភក់នៅផ្នែកខាងឆ្វេង និង ភ្នំ ឬ ទីទួលនៅផ្នែកខាងស្តាំ។

ប្រការទី ៩៖ (២). បើថា មានគ្រោះភ័យកើតឡើង គឺ វានៅ
តែពីខាងមុខ ហើយសុវត្ថិភាពនៅផ្នែកផ្តិតជាប់ពីខាងក្រោយ
ខ្នងយើង។ មានហេតុភេទច្រើនណាស់ចំពោះយុទ្ធនាការណ៍
សឹក នៅលើទីតាំងផ្ទៃរាបស្មើនេះ។

ប្រការទី 10 ៖ (១). សេចក្តីទាំងនេះ ជាមែកធាង ទាំង
៤ប្រការ ដ៏សំខាន់ នៃ វិជ្ជាកងទី៧។

★ សេចក្តីអធិប្បាយ៖ មែកធាងទាំង ៤ប្រការនេះ មាន
ឈ្មោះថា៖ (១). ភ្នំ, (២). ស្ទឹងទន្លេ, (៣). វាលភក់, (៤).
វាលរាប។ សូមធ្វើសេចក្តីប្រៀបធៀប ជាមួយ ភាសិត
យោធារបស់ ណាប៉ូឡេអុង លេខ១។

ប្រការទី 10 ៖ (២). ការណ៍ទាំងអស់នេះហើយ ដែលអាច
ញ៉ាំងឲ្យ អធិរាជលឿង (ឬ អធិរាជ ហ៊ងទី ឆ្នាំ 2697 – 2598
មុន គ.ស) ដែលបានរំលំរំលាយឲ្យវិនាសអធិរាជ ចំនួន ៤អង្គ
ផ្សេងទៀត រហូតទាល់តែបានសម្រេច។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ចំពោះរឿង «អធិរាជលឿង» នេះ
ម៉ឺយ៉ាវនិន ក៏បានពិនិត្យឃើញ មានភាពទំនងគួរឲ្យជឿ
ខ្លះដែរ ដែលថា មានការភាន់ច្រឡំក្នុងអត្ថបទ ព្រោះថា
គ្មានអ្វីបញ្ជាក់សោះ អំពី ការដែលថា អធិរាជហ៊ងទី
បានយកជ័យជំនះលើអធិរាជ ចំនួន៤អង្គ ផ្សេងទៀត
នោះ។ ក្នុងស្នាដៃ ស៊ីឈី (ជំពូកទី១) បាននិយាយតែ
អំពី ជ័យជំនះ របស់ព្រះអង្គ លើ យិនទី និង ឈីវី
តែប៉ុណ្ណោះ។ នៅក្នុងស្នាដៃ លាវតាវ មាននិយាយ ថា

ទំព័រទី 12 នៃ 245

«អធិរាជហាំងទី បានធ្វើចម្បាំង ចំនួន៧០ដង និង ធ្វើឲ្យ
អាណាចក្រ មានសន្តិភាព តែប៉ុណ្ណោះ។ ការពន្យល់
របស់ ឆាវកុង មានជាសេចក្តីថា៖ អធិរាជល្បឿង ជា
ស្តេចទី១ ដែលបានស្ថាបនាប្រព័ន្ធសក្តិភូមិ លើស្តេច
នគរចំណុះទាំងឡាយ ហើយ ស្តេចនៅនគរចំណុះ
មួយអង្គៗ (មានចំនួនដល់ទៅ ៤អង្គ) កាន់តំណែងជា
អធិរាជ។ លឺឃាន់ ប្រាប់យើងទៀតថា៖ តម្រាពិជ័យ
សង្គ្រាមបានប្រសូត្រជាដំបូងបំផុតគឺនៅក្រោមអំណាច
អធិរាជហាំងទី ដែលព្រះអង្គបានទទួលវា ពីមន្ត្រីរបស់
ព្រះអង្គឈ្មោះ ហ្វឺងហូវ។

ប្រការទី 11 ៖ (9). យោធាទាំងអស់ចូលចិត្តទីខ្ពស់
ជាងទីទាប។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ម៉ឺយ៉ាវធិន ពោលថា៖ «ទីតាំងខ្ពស់
មិនមែនត្រឹមតែជាទីដែល យល់ព្រមត្រូវគ្នា និង មាន
សុខភាពល្អ ថ្លៃថ្នូរប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែ វាថែមទាំងមាន
ឥស្សរៈភាពក្នុងទស្សនៈយោធាថែមទៀតផង, ទីទំលាប់

វាមិនមែនត្រឹមតែសើមជាំកខ្វក់ និងឧបទ្វិពប៉ុណ្ណោះទេ
វាថែមទាំងចាញ់ប្រៀបគេក្នុងការប្រយុទ្ធនឹងមន្ទៀត។

ប្រការទី 11 ៖ (២). ហើយទាហាន ក៏ចូលចិត្តទីដែលមាន
ពន្លឺព្រះអាទិត្យ ជាងទីងងឹតផងដែរ។

ប្រការទី 12 ៖ (១). បើសិនជា អ្នកយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះ
ទាហានរបស់អ្នក,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ឆាន់កុង ពោលថា៖ «ចូរធ្វើចលនា
សំដៅទៅទឹកស្អាត និង វាលស្មៅ ដែលអ្នកអាចឲ្យសត្វ
របស់អ្នកស៊ីនៅបាន»។

★ ប្រការទី 12 ៖ (២). ហើយតាំងបន្ទាយនៅលើដីរឹង ទាហាន
ក៏នឹងមិនឆ្លងរោគាព្យាធិគ្រប់បែបយ៉ាងនោះឡើយ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ចាងវ៉ុ ពោលថា៖ «ភាពស្រស់ស្អាត
នៃ អាកាសធាតុ ជួយការពារ សភាពឆ្លងរាលដាល នៃ
ជម្ងឺទាំងឡាយបាន»។

ប្រការទី 12 ៖ (៣). ហើយ អ្វីៗ ទាំងនេះ ក៏នឹងក្លាយជាមន្ត
អាគមន៍ នៃ ជ័យជំនះ។

ទំព័រទី 14 នៃ 245

• ប្រការទី 13 ៖ នៅពេលណា ដែលអ្នកចូលមកដល់ទីទួល ឬ ច្រាំងស្ទឹងទន្លេ ចូរកាន់កាប់ ចាប់យកផ្នែកខាងណា ដែល មានពន្លឺព្រះអាទិត្យ ដោយមានទីទួលចំណោតចុះមកពីខាង ក្រោយ និង ស្ដាំដៃរបស់អ្នក។ បើធ្វើដូចនេះបាន អ្នកនឹងអាច ចាត់ការកិច្ចការពារជាប្រយោជន៍សម្រាប់ ទាហានរបស់អ្នក តែម្ដង និង ទាញយកមកប្រើ នូវ ការមានប្រៀបខាងធម្មជាតិ តាមលក្ខណៈរបស់សណ្ឋានដីបានទៀតផង។

ប្រការទី 14 ៖ នៅពេលណា ដែលមានការទទួលរងផល ប៉ះពាល់ពីទឹកភ្លៀងធំជន់ឡើងពេញ ស្រុកភូមិ, ទឹកស្ទឹង ទន្លេ ដែលអ្នកនឹងឆ្លងកាត់ ក៏ជន់ឡើង ហើយបែកពពុះ ជាដុំៗ អ្នក ត្រូវតែ រង់ចាំ ទាល់តែវាជ្រាបស្រកទៅវិញសិន។

ប្រការទី 15 ៖ (១). នៅទីឋាន ស្រុកណា ដែលមានច្រាំង ចំណោតផ្ទាំងថ្ម ប្រកបដោយ ខ្សែទឹកហូរតាមចន្លោះនោះ ព្រមទាំងមានក្រហែងប្រហោងធម្មជាតិ រពើតរពើងជ្រុងជ្រៅ, សេចក្ដីអធិប្បាយ៖ នៅផ្នែកខាងក្រោយ អាចមានន័យ ថាជា៖ «ទីតាំងដែលហ៊ុំព័ទ្ធជុំវិញដោយច្រាំងរវិលចោត មានទឹករុករាននៅចំខាងក្រោយ»។

ប្រការទី 15 ៖ (២). គឺជាទីតាំងត្រូវកំណត់ព្រំប្រទល់ទុក,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ វាត្រូវបានកំណត់លក្ខណៈថាជា «ទីឃុំឃាំង ឬ គុកធម្មជាតិ» ឬ «ទីតាំង ដែលព័ទ្ធជុំវិញដោយជ្រោះនៅជាប់ជ្រុងទាំង៣ នាំឲ្យងាយស្រួលចូលទៅទីខាងក្នុង ក៏ប៉ុន្តែ ពិបាកនឹងចេញមកវិញណាស់»។

ប្រការទី 15 ៖ (៣). ទីដែលមានគុម្ពោធប្រែក្រាស់ជំពាក់ជំពិន,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ វាត្រូវបានកំណត់លក្ខណៈថាជា «ទីតាំងគ្របដណ្តប់ទៅដោយគុម្ពោធប្រែក្រាស់ ដែលមិនអាចប្រើលំពែងបាន»។

ប្រការទី 15 ៖ (៤). ទីតាំងដែលមានភក់ជ្រៅ,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ វាត្រូវបានកំណត់លក្ខណៈថាជា «ទីតាំង ដែលមានផ្ទៃរាបទាប មានភក់ជ្រៅ ដែលរទេះចម្បាំង និង ទាហានសេះមិនអាចឆ្លងកាត់បាន»។

ប្រការទី 15 ៖ (៥). និង ទីតាំង ដែលមានដីប្រេះក្រហែង។

សេចក្តីរវល់ប្បាយ៖ លក្ខណៈទីតាំងមួយចំនួន (ត្រូវបាន
កំណត់ដោយ ម៉ូយ៉ាវនិន ថាជា៖ «ផ្លូវចង្អៀត» ដែល
លំបាក នៅចន្លោះពឹងថ្ម»។ ចំណែកនៅក្នុងកំណត់ត្រា
របស់ ទុម្ព បានសរសេរថា៖ «ដីដែលក្រាលគ្របដោយ
ដើមឈើ និង ផ្ទាំងថ្ម ហើយ ជួបប្រសព្វដោយជ្រោះ
និង ជ្រលង ជ្រៅ»។ ការនិយាយយ៉ាងនេះ វាមិនសូវ
ច្បាស់ទេ ប៉ុន្តែ ចាលីន បានពន្យល់យ៉ាងច្បាស់ល្មម
គ្រប់គ្រាន់ ថាជា ទីតាំង ដែលមានលក្ខណៈតូចចង្អៀត
និង ស្មោកគ្រោគ, ចំណែក ចាងអ៊ី ក៏យល់ឃើញដូចគ្នា
យ៉ាងនេះដែរ។

និយាយជារួម, ទម្ងន់ នៃ ការបកស្រាយ របស់
អ្នកអត្ថាធិប្បាយទាំងឡាយ គឺពិតជា ទន់ទោរទៅរក
ការយល់ឃើញថាជា «ជ្រលងភ្នំ»។ ក៏ប៉ុន្តែន័យសេចក្តី
ជាធម្មតា ក្នុងភាសាចិននៅក្នុងទីនេះ គឺជា «ទីចង្អៀត
ឬ ច្រកតូច» ហើយចំពោះ ការពិតក្នុងន័យសេចក្តីជា
ភាសាចិននៅចំណុចដទៃ ក្នុងប្រយោគនេះ បង្ហាញ
ថាជា ធម្មជាតិនៃជ្រលងភ្នំទៅវិញ, ការណ៍នេះ បាននាំ

ឲ្យខ្ញុំគិតថា នៅចំណុចនេះ ស៊ុនរិទ្ធ កំពុងតែនិយាយ
ត្រឹមតែជា ទិវិសេសមានដីប្រះក្រហែងតែប៉ុណ្ណោះឯង។

ប្រការទី 15 ៖ (៦). អ្នកគួរតែ ចាកចេញ ពីទីតាំងទាំងនោះ
ឲ្យបានលឿន តាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ហើយ កុំចូលទៅ
ជិតទីនោះទៀតឲ្យសោះ។

ប្រការទី 16 ៖ នៅពេល ដែលយើងចាកចេញពីតាំងរបៀប
ដូចនេះហើយ យើងត្រូវបញ្ចាំង ឲ្យសត្រូវរបស់យើងចូលទៅ
ក្នុងទីនោះវិញម្តង, នៅពេលយើងបែរមុខទៅរកទីរបៀបនេះ
យើងត្រូវ ទុកឲ្យសត្រូវរបស់យើង បែរខ្នងទៅរកទីរបៀបនេះ
វិញទៅចុះ។

★ ប្រការទី 17 ៖ នៅក្បែរបន្ទាយទាហានរបស់អ្នក, បើមានភូមិ
ស្រុក ប្រកបដោយភ្នំ អូរ ត្រពាំង ដែលមានវារីជាតិព័ទ្ធជុំវិញ,
មានក្រឡុក ដែលប្រកបដោយ សារពើរក្ខជាតិ ដូចជា ដើម
ប្របុស្ស, ត្រែង ឬ ដើមឈើ ប្រកបដោយគុម្ពោធពីក្រោម,
អ្វីៗ ទាំងនេះ អ្នកត្រូវតែកាត់ជម្រះវាចេញ ឲ្យស្អាត ស្រឡះ
ដោយប្រយ័ត្នប្រយោជន៍ ហើយរកមើល បើវាមានទៀត
ព្រោះទីរបៀបនេះហើយ ដែលអាចបង្កប់ទ័ពបាន ឬ ពួក
ចារកម្មមានល្បិច ចូលចិត្តសម្លាប់លាក់ខ្លួន។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ចាងអ៊ី បានកត់ត្រាទុកជាសេចក្តី
ថា៖ «យើងត្រូវតែរក្សាការពារជានិច្ច ទល់នឹង ជនក្បត់
ដែលលាក់ខ្លួននៅ ជិតៗ នោះ លបធ្វើហេរកម្មបញ្ជូន
ចេញដោយសម្ងាត់នូវដំណឹង អំពី ចំណុចខ្សោយរបស់
យើង និង លបស្តាប់បទបញ្ជារបស់យើង»។

ប្រការទី 18 ៖ បើសត្រូវស្ថិតនៅ វិតខ្លួនយើង ហើយវានៅ
តែស្ងប់ស្ងៀមនោះ គឺ វាកំពុងតែពឹងផ្អែក អាស្រ័យលើ ភាព
ខ្លាំងពីធម្មជាតិ នៃ ទីតាំងរបស់វាហើយ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ស៊ុនអ៊ី បានកត់ត្រានៅទីនេះម្តង
ទៀតហើយ ស្តីពី ការអានសញ្ញាទាំងឡាយ វាជាប្រការ
ល្អណាស់ ដែលការណ៍នេះ អាចបញ្ចូលទៅក្នុង
សៀវភៅក្បួនយោធាសម័យទំនើប ដូចជា៖ ស្នាដៃ
របស់ មេទ័ពប្រាជ្ញនិស ផូវែល (Gen. Baden - Powell)
ដែលមាន ចំណងជើងថា៖ «ជំនួយស្នាតិទាហានល្អប»
(Aids to Scouting)។

ប្រការទី 19 ៖ នៅពេល ដែលសត្រូវ វារក្សាគម្លាតចម្ងាយ មួយអង្គី ហើយវាព្យាយាម ដើម្បីបង្កហេតុ បបួលច្បាំង ជាមួយនឹងយើង គឺ វាសើបរសល់ ចង់ឲ្យកងណាមួយ របស់ វា នៅភាគម្ខាងទៀត បានសម្រុកចូលមករកយើងហើយ។

សេចក្តីរក្សាចម្ងាយ៖ ការណ៍នេះ ប្រហែលជាដោយសារ តែវាឃើញយើងស្ថិតនៅលើទីតាំង ដែលមានប្រៀប ខ្លាំងជាងវា ហើយវាចង់ដេញយើងចេញ ដើម្បីដណ្តើម យកទីនេះតែម្តង។ ទូម្ភូ ពោលថា៖ «បើវាចូលមកកៀក ជិតយើង ហើយវាព្យាយាមជម្រុញ យើងឲ្យចូលច្បាំង នោះ វាហាក់ដូចជាស្អប់ខ្ពើមយើង ហើយមានលទ្ធភាព តិចណាស់ ដែលយើងត្រូវឆ្លើយតបចំពោះការប្រឆាំង របៀបនេះ»។

ប្រការទី 20 ៖ បើសិនជា មើលទៅ ទីតាំងបន្ទាយរបស់វា មានសភាពងាយស្រួលឲ្យយើងចូលវាយលុកនោះ គឺវាកំពុង តែលូងលោម អន្លង់បញ្ឆោត ដាក់នុយឲ្យយើងតែប៉ុណ្ណោះ។

ប្រការទី 21 ៖ (១). បើមាន ចលនាកក្រើក តាមរវាងដើម ឈើក្នុងព្រៃ វាបង្ហាញថា សត្រូវកំពុងសម្រុកចូលមកហើយ។

ទំព័រទី 20 នៃ 245

សេចក្តីរិះបន្ទាយ៖ ឆាវកុង ពន្យល់រឿងនេះថាជា «ការ
រំលំដើមឈើបើកផ្លូវ» ហើយចំណែក ចាងវ៉ុរពោលថា៖
«ត្រូវឲ្យទាហានឈ្លបយកការណ៍ ម្នាក់ៗ ឡើងដើមឈើ
ខ្ពស់ ហើយសង្កេតមើលចលនាសត្រូវ។ បើទាហាន
ឈ្លបយកការណ៍បានឃើញថា ដើមឈើក្នុងព្រៃ កំពុង
តែមានចលនា ហើយ ញ័រញ័យ, គេគួរតែដឹងថា ពួក
សត្រូវកំពុងតែកាត់ដើមឈើរំលំសម្អាតច្រកផ្លូវសម្រាប់
ព្យួរទ័ពរបស់វាហើយ»។

• ប្រការទី 21 ៖ (២). បើលេចចេញ នូវ ផ្ទាំងទស្សនីយភាព
អ្វីមួយនៅកណ្តាលវាលស្មៅក្រាស់ នោះមានន័យថា សត្រូវ
ចង់ធ្វើឲ្យយើងមានការសង្ស័យហើយ។

សេចក្តីរិះបន្ទាយ៖ ការពន្យល់ របស់ ទូរ៉ុ ដែលបានខ្ចីពី
ឆាវកុង មកនោះ មានជាសេចក្តីថា៖ «ការលេចបង្ហាញ
ចេញមក នូវ ផ្ទាំងទស្សនីយភាពមួយចំនួនណានោះ ឬ
រូបរាងជា រោងនៅចំកណ្តាលកម្រាស់ នៃ សារពើ
រុក្ខជាតិ គឺ ជាសញ្ញាយ៉ាងប្រាកដថា សត្រូវបានភៀស
ខ្លួនទៅហើយ តែថា ដោយសារវាខ្លាចយើងដេញតាម
វាក៏បានសាងសង់កន្លែង ដោយលាក់កំបាំង ដើម្បីនឹង

ធ្វើឲ្យយើងសង្ស័យថាជា កងទ័ពបង្កប់»។ វាជាសញ្ញា
លេចចេញមកថា «ផ្ទាំងទស្សន៍វិស័យភាព» ទាំងអស់នេះ
គឺ ត្រូវបានគេសាងសង់តម្លើងរួមជាមួយគ្នា ដោយដើម
ស្មៅ រីឯងៗ ដែលបានមកពីទាហានខ្មាំងយកមកតាម
ផ្លូវដែលវាបានដកថយឆ្លងកាត់មកនោះ។

ប្រការទី 22 ៖ (១). ការណ៍ដែលមាន សត្វបក្សាបក្សី វា
ផ្តើម ហើរឡើងទៅខាងលើអាកាស វាជាសញ្ញាបញ្ជាក់ថា
មានកងទ័ពពួនស្នាក់នៅម្តុំទីនោះហើយ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ សេចក្តីពន្យល់របស់ ចាងវ៉ី គឺពិត
ជាត្រឹមត្រូវ ដោយគ្មានមន្ទិលសង្ស័យអ្វីឡើយ ត្រង់ថា៖
«កាលណា សត្វបក្សាបក្សី កំពុងតែហោះហើរ តាម
បណ្តោយជួររបស់វា ត្រង់ៗ សុខៗ ក៏ស្រាប់តែស្ទុះហើរ
ឡើងទៅខាងលើ នេះមានន័យថា មានទាហានពួន
បង្កប់ ស្នាក់ នៅចំណុចណាមួយខាងក្រោមនោះ មិន
ខានឡើយ»។

✦ ប្រការទី 22 ៖ (២). ការណ៍ ដែលសត្វព្រៃស្ទុះ ភ្ញាក់ ផ្អើល ឡើង វាជាសញ្ញាឲ្យដឹងថា ការវាយប្រហារជាបន្ទាន់ណាមួយ កំពុងតែខិតជិតមកដល់ហើយ។

✦ ប្រការទី 23 ៖ (១). នៅពេល មានធ្វល់ហុយឡើង ដូចជា សរសរយ៉ាងខ្ពស់ វាជាសញ្ញាបញ្ជាក់ន័យថាមានរទេះចម្បាំង កំពុងតែសម្រុកចូលមកហើយ, ពេលដែល មានធ្វល់ហុយ ឡើងលើ ក្នុងរយៈកម្ពស់ទាប តែវាហុយក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំ ទូលាយ នេះជាសញ្ញាបញ្ជាក់ឲ្យឃើញថា មានទ័ពផ្ទើរជើង កំពុងតែសម្រុកចូលមកជិតហើយ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ «ខ្ពស់ ហើយ ស្រួច» ឬ ឆ្ពោះឡើង ទៅខាងលើយ៉ាងខ្ពស់ គឺ ពិតជាអ្វីដែលត្រូវបាននិយាយ បំផ្លើសចំពោះការហុយធ្វល់។ ចំពោះអ្នកអត្តាធិប្បាយ ទាំងឡាយ ពន្យល់ អំពី បាតុភូតនេះ ដោយនិយាយថា គឺជា សេះ និង រទេះ ដែលវាធ្វល់ជាងមនុស្ស ហើយធ្វើ ឲ្យហុយប៉ើងធ្វល់ច្រើនជាង ហើយរទេះ បរតាមគ្នា ពីមួយ ទៅមួយ ឯចំណែកទាហាន គឺ លើកគ្នាដើរ ដោយជើង ជាច្រើនជួរទន្ទឹមគ្នា ។

ទាក់ទងទៅនឹង ចាងវីរី ដែលគាត់និយាយថា៖

«រាល់ការបាត់បង់ (ត្រូវតែបញ្ជូនកងឈ្លបយកការណ៍ ឲ្យទៅជាមុន, នរណា ដែលមើលឃើញចូលហុយឡើង ទៅលើដោយសារសត្រូវ នឹងត្រូវបំផ្លាញសេះ បកមក រាយការណ៍ ជូនអគ្គបញ្ជាការកងទ័ពវិញ្ញា្គម»។ បើ ប្រៀបធៀបជាមួយស្នាដៃ មេទ័ព បាដិន ផូរីល ដែល សរសេរថា៖ «នៅពេលអ្នកធ្វើចលនាតាមបណ្តោយផ្លូវ រអាចនិយាយថា នៅក្នុងប្រទេសសត្រូវទៅចុះ, ភ្នែក របស់អ្នកត្រូវមើលឲ្យបានឆ្ងាយ រំពែកសត្រូវ ឬ សញ្ញា ទាំងឡាយរបស់វា ដូចជា ចំនួនលេខ, ចូលី ដែលហុយ ឡើង, សត្វស្លាបដែលវាផ្អើលហើរឡើង, ពន្លឺចាំងចេញ ពីរអាវុធ .ល. ។ (ជំនួយស្មារតីកងឈ្លបយកការណ៍, Aids to Scouting ទំព័រទី២៦)។

✓ ប្រការទី ៖ 23 (២). ពេលណា ឃើញថា សត្រូវបំបែកគ្នា ចេញទៅតាមទិសដៅ ផ្សេងៗ គ្នា ការណ៍នេះ បង្ហាញថា កងទាហានសត្រូវទាំងនេះ ត្រូវបានគេបញ្ជូន ឲ្យទៅប្រមូល ឧសដុត។ បើមានធូលីអណ្តែតឡើងពីរ បីដុំ ដូចជា ពពក ទៅមកៗ មានន័យថា ទាហានកំពុងតែបោះជំរុំ។

ចាងអ៊ី ពោលថា៖ «នៅក្នុងការបែងចែក ភារកិច្ច ការពារតាមទិសតំបន់ រៀងៗខ្លួន គឺត្រូវបញ្ជូនសេះលឿនទៅស្ថាប័នស្នង់មើលទីតាំង និង មើលឲ្យដឹងប្រាកដចំណុចខ្លាំង និង ចំណុចខ្សោយ តាមគ្រប់រាល់កាលទេសៈ។ ដូចនេះ ចលនាទ័ពអាចនាំឲ្យមានផលវិបាកយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ដោយសារតែចលនារបៀបនេះប៉ុណ្ណោះឯង។

ប្រការទី 24 ៖ (១). មិនសូវនិយាយ ឬ និយាយដាក់ខ្លួនហើយ បង្កើនការត្រៀមរៀបចំ នេះជាសញ្ញា បង្ហាញថាសត្រូវកំពុងតែត្រៀមខ្លួនសម្រុកចូលមកហើយ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ទូម្ព ពោលថា៖ «បើគិតទៅ ពួកសត្រូវនៅមានគោលដំហែរទន់ខ្សោយ ដោយសារពួកវាខ្លាចក្រែងយើងយ៉ាងខ្លាំង។ កម្មវត្ថុរបស់ពួកវា គឺធ្វើឲ្យយើងប្រមាថ និង ធ្វេសប្រហែស បន្ទាប់ពីនោះមកវាវិនិច្ឆ័យប្រហារយើងតែម្តង»។ ចាងអ៊ី និយាយដល់រឿង ធានតាត់ នៃ នគរឈីម៉ូ កំពុងប្រឈមច្បាំងនឹងកងទ័ពយេន ដែលដឹកនាំដោយ ឈីឈា។ នៅក្នុង

ជំពូកទី៨២ នៃ ស្នាដៃ ស៊ីឈី ដែលយើងបានអាន គឺ មានសេចក្តីថា៖ «ធានតាត់ បាននិយាយដោយចំហ ថា៖ សេចក្តីភ័យខ្លាចរបស់ខ្ញុំ មានតែមួយគត់ គឺ ក្រែង តែទាហានយេនកាត់ប្រមុះអ្នកទោសនគរឈីម៉ូ ហើយ យកពួកគេទៅដាក់នៅពីមុខជួរទាហានវា ដើម្បីវាយ ប្រហារតតាំងនឹងយើងទេ នោះនឹងក្លាយទៅជា សេចក្តី អន្តរាយ នៃ ក្រុងរបស់យើងនេះហើយ។

ភាគីម្ខាងទៀត ដែលជាសត្រូវនោះ ត្រូវបានគេ នាំពាក្យធានតាត់យកទៅប្រាប់ បន្ទាប់មក ពួកគេក៏ ធ្វើតាម ប្រៀបដូចជា ការឲ្យយោធពលរំលោភដែរ ប៉ុន្តែ ចំពោះ អ្នកនៅក្នុងក្រុងវិញ គេមានចិត្តក្តៅក្រហាយ ដោយសារ សាច់ញាតិសារលោហិតរបស់ពួកគេ ត្រូវ បានកាត់អវយវៈចេញ ហើយពួកគេ ក៏មានសេចក្តី ភ័យខ្លាច ក្រែងលោខ្លួនគេធ្លាក់ខ្លួនទៅក្នុងដៃសត្រូវដែរ ដូចនេះ ពួកគេ ក៏នៅមានវិញ្ញាណរក្សាសេចក្តីក្លាហាន ការពារខ្លួនយ៉ាងក្រវើតលើសដើមទៅទៀត។

ទំព័រទី 26 នៃ 245

លើកនេះ ម្តងទៀតហើយ ធានតាន់ បាន
 បញ្ជូនចរាចរសព្វនាំពាក្យទៅប្រាប់សត្រូវថា៖ «អ្វីដែល
 ខ្ញុំកោតខ្លាចជាងគេនោះ គឺ ក្រែងតែទាហាននគរប្រយោជន៍
 អាចនឹងដឹកកកាយផ្លូវដូនតា ដែលនៅក្រៅក្រុង ហើយ
 ប្រមាថមើលងាយ មើលថោកមកលើ ដីដូនដីតា បុព្វ
 បុរសរបស់យើងទេ ទើបនាំឲ្យយើង ឈឺចាប់ក្នុងចិត្ត
 ខ្លាំងបំផុតនោះ។

ភ្លាមនោះដែរ ទាហានប្រយោជន៍ ដែលឡោមព័ទ្ធ
 ក្រុងទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាដឹកកកាយ ផ្លូវ និង ដុតសាកសព
 ដែលមាននៅក្នុងផ្លូវទាំងនោះដែរ។ អ្នកក្រុងដីម្ល៉េះ មើល
 ឃើញយ៉ាងដាក់ស្លែង ដោយកំហឹងពីក្នុងកំផែងជញ្ជាំង
 ក្រុងទៅ ឃើញនឹងភ្នែក ក៏នាំគ្នាយំសោក ដោយសេចក្តី
 អាណិតអាសូរដីដូនដីតារបស់ខ្លួន ហើយ ទាំងអស់គ្នា
 អស់សេចក្តីអត់ធន់ខន្ត្រីអ្វីទាំងអស់ ពួកគេនឹកចង់តែ
 ចេញទៅក្រៅក្រុង ទៅរកច្បាំងគ្នាតែម្តង សេចក្តីក្រៃ
 ក្រោធរបស់ពួកគេ ក៏កើនឡើងដល់ទៅដប់ដង។ ខណៈ
 នោះ ធានតាន់ ដឹងថា យោធារបស់គាត់ មានលក្ខណៈ
 រួចរាល់ ដើម្បីបើកការវាយប្រហារហើយ។ ជាការ

៥ ជំនួសឲ្យដាវ ដែលគាត់ខ្លួនឯង ក៏ធ្វើរញ៉ាំងដែរ គឺ គាត់
 បែរជាកាន់ចបកាប់នៅនឹងដៃរបស់គាត់ និង បញ្ជាអ្នក
 ដទៃទៀត ដោយមិនរើសមុខមនុស្សក្នុងចំណោមអ្នក
 ចម្បាំង ល្អៗ បំផុតរបស់គាត់ឲ្យធ្វើដូចនេះដែរ, ចំណែក
 ជួរទាហានទាំងឡាយ ត្រូវបំពេញដោយ ប្រពន្ធ និង
 សហាយ។ ពេលនោះ គាត់ទទួលទានអាហារទាំងអស់
 ដែលនៅសល់ ហើយ គាត់ក៏បញ្ជាទាហានរបស់គាត់
 ឲ្យបរិភោគឆ្អែតដែរ។ ទាហាន មែនទែននោះ ត្រូវបាន
 គាត់ប្រាប់ឲ្យនៅលាក់ខ្លួនកុំឲ្យគេឃើញ ហើយនៅតាម
 កំពែងទីក្រុង គាត់ដាក់សុទ្ធតែមនុស្សចាស់, មនុស្សជរា
 និង មនុស្សស្រីឲ្យនៅយាមរក្សា។

កិច្ចការនេះត្រូវបានបំពេញរួចរាល់ បេសកជន
 ក៏ត្រូវបានបញ្ជូនទៅបន្ទាយ សត្រូវដើម្បីរៀបចំដំណើរ
 សុំចុះចាញ់, ខណៈនោះ ទាហានយេន ក៏ចាប់ផ្តើម
 វិស្វកម្មច្រៀងយ៉ាងសប្បាយរីករាយឡើង។ ធានតាន់ ក៏
 បានប្រមូលប្រាក់សុទ្ធ ចំនួន ២០,០០០រេកាស៍ ពីប្រជា
 ភូតាស្រី និង បានឲ្យអភិជនក្នុងនគរឈឺម៉ូ ជួយបញ្ជូន
 ប្រាក់ទាំងនេះ ទៅជូនមេទ័ពយេន ព្រមដោយពាក្យ

ទំព័រទី 28 នៃ 245

អង្គរល្អងលោមថា នៅពេលដែលក្រុងនេះ ចុះចាញ់
មែនទែនទៅ គាត់នឹងឲ្យយកទ្រព្យសម្បត្តិតាមផ្ទះ ឬ
ប្រគល់ឲ្យស្រូវ នារីៗ ទាំងឡាយ ដើម្បីទុកជាការលេង
សើចកំសាន្តរវាងម្ចាស់ផ្ទះផ្សេងៗ។

ឈឺឈា ដោយមានសេចក្តីកម្រើកចិត្ត ត្រេក
អរ ភ្លេចខ្លួន ក៏បានទទួលយកការសុំចុះចូល និង ពាក្យ
អង្គរនេះ ក៏ប៉ុន្តែទាហានគាត់ឥឡូវនេះ បែរជាខ្ចីខ្នារ និង
ធ្វេសប្រហែសទៅវិញ។ នៅគ្រានោះ ធានតាត់ ប្រមូល
បានគោឈ្មោល ចំនួន ១,០០០ក្បាល, តុបតែងវាដោយ
សំពត់សូត្រក្រហម, លាបថ្នាំលើខ្នងវាដូចជាឆ្កែ, មាន
ឆ្នុតពណ៌ ផ្សេងៗ, ចងភ្ជាប់ផ្នែកបិតមុតស្រួចនៅនឹង
ស្មែង និង មានចងរុក្ខជាតិងាយនេះ លាបខ្លាញ់យ៉ាង
ជោកនៅលើកន្ទុយរបស់គោទាំងនោះ។ លុះពេលយប់
មកដល់ គាត់ដុតចុងម្ខាង នៃ រុក្ខជាតិ ដែលងាយនេះ
ទាំងនោះ ហើយដេញគោទាំងនោះ ឲ្យចេញទៅ តាម
ប្រហោងទាំងឡាយ ដែលគាត់បានចោះ នៅតាម
កំផែងជញ្ជាំង ដោយបញ្ជិះពីលើខ្នងគោទាំងនោះ ស្រូវ
អ្នកចម្បាំងជម្រើស ចំនួន ៥,០០០នាក់។ សត្វគោ

ទំព័រទី 29 នៃ 245

ទាំងនោះ ឆ្លុះរង្វង់ខឹង ដោយសារការឈឺចាប់ ក៏ស្ទុះ
 បោលចេញទៅ ដោយកំហឹងចូលទៅក្នុងបន្ទាយសត្រូវ
 ជាទីដែលគេទាំងនោះយល់ច្រឡំខ្លាំងក្លា និង ដេញ
 បំភ័យមនុស្សជាសត្រូវទាំងនោះ, កន្ទុយរបស់វា មានតួ
 នាទីដូចជាចន្ទៈបំភ្លឺ បញ្ជាក់ឲ្យឃើញនូវរូបរាង យ៉ាង
 អាក្រក់នៅលើខ្នងវា ហើយកាំបិតនៅលើស្នែង ទុក
 ដើម្បីសម្លាប់ ឬ បង្ករបួសស្នាម ចំពោះនរណា ដែល
 ទាក់ទងនឹងវា។ នៅខណៈនោះដែរ កងទាហាន ចំនួន
 ៥,០០០នាក់ បានលបលួនចូលទៅជាមួយឆ្កុកមាត់ នៅ
 ក្នុងមាត់, ក៏ចាប់ផ្តើមវាយប្រហារលើសត្រូវ។ នៅពេល
 នោះដែរ សូរសន្លឹកដ៏គួរឲ្យរន្ធត់ ក៏លាន់លេចចេញមក
 ពីក្នុងទីក្រុង គឺ មនុស្សទាំងនោះ ដែលនៅខាងក្រោយ
 ត្រូវធ្វើឲ្យមានសម្លេងទ្រហឹងអឺងរាប់ ឲ្យខ្លាំងក្លា តាម
 ដែលអាចធ្វើបាន ដោយទូងសួរ និង វាយគង់សំរិទ្ធ
 លុះត្រាតែមេឃ និង ដីកើតវប្បល្លាស ដោយសារសូរ
 សម្លេងដ៏ទ្រហឹងអឺងរាប់យ៉ាងនេះ។

វាជាការវាយសម្តុក, ទាហានយេនឌត់ យកតែ
 រួចខ្លួន រង្វាត់រង្វាយទៅ ត្រូវបានគេដេញតាមយ៉ាង

ប្រកិត ដោយទាហាននគរឈឺម៉ូ ដែលបានទទួលជ័យជំនះ ហើយ ប្រល័យជីវិតមេទ័ពឈឺឈា...។ លទ្ធផលនៃ ចម្បាំងចុងក្រោយ គឺ បានរំដោះយកក្រុង ទាំង ៧០ ដែលធ្លាប់ជាកម្មសិទ្ធិរបស់នគរឈឺម៉ូកាលពីមុនមកវិញ ទាំងអស់។

ប្រការទី 24 ៖ (២). ការប្រើភាសាហឺង្សា និង ភាពគប្បីនដូចជា ចង់ចូលប្រយុទ្ធនាស់ គឺជា សញ្ញា មានន័យថា សត្រូវរៀបនឹងដកថយទៅហើយ។

• ប្រការទី 25 ៖ នៅពេល ដែលរទេះចម្បាំងប្រភេទស្រាល ចេញមកខាងមុខ ហើយក៏ចូលទៅ កាន់ទីតាំងលើស្ថាបទាំងសងខាងនោះ វាជាសញ្ញាបង្ហាញថា សត្រូវកំពុងរៀបចំទ័ពដើម្បីវាយប្រយុទ្ធហើយ។

• ប្រការទី 26 ៖ ការស្នើសុំផ្អាកសង្គ្រាម ដែលមិនបានភ្ជាប់មកជាមួយនូវសន្តិសញ្ញា ស្បថស្បែក មកផងទេ វាបង្ហាញថា ជាគម្រោងការក្បត់។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ អំណាចនៅទីនេះ ហាក់ដូចជា មិនសូវច្បាស់លាស់ទេ។ លឺឈាន់បញ្ជាក់ថា៖ «សន្តិសញ្ញា

ទំព័រទី 31 នៃ 245

ត្រូវមានការស្បថស្បែក ជាតិកតាង និង មានការដូរ
ឈ្លើយសិកក្នុងផងដែរ»។ យ៉ាងណាមិញ វាងស៊ី និង
ចាងអ៊ី ពោលយ៉ាងសាមញ្ញថា៖ «សេចក្តីនេះ វាគ្មាន
ហេតុផល» និង «គ្រាន់តែ ជាលេសឥតខ្ចីមសារ
ប៉ុណ្ណោះ»។

ប្រការទី 27 ៖ (១). នៅពេល មានការរត់ត្រហោបត្រហាប
ក្នុងសភាពប្រសេចប្រសាច,

សេចក្តីរកឃើញ៖ គឺ ទាហានគ្រប់រូប ដែលប្រញាប់
ប្រញាល់ ដោយរត់សំដៅទៅរកទីតាំងឈរជើង របស់
ខ្លួន តាមបដាសញ្ញាកងឯកភាពរបស់ខ្លួន នីមួយៗ។

ប្រការទី 27 ៖ (២). ហើយបន្ទាប់មកទាហានទាំងអស់នោះ
ក៏ចូលទៅក្នុងជួរ, វាមានន័យថា ពេលវេលាដ៏មធ្យតបានមក
ដល់ហើយ។

ប្រការទី 28 ៖ នៅពេល ឃើញមានទាហានខ្លះ សម្រុកចូល
ទៅមុខ និង ទាហានខ្លះដកថយ នោះគឺ គ្រាន់តែជា
ការបញ្ឆោតប៉ុណ្ណោះ។

ទំព័រទី 32 នៃ 245

* ប្រការទី 29 ៖ នៅពេល ទាហានទាំងឡាយឈរ ដោយផ្អែក ពិតទៅលើលំពែង នោះមានន័យថា ពួកគេទន់ខ្សោយកម្លាំង ដោយសេចក្តីឃ្លានអាហារហើយ។

* ប្រការទី 30 ៖ បើទាហានទាំងឡាយ ដែលត្រូវបានបញ្ជូន ឲ្យទៅដងទឹកនោះ គេចាប់ផ្តើមដឹកទឹក ដោយខ្លួនឯងជាមុន នោះមានន័យថា ពលទាហានកំពុងតែស្រេកទឹកហើយ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ដូចដែល ទុម្ព កត់សម្គាល់ទុកថា៖ «គង់មានអ្នកខ្លះអាចនឹងយល់ នឹងបាន នូវបែបផែន របស់យោធាទាំងមូល ដោយសារ ការសម្គាល់ចំពោះ ចរិតលក្ខណៈរបស់មនុស្សម្នាក់ ចេញពីពួកទាហាន គ្នា គេនោះឯង។

* ប្រការទី 31 ៖ បើសិនជា សត្រូវមើលឃើញគុណសម្បត្តិ ដើម្បីកេងចំណេញយកប្រៀបហើយ តែពួកវាមិនបានប្រឹង ប្រែង ដើម្បីធានាការពារវាទុកទេ ការណ៍នោះ មានន័យថា ពួកសត្រូវ ក៏ខ្សោះខ្សោយសោះអង្គើយទៅហើយដែរ។

+ ប្រការទី 32 ៖ (១). បើសិនជា សត្វបក្សាបក្សីប្រមូលផ្តុំគ្នា នៅលើទីចំណុចឯណានីមួយ មានន័យថា ទីតាំងនោះ មិន ទាន់មាននរណាចូលទៅកាន់កាប់នៅឡើយទេ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ដូចដែល ឆិនហារ លើកជាតួយ៉ាង មានសេចក្តីថា ការពិតនឹងមានប្រយោជន៍ដែលត្រូវចាំ ក្នុងចិត្តនោះ គឺថា សត្វវាបានបោះបង់បន្ទាយរបស់វា នៅទីនោះ ចោលដោយសម្ងាត់ជាស្រេចទៅហើយ។

+ ប្រការទី 32 ៖ (២). សម្រែកគឺកករំពងនាពេលព្រឹក គឺជា សញ្ញាបញ្ជាក់ន័យ អំពី ការភ័យរអើល។

* ប្រការទី 33 ៖ បើសិនជា មានការរំខានកើតឡើងខាងក្នុង បន្ទាយ គឺមកពីអំណាចរបស់មេទ័ពទន់ខ្សោយ។ បើសិនជា បង្គោល និង ទង់ទាំងឡាយផ្លាស់ប្តូររកេតរកូតហើយ នោះជា សញ្ញាបង្ហាញថា ការបះបោរកំពុងតែកើតមានហើយ។ បើ សិនជា នាយទាហានកើតខឹង នោះមានន័យថា កូនទាហាន ធុញថប់អស់កម្លាំងហើយ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ទូម្បី យល់ឃើញប្រយោគនេះ តាម ន័យផ្សេងៗថា៖ «បើសិនជា នាយទាហានទាំងអស់ក្នុង កងទ័ព កើតខឹងនឹងមេទ័ពរបស់ពួកគេ នោះមានន័យ

ទំព័រទី 34 នៃ 245

ថា ពួកគេនឿយណាយ សោះអង្គើយចំពោះការងារ
ពិបាកៗ ហើយ» ដោយហេតុថា ការងារចេះតែមាន
ដែលមេទ័ពបានបញ្ជាឲ្យពួកគេធ្វើថែមទៀត។

ប្រការទី 34 ៖ (១). នៅពេល ដែលទាហាន ឲ្យសេះស៊ី
សុទ្ធតែគ្រាប់ធញ្ញជាតិ ហើយ ពួកគេសម្លាប់សត្វពាហនៈ
របស់គេជាអាហារនោះ,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ តាមដំណើរធម្មតា នៃ មនុស្ស
នឹងត្រូវចិញ្ចឹមខ្លួនដោយអាហារ និង ធញ្ញជាតិ ចំណែក
សេះ ភាគច្រើនស៊ីស្មៅជាអាហារ។

✖ ប្រការទី 34 ៖ (២). ហើយនៅពេល ដែលទាហានមិនព្រម
ព្យួរឆ្នាំងបាយសម្លរបស់ខ្លួន ទុកនៅ ពីលើផ្ទះបាយតាមជំរុំ
របស់ពួកគេទេ ទាំងនេះ ជាសញ្ញាបង្ហាញថា ពួកគេនឹងមិន
វិលទៅជំរុំវិញឡើយ អ្នកត្រូវដឹងថា ពួកគេបានកំណត់ទុកថា
នឹងច្បាំងទាល់តែស្លាប់ខ្លួន។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ខ្ញុំអាចនឹងដកស្រង់សម្តី ពី ស្នាដៃ
ហ្វែរហាន់ស៊ី យកមកពន្យល់ក្នុង ទីនេះ តាមដំពូកទី៣១
ដែលមានសេចក្តីសង្ខេបដោយ ប៊ុរីនយុនហ្វី ថា៖ ពួក

ឧទ្ទាម វ៉ាងគូ នៃ ដែលដីលាំង កំពុងតែឡោមព័ទ្ធក្រុង
និងឆាង ដែលមាន ហ៊ាំងហ្វូស៊ីង ជាមេបញ្ជាការ
ជាន់ខ្ពស់នៅក្រុងនោះ ចំណែក ទុងចូ ត្រូវបានរាជការ
បញ្ជូន ឲ្យមកជួយច្បាំងទល់នឹងពួកឧទ្ទាម ប៊ីរីនយុនហ្វូ
នេះ។ ពួកឧទ្ទាម ប៊ីរីនយុនហ្វូ បានបុករុករាជការក្រុង
យ៉ាងខ្លាំង តែ ហ៊ាំងហ្វូស៊ីង មិនព្រមស្តាប់តាមទីប្រឹក្សា
របស់គាត់សោះឡើយ។

នៅចុងក្រោយ ពួកឧទ្ទាម ក៏ចាប់ផ្តើមចាញ់ដែ
រិញយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ហើយក៏តាំងនាំគ្នាបោះអាវុធចោល
ដោយស្ម័គ្រចិត្តខ្លួនឯង។ ហ៊ាំងហ្វូស៊ីង មិនទាន់បាន
សម្រកដេញ តាមវាយប្រហារពួកឧទ្ទាមភ្លាមនៅឡើយ
ទេ ក៏ប៉ុន្តែ ទុងចូ បាននិយាយថា៖ «តាមគោលការណ៍
ក្នុងសឹកសង្គ្រាម គឺ កុំដេញតាមពួកទាហាន ដែល
អស់សង្ឃឹមទៅហើយនោះ និង កុំបុករុក សង្កត់សង្កិន
ទាហានដែលកំពុងតែដកថយទៅហើយនោះឲ្យសោះ។
ហ៊ាំងហ្វូស៊ីង ឆ្លើយតបមកវិញថា៖ «តែទីនេះ វាមិនមែន
អញ្ចឹងទេ។ ការណ៍ដែលខ្ញុំ ប្រុងនឹងដេញវាយប្រហារ
នេះ គឺជា ពួកទាហានដែលបាក់ទ័ព គឺ មិនមែនជា

ទាហាន ដែលកំពុងដកថយ ដោយមានវិន័យនោះទេ,
ខ្ញុំចូលវាយលុកលើហ្វូងទាហាន ដែលរញ្ជ័រភ្លើង គ្មាន
សណ្តាប់ធ្នាប់ គឺ មិនមែនកងទាហានដែលអស់សង្ឃឹម
នោះទេ។ ពេលនោះ គាត់ ក៏នាំទ័ពសម្រុកចូលច្បាំង
ដោយគ្មានការគាំទ្រ ពី សហសេនីករបស់គាត់ឡើយ
ហើយ ក៏ដេញកាប់ចាក់ធ្វើឲ្យសត្រូវបាក់បែកទ័ពអស់
ទៅ។ វាងគូ ត្រូវបានគេប្រល័យជីវិតចោល នាពេល
នោះទៅ។

✦ ប្រការទី 35 ៖ ការណ៍ដែលមាន ពួកទាហានខ្សឹបខ្សៀវ ជុំវ
គ្នា ជាក្រុម តូចៗ ឬ មានៗ ទឹកដមសម្លេងនិយាយបង្ហាប វា
ចង្អុលបង្ហាញថា មានការបាក់បែកក្នុងចំណោមពលទាហាន
ក្នុងជួរ និង កងទាហាននៅថ្នាក់ក្រោមនោះមិនខាន។

✦ ប្រការទី 36 ៖ (១). ការផ្តល់បំណាច់រង្វាន់ញយដងពេក ជា
សញ្ញាបញ្ជាក់ថា សត្រូវប្រើជិតអស់ស្បៀងរបស់វាហើយ។
សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ដូចដែល ទុម្ពុ និយាយអញ្ជឹងថា៖
ព្រោះនៅពេលណា ដែលកងយោធាទទួលរង នូវ ការ

បុគ្គល វាយទម្លាយដ៏ខ្លាំងក្លា ជាតិច្ចកាល មេទ័ពតែងតែ
មាន អារម្មណ៍ភ័យខ្លាចក្រែងមានអំពើបះបោរផ្ទៃក្នុង
កើតឡើង ក៏តាំងតែ ចែកចាយ កញ្ជ្រះកញ្ជាយ ស្ករ
អំណោយ ជាបំណាច់រង្វាន់ ឲ្យទៅមនុស្សទាំងឡាយ
ដើម្បីរក្សាអ្នកទាំងនោះ ឲ្យនៅមានចិត្តរម្មណ៍ល្អនិង
នរជាមួយខ្លួនតទៅទៀត។

★ ប្រការទី 36 ៖ (២). ទណ្ឌកម្មច្រើនហួសពេក នាំឲ្យមានការ
ឈឺចាប់ ក៏នឹងញ្ចាំងអំពើពុករលួយក្បត់ឲ្យកើតឡើងបាន។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ព្រោះថា នៅក្នុងករណីរបៀបនេះ
រាល់គោលវិន័យ តែងតែត្រូវបានគេបន្លំបន្លយ ហើយ
ក្នុងភាពចលាចលមិនធម្មតាយ៉ាងនេះ កិច្ចការ ដែលចាំ
បាច់នោះគឺ ត្រូវរក្សាមនុស្សនៅតាមតំណែងឲ្យបំពេញ
ភារកិច្ចសិន។

★ ប្រការទី 37 ៖ ចូរចាប់ផ្តើម ដោយសម្តីអួតក្មេងក្មាង ប៉ុន្តែ
បន្ទាប់មក ចូរធ្វើជាភ័យរន្ធត់ ចំពោះ ចំនួនកម្លាំងទ័ពរបស់
សត្រូវ ហើយ ចូរបង្ហាញនូវការទុញទាល់ផ្នែកសតិបញ្ញា
ទៅឲ្យសត្រូវបានឃើញផង។

ទំព័រទី 38 នៃ 245

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ខ្ញុំសូមយកតាមសេចក្តីបកស្រាយ
របស់ ឆាន់ រុងរឿង ដែលសេចក្តីនេះ ត្រូវបានទទួល
យល់ស្របដោយ លីឈាន់, ទូម្ពូ និង ចាងអ៊ី។ ការ
បកស្រាយមួយបែបទៀត ដែលអាចប្រើការបាន របស់
ទូអ៊ី, ចាលីន, ម៉ឺយ៉ាវធីន និង វ៉ាងស៊ី គឺមានជា
សេចក្តីថា៖ «មេទ័ពណា ដែលជិះជាន់ សង្កត់សង្កិន
កូនទាហាន របស់ខ្លួន ជាមុន ក៏អាចនឹងធ្លាក់ខ្លួនចូល
ទៅក្នុងអំពើបះបោរ ...ល... » ។ ការណ៍ដែលនិយាយ
យ៉ាងនេះ វាមានន័យ អាចភ្ជាប់សេចក្តីទៅនឹងប្រយោគ
ដែលនិយាយមកពីខាងដើម អំពី បំណាច់រង្វាន់ និង
ការដាក់ទណ្ឌកកម្មបានហើយ។

❖ ប្រការទី 38 ៖ នៅពេលណាដែលមានការបញ្ជូនបេសកជន
ដោយឲ្យនាំមកជាមួយ នូវ ពាក្យសម្តីសរសើរចេញពីមាត់
របស់គេនោះផង នេះជាសញ្ញាបង្ហាញថា សត្រូវមានបំណង
ផ្អាកសង្គ្រាមហើយ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ទូម្ពូ ពោលថា៖ «បើសិនជា សត្រូវ
បើកចំហចំណងទាក់ទង ជាមិត្តភាព ហើយបញ្ជូន

ឈ្លើយសឹកមកឲ្យវិញ នេះជាសញ្ញា បញ្ជាក់ន័យថា ពួកវាមានសភាពរន្ទះសារ ចង់បញ្ចប់សង្គ្រាមហើយ ដោយហេតុថា ពួកវារស់កម្លាំង ឬក៏ មានហេតុផល ដទៃផ្សេងទៀត»។ ប៉ុន្តែវាពិតជាចាំបាច់ណាស់ ដែល ត្រូវការឲ្យ ស៊ុនរិទ្ធ គាត់លើកឡើងឲ្យឃើញជាប្រាកដ ក្នុងបទវិចារណារបស់គាត់នៅទីនេះផង។

★ ប្រការទី 39 ៖ បើសិនជា កងទាហានរបស់សឹកសត្រូវលើក ជាព្យូហ៍ទ័ព ប្រកបដោយភាពខឹងសម្បារ ហើយក៏ស្រាប់តែ ឈប់ឡើង នៅប្រឈមមុខ ទល់នឹងទាហានរបស់យើង អស់កាលដ៏យូរ ដោយមិនព្រមចូលប្រយុទ្ធ ឬ មិនបាន ដកខ្លួនចេញទេ នោះគឺជា ស្ថានការណ៍មួយ ដែលទាមទារ ឲ្យមានការយាមកាមជិតដល់ មុតមាំ និង ការប្រុងប្រយ័ត្ន ដល់កម្រិតខ្ពស់បំផុត។

សេចក្តីរិះបន្យាយ៖ ឆាវកុង ពោលថា ក្នុងសមយុទ្ធ បែបនេះ អាចជាឧបាយបញ្ឆោត ដើម្បីកែងចំណេញ ពេលវេលា ក្នុងគោលបំណងចោមវាយយើង ពីចំណុច ណាមួយផ្សេងទៀត ដែលយើងមិនអាចនឹងគិតដឹង ជាមុន ឬ ដើម្បីនឹងបង្កប់កម្លាំងសម្ងាត់ របស់វា ឲ្យពួន

ស្នាក់វាយប្រហារ នៅតាមចំណុច ណាមួយទៀត
តែប៉ុណ្ណោះ។

ប្រការទី 40 ៖ (១). បើសិនជា ចំនួនកងកម្លាំងរបស់យើង
តិចជាងចំនួនកម្លាំងខាងសត្រូវ នោះគឺជា ការចាញ់ប្រៀប
លើសលប់ ស្ថានភាពណែនេះ គឺ មិនអាចបើកការវាយ
ប្រយុទ្ធ ដោយផ្ទាល់បានទេ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ បើតាមន័យរបស់ពាក្យ គឺថា «គ្មាន
ការវាយសម្រុកណា ដែលអាចធ្វើទៅកើតនោះទេ» គឺ
អាចនិយាយបានថាជា ឧបាយកលឆេង ហើយ ត្រូវ
គេចវាងកុំវាយប្រហារពីខាងមុខ ហើយ ចូរបែរមកប្រើ
កលយុទ្ធជាជំនួសវិញ។

ប្រការទី 40 ៖ (២). អ្វីដែលយើងអាចធ្វើបាននោះ គឺ ជា
សាមញ្ញធម្មតា ត្រូវប្រមូលផ្តុំទាហាន ដែលនៅមាន ចាំឃ្លាំ
មើលសត្រូវឲ្យបានជិតដល់ និង សុំកម្លាំងទ័ពជំនួយបន្ថែម។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ នេះជាប្រយោគពិបាកយល់ និង
មិនដែលមានអ្នកអត្ថាធិប្បាយណាម្នាក់អាចនឹងឈ្នួច
យកអត្ថន័យពីវា ឲ្យបានល្អនោះទេ។ ខ្ញុំសូមយកតាម

ទំព័រទី 41 នៃ 245

លីឈាន់ ដែលគាត់បានផ្តល់នូវការពន្យល់ដ៏សាមញ្ញ
ជាងគេថា៖ «មានតែភាគីខាងណា ដែល មានកម្លាំង
ច្រើនជាងគេទេ ដែលអាចនឹងឈ្នះបាន»។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ជាសំណាងល្អ យើងមាន ចាងវ៉ុ
ដែលបរិយាយនូវសេចក្តីឲ្យយើងបានដឹង តាមភាសា
ច្បាស់(ស្រឡះវាយយល់ ជាសេចក្តីថា៖ «កាលណា
ចំនួនកម្លាំងស្មើគ្នា តែគ្មានឱកាសណាមួយទេ ដូចនេះ
កម្លាំងរបស់យើងមិនអាចរឹងមាំឈ្នះគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បី
នឹងប្រយុទ្ធជាប់បានយូរទេ យើងអាចនឹងលែងលក់ រក
រើសកម្លាំងបន្ថែមពីចំណោមអ្នកលក់ដូរឥតវ៉ាន់ (ឲ្យពួក
ទាហាន) និង ពួកអ្នកតាមហែហមមកជាប់ជាមួយ
តាមបន្ទាយ, ពេលហ្នឹង ត្រូវប្រមូលផ្តុំកម្លាំងទាហាន
របស់យើងទាំងអស់ ហើយចាំឃ្លាំមើលសត្រូវឲ្យបាន
ជិតដល់ ដើម្បីនឹងដាក់ផែនការដណ្តើមយកជ័យជំនះ
ឲ្យបាន។ ក៏ប៉ុន្តែយើងត្រូវតែចៀសវាងពីការខ្ចីទាហាន
បរទេសឲ្យមកជួយ»។ គាត់ ក៏បានដកស្រង់សម្តី របស់
វីលាវ៉ុ ជំពូកទី៣ មានជាសេចក្តីថា៖ «កម្លាំង ដែល
មានតែឈ្មោះ នៃ ទាហានស៊ីឈ្នួល បើថា មានចំនួន

១០០,០០០នាក់ តែតម្លៃពិតប្រាកដ គឺ មានមិនច្រើន ជាងពាក់កណ្តាលនៃចំនួនសរុបនោះទេ»។

✚ ប្រការទី ៤១ ៖ នរជនណាដែលមិនចេះគិតទុកជាមុន ហើយ មើលស្រាលចំពោះគូសត្រូវ គឺពិតជា នឹងត្រូវសត្រូវចាប់ខ្លួន បានជាប្រាកដ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ អិនហាវ (ស្រង់សម្តីរបស់ ឥសាន្តរាជ ដែលនិយាយថា៖ «បើសិនជាសត្វឃ្មុំ និង ខ្សាដំរីនៅតែ មានពិសនៅឡើយ ប្រទេសជាអមិត្ត ក៏នៅតែពិសពុល ខ្លាំងឡើង! សូម្បីតែគូសត្រូវ ដ៏កំប្លែកកំប៉ុកក្តី ចូរកុំ មើលងាយពួកគេឲ្យសោះ»។

✚ ប្រការទី ៤២ ៖ បើសិនជា ទាហានទទួលទណ្ឌកម្មមុនពេល ដែលគេបានមកចុះចូលជាមួយនឹងអ្នក គេនឹងមិនបង្ហាញនូវ ការឱនលំទោនស្តាប់បង្គាប់ឡើយ ហើយបើទោះជាពួកគេ ឱនលំទោនស្តាប់បង្គាប់ហើយក៏ដោយ ក៏ពួកគេនៅតែគ្មាន ប្រយោជន៍ដែរ។ បើសិនជា ពេលណាទាហាន មកចុះចូល ជាមួយយើងហើយ បើទណ្ឌកម្មមិនត្រូវបានអនុវត្តទេនោះ ពួកគេក៏នៅតែប្រើការមិនបានដដែល។

* ប្រការទី 43 ៖ (១). ហេតុនេះហើយ ត្រូវតែប្រព្រឹត្តិចំពោះ ទាហាន ក្នុងដំណាក់កាលដំបូង ដោយអំពើមនុស្សធម៌ ប៉ុន្តែ ត្រូវរក្សាពួកគេឲ្យនៅក្រោមអំណាចត្រួតត្រាតាមមធ្យោបាយ កណ្តាប់ដៃដែក។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ យិនវ៉ូ (ឆ្នាំ៤៩៣ មុន គ.ស) បាន ពិពណ៌នា អំពី ស៊ីម៉ាចាងដូ ជាសេចក្តីថា៖ «គុណធម៌ ស៊ីវិលរបស់គាត់ បានញ៉ាំងឲ្យ ប្រជាជនស្រឡាញ់ ចូលចិត្តគាត់, យោធវ័រកម្មរបស់គាត់ បានញ៉ាំងឲ្យ សត្រូវរបស់គាត់ស្ថិតនៅក្នុងសភាពបាក់បែកខ្ទេចខ្ទី»។
បើប្រៀបធៀបនឹងស្នាដៃ វ៉ូវ៉ូ ជំពូកទី៤ មានជាសេចក្តី ថា៖ «មេបញ្ជាការ ដែលមានសតិបញ្ញា គេបង្កើត បង្កើតពលទាហាន ឲ្យបង្ហោនចូលមក ប្រកបដោយ វប្បធម៌ចូលចិត្តសង្គ្រាម, ភាពជាអាជីព នៃ កងកម្លាំង ប្រដាប់អាវុធ ទាមទារ ឲ្យមានភាពលោយទ្បំផ្លាស់គ្នា រវាងភាពរឹង និង ភាពទន់ ទាំងពីរធាតុនេះ»។

ប្រការទី 43 ៖ (២). នេះជាមាតិកាដ៏ពិតប្រាកដ ឆ្ពោះទៅដល់ ជ័យជំនះ។

* ប្រការទី 44 ៖ បើសិនជា ក្នុងកំឡុងពេលហ្វឹកហ្វឺនទាហាន បទបញ្ជាទាំងឡាយត្រូវបានអនុវត្ត ជាប់ជាទម្លាប់ យ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួន នោះទាហាននឹងគោរពវិន័យបានល្អ តែបើមិនដូច្នោះទេ វិន័យនឹងសោះអង្កើយរសាយរសាត់ខ្ចីខ្លាវទៅ។

ប្រការទី 45 ៖ (១). បើសិនជា មេទ័ពមានជំនឿទុកចិត្តលើ កូនទាហានរបស់ខ្លួនហើយ ប៉ុន្តែ គាត់ជានិច្ចកាល នៅតែ សុំអង្វរឲ្យពួកគេស្តាប់បង្គាប់របស់គាត់ទៀត,

ok សេចក្តីរវិនិច្ឆ័យ៖ ទូម្បែពេលថា៖ «នៅពេលស្រុកទេស មានសន្តិភាព មេទ័ព ម្នាក់ៗ គួរតែបង្ហាញនូវសន្តាន ចិត្តល្អ និង មានទំនុកចិត្តក្នុងចំណោមកូនទាហាន របស់ខ្លួន ហើយរក្សានូវអំណាចយោធា ឲ្យគេគោរព ស្រឡាញ់ ដើម្បីឲ្យមានភាពប្រាកដថា នៅ ពេលណា មានសត្រូវ ត្រូវប្រឈមមុខ បទបញ្ជាអាចត្រូវបាន អនុវត្ត និង វិន័យត្រូវបាន គេប្រកាន់ខ្ជាប់ ពីព្រោះ ពួកគេនៅមានជំនឿជាក់ និងកោតសរសើរចំពោះគាត់ នៅឡើយ»។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ អ្វីដែល ស៊ុនអ៊ុយ បាននិយាយក្នុងប្រការទី៤៤ កន្លងមក វាជាការអះអាង ដល់ចំណុចមួយ ដែលរំពឹងទុក តាមលំនាំដូចនេះថា៖

ទំព័រទី 45 នៃ 245

«បើសិនជា មេទ័ពម្នាក់ណា ដែលនៅតែមានទំនុកចិត្ត
ជាប់ជានិច្ចថា បទបញ្ជារបស់គាត់ ត្រូវបានគេអនុវត្ត
តាម...ល...»។

ប្រការទី 45 ៖ (២). ផលចំណេញ ក៏នឹងបានមកសងខាង
ដូចគ្នា។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ចាងអ៊ី ពោលថា៖ «មេទ័ព ត្រូវមាន
ទំនុកចិត្តលើកូនទាហានដែលនៅក្រោមបញ្ជារបស់ខ្លួន
ហើយកូនទាហានទាំងនោះស្មូតបូត, និងមានទំនុកចិត្ត
លើគាត់វិញ។ ដូចនេះ ផលចំណេញ គឺ មានដូចគ្នា»។
គាត់ដកស្រង់សម្តី តាមប្រយោគ ដ៏សមទំលងរបស់
វីលាវអ៊ី ជំពូកទី៤ ជាសេចក្តីថា៖ «សិល្បៈ នៃ ការដាក់
បទបញ្ជា គឺមិនមែន ត្រាន់តែដើម្បីព្យាយាមកែតម្រូវ
ភាពផ្ដេសផ្ដាសចោលប្លៀត និង មិនមែនទោរទង់
យោលយោក មិនច្បាស់ស្រឡះទៅខាងណា ដោយការ
សង្ស័យ កម្ទេចកម្ទី កំប៊ុកកំប៉ុកនោះទេ»។ ដំណើរ
ប្រែប្រួល និង ភាពស្មុញសាញ ជាមធ្យោបាយដ៏ពិត
ប្រាកដបំផុត ក្នុងការបំផ្លាញទំនុកចិត្តពលទាហាន។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ម៉ីយ៉ាវនិន ពោលថា៖ «ឲ្យតែជាទី
ដែលសំបូរផ្លូវចូលទៅដល់ និងមានមធ្យោបាយទាក់ទង
បានតាមច្រើនបែបយ៉ាង»។

• ប្រការទី 1 ៖ (២). ទីតាំងដីដែលមានលក្ខណៈស្មុគ្រស្មាញ,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ អ្នកអត្ថាធិប្បាយដដែលបានពោល
ថា៖ «ជាទីភូមិស្រុកដែលមានសណ្ឋានទ្រង់ទ្រាយដូចជា
សំណាញ់ បើអ្នកហ៊ានប្រមូលចូលទៅ នោះអ្នកនឹង
ពិបាកស្មុគ្រស្មាញហើយ»។

• ប្រការទី 1 ៖ (៣). ទីតាំង ដែលត្រូវពន្យារពេលរង់ចាំឱកាស,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ គឺជា ប្រភេទទីដី ដែលត្រូវឲ្យអ្នក
«ពន្យារពេល ឬ រង់ចាំឲ្យផុតគ្រោះភ័យ» សិន (សឹម
ចាត់ការតទៅទៀត)។

• ប្រការទី 1 ៖ (៤). ទីតាំងមានច្រកចង្អៀត, (៥). ទីតាំងខ្ពស់
ហើយចោត, (៦). ទីតាំងមានរយៈចម្ងាយឆ្ងាយពីសត្រូវ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ វាជាការណែនាំចាំបាច់ណាស់ ដែល
ត្រូវបង្កលឲ្យចំកម្រិតលម្អៀងឲ្យបានជាក់លាក់ នៅក្នុង

ទំព័រទី 48 នៃ 245

ការបែងចែកសណ្ឋានដីជាទីតាំង តាមរបៀបខាងលើ
នេះ។ វាជាកង្វះខាតដ៏ចម្លែក នូវការយល់ដឹងខាងផ្នែក
តក្កវិជ្ជា ដែលបានបង្ហាញចេញមកតាមរយៈ ការទទួល
យកដោយមិនមានសំណួរ ចំពោះការណ៍ ដែលបាន
ឃើញនូវការបែងចែករបៀបដូចខាងលើនេះហើយ។

• ប្រការទី 2 ៖ ទីតាំងដី ដែលអាចឆ្លងកាត់បាន ដោយសេរី
ដោយភាគីទាំងសងខាង គេហៅថា ទីតាំងដែលអាចចូល
ទៅដល់។

• ប្រការទី 3 ៖ (១). ដោយយោលទៅតាម លក្ខណៈធម្មជាតិ
របស់ដី ដែលជាទីតាំង ចូរធ្វើឲ្យបានមុនសត្រូវ ដោយចូល
ទៅកាន់កាប់ចំណុចទីតាំង ដែលងើបខ្ពស់ និង មានពន្លឺ
ព្រះអាទិត្យចូលដល់ ហើយ ការពារយ៉ាងមុតមាំឲ្យបាននូវ
ខ្សែផ្លូវនាំស្បៀងជំនួយរបស់អ្នក។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ អត្ថន័យជាទូទៅ ក្នុងឃ្លាចុងក្រោយ
គឺ ជម្រកភាពមន្ទិលសង្ស័យតែម្តង ដូចដែល ទុម្ព ពោល
ថា៖ «កុំបណ្តោយ ឲ្យសត្រូវកាត់ផ្តាច់ខ្សែទំនាក់ទំនង
របស់អ្នក»។ តាមន័យក្នុងភាសិតរបស់ ណាប៉ូឡេអុង

1
ទំព័រទី 49 នៃ 245

មានជាសេចក្តីថា៖ «អាចកំបាំង នៃ សង្គ្រាម, វាស្ថិតនៅ
លើខ្សែបណ្តាញទំនាក់ទំនង» យើងអាចយល់ឃើញ
 ថា៖ ស៊ុនរិទ្ធ បាននិយាយចូលច្រើនក្នុងក្នុងប្រធាន
 បទ ដ៏សំខាន់នេះ និង នៅក្នុងជំពូកទី១ ប្រការទី១០,
 ជំពូកទី៧ ប្រការទី១១ ផងដែរ។ លំនាំដូចគ្នានេះដែរ
វរៈសេនីយ៍ឯក ហិនដីសុន ពោលថា៖ «ខ្សែផ្លូវ នាំជំនួយ
ផ្គត់ផ្គង់ អាចត្រូវបានគេនិយាយថា វាមានសារសំខាន់
ជាសារវន្ត ចំពោះ ការរស់រានរបស់កងទ័ព វាប្រៀប
ដូចជា បេះដូង នៃ ជីវិតរបស់មនុស្សយើងអញ្ចឹងដែរ»។
 ម្យ៉ាងទៀត ឧទាហរណ៍ដូចជា៖ អ្នកប្រយុទ្ធតស៊ូ ដែល
 ឃើញថា ខ្លួនគេបានធ្លាក់ចូលទៅក្នុងស្ថានភាព ដែល
 សត្រូវនឹងគម្រាមកំហែងគេដល់ស្លាប់ជីវិត ហើយ កិច្ច
 ការពារខ្លួនរបស់គេ ក៏ខ្ចាត់ខ្ចាត់ទៅទៀត ពេលនោះ
 គេក៏នឹងត្រូវបង្ខំចិត្ត អនុលោមតាម ការបង្គាប់បញ្ជា
 របស់បញ្ជាមិត្តរបស់គេ ហើយគេអាចបាន ត្រឹមតែ
 បំពេញចិត្តរបស់ខ្លួន ដោយការគ្រងរក្សាខ្លួនឯងទល់នឹង
 ការវាយសម្រុកពីគូប្រយុទ្ធតែប៉ុណ្ណោះ ហេតុនេះហើយ
 មេបញ្ជាការ ដែលធ្លាប់តែមានខ្សែទំនាក់ទំនង ដ៏ល្អ

ក៏ស្រាប់តែ មួយរំពេចនោះ ខ្សែទំនាក់ទំនងនោះឯង
ក៏ទទួលរងនូវការឈ្លានពានគម្រាមកំហែងឲ្យរងខាន
មេបញ្ជាការ ក៏ត្រូវដឹងខ្លួនឯងថា បានធ្លាក់ចូលទៅក្នុង
ស្ថានការណ៍មិនពិត ហើយគាត់នឹងនៅមាន សំណាង
ល្អ បើសិនជា គាត់មិនបានផ្លាស់ប្តូរផែនការទាំងអស់
របស់គាត់ ដើម្បីនឹងបំបែកកម្លាំង ជាកងច្រើនជាងមុន
ឬ ជាកងតិចជាងមុន ហើយចូលវាយប្រយុទ្ធ ដោយ
ចំនួនកម្លាំងទ័ពតិចជាងគេ តាមដែលគាត់ មិនបាន
មានពេលវេលារៀបចំត្រៀមទ័ពឆ្លង ហើយពិតមែននៃ
ការចុះចាញ់ (មួយគ្រា) មិនមែនជា បរាជ័យជាប្រក្រតី
(រហូត) នោះក៏មែនហើយ ប៉ុន្តែវាគឺជាឲ្យមានការខូច
ខាតពលទាហាន ឬ នាំឲ្យ កងទ័ពទាំងមូលអន្តរាយ
(វិទ្យាសាស្ត្រសង្គ្រាម, ជំពូកទី២) ។

ប្រការទី 3 ៖ (២). បើធ្វើដូច្នេះបាន អ្នកនឹងអាចប្រយុទ្ធ
ដោយមានប្រៀប។

* ប្រការទី 4 ៖ ទីតាំងដី ដែលអាចបោះបង់ចោលបាន ប៉ុន្តែ
វាពិបាកនឹងចូលមកកាន់កាប់យកវិញម្តងទៀត គេហៅថា៖
ទីតាំងពិបាកស្មុគស្មាញ។

* ប្រការទី 5 ៖ ចំពោះចំណុចណាមួយ នៃ ទីតាំងប្រភេទនេះ បើសិនជា សត្រូវមិនបានត្រៀមខ្លួនជាមុននោះទេ អ្នកអាច នឹងសម្រុកទៅមុខចូលវាយលុក និង កម្ទេចពួកវាតែម្តង។ ក៏ប៉ុន្តែ បើសិនជា សត្រូវបានត្រៀមខ្លួនរួចជាស្រេច រង់ចាំ អ្នកចូលទៅដល់វិញនោះ ហើយបើអ្នកខកខាន មិនបានវាយ កម្ទេចវាទេ ខណៈនោះ បើអ្នកវិលត្រូវមកវិញ ដោយមិនអាច នឹងវាយប្រហារវាបាន គ្រានោះ គ្រោះមហន្តរាយនឹងជា លទ្ធផលរបស់អ្នក។

* ប្រការទី 6 ៖ នៅពេលណា ដែលទីតាំងណាមួយ ស្ថិតនៅ ក្នុងសភាពការណ៍ ដែលគ្មានភាគីខាងណាមួយ អាចនឹង ដណ្តើមយកបានដោយបឋមចលនាទេនោះ គេហៅវាថាជា ទីតាំងរង់ចាំឱកាស។

សេចក្តីរិះបន្ទោប្បាយ៖ ទូម្ភ ពោលថា៖ «ភាគីទាំងសងខាង ពិបាកនឹងកម្រើកធ្វើចលនាណាស់ ហើយស្ថានការណ៍ ក៏នឹងនៅតែជាប់គាំងស្តុកដដែល»។

* ប្រការទី 7 ៖ (១) នៅក្នុងស្ថានការណ៍របៀបនេះ សត្រូវ អាចនឹងដាក់នុយបញ្ឆោត យ៉ាងគួរឲ្យចាប់ចិត្តជាប់អារម្មណ៍ មកជន្លឺយើង,

ទំព័រទី 52 នៃ 245

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ទូរ័ ពោលថា៖ «ពួកសត្វវរាចនឹង
បែរខ្នងដាក់យើង ហើយ វាធ្វើពុតជារត់ភៀសខ្លួន»។
ប៉ុន្តែការណ៍នេះ វាគ្រាន់តែជា ការល្បង មួយបែបក្នុង
ការដាក់នុយបញ្ឆោតទាំងឡាយ ដែលវាចង់នឹងមកជន្ល
ជន្លញអន្លង់ចិត្តយើង ឲ្យចាកចេញពីទីតាំងរបស់យើង
តែប៉ុណ្ណោះទេ។

* ប្រការទី 7 ៖ (២). នៅក្នុងស្ថានការណ៍របៀបនេះ គួរឲ្យជា
ដំបូន្មានថា កុំតប្បឹកតូរកកាយ ឲ្យរឹករ ទៅមុខទៀតឡើយ
យកល្អ គួរតែត្រូវដកថយមកវិញសិន ធ្វើដូចនេះ ដើម្បីជន្ល
បញ្ឆោតចិត្តសត្វ តាមលំដាប់លំដោយរបស់ពួកវា, ខណៈ
នោះឯង នៅពេលដែលមួយភាគនៃកម្លាំង របស់វាបាន
លើកដេញតាមយើងហើយ យើងក៏អាចបើកការវាយប្រហារ
ដោយមានប្រៀបលើវាតែម្តង។

* ប្រការទី 8 ៖ តាមដំណើរ ដែលថា ទីតាំងច្រកតូចចង្អៀត,
បើសិនជា អ្នកអាចចូលទៅកាន់កាប់ទីនោះបានជាមុន ចូរ
ដាក់ទ័ពច្រចាំការរក្សាទុក ដោយអានុភាព ដ៏ខ្លាំងក្លាចុះ
ហើយ ចូររង់ចាំការមកដល់នៃសត្វ ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ដូចដែល ទូរទស្សន៍ សង្កេតឃើញថា
«ការនាំអាទិ៍ គឺ យើងជាអ្នកផ្ដើមធ្វើ ហើយតាមរយៈ
ការវាយប្រហារ ដ៏ទាន់ហាន់ ដែលសត្រូវគិតមិនបាន
ដល់ជាមុននោះ យើងគួរតែធ្វើឲ្យ សត្រូវនៅក្រោម
អំណាចរបស់យើង តាមដែលយើងចង់បាន»។

*ប្រការទី ៩៖ ក្នុងករណី សត្រូវដណ្តើមយកច្រកចង្អៀតបាន
ជាមុនទៅហើយ, ចូរកុំទៅតាមពួកវាធ្វើអ្វី បើសិនជាតាម
ច្រកនោះ ពួកវាបានតាំងទីពងាយពេញលេញរួចទៅហើយ,
ប៉ុន្តែចូរទៅតាមពួកវាចុះ បើសិនជានៅតាមច្រកនោះ ពួកវា
តាំងទីពងាយពេញលេញតិចតួចស្ដើងទេនោះ។

*ប្រការទី 10៖ ចំពោះទីខ្ពស់ហើយចោត, បើសិនជា អ្នកចូល
កាន់កាប់ទីនោះ បានមុនសត្រូវ ចូរអ្នកប្រកាន់យកទីតាំង
ដែលងើបខ្ពស់ ហើយ មានពន្លឺព្រះអាទិត្យចូលដល់ រួចរង់ចាំ
សត្រូវវាចូលមកដល់។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ នាវកុង ពោលថា៖ «ការមានប្រៀប
ជាពិសេសដោយឡែក ក្នុងការរក្សាបាននូវទីទួលខ្ពស់
និង ជ្រលងភ្នំ គឺ មានប្រយោជន៍ថា ដើម្បីកុំឲ្យសត្រូវ

ចេះតែបង្កឡើងតាមតែអំពើចិត្តរបស់វាមកបង្ហាត់បង្ហាញ
រាល់ទង្វើរបស់អ្នកគ្រប់បែបយ៉ាងនោះ។ (សម្រាប់ការ
បរិយាយ អំពី គោលការណ៍ សំខាន់ៗ នៃ ចំណុចនេះ
សូមមើល ជំពូកទី៦ (ប្រការទី២)។

ចាងអ៊ី និទានឡើងខ្លី អំពី ប៊ុស៊ីនឈាន (ឆ្នាំ១៩
ដល់ ឆ្នាំ១៨២ នៃ គ.ស) មានសេចក្តីដូចតទៅនេះថា៖
ប៊ុស៊ីនឈាន ត្រូវបានគេបញ្ជូន ឲ្យទៅធ្វើទោសទណ្ឌ
ប្រឆាំងនឹងពួកកុលសម្ព័ន្ធទួត។ ដំណើរឡើងនេះ មាន
សេចក្តីថា «នាពេលពេល គាត់បោះតង់ តាំងបន្ទាយ
ដូចសព្វមួយដង, អ្វីគ្រប់យ៉ាង គឺ ត្រៀមលក្ខណៈ
ការពារពេញលេញ រួចរាល់ ដោយមានកំផែង និង
ប្រឡាយស្នាដោះការពារផង, ស្រាប់តែមួយរំពេចនោះ
គាត់ក៏ដាក់បទបញ្ជាថា ឲ្យទាហានផ្លាស់ប្តូរទីតាំងបញ្ជា
ការដ្ឋាន ទៅតាំងនៅលើកូនភ្នំជិតទីនោះវិញ។ ការណ៍
នេះ បានធ្វើឲ្យនាយទាហានទាំងឡាយរបស់គាត់មិន
សប្បាយចិត្តឡើយ ហើយពួកគេ ក៏នាំគ្នាស្រែកឡូឡា
តវ៉ាប្រឆាំងទល់នឹងការងារដ៏លំបាកជា បន្ទុកបន្ថែមនេះ
ដែលវាតម្រូវចាំបាច់ចំពោះលើអ្នកទាំងនោះ។ ទោះជា

យ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ ប៊ីស៊ីងឈាន មិនបានយកចិត្ត
 ទុកដាក់នឹងការប្រកែកតវ៉ានោះទេ ហើយក៏ ឲ្យទាហាន
 រើបន្ទាយរួចរាល់ បានយ៉ាងលឿនរហ័ស តាមដែល
 ✓ អាចធ្វើបាន។ យប់ដដែលនោះ ជួនជា មានព្យុះភ្លៀង
 ដ៏គួរឲ្យព្រឺខ្លាចធ្លាក់ចុះមក ហើយ បានជន់លិចអតីត
 ទីតាំងបន្ទាយ ដែលទើបតែបានបោះបង់ចោលនោះ
 ដោយមានជម្រៅដល់ទៅ ១២ហ្វីត។ នាយទ័ពនាយកង
 * ដែលចងើងចេស បានឃើញហើយ ក៏មានសេចក្តី
 ភ្ញាក់ផ្អើល និង ទទួលសារភាពថា ពួកគេពិតជា ខុស
 ហើយ។ ពួកគេទាំងនោះ ក៏សួរទៅ ប៊ីស៊ីងឈាន ថា៖
 ហេតុម្តេច ទើបលោកម្ចាស់ដឹងថា នឹងមានភ្លៀង បែប
 នេះកើតឡើង? ប៊ីស៊ីងឈាន ក៏ឆ្លើយតបទៅវិញថា៖
 ចាប់ពីពេលនេះតទៅ ចូរអស់លោកពេញចិត្ត នាំគ្នាធ្វើ
 តាមបញ្ជា សូមកុំសួរនាំនូវសំណួរ ដែលមិនចាំបាច់
 នោះធ្វើអ្វី។ ចាងអី បន្តថា៖ ចាប់ពីនេះទៅ យើងអាច
 * យល់បានថា ទីតាំងខ្ពស់ និង មានពន្លឺព្រះអាទិត្យ វាមិន
 ត្រឹមតែ មានប្រៀបក្នុងចម្បាំងប៉ុណ្ណោះទេ តែវាមាន

លក្ខណៈទ្រង់ទ្រាយរួចផុតពីគ្រោះ មហន្តរាយទឹកជំនន់
នោះផងដែរ»។

* ប្រការទី ១១ ៖ បើសិនជា សត្រូវ កាន់កាប់ទីតាំងនោះ បាន
មុនអ្នកទៅហើយ ចូរកុំតាមពួកវាធ្វើអ្វី តែត្រូវដកថយមកវិញ
ហើយព្យាយាមល្អៗបញ្ឆោតពួកវាឲ្យចេញពីទីនោះវិញម្តង។

សេចក្តីរអិប្បាយ៖ ចំណុចរបត់ នៃ យុទ្ធនាការណ៍សឹក
របស់ លីស៊ីមីង កាលពីឆ្នាំ១២១១ នៃ គ.ស ប្រឆាំងទល់
នឹងក្រុមឧទ្ទាមបះបោរចំនួនពីរពួក មាន៖ ទូឃានតេ
ជាស្តេចនៃនគរសៀ និង វ៉ាងស៊ីយុង ជាស្តេច នៃ
នគរឆេង គឺ ការដែលគាត់ (លីស៊ីមីង) ដណ្តើមបាននូវ
ទីទួលអ៊ុំឡាវ ដោយឡែក ស្តេចទូឃានតេ តស៊ូមាន៖
បន្តការព្យាយាមរបស់ទ្រង់ ដើម្បីរំដោះសម្ព័ន្ធមិត្តនៅ
ក្នុងក្រុងឡយ៉ាង ក៏ធ្លាក់ខ្លួនបរាជ័យ និងត្រូវបានគេចាប់
ជាល្មើយសឹក (ស្នាដៃឈាមថាង, ជំពូកទី២, សន្លឹកទី៥
ទំព័រខាងឆ្វេង និង ជំពូកទី៥៤ ផងដែរ)។

* ប្រការទី 12 ៖ (១). បើសិនជា អ្នកបានបោះទីតាំង ដោយមានរយៈចម្ងាយឆ្ងាយពីសង្កាត់ ហើយ កម្លាំងទ័ពទាំងសងខាង មានចំនួនស្មើគ្នា វាមិនមែនជារឿងស្រួលទេ ក្នុងការណ៍ (ដែលអ្នក) ទៅបង្កហេតុបបួលច្បាំងនោះ,

សេចក្តីរក្សាចិត្តប្រាជ្ញា៖ ចំណុចនេះចង់និយាយថាយើងមិនត្រូវគិតតែ អំពី ការលើកព្យួរទ័ពពីរយៈចម្ងាយ ដ៏វែងឆ្ងាយ និង តប់ប្រមៀននោះទេ ដូចដែល ចាងអ៊ី ពោលថា៖ «នៅចុងបញ្ចប់ យើងនឹងហៅហាត់អស់កម្លាំង រីឯចំណែកបច្ចាមិត្ររបស់យើងវិញ គេនៅស្រស់បស់ និងមានអំនួតវាងវៃ»។

ប្រការទី 12 ៖ (២). ហើយបើអ្នកចូលច្បាំង អ្នកក៏អាចចាញ់ប្រៀបក្នុងការប្រយុទ្ធរបៀបនេះ។

ប្រការទី 13 ៖ (១). លក្ខណៈសណ្ឋានដី ទាំង៦ប្រការ ដូចដែលបានបរិយាយខាងលើនេះ គឺជាគោលការណ៍ដែលមានជាប់ទាក់ទងនឹងព្រះធរណី។

សេចក្តីអវិជ្ជាប្បាយ៖ ឬក៏ ប្រហែលជា «គោលការណ៍
ដែលមានជាប់ទាក់ទងនឹងផ្ទៃដី» ក៏ប៉ុន្តែ ទោះជាយ៉ាង
ណាក៏ដោយ សូមមើល ជំពូកទី១, ប្រការទី៨ ផង។

✧ ប្រការទី 13 ៖ (២). មេទ័ពរូបណា ដែលមានមុខនាទីទទួល
ខុសត្រូវតាមតំណែង មេទ័ពនោះ ត្រូវតែមានសេចក្តីប្រុង
ប្រយ័ត្ន ក្នុងការសិក្សាស្វែងយល់ អំពី គោលការណ៍ទាំង
៦ប្រការ ខាងលើនេះ។

ប្រការទី 14 ៖ ឥឡូវនេះយើងចូលដល់បទវិចារជាសេចក្តីថា
យោធាអាចជួបនឹងវិបត្តិ ចំនួន ៦ប្រការ ដែលវិបត្តិ ទាំង៦
ប្រការនេះ វាមិនមែនកើតចេញពីមូលហេតុធម្មជាតិអ្វីទេ តែ
វាលេចចេញមកពីកំហុសទាំងឡាយ ដែលតំណែងជាមេទ័ព
ត្រូវតែទទួលខុសត្រូវ ចំពោះ ប្រការ ទាំង៦នេះ។ ប្រការទាំង
៦នេះមាន៖ (១). ការភៀសខ្លួន, (២). ចរិតរឹងរូសមិនស្តាប់
បទបញ្ជា, (៣). ការបែកបាក់, (៤). សភាពវិនាសហិនហោច,
(៥). សភាពខ្ចីខ្ចាគ្មានរបៀបរបប និង (៦). ការបាក់ទ័ព។

✧ ប្រការទី 15 ៖ បើសិនជាលក្ខណៈដទៃទៀតមានសុពលភាព
ស្មើគ្នាហើយក៏ដោយ តែបើសិនជា កងកម្លាំងខាងណាមួយ
វាយសម្រុកតទល់នឹងកងកម្លាំងម្ខាងទៀតដែលគេមានចំនួន

ច្រើនលើសលប់ជាងដល់ទៅ ១០ដងឯណោះ, លទ្ធផលគឺ៖
អ្នកដែលនាំអាទិភាពប្រហារនឹងត្រូវរត់ភៀសខ្លួន។

* ប្រការទី 16 ៖ (១). នៅពេល ដែលពលទាហានសាមញ្ញ
ខ្លាំងពូកែមែនទែន តែលោកនាយរបស់គេ បែរជាខ្សោយ
បំផុតទៅវិញ លទ្ធផលគឺ៖ ចរិតវង្សសមិនស្តាប់បទបញ្ជា។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ទូម្ព ទាញយកឧទាហរណ៍មក
សម្លាប់ចំពោះរឿងមិនសប្បាយចិត្តមួយ អំពី ធានពូ
(ក្នុងស្នាដៃ ស៊ីនថាងស៊ី ជំពូកទី១៤៨) ដែល ធានពូ
ត្រូវបានគេបញ្ជូនទៅដល់នគររ៉ឺ កាលពីឆ្នាំ៨២១ នៃ
គ.ស តាមបញ្ជាដើម្បីដឹកនាំពលយោធា ប្រយុទ្ធនឹង
និង វ៉ាងទីងឆូ។ ក៏ប៉ុន្តែ ពេលវេលាទាំងអស់ ដែលគាត់
ទទួលបញ្ជា ឲ្យចេញទៅដឹកនាំប្រតិបត្តិការសឹកនោះ
ពលទាហានរបស់គាត់បានប្រព្រឹត្តិចំពោះគាត់ ដោយ
ភាពគឃើសដ៏មុះមុតបំផុត និង ចម្លែកឡើយជាចំហ
ចំពោះអាជ្ញាសឹករបស់គាត់ ដោយពួកគេ បានដិ៖
* សត្វលាវីរីកំពាសពេញបន្ទាយទាហាន ម្តងៗ មានគ្នា
រាប់ពាន់នាក់ឯណោះ។ ធានពូ ខ្សោយអំណាចក្នុងការ

ទំព័រទី 60 នៃ 245

បញ្ឈប់ នូវ អាកប្បកិរិយារបៀបនេះ ហើយនៅពេល
ក្រោយមក ប៉ុន្មានខែបានកន្លងផុតទៅ គាត់បានធ្វើការ
ប៉ុនប៉ងដើម្បីចាប់ផ្តើមវាយលុកទៅលើសត្រូវ ស្រាប់តែ
ពលទាហានរបស់គាត់បានបែរក្បាល និង បែកខ្ញែក
រង្វាស់រង្វាយ ទៅគ្រប់ទិសតំបន់។ បន្ទាប់ពីនោះមក
នាយទាហានអភិព្វម្នាក់នេះ ក៏បានសម្លាប់ខ្លួនដោយ
អារ ក ខ្លួនឯងទៅ។

* ប្រការទី 16 ៖ (២). បើលោកនាយ របស់គេ ខ្លាំងពូកែពេក
ហើយពលទាហានសាមញ្ញខ្សោយពេក នោះលទ្ធផល គឺ៖
ការបែកបាក់គ្នា។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ឆាវកុង ពោលថា៖ «នាយទាហាន
គឺ ត្រូវស្វាហាប់ ហើយ ចង់តែបុករុកវាយលុកទៅមុខ
តែបើទាហានធម្មតាស្ងួតល្វើយ ការណ៍នេះ អាចនឹង
បែកបាក់គ្នាមួយរំពេច»។

* ប្រការទី 17 ៖ នៅពេលនាយទាហាន ដែលមានបណ្តាស័ក្តិ
ខ្ពស់ ក្រេវក្រោធ ហើយមិនចំណុះ មិនស្តាប់បង្គាប់នោះ
លុះដល់ពេលត្រូវជួបប្រឈមមុខនឹងសត្រូវ ក៏បើកការវាយ

ប្រហារ ដោយចិត្តឯងតាមតែអំពើចិត្ត ដែលបណ្តាលមកពី
សេចក្តីអន់ចិត្តដែលមានមកពីពេលមុនដែលអត្តមេបញ្ជាការ
មិនទាន់ទាំងបានបញ្ជាថាយ៉ាងនេះយ៉ាងនោះផង ក៏ស្រាប់តែ
គេចូលទៅប្រយុទ្ធជាមុនទៅហើយ ហេតុនេះ លទ្ធផលគឺ៖
សភាពវិនាសហិនហោច។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ តាមកំណត់ត្រារបស់ វ៉ាន់ស៊ី មាន
ជាសេចក្តីថា៖ «ចំណុចនេះ មានន័យថា៖ មេទ័ពមាន
សេចក្តីក្រែវក្រោធ ដោយគ្មានហេតុផល ហើយក្នុង
ពេលជាមួយគ្នានោះ គាត់មិនបានកោតសរសើរគុណ
បំណងសមត្ថភាពរបស់នាយទ័ពនាយកង ដែលនៅ
ក្រោមបញ្ជារបស់គាត់ទេ ហេតុដូច្នេះហើយ គាត់ក៏
បែរជា បញ្ចេញឫកពារកាចសាហាវ របៀបខកចិត្ត
ហើយការណ៍នេះ ក៏នាំដល់សភាពវិនាសទាំងកម្រោល
ចេញពីក្នុងខួរក្បាលរបស់គាត់តែម្តង»។

ប្រការទី 18 ៖ (១). នៅពេលដែលមេទ័ពទន់ខ្សោយ ហើយ
គ្មានអាជ្ញាសឹក, បទបញ្ជារបស់គាត់ រមែងតែងតែមិនមាន
លក្ខណៈច្បាស់លាស់ និង ស្រឡះទេ,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ លាវរុក្ខ បានបរិយាយនៅក្នុងស្នាដៃ
របស់គាត់ត្រង់ជំពូកទី៤ ជាសេចក្តីថា៖ «បើមេបញ្ជាការ
ដាក់បទបញ្ជាប្រកបដោយការសម្រេចចិត្តច្បាស់លាស់
នោះពលទាហាននឹងមិននៅរង់ចាំស្តាប់ ជាលើកទីពីរ
ទៀតទេ ហើយបើចង្វាក់ចលនា របស់គាត់ នៅតែគ្មាន
សញ្ញាផ្លាស់ប្តូរប្រែប្រួលអ្វីទេ នោះពលទាហាន ក៏នឹង
មិនមាន គំនិតបែកខ្ញែកជាពីរ នៅក្នុងភារកិច្ចរបស់
ពួកគេនោះដែរ»។

✓មេទ័ពបាដិនផ្លូវវិលពោលទុកថា៖ «អាចីកំបាំង
នៃ ការទទួលភាពជោគជ័យ ក្នុងការងារពីមនុស្ស ដែល
បានទទួលការបង្កើតពីអ្នក គឺមាន នៅក្នុងសេចក្តីជា
សង្ខេបថា ជោគជ័យទាំងនេះ ត្រូវទទួលបានមក ដោយ
សារ សេចក្តីណែនាំដែលពួកគេ ទទួលយកពីអ្នកទៅ
នោះ មានសភាពច្បាស់លាស់ល្អ»។ (ស្នាដៃ ជំនួយស្មារតី
ឈ្នួបយកការណ៍ ទំព័រ xii)។ បើប្រៀបធៀប ជាមួយ
ស្នាដៃ រុក្ខ ដែលបានបរិយាយក្នុងសំណេរ របស់គាត់
ត្រង់ជំពូកទី៣ មានជាសេចក្តីថា៖ «គ្រោះកម្ម ដែលវា
ហុចផលឲ្យមកនៅ ក្នុងចំណោមមេទ័ព វាផ្សេងទៅវិញ

គឺ មហន្តរាយអាទិភ័យផុតលេខ ដែលធ្លាក់មកលើ
យោធានោះ វាតែងតែចេញមកពីការស្នាក់ស្នើរវារៃក
ចិត្តនោះឯង»។

ប្រការទី 18 ៖ (២). នៅពេលណា ដែលគ្មានភារកិច្ចជាប់
លាប់ ជាប្រចាំត្រូវបានដាក់ឲ្យនាយទ័ព នាយកង និង
ពលទាហានទេ,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ទូម្ព ពោលថា៖ «គឺចំពោះនាយទ័ព
នាយកង ព្រមទាំងពលទាហាន ដែលពួកគេគ្មានទម្លាប់
ជា ដដែលៗ នោះឯង»។

❖ ប្រការទី 18 ៖ (៣). ហើយបើជួរទាហាន លេចចេញជារូបរាង
មានលក្ខណៈគ្មានរបៀបរៀបរយ, ស្មោគគ្រោគ លទ្ធផល
ដែលស្តង់ដារចេញមកគឺ៖ សភាពខ្លីខ្លាច គ្មានរបៀបរបប។

❖ ប្រការទី 19 ៖ នៅពេល ដែលមេទ័ព គ្មានសមត្ថភាពប៉ាន់
ស្មានកងកម្លាំងរបស់សត្រូវបានទេ នោះវានឹងនាំដល់ការណ៍
ដែលគាត់ដឹកនាំកងកម្លាំងតិច ដែលចាញ់ប្រៀបទៅប្រយុទ្ធ
ទល់នឹងកងកម្លាំងរបស់គេ ដែលធំធេងជាងខ្លួន ឬក៏ បញ្ជូន
កងកម្លាំង ដែលទន់ខ្សោយណាមួយឲ្យទៅ ប្រយុទ្ធតទល់
នឹងកងកម្លាំង ដែលមានអានុភាពជាង, ហើយក៏ធ្វេស

ប្រហែស ដោយមិនបានយកទាហានជម្រើសឯក ទៅដាក់ នៅជួរមុខ លទ្ធផលដែលនឹងបានមកគឺ៖ ការបាក់ទ័ព។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ចាងអ៊ី ពន្យល់ឃ្លាបន្ទាប់ នៅក្នុង ប្រយោគខាងលើជាបន្តថា៖ «នៅគ្រប់ពេល ដែលត្រូវ ធ្វើការវាយប្រយុទ្ធ ទាហានដែលមុះមុតជាងគេ ត្រូវ បានចាត់តាំងឲ្យទៅបម្រើនៅជួរមុខ ទាំងសងខាងនេះ គឺ ដើម្បីពង្រឹងនូវសេចក្តីអង់អាច នៃ ពលទាហាន របស់យើងផង និង ដើម្បីបំបាក់ទឹកចិត្តសត្រូវផងដែរ»។

ប្រការទី 20 ៖ ទាំងអស់នេះ គឺជា មាតិកាទាំង ៦ប្រការ ដែល អាចនាំទៅដល់បរាជ័យ ដែលមាតិកាទាំងនេះ ត្រូវតែបានកត់ ត្រាទុក ឲ្យបានប្រយ័ត្នប្រយែងបំផុត ដោយមេទ័ពរូបណា ដែលទទួលខុសត្រូវការកិច្ចតាមមុខតំណែងរបស់ខ្លួន។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ សេចក្តីអធិប្បាយពន្យល់ គឺមាន ដូចប្រការទី១៣ដែរ ។

ប្រការទី 21 ៖ (១). បែបផែន ទ្រង់ទ្រាយស្រកទេស តាម ដំណើរធម្មជាតិរបស់វា គឺជា សម្ព័ន្ធមិត្ត ដ៏ល្អបំផុតរបស់ កងទ័ព,

សេចក្តីរិះបន្ទោញ៖ ឆន្ទៈ ហាវ ពោលថា៖ «គុណសម្បត្តិ
នៃ អាកាសធាតុ និង រដូវកាលក៏នៅមានប្រៀបមិនស្មើ
នឹងលក្ខណៈទ្រង់ទ្រាយទាំងឡាយ នៃទីតាំងដីនោះទេ»។

២៥ ប្រការទី 21 ៖ (២). ក៏ប៉ុន្តែ ឋានពល ខាងការប៉ាន់ស្មាន
សត្រូវ, ឋានពល ខាងការត្រួតត្រាកម្លាំងយកឈ្នះ និង
ឋានពល ខាងការគណនាភាពលំបាកលំបិនទាំងឡាយ,
គ្រោះថ្នាក់ទាំងឡាយ និង រយៈចម្ងាយ ដោយភាពវៃឆ្លាត
ល្អិតល្អន់ និង គ្រប់ជ្រុងជ្រោយ វាត្រូវបានគេប្រតិបត្តិឡើង
ជាការសាកល្បងមេទ័ពដ៏មហិមានេះឯង។

ប្រការទី 22 ៖ នរេន្ទណា ដែលយល់ដឹង នូវ អ្វីៗ ទាំងអស់
នេះហើយ និង យកចំណេះចំណានទាំងនេះ មកអនុវត្ត
ក្នុងចម្បាំង ក៏នឹងមានជោគជ័យក្នុងការប្រយុទ្ធរបស់គាត់។
ផ្ទុយទៅវិញ នរេន្ទណា ទោះជាបានយល់ដឹង ឬ មិនយល់
ដឹងចំណេះចំណានទាំងនេះក្តី ដែលមិនបានអនុវត្ត ក៏នឹង
បរាជ័យជាប្រាកដ។

២៦ ប្រការទី 23 ៖ បើយើងដឹងថា ការប្រយុទ្ធនោះ ប្រាកដតែ
ពីខាងឈ្នះហើយ ខណៈនោះ ចូរអ្នកច្បាំងចុះ បើទោះជា
មេដឹកនាំបានហាមប្រាមហើយក៏ដោយចុះ, តែបើការប្រយុទ្ធ

ទំព័រទី 66 នៃ 245

នោះ នឹងមិនបានជ័យជំនះវិញនោះទេ អ្នកមិនត្រូវច្បាំងទេ
ទោះជាមេដឹកនាំបានដាក់បញ្ជាមកហើយក៏ដោយ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ បើប្រៀបធៀប ជាមួយ ស្នាដៃ
ហ៊ងស៊ីគង់ ជំពូកទី៨ ប្រការទី៣ ដែលបានបន្សល់ទុក
តាំងពីរាជវង្សឈ្មួន ព្រមទាំងមានគេនិយាយថា គាត់
គឺជា ឧបត្ថម្ភក៍ជនចំពោះ ចាងលាំង ហើយគាត់បាន
សរសេរឯកសារឈ្មោះ សានល្អ មាន ទាំងពាក្យសម្តី
សំដៅដល់ខ្លួនគាត់ថា៖ «ភារៈ ដែលត្រូវទទួលខុសត្រូវ
ក្នុងកិច្ចការរៀបចំ យោធាឲ្យមានសភាពរស់រវើក គឺ
ត្រូវប្រគល់ទៅឲ្យមេទ័ពតែម្នាក់ឯងគត់, ក៏ប៉ុន្តែ បើការ
សម្រុកទៅចូល និង ការដកថយ ត្រូវបានត្រួតត្រាបញ្ជា
មកពីរាជវង្សវិញនោះ លទ្ធផលល្អ មុខជាពិបាកនឹង
សម្រេចបានណាស់។ ហេតុនេះ មេដឹកនាំដូចព្រះ និង
ព្រះមហាក្សត្រដែលរុងរឿង ទ្រង់/គាត់ សប្បាយចិត្ត
នឹងដើរតួដាក់ខ្លួន មកក្នុងការជួយជ្រោមជ្រែង ដើម្បី
បុព្វហេតុប្រទេសជាតិរបស់ ទ្រង់/គាត់ (តាមន័យ
អក្សរសាស្ត្រ គឺ លត់ដង្កង់ចុះ ហើយរុញច្រានរទេះ
ចម្បាំងឲ្យបានទៅមុខ)»។ សេចក្តីនេះ គឺ មានន័យថា៖

ជាឿ្យងដែលស្ថិតនៅក្រៅពីថែវឋានសួគ៌, ការសម្រេចចិត្តនៅក្នុងកងទ័ព គឺទាមទារនូវភាពដាច់ខាត»។ ចាងវិក័ក៍ដកស្រង់ភាសិត មកបង្ហាញផងដែរថា៖ «ក្រិក្យក្រមទេវបុត្រ នៃ ឋានសួគ៌ មិនត្រូវការដឹងឡើងកំពែងបន្ទាយអ្វីនោះទេ»។

ប្រការទី 24 ៖ (១). មេទ័ពរូបណា ដែលសម្រុកចូលទៅមុខដោយមិនចង់បានកិត្តិយស និង ដកថយ ដោយមិនរអៀសខ្លាចចំពោះសេចក្តីអាម៉ាស់នោះ,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ខ្ញុំគិតថា គឺ លោកវ៉ែលីងតុន (Wellington) ដែលបាននិយាយថា៖ ឿ្យង ដែលពិបាកធ្វើជាងគេបំផុតសម្រាប់ទាហាននោះ គឺ ការដកថយនេះហើយ»។

ប្រការទី 24 ៖ (២). នរជនណា ដែលគ្រាន់តែ មានគំនិតការពារប្រទេសជាតិ របស់ខ្លួន និង បម្រើសេវាការពារដ៏ពិសិដ្ឋថ្វាយចំពោះអធិរាជរបស់គេ នរជនទាំងនេះ គឺជា រតនបុគ្គល របស់ ប្រទេសជាតិហើយ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ អព្ពន្ធភ្នាណា ដ៏ថ្លៃថ្នូរមួយ ចំពោះ
នរណាទាំងនេះ មានពិពណ៌នាត្រឹមតែពាក្យ ពីរ បី ម៉ាត់
ក្នុងភាសាចិនតែប៉ុណ្ណោះ គឺ៖ «អ្នកចម្បាំងដ៏រីករាយ»។
ហេតុ បានពិពណ៌នាយ៉ាងខ្លី អំពី នរណាប្រភេទនេះថា៖
«បើសិនជា គាត់ទទួលបានការឈឺចាប់ ដោយសារតែ
ទារុណកម្មក៏ដោយចុះ រូបគាត់ ក៏គង់នឹងមិនសោក
ស្តាយ ចំពោះអ្វី ដែលគាត់បានធ្វើនេះទេ»។

✓ ប្រការទី 25 ៖ ចូរចាត់ទុកកូនទាហាន របស់អ្នក ឲ្យដូចជា
កូនចៅរបស់អ្នកអញ្ចឹង ហើយពួកគេនឹងដើរតាមអ្នក ទោះជា
ត្រូវចូលទៅក្នុងក្រហែងរូងភ្នំជម្រៅណាក៏ដោយ, ចូរមើលថែ
ពួកគេ ឲ្យដូចជា កូនៗ ជាទីស្រឡាញ់របស់អ្នកផងចុះ ពួកគេ
នឹងនៅតែគាំទ្រអ្នក ទោះបីជា សេចក្តីស្លាប់ ហៀបនឹងមក
ដល់ហើយក៏ដោយ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ តាមន័យនេះ ទុម្ព គូសបញ្ជាក់ប្រាប់
យើងនូវបទពណ៌នា ដ៏គួរឲ្យចាប់ចិត្ត ដោយប្រៀប
ធៀបទៅនឹងសេចក្តី ដែលបានពោលមកហើយ ក្នុង
ជំពូកទី១ ប្រការទី៦ អំពី មេទ័ព ដ៏ល្បីល្បាញ ឈ្មោះ
អ៊ូឈី ដែលខ្ញុំតែងតែដកស្រង់សម្តី ជាញឹកញយ នូវ

សេចក្តីអភិប្រាយ អំពី រឿងអ្វីឈឺ នេះថា៖ «គាត់ស្លៀក
 ពាក់ សម្លៀកបំពាក់ និង បរិភោគអាហារ ដែលមិនគួរ
 ជាទីត្រេកត្រអាល ដូចជា ទាហានរបស់គាត់អញ្ចឹងដែរ
 គាត់បដិសេធ មិនទទួលយករបបនេះ, មិនទទួលយក
 កន្លែងមកដេក គាត់រេចស្លាយតែរបស់សំណល់ពីរបប
 គាត់ ក្នុងបង្វិចមួយតែប៉ុណ្ណោះ ហើយគាត់ចេះតែជួយ
 ចូក ជួយចែវ រំលែកសេចក្តីលំបាកជាមួយកូនទាហាន
 របស់គាត់ជាដរាបរហូតមក។ ក្នុងចំណោម ពល
 ទាហានរបស់គាត់ មានកូនទាហានម្នាក់កើតសេចក្តី
 ឈឺចាប់ ដោយសារតែជម្ងឺបួស វាបណ្តាលឡើង អ្វីឈឺ
 ក៏ជួយបីតយកចេញ នូវ មេរោគ ដោយខ្លួនគាត់ផ្ទាល់។
 ពេលដែលមាតា នៃ កូនទាហានរូបនោះបានឮដូចនេះ
 ក៏ចាប់ផ្តើមទូញទ្រហោយំ។ មានគេមកសួរគាត់ថា៖
 «ហេតុអ្វីបានជាអ្នកយំយ៉ាងនេះ? កូនប្រុស របស់អ្នក
 គ្រាន់តែជា កូនទាហានសាមញ្ញធម្មតា ម្នាក់ប៉ុណ្ណោះ
 ហើយ លោកអគ្គមេបញ្ជាការកងទ័ព ក៏បានជួយគេ
 ដោយបីតយកចេញ នូវ មេរោគពីដំបៅបួសកូនរបស់
 អ្នក ដោយខ្លួនគាត់ផ្ទាល់ហើយនោះ»។ (ស្ត្រីចំណាស់

ក៏បានឆ្លើយតបវិញថា៖ «ជាច្រើនឆ្នាំ កន្លងទៅហើយ
លោកម្ចាស់អ៊ុប្រាសជួយបម្រើប្តីរបស់ខ្ញុំក្នុងរឿងស្រដៀង
គ្នានេះដែរ ដែលពេលក្រោយមក ប្តីខ្ញុំមិនដែលរត់
ចោលលោកមេទ័ពទេ ទីបំផុត ក៏ត្រូវខ្មាំងចាប់បាន
ហើយសម្លាប់ចោលទៅ។ ឥឡូវនេះ លោកមេទ័ព ក៏ធ្វើ
ដូចគ្នា ចំពោះ កូនប្រុសរបស់ខ្ញុំទៀត ដែលកូនប្រុស
របស់ខ្ញុំនេះ ក៏អញ្ជឹងដែរ គឺ គង់នឹងធ្លាក់ខ្លួនក្នុងការ
ប្រយុទ្ធដែរ គ្រាន់តែខ្ញុំមិនដឹងថា នៅទីណាតែប៉ុណ្ណឹង
ទេ»។

ចំណែក លីឈាន់ ក៏បានលើករឿងខ្លីមក
បញ្ជាក់ដែរ ទាក់ទងនឹងអភិជន នគរឈូ ដែលបានចូល
ទៅលុកលុយនគរតូចតាចមួយ គឺ នគរស៊ាវ នាក់ឡង
រដូវរងារ។ ស្តេចត្រាញ់ក្រុងសិន បាននិយាយទៅកាន់
គាត់ថា៖ «មានពលទាហានជាច្រើន កំពុងតែរងគ្រោះ
រងរយ៉ាងញ័រញាក់ ដោយសាររទាកាសធាតុត្រជាក់»។
* គ្រាន់តែបានឮដូចនេះ គាត់ចេញទៅដើរច្រប់ពេញ
បន្ទាយទាហានទាំងមូល ដោយល្ងង់លោម និង លើក
ទឹកចិត្តកូនទាហានទាំងឡាយ ក៏ស្រាប់តែពលទាហាន

ទាំងនោះ មានអារម្មណ៍ថា ហាក់ដូចជា ត្រូវបានគ្រប
ដណ្តប់ ដោយក្រណាត់សំពត់ ដែលធ្វើពីសសៃសូត្រ
អញ្ចឹង។

★ ប្រការទី 26 ៖ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី បើអ្នកចេះអត់ឱន ក៏ប៉ុន្តែ
អ្នកមិនអាចនឹងធ្វើឲ្យអំណាច របស់អ្នកមានប្រសិទ្ធភាពបាន,
បើអ្នកមានចិត្តល្អ តែអ្នកមិនអាចនឹងអនុវត្តបទបញ្ជា របស់
អ្នកបាន, ហើយអ្នកអសមត្ថភាព ជាងនេះទៅទៀត គឺ មិន
អាចពង្រាបឲ្យរាបរយនូវសភាពគ្មានសណ្តាប់ធ្នាប់បាន នោះ
កូនទាហានរបស់អ្នក ក៏ប្រៀបបាននឹងកូនក្មេង ដែលទម្រើស
ហួសហេតុអញ្ចឹងដែរ ពួកគេ ក៏គ្មានបានកើតជាការអ្វីឡើយ
ហើយ មិនអាចនឹងប្រើប្រាស់ សម្រាប់គោលបំណង ជា
ប្រយោជន៍ណាមួយកើតឡើយ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ មានគ្រាម្តងនោះ លីដីង ពោលថា
បើសិនជាអ្នកអាចធ្វើឲ្យពលទាហានរបស់អ្នកខ្លាចអ្នក
ពួកគេ ក៏នឹងនៅតែមិនខ្លាច ចំពោះ ពួកខ្មាំងដែរ។ ទុម្ភូ
នៅចាំរំពួកបាននូវតួយ៉ាងនៃទាហានដែលគោរពរំសឹយ
តឹងរ៉ឹង ដែលកើតមានកាលពី ឆ្នាំ២១៩ នៃ គ.ស, នៅ
ពេលដែល លូម៉ីង កំពុងតែកាន់កាប់ក្រុងឈាវ៉ងលីង។

គាត់បានដាក់បទបញ្ជា យ៉ាងតឹងតែង ចំពោះ ពល
 ទាហានរបស់គាត់ថា កុំឲ្យធ្វើបាបអ្នកស្រុកភូមិ ហើយ
 ក៏កុំឲ្យបង្ខំដីម្រឹតយករបស់ អ្វីៗ ពីពួកគេ ដោយប្រើ
 កម្លាំងឲ្យសោះ។ ទោះជាមានបទបញ្ជាយ៉ាងនេះហើយ
 ក៏ដោយ មាននាយទាហានសំខាន់ម្នាក់ ដែលបម្រើការ
 ក្រោមបដាទ័ព របស់គាត់ បានប្រទះឃើញបុរសទីក្រុង
 ម្នាក់ ក៏ប្រថុយសួរទៅ ដណ្តើមយកម្នកឬស្បៀងពីបុរស
 នោះ មកពាក់ពីលើមួកទាហានរបស់ខ្លួន ដើម្បីការពារ
 ទឹកភ្លៀង។ លូម៉ឺង ពិចារណាទៅមកក៏ឃើញថា ការពិត
 នៃ ជីវិតរស់នៅរបស់គាត់ ក៏ជា មនុស្សមានកំណើត
 មកពីស្រុកយូណានដែរ តែក៏មិនត្រូវលើកលែង ចំពោះ
 បទល្មើស ដែលប្រឆាំងទល់នឹងវិន័យនេះទេ តាមរយៈ
 នេះ គាត់ក៏បញ្ជាឲ្យគេប្រហារជីវិត ទាហាននោះទៅ
 ព្រមទាំង មានទឹកភ្នែករម្យលស្រក់ចុះមកកាត់ផ្លែមុខ
 របស់គាត់ផង, ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ គាត់ត្រូវតែ
 ចាត់ការដូចនេះ។ ទង្វើ ដែលប្រកបដោយភាពមធ្យត៌
 នេះបានចាក់បំពេញឲ្យកងយោធាស្វសេចក្តីកោតខ្លាច
 ដែលនាំដល់ភាពត្រឹមត្រូវជារួមមួយ ហើយចាប់ពីពេល

នោះមក ទោះជា មានរបស់របរកំប៉ុកកំប៉ុករុំជ្រូករាយ
តាមផ្លូវដ៏ដោយ ក៏ពួកគេមិនរស់រវើកសយកដែរ។

ប្រការទី 27 ៖ បើសិនជា យើងបានដឹងថា ពលទាហាន
របស់យើង ស្ថិតនៅក្នុងស្ថានការណ៍ ប្រុងប្រៀបប្រយុទ្ធច
ទៅហើយ ក៏ប៉ុន្តែ យើងនៅតែទាន់មិនបានដឹងសភាពការណ៍
ថា សត្រូវបានបើកចំហ ដើម្បីចូលប្រយុទ្ធ ឬ នៅឡើយ
នោះទេ, ការណ៍នេះ យើងទៅដល់បានត្រឹមតែពាក់កណ្តាល
ផ្លូវ នៃ ជ័យជំនះតែប៉ុណ្ណោះ។

សេចក្តីរអិបប្បាយ៖ ហេតុនេះហើយ បានជា ឆាវកុង
ពោលថា៖ «រឿងរ៉ាវក្នុងករណីនេះ នៅមិនទាន់ដាក់
លាក់ទេ»។

ប្រការទី 28 ៖ បើសិនជា យើងដឹងថា សត្រូវបានបើកចំហ
ដើម្បីវាយប្រយុទ្ធហើយ ប៉ុន្តែខាងយើង នៅឡើយមិនបាន
ដឹងថា ពលទាហានរបស់យើង បានស្ថិតក្នុងស្ថានការណ៍
ត្រៀមប្រយុទ្ធ ឬ នៅឡើយទេនោះ យើងក៏ទើបតែបាន
ទៅដល់ត្រឹមពាក់កណ្តាល នៃ ជ័យជំនះតែប៉ុណ្ណោះ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ សូមប្រៀបធៀបជាមួយ ជំពូកទី៣
ប្រការទី១៣ (១)។

✧ ប្រការទី 29 ៖ បើសិនជា យើងដឹងថា សត្រូវបានបើកចំហ
ដើម្បីវាយប្រយុទ្ធ ហើយយើងក៏បានដឹងថា ពលទាហាន
របស់យើង ក៏ស្ថិតក្នុងស្ថានការណ៍ត្រៀមប្រយុទ្ធដែរ ក៏ប៉ុន្តែ
យើងមិនបានដឹងថា ធម្មជាតិ នៃ សណ្ឋានដីជាទីតាំង ដែល
ត្រូវធ្វើការប្រយុទ្ធនោះ មិនអាចនឹងធ្វើការវាយប្រយុទ្ធកើត ឬ
យ៉ាងណានោះឡើយ, យ៉ាងនេះ យើងក៏ទៅបានត្រឹមតែ
ពាក់កណ្តាលផ្លូវ នៃ ជ័យជំនះ តែប៉ុណ្ណោះដែរ។

ប្រការទី 30 ៖ ដូចនេះ ទាហានដែលធ្លាប់មានបទពិសោធន៍
ឲ្យតែគេចេញដំណើរប្រតិបត្តិការសឹកហើយ គឺ គេមិនដែល
ទុញទាល់សុញគំនិតអ្វីឡើយ, ហើយឲ្យតែគេបានរើបន្ទាយ
របស់គេហើយ គេក៏មិនដែលស្ទាក់ស្ទើរចិត្តបង់ខាតដែរ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ហេតុផលដែលកំពុងនិយាយនេះ
មានជាប់ទាក់ទងនឹង ទុក្ខ ដែលគាត់បានចាត់វិធាន
ការណ៍ ប្រកាន់យកនូវការវាស់វែងយ៉ាងហ្មត់ចត់ ក្នុង
គោលបំណងធ្វើឲ្យប្រាកដប្រជាថា នឹងទទួលបានជ័យ

ទំព័រទី 75 នៃ 245

ជំនះ ជាមុនសិន សឹមចេញទៅប្រយុទ្ធ។ ចាងវ៉ី ពោល
ថា៖ «គាត់មិនមែនយាត្រាទ័ព ដោយធ្វេសប្រហែសទេ
ធ្វើដូចនេះ ដើម្បីឲ្យប្រាកដថា ពោលគាត់ធ្វើចលនា គាត់
មិនធ្វើអ្វីឲ្យភ្លាត់ខុសសោះឡើយ»។

✓ ប្រការទី 31 ៖ ដូចនេះហើយ ទើបមានភាសិត ជាសេចក្តី
ថា៖ បើអ្នកដឹង អំពី សត្រូវ និង ដឹងអំពី ខ្លួនឯង ជោគជ័យ
5- របស់អ្នកនឹងមិនស្រពេចស្រពិលទេ, បើអ្នកដឹង អំពី មេឃ
និង ដឹង អំពី ដី នោះអ្នកអាចនឹងធ្វើឲ្យជោគជ័យរបស់អ្នក
លេចចេញមកជារូបរាង ដោយពេញលេញបាន។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ លីឈាន់ បូកសរុបសេចក្តីដូចតទៅ
នេះថា៖ «មានចំណេះចីប្រការ ដែលជាកិច្ចការ របស់
កូនប្រុស គឺរដូវកាលនៃមេឃា និងការមានប្រៀបខាង
ធម្មជាតិនៃដែលដីជ័យភូមិ នោះជ័យជំនះ គឺជាមុន មក
បំពាក់ពីលើការតស៊ូរបស់អ្នក ដោយមិនប្រែប្រួលជា
ប្រការដទៃឡើយ»។ សូមមើល (១). "Pensees de
Napoleon 1er," no. 47, (២). វិទ្យាសាស្ត្រសង្គ្រាម
(Science of War,) ជំពូកទី២, (៣). ជំនួយស្មារតី
ល្អប្រយោជន៍ការណ៍ (Aids to Scouting, p. xii)

ជំពូកទី 11.

ស្ថានភាពការងារនៃប្រការលក្ខណៈទីតាំងនៃប្រការ

ប្រការទី 1 ៖ ស៊ីនេម៉ា ពេលវេលា ជំនាញខាងសិកសាប្រាម
ទទួលស្គាល់ទីតាំងនៃប្រការ ខុសៗគ្នា ចំនួនប្រការ គឺ៖
(១). មូលដ្ឋាន ដែលមានលក្ខណៈពង្រាយ, (២). មូលដ្ឋាន
ដែលមានលក្ខណៈងាយធ្វើការ, (៣). មូលដ្ឋាន ដែលមាន
លក្ខណៈងាយកើតវិវាទដណ្តើមគ្នា, (៤). មូលដ្ឋានដែលមាន
លក្ខណៈបើកចំហ, (៥). មូលដ្ឋានដែលមានផ្លូវធំបំបែក, (៦).
មូលដ្ឋាន ដែលមានលក្ខណៈមធ្យត, (៧). មូលដ្ឋានដែល
មានលក្ខណៈ លំបាកធ្វើការ, (៨). មូលដ្ឋាន ដែលមាន
លក្ខណៈខ័ណ្ឌព័ទ្ធជុំវិញចំហតែខាងក្នុង និង (៩). មូលដ្ឋាន
ដែលមានលក្ខណៈអស់សង្ឃឹម។ /

ប្រការទី 2 ៖ នៅពេលណា ដែលប្រមុខកងទ័ព កំពុង (ដឹក
នាំទ័ព) ធ្វើការវាយប្រយុទ្ធនៅលើទឹកដីរបស់ខ្លួន គេហៅថា
មូលដ្ឋានដែលមានលក្ខណៈពង្រាយ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ គេហៅយ៉ាងនេះ ដោយហេតុថា
ពលទាហានទាំងឡាយ កំពុងស្ថិតនៅជិតផ្ទះសម្បែង

ទំព័រទី 77 នៃ 245

របស់ពួកគេ និង កើតក្តីរំភើបចង់ទៅឃើញមុខប្រពន្ធ
កូនរបស់ពួកគេ ហើយម្យ៉ាងទៀត ពួកគេហាក់ដូចជា
ចង់ដណ្តើមយកឱកាស ដែលផ្តល់ដោយសង្គ្រាមនេះ
ហើយចាកចេញទៅគ្រប់ទិសទី។ ទូម្ព សង្កេត ឃើញថា
«ពួកគេបាត់បង់សេចក្តីក្លាហាន ដោយសារភាពអស់
សង្ឃឹម ហើយនៅពេល ដែលពួកគេដកថយទៅវិញ
ពួកគេនឹងទៅរកទីជម្រកអាស្រ័យដើម្បីស្នាក់នៅ»។

ប្រការទី ៣ ៖ នៅពេល ដែលនរេនណា ឈានជើងចូល
ដល់ទឹកដីសត្រូវហើយ ប៉ុន្តែចូលទៅមិនសូវជ្រៅប៉ុន្មានទេ
គេហៅថាជា មូលដ្ឋាន ដែលមានលក្ខណៈងាយធ្វើការ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ លីឈាន់ និង ហាស៊ី ពោលថា៖
«ការណ៍នេះ ព្រោះតែវាងាយនឹងដកថយចេញមកវិញ»
និង អ្នកអត្ថាធិប្បាយដទៃទៀត ផ្តល់សេចក្តីពន្យល់
ស្រដៀងគ្នានេះដែរ។ ទូម្ព កត់ត្រាទុកថា៖ «នៅពេល
ដែលទាហានរបស់អ្នក បានកន្លងឆ្លងព្រំដែនរួចហើយ
អ្នកគួរតែដុតទុក និង ស្ដានចោលទៅ ដើម្បីធ្វើឲ្យ

ប្រាកដចំពោះមនុស្សទាំងអស់គ្នានោះថា នឹងមិនមាន
ការនឹកនាចង់រំលឹកទ្រង់ទៅផ្ទះសម្បែងវិញទេ។

• ប្រការទី 4 ៖ ការចាប់យកទីតាំងដី ដែលមានប្រៀបដ៏ធំធេង
សមប្រកប អំណោយផលចំពោះ ភាគីទាំងសងខាងដូចគ្នា
គឺជាមូលដ្ឋានដែលមានលក្ខណៈងាយកើតរំវាទដណ្តើមគ្នា។

សេចក្តីរវើកប្បាយ៖ ទូម្ព កំណត់លក្ខណៈសណ្ឋានដី
ប្រភេទនេះ ថាជា «ទីតាំងដែលត្រូវតស៊ូសម្រេចយក
ឲ្យបាន»។ ឆាន់កុង ពោលថា៖ «ជាទីតាំង ដែលមាន
សណ្ឋានដីបង្កលក្ខណៈឲ្យមនុស្សតិច និងកម្លាំងខ្សោយ
អាចយកឈ្នះមនុស្សច្រើននិងកម្លាំងខ្លាំងជាងខ្លួនបាន»
យ៉ាងនេះ គេហៅថា «ដើមច្រកផ្លូវ» ដែលត្រូវបានលើក
ជាតួយ៉ាងដោយ លីឈាស់។ ហេតុនេះហើយ បានជា
ក្នុងសង្គ្រាមទែម៉ូពីឡាយ (War of Thermopylae, នៅ
ប្រទេសក្រិច ពី ថ្ងៃទី៧ ខែសីហា ដល់ ថ្ងៃទី៨ ឬ ទី១០
ខែកញ្ញា ឆ្នាំ៤៨០ មុន គ.ស) ដែលប្រទេសពែក្ស បាន
ដណ្តើមយកប្រៀបក្នុងសង្គ្រាមរបៀបនេះ ដោយសារ
តែ ពួកគេចាប់យកបាននូវទីតាំង ដូចដែលបាន

និយាយមកខាងលើនេះ, ទោះជាបានត្រឹមតែ ពីរ បីថ្ងៃ
ក៏ដោយ តែវាមានន័យថា បានចូលលុកលុយ និង
បង្វែងទាហានខ្មាំងទាំងមូល ហើយធ្វើទុក្ខឲ្យវីរក៏ ដើម្បី
កេងចំណេញពេលវេលាដ៏មានតម្លៃ។

បើប្រៀបធៀប ជាមួយ ស្នាដៃ វ៉ុរវ៉ូ ជំពូកទី៥
ដែលមានសេចក្តីថា៖ «សម្រាប់កងទ័ពណា ដែលត្រូវ
ប្រយុទ្ធដោយកម្លាំងជាមធ្យមមួយនាក់ទល់នឹងដប់នាក់
គ្មានទីតាំងណា ល្អជាងការប្រើប្រាស់ច្រកចង្អៀតនោះ
ទេ»។ នៅពេលដែល លូតីង កំពុងតែ វិលត្រឡប់ពី
បំពេញបេសកកម្មយោធា ដ៏មានជោគជ័យពីទួតីស្ថាន
វិញ កាលពី ឆ្នាំ៣៨៥ នៃ គ.ស ហើយគាត់បាន
ចាកចេញមកឆ្ងាយដល់កោះហូ បានទាំងនាំយកមក
ជាមួយ នូវ ជ័យភ័ណ្ឌ ដ៏ច្រើនសន្លឹកសន្លាប់ផងដែរ
ចំណែក លាំងស៊ី ដែលជាអ្នកកាន់ រដ្ឋបាលកងទ័ព
លាំងជូ បានកេងចំណេញពីការសោយទិវង្គត់នៃស្តេច
ហ្វ៊ីលីឡាន របស់ នគរយ៉ិន បានដាក់គម្រោងការ
ប្រឆាំងនឹង លូតីង ហើយរារាំងស្នាក់ផ្លូវមិនឲ្យគាត់ បាន
ចូលទៅក្នុងស្រុកវិញ។ យ៉ាងហោច ប្រមុខ នៃ ខេត្ត

ការឆាង បានឲ្យយោបល់ទៅ លាវង់ស៊ី ដោយនិយាយ
 ថា៖ «លូគីង មានជ័យជំនះ ស្រស់ៗ ឆ្ពោះមកពីទិស
 ខាងលិច ចំណែកឯ ទាហានរបស់គេ ក៏ស្លាហាប
 មាំមួន ហើយភ្លៀវភ្លាទៀតផង។ បើយើងចង់ច្បាំងទល់
 នឹងគេនៅលើគំនរវាលខ្សាច់ដែល ផុរៗ នោះ យើងមិន
 មែនជាដៃគូប្រកួតនឹងគេទេ ហេតុនេះហើយ យើងត្រូវ
 តែព្យាយាមធ្វើតាមផែនការផ្សេងវិញ ទើបបាន។ ចូរ
 យើងប្រញាប់ទៅចាប់យកទីតាំង នាមាត់ច្រកភ្នំកៅវ៉ូ
 ដើម្បីកាត់ផ្តាច់ផ្លូវផ្គត់ផ្គង់ទឹករបស់ពួកវា នៅពេលដែល
 ទាហានវាដុះដាបដោយដាច់ទឹកហើយនោះ គឺដល់វេន
 យើងចាត់ការវាយប្រហារពួកវាវិញម្តង ដោយមិនចាំ
 បាច់ចល័តទ័ពទៅណាឡើយ ឬ បើសិនជា លោកម្ចាស់
 គិតថា ច្រកភ្នំ ដែលខ្ញុំបាននិយាយអម្បាញ់មិញនោះ
 វានៅឆ្ងាយពេក យើងអាចទៅបោះទីតាំងពង្រឹងជំហរ
 ទំពរបស់យើង តទល់នឹងពួកវានៅច្រកកោះវ៉ូ ដែល
 នៅជិតជាងហ្នឹងវិញក៏បាន។ លាវង់ស៊ី បានបដិសេធ
 មិនធ្វើតាមយោបល់នេះទេ ដោយនិយាយថា បើតាម
 ភាពប៉ិនប្រសប់ និង ភាពប៉ិនកែខៃលៃលក របស់

អ្វីហ្នឹង វិញ ក៏នឹងមិនចំណាយទ័ព ដោយអសារ
ឥតការ ឲ្យទៅប្រឈមទល់នឹងកម្លាំងទ័ពដ៏មហិមារបស់
លូគីង តាមចំណុចទីតាំងទាំងពីរនោះទេ។ ចុងបញ្ចប់
★ ទាហាន លាំងស៊ី ក៏ត្រូវបានបំផ្លាញឲ្យវិនាស ដោយ
ទាហាន របស់ លូគីង។

➤ ប្រការទី 5 ៖ ការបោះទីតាំងលើដែនដី ដែលភាគីទាំងសង
ខាង អាចមានសេរីភាពក្នុងការធ្វើចលនាបានដូចគ្នា គេហៅ
ថា មូលដ្ឋានដែលមានលក្ខណៈបើកុចំហ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ វាមានន័យអាចយកមកបកស្រាយ
បានច្រើនយ៉ាងណាស់ តាមគុណនាម ក្នុងភាសាចិន
ដែលនិយាយ អំពី ទីតាំងមូលដ្ឋាន តាមលក្ខណៈ
សណ្ឋានដី ដែលបានពោលមកនេះ។ ឆាវកុង បាន
ពោលថា៖ «ទីតាំងនោះមានផ្លូវជាច្រើនខ្សែ» ប្រៀប
បាននឹងក្រឡាអុកចក្រត្រង់។ ហស៊ី ឲ្យយោបល់ថា៖
«ជាទីតាំងដែលបង្កលក្ខណៈ ឲ្យអន្តរាគមនាគមន៍ ទាំង
ឡាយដំណើរការបានដោយងាយស្រួល»។

+ ប្រការទី 6 ៖ (១). ទីតាំង ដែលមានទម្រង់ជាចំណុចគន្លឹះ ផ្គុំគ្នាជាប់ប្រទេសចំនួនបី, (ខ្មែរ-ឡាវ-ឡាវ / ខ្មែរ-ឡាវ-កម្ពុជា)

សេចក្តីរិះបន្ទោញ៖ ឆាន់កុង កំណត់ទីតាំងប្រភេទនេះ ថា៖ «ប្រទេសយើងនៅជាប់គ្នានឹងប្រទេស របស់ សត្រូវ និង មានប្រទេសទីបីមួយទៀត ដែលមានព្រំប្រទល់ នៅជាប់ប្រទេសទាំងពីរនេះ»។ ម៉េងស៊ី ទាញជាតួយ៉ាង រំពើ ក្បួននៃនគរឆេង ដែលមានភាគឥសាន្ត នៃ ព្រំដែននគរ របស់ព្រះអង្គ ជាប់នឹងនគរឈើ ខាងលិច ជាប់នឹងនគរឈើន ហើយ ខាងត្បូងជាប់នឹងនគរឈូ។

• ប្រការទី 6 ៖ (២). ដូច្នេះ បើសិនជា គាត់បានកាន់កាប់ ទីតាំងនេះមុនគេ គាត់នឹងគ្រប់គ្រងលើភាគច្រើន នៃ អាណាចក្រទាំងឡាយ ដែលតាំងនៅលើតំបន់នេះបានស្ទើរ តែទាំងអស់ ឲ្យបង្កោនចូលមក នៅក្រោមអំណាចបញ្ជា ត្រួតត្រារបស់គាត់, « ឃ្លាសម្រាប់ស្រ្តី, ស្រ្តី »

សេចក្តីរិះបន្ទោញ៖ នរជនណាដែលគេឆ្លាតវៃកាន់កាប់ ទីតាំងនេះបាន គេក៏អាចគ្របសង្កត់លើប្រទេស ទាំង ឡាយ ដែលតាំងនៅលើតំបន់នេះបានដែរ ថែមទាំង

មានលទ្ធភាព អាចនឹងបង្កិតបង្កំភាគច្រើន នៃ ប្រទេស
ទាំងនោះឲ្យចូលជាសម្ព័ន្ធភាពជាមួយគេថែមទៀត។

ប្រការទី 6 ៖ (៣). ទីនោះ គឺជា ជាមូលដ្ឋាន ដែលមាន
ផ្លូវធំបំបែក។

* ប្រការទី 7 ៖ នៅពេល ដែលកងយោធពល បានចូលទៅជ្រៅ
ដល់បេះដូង នៃ នគរបស់សត្រូវ ដោយរំលងហួសក្រុង
ទាំងឡាយ ដែលមានកម្លាំងកងទ័ពខ្លាំងគួរសម ឲ្យនៅពី
ខាងក្រោយពួកគេវិញនោះ វាជាមូលដ្ឋានដែលមានលក្ខណៈ
មធ្យ័ត។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ 'វ៉ាងស៊ី ពន្យល់ចំណេះ ទីតាំង
របៀបនេះដោយបាននិយាយថា៖ «នៅពេលណាដែល
កងយោធពលចូលទៅដល់ទីកន្លែងឯណាមួយ ដែលមាន
លក្ខណៈដូច្នេះ ស្ថានភាពនៃរបស់គេ ក៏មធ្យ័តខ្លាំង
ណាស់ដែរ»។

ប្រការទី 8 ៖ (១). ព្រៃភ្នំ,
សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ឬហៅដោយសាមញ្ញថាជា «ព្រៃ»។

+ ប្រការទី ៨ ៖ (២). ទីលំបាក ក្រឡិកក្រឡុក មានចំណោត
ភក់ និង ទំនាប នៅតាមគ្រប់ភូមិ ស្រុកទាំងឡាយ ដែល
ពិបាកនឹងឆ្លងកាត់៖ ទីរបៀបនេះ ត្រូវបានគេហៅថាជា
មូលដ្ឋាន ដែលមានលក្ខណៈលំបាកធ្វើការ។

+ ប្រការទី ៩ ៖ ទីតាំង ដែលអាចចូលដល់បានដោយច្រកតូច
រង្អៀត ហើយ ដែលយើងអាចត្រឹមតែ គេចខ្លួនចេញបាន
តាមច្រកផ្លូវបត់បែន វាបង្កលក្ខណៈឲ្យសត្រូវ ដែលមាន
គ្នាតិចអាចនឹងមានអានុភាពល្អមគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីនឹងកម្ទេច
កងកម្លាំង ដែលមានទ្រង់ទ្រាយធំ របស់ទាហានយើងបាន
ទីរបៀបនេះ គេហៅថា មូលដ្ឋានមានលក្ខណៈខ័ណ្ឌព័ទ្ធ
ពីក្រៅចំហតែខាងក្នុង។

+ ប្រការទី ១០ ៖ ទីតាំង ដែលយើងអាចត្រឹមតែ ការពារខ្លួនពី
វិនាសកម្មបាន តាមរយៈការវាយប្រហារ ដោយគ្មានការពន្យា
ពេល គឺជា មូលដ្ឋាន ដែលមានលក្ខណៈអស់សង្ឃឹម។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ តាមការពន្យល់របស់ ឆាវកុង មាន
សេចក្តីថា ទីតាំងនេះ មានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នានឹង
«ទ្រង់ទ្រាយដូចគេគ្រិសោបព័ទ្ធជុំវិញ» (ត្រង់ចំណុចនេះ
លើកលែងតែថា គេមិនអាចគេចដោះខ្លួនឲ្យរួចបាន

ទំព័រទី 85 នៃ 245

ដោយសារមាន «ភ្នំខ្ពស់ត្រដែតនៅពីខាងមុខ មានទន្លេ
ធំនៅពីខាងក្រោយ ទៅមុខក៏មិនរួច ថយក្រោយវិញ
ក៏មិនបាន»។ ចំណែក ឆិនហាវ ពោលថា៖ «ការស្ថិត
នៅលើទីតាំង ដែលអស់សង្ឃឹមរបៀបនេះ វាមាន
សភាព ដូចជា ការជិះពីលើទូក ដែលលេចផ្ទះឆ្ងាយ ឬ
ដូចជា សម្លៀកក្នុងផ្ទះកំពុងតែឆេះយ៉ាងដូច្នោះដែរ»។

ទុម្ព ដកស្រង់សម្តី ពី លីជីង ដែលមានការ
ពិពណ៌នាយ៉ាងច្បាស់អំពីអាការៈនៃយោធាយ៉ាងដូច្នេះ
ថា៖ «សន្មតថា កងយោធា ដែលកំពុងចូលលុកលុយ
រាតត្បាតទឹកដីក្នុងនគរបស់ខ្មាំង ដោយគ្មានជំនួយ ពី
អ្នកនាំផ្លូវក្នុងតំបន់ដែលត្រូវលុកលុយនោះទេ ការណ៍
នេះ វានឹងធ្លាក់ចូលទៅក្នុងអន្ទាក់ នៃ គ្រោះកម្ម និង
រង់ចាំតែសេចក្តីត្រាបណ្តាំពីសត្រូវតែប៉ុណ្ណោះ។ ច្រក
ដែលមានចំណោតខ្ពស់ចង្អៀតនៅពីខាងឆ្វេង ភ្នំនៅពី
ខាងស្តាំ ច្រកផ្លូវដែលប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ ដែល
អាចមានធ្លាក់ទាក់ចងសេះ ដោយខ្សែពួរ និង រទេះ
ចម្បាំង ដែលត្រូវផ្ទុកទៅដោយដង្កក់ធុនធំ គ្មានផ្លូវចំហ
ពីខាងមុខ ផ្លូវដកថយនៅខាងក្រោយត្រូវបានស្ទាក់កាត់

ទំព័រទី 86 នៃ 245

គ្មានជម្រើសទេ ហើយត្រូវប្រព្រឹត្តិទៅបាន ដោយដាក់
 តែទាហានមួយជួរប៉ុណ្ណោះ។ ខណៈនោះ នៅមុនពេល
 រៀបចំជួរទាហានរបស់យើង ដើម្បីនឹងចូលច្បាំង កង
 កម្លាំងសត្រូវ ដ៏ច្រើនលើសលប់ ក៏ស្រាប់តែមកដល់
 ភ្លាមៗ តែម្តង។ បើត្រូវសម្រុកទៅមុខ យើងមិនអាច
 មានពេលដកដង្ហើមសម្រាកយកកម្លាំងបានទេ, បើត្រូវ
 ដកថយមកវិញ យើងក៏គ្មានជម្រកស្នាក់អាស្រ័យ។
 យើងត្រូវស្នាក់អាស្រ័យនៅលើទីតាំងរួមជាមួយសត្រូវ
 តែបើគ្មានជោគជ័យទេ ត្រូវនៅតាំងជំហរត្រៀមការ
 ពារខ្លួន ក្នុងចំណោមយើងទាំងអស់គ្នានេះ គ្មាននរ
 ណាម្នាក់មានពេលសម្រាកទេ។ បើយើងប្រកាន់ខ្ជាប់
 នូវទីតាំងរបស់យើង យ៉ាងបែបសាមញ្ញ ពេញមួយថ្ងៃ
 ទៅមួយថ្ងៃ រហូតដល់ពេញមួយខែ ចេះតែរំលងទៅ
 ល្អិតណា ដែលយើងធ្វើចលនា ល្អិតនោះយើងត្រូវតែ
 បន្តការពារទល់នឹងការវាយប្រហារពី សត្រូវទាំងពីរខាង
 មុខ និង ពីខាងក្រោយជានិច្ច។ បើស្ថិតនៅក្នុងភូមិស្រុក
 ប្រកបដោយ លក្ខណៈសោះសួនៗ ខ្សត់ទឹក និង រុក្ខជាតិ
 កងយោធាខ្វះខាតនូវរបស់ចាំបាច់សម្រាប់ជីវិតរស់នៅ

សេះក៏ស្លូតល្អែករស់កម្លាំង ហើយមនុស្សក៏នឿយហត់
 រាល់ធនធានដែលជាកម្លាំង និង បំណិន ក៏ទៅជា
 អសារឥតការ ច្រកផ្លូវក៏តូចចង្អៀតក្រៃលែង សូម្បី
 សត្រូវទុកទាហានតែម្នាក់ឲ្យនៅយាមឃ្លាំមើល ក៏អាច
 ចាំសង្កេតយកការណ៍ កងទ័ពយើងបានដល់ មួយម៉ឺន
 នាក់ រាល់មធ្យោបាយក្នុងការធ្វើប្រទូស្តរាយ វាស្ថិត
 នៅក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់សត្រូវអស់ទៅហើយ រាល់ទី
 កន្លែងតាមទីតាំងទាំងឡាយ ត្រូវបានធ្វើឲ្យបាត់បង់
 ដោយយើងខ្លួនឯង៖ នៅក្នុងសភាពការណ៍ ដ៏គួរឲ្យភ័យ
 ខ្លាចនេះ ទោះបីជា យើងមានទាហានក្លាហានបំផុត
 ក៏ដោយ ទោះជាមានអាវុធដ៏មុតស្រួចយ៉ាងណាហើយ
 ក៏ដោយ តើគួរត្រូវប្រើប្រាស់យ៉ាងម៉េច ជាមួយនឹង
 ប្រសិទ្ធភាពយ៉ាងកំសោយរបៀបនេះ?»

និស្សិតទាំងឡាយដែលសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រក្រិច
 ក៏អាចចងចាំបាននូវការបញ្ចប់ទៅ នៃ ដំណើរប្រព្រឹត្តិ
 ទៅរបស់ជនជាតិក្រិចបុរាណ និង ការភ័យខ្លាច នៃ
 អ្នក ក្រុងអាតែន ស្ថិតក្រោមអំណាចរបស់ នីស្សាស់

និង ដេម៉ូស្តែន (មានសរសេរក្នុង សៀវភៅ Thucydides, VII. 78 sqq.)។

- ✓ ប្រការទី 11 ៖ ដូច្នេះ នៅលើមូលដ្ឋាន ដែលមានលក្ខណៈ ពង្រាយ ចូរកុំច្បាំង។ នៅលើមូលដ្ឋាន ដែលមានលក្ខណៈ ងាយធ្វើការ ចូរកុំបញ្ឈប់ការច្បាំងឡើយ។ នៅលើមូលដ្ឋាន ដែលមានលក្ខណៈងាយកើតវាទ ចូរកុំចូលប្រយុទ្ធ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ប៉ុន្តែយកល្អ គួរប្រើថាមពលរបស់ អ្នក ជំនះតែខាងដណ្តើមយកទីតាំង ដែលមានប្រៀប ឲ្យបានជាមុនសិនចុះ។ ហេតុនេះហើយ ទើប នាវកុង, លីឈាស់ និង អ្នកដទៃទៀត ពោលថា៖ ទោះជា យ៉ាងណាក៏ដោយ បើអ្នកបានដឹងថា សត្រូវបានប្រុង ប្រៀបត្រូវមចាំយើងរួចជាស្រេចទៅហើយ ដូចនេះ វាជាអំពើគួរតបិលា ដែលនឹងចូលទៅវាយប្រហារពួកវា ដោយ ត្រង់ៗ របៀបនេះ។ នៅក្នុងកិច្ចការ (ទាហាន) របស់ ស៊ីនអ៊ី នាពេលដែលស្តេច ស៊ីលូ នៃ នគរអ៊ី បានសាកសួរថា ក្នុង ករណីនេះ តើយើងត្រូវធ្វើអ្វីខ្លះ?

✓ ស៊ីនអ៊ីបានឆ្លើយថា៖ «ក្បួនដែលត្រូវធ្វើចំពោះមូលដ្ឋាន

ដែលមានលក្ខណៈងាយកើតវិវាទ ដណ្តើមគ្នា របៀប
នេះ គឺថា នរណា ដែលដណ្តើមកាន់កាប់បាននូវទីតាំង
បែបនេះ គឺ មានប្រៀប លើភាគីម្ខាងទៀតហើយ,
ក្រាបទូល។ បើសិនជា ទីតាំងបែបនេះត្រូវបានកាន់កាប់
ដោយសត្រូវជាមុនទៅហើយ ចូរចងចាំថា ត្រូវវាយ
ប្រហារលើសត្រូវតែម្តងទៅ។ ចូរល្បង បញ្ឆោតពួកវា
ឲ្យចាកចេញពីទីតាំងនោះ ដោយយើងធ្វើពុតជារត់
ភៀសខ្លួន ដោយបង្ហាញឲ្យពួកវាឃើញ នូវទង់បដា និង
ទូងសួរ, ត្រូវធ្វើជាស្ទុះស្ទាទៅចាប់យកទីតាំងណាផ្សេង
ទៀត ដែលសត្រូវ វាមិនអាចទ្រាំមើលការបាត់បង់
ដោយសារបានមកយើង, ត្រូវកាច់មែកឈើ មកចង
រុស្សីពីក្រោយឲ្យហុយធ្លូលីឡើង, ត្រូវបញ្ឆោតឲ្យច្រឡំបល់
ចំពោះភ្នែក និង ត្រចៀករបស់វា, ចូរបំបែកកងកម្លាំង
ដ៏ឆ្នើមរបស់អ្នក ហើយបង្កប់យ៉ាងសម្ងាត់ចាំវាយធ្លាក់
លើពួកវានៅទីតាំងណាមួយ។ ខណៈនោះ គូបដឹក
របស់អ្នកនឹងរត់សម្រុកទៅមុខចូលជួយ ដើម្បីសង្គ្រោះ
គ្នាវា»។ /

*ប្រការទី 12 ៖ (១). នៅលើមូលដ្ឋាន ដែលមានលក្ខណៈ
បើកចំហ ចូរកុំព្យាយាមបិទផ្លូវសត្រូវឡើយ។

✓សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ដោយហេតុថា ការខិតខំប្រឹងប្រែង
តស៊ូរបស់យើង នឹងទៅជាអសារធិការ ហើយក៏អាច
បញ្ចេញបង្ហាញកងទាហាន ដែលយើងខំបង្កប់ទុកនោះ
ចេញមកឲ្យគេឃើញ ប្រឈមប្រជុំយន្តនិងគ្រោះថ្នាក់ទៅ
វិញទេ។ មានការបកស្រាយពីយ៉ាង ចំពោះចំណុច
នេះ។ ខ្ញុំសូមយកតាមគំនិត ចាងវីរី។ គំនិតដទៃផ្សេង
ពីនេះ គឺ មានការបញ្ជាក់នៅក្នុងស្នាដៃ របស់ ឆាវកុង
មានសេចក្តីជាសង្ខេបថា៖ «ចូរទាញ យកកងកម្លាំង
របស់យើងឲ្យមកនៅ និតៗ គ្នា និង ប្រមូលផ្តុំគ្នា»
ដូចជា៖ បង្ហាញថា មួយភាគធំ នៃ ទាហានរបស់យើង
មិនត្រូវបានគេកាត់ផ្តាច់នោះទេ។

*ប្រការទី 12 ៖ (២). នៅលើមូលដ្ឋាន ដែលមានផ្លូវធំបំបែក
ចូររួមដៃជាមួយសម្ព័ន្ធមិត្តរបស់អ្នក។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ឬក៏ ប្រហែលជា «កងកម្លាំងមកពី
សម្ព័ន្ធភាពជាមួយនគរ ដែលនៅជិតខាងគ្នានោះ»។

* ប្រការទី 13 ៖ (១). នៅលើមូលដ្ឋាន ដែលមានលក្ខណៈ មធ្យម ចូរប្រមូលផ្តុំកម្លាំងរបស់អ្នកចេញឆ្នាំកំណត់ (កំណត់ត្រា អ្នកបកប្រែ៖ ប្លង់យកបន្ទាយសត្រូវ)។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ នៅក្នុងករណីនេះ លីឈាន់ មាន កំណត់ត្រាយ៉ាងគួរឲ្យចាប់ចិត្តជាសេចក្តីថា៖ «នៅពេល ដែលកងយោធា ចូលលុកលុយជ្រៅ ទៅក្នុងប្រទេស របស់សត្រូវ សេចក្តីប្រុងប្រយ័ត្ន ក៏ត្រូវតែមានជាប់ ជានិច្ច ដោយមិនត្រូវធ្វើទុក្ខបុកម្នេញប្រជារាស្ត្រដោយ អំពើអយុត្តិធម៌ជាដាច់ខាត។ បើតាម ឧទាហរណ៍ ជា តិកតាង របស់ អធិរាជ នៃ រាជវង្សហាន់ ការស៊ី វិញ នោះ ទាហានណា ដែលយាត្រាចូលទឹកដីនគរយើង គឺ បាន ស្តែងឡើងថា មិនហ៊ានប្រព្រឹត្តិអំពើហិង្សាលើ ស្ត្រីភេទ ឬ មិនលួចប្លន់របស់មានតម្លៃអ្វីឡើយ។ (គួរ កត់សម្គាល់ថា៖ រឿងនេះ បានកើតឡើងនៅ ឆ្នាំ២០៧ នៃ គ.ស ហើយ រឿងស្រដៀងគ្នានេះ បានធ្វើឲ្យយើង នឹកអៀនខ្មាសជំនួសទាហានគ្រិះស្បៀន ដែលបានចូល ទៅដល់ក្រុងប៉ៃកាំង កាលពី ឆ្នាំ១៩០០ នៃ គ.ស) បើធ្វើ បែបនេះបាន គឺ គាត់បាន ឈ្នះលើចិត្តមនុស្សទាំងអស់

ហើយ។ ខណៈនេះ បើតាមក្បួនជាធរមាន ខ្ញុំគិតថា
អំណាចពិតប្រាកដ នៃ សេចក្តីនេះ គឺ មិនមែនត្រឹមតែ
មិនឆក់ប្លន់នោះទេ ប៉ុន្តែ គឺ កុំឆក់ប្លន់សោះតែម្តង»។

តែគួរឲ្យអនិច្ចា ខ្ញុំខ្លាចតែនៅក្នុងឧទាហរណ៍ជា
តួយ៉ាងនេះ អារម្មណ៍ដ៏ពិតត្រង់របស់អ្នកអត្តាធិប្បាយ
ទាំងឡាយបានរត់ចោលការវិនិច្ឆ័យរបស់គាត់បាត់អស់
ទៅហើយទេដឹង? នៅចុងក្រោយ ទូម្ព មិនមាន
មាយាការណ៍ប្រៀបនេះទេ។ គាត់ពោលថា៖ «នៅពេល
ដែលទៅបោះទីតាំង លើមូលដ្ឋានមានលក្ខណៈមធ្យត
ដែលមិនបង្កលក្ខណៈងាយស្រួល ឲ្យបានសម្រេចចូល
ទៅមុខទៀត ហើយក៏គ្មានលទ្ធភាពអាចនឹងដកថយ
មកវិញបាននោះ គេគួរតែចាត់វិធានការណ៍ ដើម្បីបន្ត
ការទប់ទល់តទៅទៀត ដោយត្រូវនាំកងកម្លាំងជំនួយ
បន្ថែម មកពិតប្រាកដទៀត និង ត្រូវឃ្លាំមើល សត្រូវ
ឲ្យបានដិតដល់បំផុត។

↓ ប្រការទី 13៖ (២). នៅលើមូលដ្ឋាន ដែលមានលក្ខណៈ
លំបាកធ្វើការ ចូររក្សាក្បួនទ័ពឲ្យមាំមួនខ្ជាប់ខ្ជួន។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ឬក៏ បើនិយាយតាមសេចក្តី ដែល
បានពិពណ៌នារួចហើយក្នុងជំពូកទី៨ ប្រការទី២ ថា៖
«ចូរកុំតាំងបន្ទាយអ្វីឡើយ»។

ប្រការទី 14 ៖ (១). នៅលើមូលដ្ឋាន ដែលមានលក្ខណៈ
ខ័ណ្ឌព័ទ្ធពិក្រៅចំហតែខាងក្នុង ចូរកែខែលៃកល រកឧបាយ
កល យកមកប្រើប្រាស់។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ឆាន់កុង ពោលថា៖ «ចូរព្យាយាម
អនុវត្ត នូវ ឧបាយកល ចម្លែកៗ» ហើយ ទូរី បាន
អធិប្បាយជាបន្ថែម ទៅលើភាសិតនេះថា៖ «នៅលើទី
តាំងរបៀបនេះ ត្រូវប្រឌិតគម្រោងឧបាយ ខ្លះៗ ដែលវា
អាចស៊ីគ្នា និងកាលទេសៈរបៀបហ្នឹង ហើយបើយើង
អាចបំភាន់សត្រូវបានសម្រេច នោះយើង ក៏អាចនឹង
គេចផុតពីសភាពការណ៍គ្រោះថ្នាក់បានដែរ»។

សភាពការណ៍របៀបនេះ គឺ វាដូចគ្នាមែនទែន
ទៅនឹងអ្វីដែលបានកើតឡើងកាលពីសម័យហានីបាល់
(Hannibal មេទ័ពក្រិចបុរាណ) ដែលគាត់បានស្ថិតនៅ

ក្នុងចំណោមភ្នំ ដែលព័ទ្ធជុំវិញតាមផ្លូវទៅទីក្រុង កាស៊ី
 លីនុម (Casilinum ជាទីក្រុងបុរាណមួយរបស់រ៉ូម៉ាំង)
 និង អាការៈ ដែលគាត់បានធ្លាក់ខ្លួនចូលទៅក្នុងអន្ទាក់
 សត្រូវ ដែលត្រូវបានដាក់ដោយមេគំនិត ហ្វាប៊ីយ៉ុស
 (Quintus Fabius Maximus Verrucosus ជាត្រកូលយុទ្ធ
 របស់កងទ័ពរ៉ូម៉ាំង)។ កលយុទ្ធ ដែល ហានីបាល់ បាន
 រកឃើញហើយយកមកអនុវត្តក្នុងសង្គ្រាមវាយប្រហារ
 លើសត្រូវរបស់គាត់ គឺហាក់ដូចជា គួរឲ្យចាប់អារម្មណ៍
 ខ្លាំងណាស់ គឺដូចដែលធានាបានប្រើប្រាស់វាហើយ
 ទទួលបានជ័យជំនះតាំងពី១២ឆ្នាំមុននោះមកម្ល៉េះ (សូម
 អានជំពូកទី៩ ប្រការទី២៤ ត្រង់សេចក្តីអធិប្បាយ)។ នា
 ពេលពាត្រីឈានចូលមកដល់ ទាហានរបស់ ហានីបាល់
 * បានកាច់មែកឈើងាយនេះទាំងឡាយ យកមកចងរឹត
 យ៉ាងរឹងមាំ ជាប់នឹងស្មែងគោឈ្មោល ចំនួន ២,០០០
 ក្បាល ហើយក៏បង្កាត់ភ្លើងដុតមែកឈើទាំងនោះឲ្យរេះ
 ឡើង សត្វគោដែលវាឈឺ ភ័យខ្លាចយ៉ាងខ្លាំង ពេលនោះ
 ក៏ស្ទុះបោលយ៉ាងលឿនភ្លេចទៅមុខតាមបណ្តោយច្រក
 ភ្នំ ឆ្ពោះសំដៅទៅរកច្រក ដែលចោមរោមហ៊ុំព័ទ្ធដោយ

ពួកទាហានរ៉ូម៉ាំង។ ទស្សនវិស័យភាពដ៏រហ័សនៃ តៃ ចលនា ដោយពន្លឺភ្លើងយ៉ាងតក់ក្រហល់ បានបញ្ចេញ ជាភេរវសញ្ញា និង ញុះញង់ចិត្តទាហានរ៉ូម៉ាំងឲ្យឆ្ងល់ សង្ស័យ ហើយបានដកថយ ពីទីតាំងហ៊ុំព័ទ្ធរបស់ខ្លួន អស់ទៅ ចំណែកទាហាន របស់ ហានីបាល់ ក៏មាន ឱកាស បានឆ្លងកាត់ជ្រលងភ្នំនោះ ដោយសុវត្ថិភាព។
(សូមមើល Polybius, III. 93, 94; Livy, XXII. 16 17)។

ប្រការទី 14 ៖ (២). នៅលើមូលដ្ឋាន ដែលមានលក្ខណៈ អស់សង្ឃឹម ចូរវាយប្រហារចុះ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ដូចដែល ចាលីន កត់សម្គាល់ថា៖
«បើ សិនជា អ្នកចូលទៅប្រយុទ្ធ ដោយអស់ពីទំហឹង រអាភាព របស់ អ្នក នោះអ្នកអាចនឹងមានសំណាង សម្រាប់ជីវិតរស់បាន តែបើសិនជា អ្នកផ្តាច់មុខរកត់ តែប្រាសរាយទេ គឺពិតជា រត់ទៅរកសេចក្តីស្លាប់»។

ប្រការទី 15 ៖ (១). នរជនណា ដែលគេហៅថាជា មេដឹកនាំ ដ៏ចំណាន មានចំណេះចេះដឹងចំណាប់ អំពី វិធីសិកស្សា

ត្រង់ចំណុចចន្លោះប្រហោង ក្នុងរោងកម្លាំងទ័ពខាងមុខ និង
កម្លាំងទ័ពក្រោយរបស់សត្រូវបាន,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ បើតាមន័យរបស់ពាក្យ គេអាច
និយាយថា៖ «ចេះវិធីធ្វើឲ្យទ័ពមុខ និងទ័ពក្រោយ (របស់
សត្រូវ) ដាច់ទំនាក់ទំនងពីគ្នាបាន»។

• ប្រការទី 15 ៖ (២). ដើម្បីទប់ស្កាត់កិច្ចសហការគ្នា និង គ្នា
ក្នុងរោងកងកម្លាំងទាំងឡាយទាំងតូច ទាំងធំ របស់សត្រូវ,
ដើម្បីរាំងខ្ទប់កងកម្លាំង ឆ្នើមៗ របស់សត្រូវមិនឲ្យចូលជួយ
សង្គ្រោះគ្នាវាបាន, រាំងខ្ទប់ មិនឲ្យនាយទាហាន ទាំងឡាយ
របស់សត្រូវ កុំឲ្យវាជួយកែលម្អកូនទាហានរបស់វាបាន។

✓ ប្រការទី 16 ៖ បើសិនជា ពលទាហានខាងសត្រូវ វារូបរួម
ស្រុះស្រួលគ្នា សត្រូវនឹងគ្រប់គ្រងពលទាហាន របស់ពួកវា
ទាំងនោះ តាមរបៀបគ្មានសណ្តាប់ធ្នាប់ទៅវិញ។

• ប្រការទី 17 ៖ បើពួកសត្រូវ វាសម្លឹងឃើញថា វាមានប្រៀប
ហើយ វាក៏នឹងធ្វើចលនាឆ្ពោះទៅមុខ បើមិនដូច្នោះទេ ពួកវា
ឈប់ទ្រឹងនៅនឹងមួយកន្លែង។

+ សេចក្តីរិះរិះប្បាយ៖ ម៉ឺយ៉ាវឆិន បានភ្ជាប់ករណីនេះ ជាមួយនឹងអ្វី ដែលបាននិយាយរួចមកហើយនៅខាង លើនោះថា៖ «ការដែលខ្មាំងបានបំបាក់បំបែក កម្ពុជា កម្ពុជា យកឈ្នះលើសត្រូវ របស់វា យ៉ាងដូច្នេះហើយ ពួកវា ក៏នឹងបរាជ័យរលាយទៅខាងមុខទៀត ដើម្បីនឹង ចាប់ដណ្តើមយកប្រៀបឈ្នះជាបន្ត តែបើសិនជា គ្មាន ប្រៀបទេ ពួកវានៅត្រង់ណាគឺរក្សាទីត្រង់ហ្នឹងហើយ»។

+ ប្រការទី 18 ៖ បើមានគេសួរខ្ញុំថា តើត្រូវតស៊ូយកឈ្នះទល់ នឹងកម្លាំងសត្រូវ ដំរៀបរយច្រើនសន្លឹក ក្នុងកំឡុងពេលវា លើកព្យូហ៍ទ័ពមកប្រយុទ្ធនោះយ៉ាងម៉េចទៅ? ខ្ញុំនឹងឆ្លើយជូន វិញថា៖ «តើត្រូវចាប់ផ្តើម ដោយរឹបអូសយកនូវរបស់អ្វី ដែល សត្រូវរបស់អ្នក វាស្រឡាញ់គោរពជាងគេ, ពេលនោះ វានឹង លែងមានឥទ្ធិពលលើអំណាចឆន្ទៈរបស់អ្នកទៀតហើយ»។

សេចក្តីរិះរិះប្បាយ៖ មានមតិជាច្រើន ខុសៗ គ្នា ចំពោះ អ្វីដែល ស៊ុនអ៊ុន បានចារឹកទុកមកខាងលើនេះ។ ឆាវកុង គិតថា៖ របស់នោះ គឺ «ការមានប្រៀបខាងយុទ្ធសាស្ត្រ គឺអ្វី ដែលសត្រូវវាកំពុងពឹងអាស្រ័យ។ ទុក្ខ ពោលថា៖
✓ រឿង ៣ប្រការ ដែលសត្រូវរើបស្រើបចិត្ត ចង់តែធ្វើ

និង សម្រេចឲ្យបាននោះ វាពឹងលើ៖ (១). ការដណ្តើម
 យកទីតាំងដ៏អំណោយផលរបស់យើង, (២). បំផ្លាញដី *
 ដាំដុះបង្កបង្កើនផលរបស់យើង, (៣). ការពារខ្សែរយៈ
 ទំនាក់ទំនងរបស់វា។ កម្មវត្ថុរបស់យើង គឺត្រូវទប់ស្កាត់
 ផែនការរបស់វា តាមទិសដៅទាំងបីនេះឯង ហើយ
 ការណ៍នេះ ញ៉ាំងឲ្យសត្រូវតែលតោលឥតទីពឹង។ បើ
 ប្រៀបធៀបនឹងជំពូកទី៣ ប្រការទី៣ យើងឃើញថា
 បើយើងច្បាមដណ្តើមយក ការផ្ដួចផ្ដើមគំនិត តាមវិធី
 ទាំងអស់នេះហើយ យើងក៏ដូចជា បានដាក់រឿង
 ការពារខ្លួនយើងបានមួយចំណែករួចទៅហើយដែរ។

* ប្រការទី 19 ៖ (១). ភាពរហ័សរហួន គឺជា ធាតុសំខាន់
 ចាំបាច់បំផុត សម្រាប់ការធ្វើសង្គ្រាម៖

សេចក្តីរកឃើញ៖ ទាក់ទងនឹងករណីខាងលើនេះ ទុម្ព
 បាននិយាយថា៖ «នេះជា ចំណុចបូកសរុប នៃ គោល
 ការណ៍ ដឹកនាំសឹកសង្គ្រាមហើយ» ហើយគាត់បាន
 បន្ថែមទៀតថា៖ «នៅមានការពិត ដែលស៊ីជម្រៅបំផុត
 ជាច្រើនប្រការទៀត នៅក្នុងវិទ្យាសាស្ត្រយោធា និង

នៅក្នុងការកិច្ច ធំៗ របស់មេទ័ព។ រឿងខ្លីខាងក្រោម
នេះ ត្រូវបាននិទានឡើងដោយ ហាស៊ី គឺបានបង្ហាញនូវ
សារៈសំខាន់ចាំបាច់ ដែលមានជាប់មកជាមួយដំណើរ
ល្បឿនរហ័ស ក្នុងការងារចម្បាំងរបស់កំពូលមេទ័ពចិន
ពីរនាក់។ កាលពី ឆ្នាំ២២៧ នៃ គ.ស ម៉េងតា (ឯកសារ
ខ្លះសរសេរថា ម៉េងតាត) ជាចៅហ្វាយស្រុក ស៊ីនឆីង
* នៅក្រោមអំណាចអធិរាជ នគរវ័យ ព្រះនាមវិនទី (ខាង
ឆាន់ឆាន់)។ ចៅហ្វាយ ស្រុកម៉េងតា មានបំណងនឹងក្បត់
ចុះចូលនឹងសំណាក់នគរស៊ី (ខាងស៊ីឈួន) ហើយក៏ ទៅ
ទាក់ទងជាមួយនឹង ជូក៏ល្បឿង (ឬ ខុងប៉េង ឬ ខុងម៉េង ឬ
ខុងម៉ីង) ដែលជាឧបរាជនៃនគរស៊ីនេះ។ មេទ័ពនគរវ័យ
ឈ្មោះ ស៊ីម៉ាអ៊ី ដែលកាលនោះ ជាចៅហ្វាយស្រុកវិន
ផង បានទទួលដំណឹង អំពី អំពើក្បត់របស់ ម៉េងតា,
ភ្លាមនោះ ស៊ីម៉ាអ៊ី ក៏ចេញដំណើរជាមួយទាហាន ដើម្បី
ទៅដល់ឲ្យបានមុនអំពើក្បត់របស់ ម៉េងតា ដោយបាន
ទាំងឲ្យមនុស្ស ទៅល្អ្លងបញ្ឆោត ម៉េងតា ជាមុន តាម
ពាក្យសម្តីរាក់ទាក់ស្និទ្ធស្នាល ដូចជាថា ស៊ីម៉ាអ៊ី មិនដឹង
* រឿងអ្វីទាំងអស់។ នាយទាហាន ទាំងឡាយ របស់

សីម៉ារី ចូលទៅរកគាត់ ហើយនិយាយដាស់តឿនថា៖
 «ម៉េងតា នៅជិតបង្កើយជាប់ នគររីក និង នគរស៊ី
 កិច្ចការដែលសំខាន់នោះគឺ ត្រូវស៊ើបអង្កេតឲ្យបានហ្មត់
 ចត់សិន សឹមយើងចាត់ការ»។ សីម៉ារី បានឆ្លើយតប
 ទៅវិញថា៖ «ម៉េងតា ជាមនុស្សគ្មានគោលការណ៍ទេ
 ហើយ យើងគួរតែចេញដំណើរ ទៅចាប់វាដាក់ទោស
 ភ្លាមៗ តែម្តង នៅពេលដែលខ្លួនវា កំពុងតែមិនទាន់
 ដាច់ស្រេច ទៅខាងនគរណាជាប្រាកដនៅឡើយនេះ
 និង មុនពេល ដែលវាមិនទាន់ដោះស្រោមមុខលាក់បាំង
 អំពើក្បត់របស់វាចេញ!»។

ខណៈនោះតាមរយៈព្យូហ៍ទ័ព ជាស៊ើប គាត់
 បាននាំទាហាន របស់គាត់ មកដល់ មុខកំពែងស្រុក
 ស៊ីនឆីង ក្នុងរយៈកាលតែ ៨ថ្ងៃ ប៉ុណ្ណោះ។ ឥឡូវនេះ
 ម៉េងតា ទើបតែមុនហ្នឹងបន្តិច បានបញ្ជូនសារសម្ងាត់
 ទៅឲ្យ ដូក៏ល្បឿន ដែលមានសេចក្តីថា៖ «ស្រុករីន ស្ថិត
 នៅចម្ងាយដល់ទៅ ១,២០០លី ពីទីនេះ។ ទំរាំតែដំណឹង *
 ស្តីពី អំពើក្បត់របស់ខ្ញុំ ដឹងដល់ សីម៉ារី ពេលនោះ
 សីម៉ារី នឹងចូលទៅទូលសុំរាជាអនុញ្ញាតិ ពីស្តេចសិន

ប៉ុន្តែយ៉ាងហោចណាស់ ក៏ត្រូវចំណាយពេល មួយខែ ពេញដែរ មុននឹងមានជំហាន ណាមួយនៃចំណាត់ការ នោះនឹងត្រូវបានគេធ្វើឡើង ហើយ នៅពេលនោះ ស្រុករបស់ខ្ញុំនេះ នឹងមានកម្លាំងមាំមួន រួចជាស្រេចទៅ ហើយ។ ទន្ទឹមនឹងនេះដែរ សីម៉ាអ៊ី ក៏មុខជា នឹងមិនមក ដោយខ្លួនឯងនោះទេ ហើយមេទ័ពរូបណាផ្សេងពីនេះ នឹងត្រូវគេបញ្ជូនឲ្យមកតទល់នឹងខ្ញុំនោះ គឺ នឹងមិនមាន អ្វី ឲ្យយើងព្រឺប្រួយសោះឡើយ។ ទោះជាយ៉ាងណា ក៏ដោយ ជាបន្ទាប់មក ម៉េងតា ក៏ទៅជាស្រឡាវង់កាំង ភាវកាំង ទាំងឆ្ងល់ថា៖ «គិតទៅ គឺ រយៈពេលតែ ៨ថ្ងៃ ប៉ុណ្ណឹងសោះ តាំងពីខ្ញុំបានប្រែចិត្ត គិតឈប់ស្វាមីភក្តិ

* ជាមួយ សីម៉ាអ៊ី ក៏ស្រាប់តែទាហានគាត់មកដល់ច្រក ទ្វារក្រុងនេះ រួចជាស្រេចទៅហើយ។ នេះពិតជាល្បឿន រហ័សមហារស្ថានណាស់!»។ រយៈពេល ពីរអាទិត្យ ក្រោយមក ស្រុកស៊ិនឆឹង ក៏បានបែកទៅហើយម៉េងតា បានដាច់ក្បាល (មាននៅក្នុងស្នាដៃ ជិនស៊ី ជំពូកទី១)។

ឧទាហរណ៍មួយទៀត៖ កាលពី ឆ្នាំ១២១ នៃ គ.ស លីដឹង ត្រូវបានគេបញ្ជូនពី ស្រុកក្យូយចូវ ក្នុងខេត្ត

ស៊ូឈាស់ ឲ្យទៅជួយទប់ទល់ពួកចោរព្រៃ ស្បែកស្បែក
 ដែលកំពុងតែឡើងដៃ និង ដែលបានតែងតាំងខ្លួនឯង
 ជាស្តេចស្រុកដឹងច្រើនទំនើប ក្នុងតំបន់ហ្នឹង។ ត្រាសោះ
 ជាសរទរដូរ ហើយ ទន្លេយ៉ាងសេ ពេលនោះ មានទឹក
 ជំនន់នៅឡើយ ស្បែកស្បែក មិនដែលទាំងបានយល់ ៩.
 សប្តិសារៈថា គូសត្រូវបស់គាត់នឹង ផ្សងព្រេង កាត់ព្រៃ
 កាត់ផ្សែ កាត់ទន្លេ ចូលមកសោះ ហេតុនេះហើយ
 គាត់មិនបានត្រៀមរៀបចំអ្វី ទុកទប់ទល់ឡើយ។ ប៉ុន្តែ
 លីជីង វិញ្ញ័យណេះវិញ គាត់បាននាំទាហានចុះឆ្លងទុក
 ទៅ ដោយមិនឲ្យខាតពេលឡើយ ហើយគាត់ចាប់ផ្តើម
 ចេញដំណើរទៅ ពេលនោះមេទ័ពរបស់គាត់ទាំងឡាយ
 បានអង្វរសុំគាត់ ឲ្យពន្យារពេលកុំរាល់ចេញដំណើរ ឲ្យ
 ចាំដល់ពេលទឹកស្រកសិន ព្រោះវា មិនសូវមានគ្រោះ
 ថ្នាក់ សឹមចេញដំណើរទៅតែម្តង។ លីជីង ឆ្លើយតប
 ទៅវិញថា៖ «ចំពោះទាហាន ដំណើរលឿនរហ័សបំផុត
គឺជាកិច្ចការដ៏សំខាន់ក្រៃលែង! ហើយទាហានទាំងអស់
 មិនត្រូវខកខានចំពោះឱកាសល្អបែបនេះទេ។ ពេលនេះ
 ជាវេលាត្រូវវាយលុកហើយ គឺ វាយលុក ឲ្យបានមុន

ទំព័រទី 103 នៃ 245

ពេលដែល សៀវភៅសៀវភៅ វាបានដឹងថា យើងបានប្រមូល
 ផ្គុំទាហានរួចរាល់។ បើយើង ឆក់យកឱកាសនេះ នៅ
 ពេលដែលទឹកទន្លេកំពុងតែឡើងផងនោះយើងនឹងបាន
 បង្ហាញខ្លួន នៅមុខកំពែងក្រុងរបស់វា ដោយធ្វើឲ្យវា

* ស្រឡាត់កាំងមួយរំពេច ប្រៀបដូចជា សម្លេងរន្ទះបាញ់
 ដែលព្យួរហ័សខ្លួនខ្លា រកតែពេលវេលា នឹងយកដៃខ្ទប់
 ត្រចៀក ក៏មិនទាន់ដូច្នោះដែរ (សូមមើល សេចក្តី
 អធិប្បាយដំពូកទី៧ ប្រការទី១៩) នេះគឺជាគោលការណ៍
 ដ៏សំខាន់បំផុតក្នុងសឹកសង្គ្រាមហើយ។ ទោះបីជាសត្រូវ
 * នឹងដឹង អំពី ដំណើររបស់យើងក៏ដោយ វាក៏នឹងត្រូវ
 កេណ្ឌទ័ពរបស់វា តាមដំណើរ តក់ក្រហល់យ៉ាងនេះ
 ទាហានពួកវាទាំងនោះ ក៏មិនធន់ឈ្នះ ធ្វើជាគូប្រយុទ្ធ
 តទល់ជាមួយទ័ពយើងបាននោះទេ។ ដូចនេះ ផលជ័យ
 ជំនះ ដ៏ពេញលេញ ក៏នឹងនៅតែជារបស់យើងដដែល
 នេះឯង។/ រឿង ក៏បានកើតឡើង ដូចដែលគាត់បាន
 ព្យាករណ៍ទុក ហើយ សៀវភៅសៀវភៅ ក៏បានចុះចាញ់,
 ចំណុចនេះ ត្រូវតែបែងចែក ឲ្យបានដាច់ស្រឡះថា
 មនុស្សរបស់គេ (សៀវភៅសៀវភៅ) គឺ ត្រូវបានលើកលែង

ទោសឲ្យ ហើយ មានតែគេ (សៀវភៅសៀវភៅ) ម្នាក់ឯងគត់ *
ដែលទទួលទោសប្រហារជីវិត។

✓ ប្រការទី 19 ៖ (២). ចូរដណ្តើមយកប្រៀបលើចំណុច ដែល
សត្រូវមិនមានភាពរួចរាល់, ចូរជ្រើសរើសយកវិធីធ្វើការណា
ដែលសត្រូវនឹកស្មានមិនដល់ ហើយចូរវាយប្រហារឲ្យចំលើ
ចំណុចណា ដែលសត្រូវមិនបានត្រៀមការពារ។

ប្រការទី 20 ៖ ខាងក្រោមនេះ គឺជា គោលការណ៍ ដែលត្រូវ
ប្រតិបត្តិ ដោយកងយោធពលធានាមួយ ដែលត្រូវធ្វើការលុក
លុយរាតត្បាត៖ ពេលចូលកាន់តែជ្រៅទៅក្នុងទឹកដីនគរណា
✓ មួយ ទាហានរបស់អ្នកកាន់តែសាមគ្គីគ្នា គឺ កាន់តែប្រសើរ
ឡើង, បើធ្វើដូចនេះបាន ទាហានខ្មាំងនឹងមិនអាចមានអំនួត
លើអ្នកបានទេ។

ប្រការទី 21 ៖ ចូរចេញប្លន់ យកស្បៀង នៅក្នុងភូមិ ស្រុក
សំបូរភោគផលដំណាំ ដើម្បីផ្គត់ផ្គង់ចំណីអាហារ ឲ្យទាហាន
របស់អ្នក។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ សូមប្រៀបធៀបនឹងជំពូកដដែល
ប្រការទី១៣។ លីឈាន់ មិនបានចារ ជាកំណត់ត្រា
នៅប្រការនេះផងទេ។

ប្រការទី 22 ៖ (១). ចូរសិក្សា ដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ចំពោះ
សុខុមាលភាព នៃ ពលទាហានរបស់អ្នក,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ សម្រាប់ពាក្យថា «សុខុមាលភាព»
វាងស៊ី ចង់និយាយថា៖ «ចូរចិញ្ចឹមដោយចូលចិត្តពួកគេ
* ចូរបណ្តោយ តាមចិត្តសប្បាយរបស់ពួកគេ, ចូរបើក
របប ឲ្យពួកគេបានបរិបូណ៌ នូវ ចំណីអាហារ និង ទឹក
ហើយ ចូរថែរក្សាពួកគេជាលក្ខណៈទូទៅ។»

ប្រការទី 22 ៖ (២). ហើយចូរកុំហួតពន្ល លើសកំណត់ពីពួក
គេ។ ចូរធ្វើវិវេក ប្រមូលឋានពល និង ផ្សំផ្គុំម្ខាងរបស់អ្នក។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ លោកនិន (ម៉ឺយ៉ាវនិន ឬ និនហាវ?)
នៅចងចាំបានព្រឹត្តិការណ៍មួយខ្សែ ដែលកើតមាន នា
ឆ្នាំ២២៤ មុន គ.ស ដែលព្រឹត្តិការណ៍នោះ ត្រូវបាន
បង្កើត ឡើងដោយមេទ័ពដ៏ល្បីឈ្មោះ វ៉ាងឈាន ដែល

មានទាហានដ៏មានវិសាលភាពខ្លាំងពូកែរក្សា ហើយ
 មានវិភាគទានយ៉ាងធំធេង ចំពោះ ជ័យជំនះ របស់
 ព្រះចៅរាជវង្សាជ័យមួយ។ គាត់បានដឹកនាំទ័ព ចូលលុក
 លុយទឹកដីនគរឈូ ហើយចំណែក ពួកនគរឈូ បាន
 កេណ្ឌទ័ពជាសាកលយោធា ដើម្បីមកច្បាំងទប់ទល់នឹង
 គាត់។ ក៏ប៉ុន្តែ មិនចាំបាច់មានការសង្ស័យអ្វីឡើយ រំពឹ
 សតិអារម្មណ៍ នៃ កងទ័ព របស់គាត់នោះ, គាត់បាន
 បដិសេធ មិនព្រមចូលច្បាំង ហើយនៅតែតាំងខ្ជាប់ក្នុង
 បន្ទាយ ការពារយ៉ាងមាំមួនដដែល។ ជាការអសារ
 ឥតការ ដែលមេទ័ពនគរឈូ បានព្យាយាមញុះញង់
 ជម្រុញឲ្យគាត់ចូលច្បាំង ពីមួយថ្ងៃ ទៅមួយថ្ងៃ
 រ៉ាងឈាន រក្សាការតាំងខ្ជាប់នៅតែក្នុងបន្ទាយ គឺ មិន
 ចេញមកខាងក្រៅសោះ ប៉ុន្តែគាត់បានយកអស់ពេល
 វេលា និង ឋានពល របស់គាត់ ដើម្បីធ្វើសតិអារម្មណ៍
 និង កសាងទំនុកចិត្តឲ្យកូនទាហានរបស់គាត់។ គាត់
 យកចិត្តទុកដាក់គិតថា ពួកគេគួរតែមានអាហារ សម x
 រម្យ គាត់បានចែករំលែកអាហារជាមួយពួកគេ ចែក
 រំលែកត្រៀមប្រដាប់សម្រាប់ដូតទឹក ហើយប្រើប្រាស់

រាល់គោលវិធី នៃ សុភវិនិច្ឆ័យមិនប្រកាន់ទោសអ្នក
ដំណើរ ដើម្បីផ្សារភ្ជាប់ពួកគេឲ្យចូលក្នុង ធម៌ស្វាមីភក្តិ
* និង រួមគ្នាជាផ្លូវតែមួយ បានក្លាយជាកង់ឯកភាព
សុខុដុមរម្យនា។ ពេលវេលាចេះតែកន្លងផុតទៅ គាត់
បានប្រាប់មនុស្សជំនិតម្នាក់របស់គាត់ឲ្យតាមដានមើល
ថាតើពលទាហានទាំងនោះ គេកំសាន្តសប្បាយតាមវិធី
ណាខ្លះ?។ ចម្លើយ គឺថា ពួកគេបានលេងចំបាប់គ្នា
* ដោយថ្លឹងទម្ងន់ និង លោតចម្លាយ។ នៅពេលដែល
រ៉ាំងឈាន បានឮថា ពួកគេចាប់ផ្តើមខិតខំធ្វើអត្តពល
កម្ម តាមរបៀបដូច្នេះហើយ គាត់ក៏យល់បានថា
ស្មារតីរបស់ពួកគេ បានបើកលាតត្រដាងហើយ ដើម្បី
ទទួលយកការវាយប្រយុទ្ធតាមតម្រូវការ និង ឃើញថា
* ពួកគេឥឡូវនេះ មានសភាពរួចរាល់ ដើម្បីចូលប្រយុទ្ធ
ហើយ។ នៅពេលនេះ ទាហាននគរឈូ បន្ទាប់ពីមក
បបួលច្បាំង ម្តងហើយ ម្តងទៀត មិនបានសម្រេច ក៏
ដកថយចេញទៅឆ្ងាយតាមទិសខាងកើតដោយសេចក្តី
រង្សៀសចិត្តយ៉ាងជិតឆ្ងល់។ ភ្លាមនោះដែរ លោកមេទ័ព
រ៉ាំងឈាន ក៏ឲ្យទាហានរើបន្ទាយ ហើយដេញតាម

ពួកសត្រូវទាំងនោះ។ ជាផលសម្រេចបានពីសង្គ្រាមនេះ
ពួកសត្រូវរបស់ទ័ពរ៉ាំងឈាន បានបាក់បែកទ័ពរត់ខ្ចាត់
ខ្ចាយ អន្តរាយអស់ទៅ។ ក្រោយមក មិនយូរប៉ុន្មាន
នគរឈូទាំងមូលក៏បានចុះចាញ់នគរយ័ន ហើយស្តេច
ហ្វឺឈូ ក៏ត្រូវគេចាប់ខ្លួនបាន។

✧ ប្រការទី 22 ៖ (៣). ចូរគ្រងរក្សាទាហានរបស់អ្នក ឲ្យនៅតែ
សកម្មជាប់ជានិច្ច។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ការណ៍នេះ គឺដើម្បីញ៉ាំងសត្រូវ មិន
ឲ្យដឹងបានថា អ្នកនៅទីណាពិតប្រាកដ។ ន័យសេចក្តី
ហាក់ដូចជា រាងខ្មាស់គ្នាបន្តិច តែទោះជាយ៉ាងណា
ក៏ដោយ ក៏នៅតែមានន័យថា «ចូរញ៉ាំង ឲ្យទាហាន
របស់អ្នក មានទំនាក់ទំនងគ្នាយ៉ាងល្អស្មោះសស្តុខុម»។

ប្រការទី 22 ៖ (៤). និង បង្កើតផែនការ ដែលគ្មាននរណា
អាចយល់ដឹងបាន។

ប្រការទី 23 ៖ (១). ចូរបញ្ជូនទាហានរបស់អ្នក ឲ្យបានយ៉ាង
រហ័ស ទៅកាន់ទីតាំងណាមួយ ដោយកុំធ្វើឲ្យមានលក្ខណៈ
ដូចជា ការតំរកៀសខ្លួននោះឲ្យសោះ ហើយពួកគេ ក៏នឹង

ពេញចិត្តចូលច្បាំងទាល់តែស្លាប់ខ្លួន។ បើជូនជា ពួកគេនឹង ត្រូវប្រឈមមុខជាមួយសេចក្តីស្លាប់ ក៏គ្មានអ្វីដែលថា ពួកគេ សម្រេចមិនបាននោះទេ។

សេចក្តីរវើកប្បាយ៖ ចាងអ៊ី ដកស្រង់សម្តីរបស់ វីល្យែម វីរី (ជំពូកទី៣) ដែលជាទីពេញចិត្តរបស់គាត់ថា៖ «បើជូន ជា មានបុរសម្នាក់ ត្រាច់ចរលីលាកាន់ដាវដើរនៅតាម ទីផ្សារហើយមនុស្សដទៃទៀតគេនាំគ្នាដេញគាត់ចេញ ចំពោះខ្ញុំវិញ គឺ មិនទុកឲ្យ មនុស្សឯកម្នាក់នេះរងអំពើ របៀបហ្នឹងឡើយ មនុស្សម្នាក់នេះមានសេចក្តីក្លាហាន ឯមនុស្សដទៃផ្សេងទៀតក្រៅពីនេះ គឺ ពិតជាកំសាក គួរឲ្យស្អប់ខ្ពើម។ ការពិត គឺថា មនុស្សចិត្តដាច់ និង អ្នក ដែលបានកំណត់តម្លៃជីវិត របស់គេ រួចហើយនោះ គេ មិនដែលមានពេល ដើម្បីនឹងភ្ញាក់ឆ្លើយ ចំពោះ រឿង ទាំងឡាយនោះឡើយ»។

ប្រការទី 23 ៖ (២). នាយទាហាន ក៏ដូចជា កូនទាហានដែរ គេនឹងចេញមុខយកកម្លាំង មកពាំង (ទល់នឹងគ្រោះភ័យ) រហូតដល់ទីបំផុត។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ចាងអី ពោលថា៖ «បើសិនពួកគេ
បានជា ផ្លូវឆ្លោយ ធ្លាក់ខ្លួន ចូលទៅក្នុងទីតាំងណា
នីមួយ ដោយភាពរោតល្ងង់ របស់ពួកគេទាំងអស់គ្នា
នោះ ពួកគេពិតជា នឹងខំប្រឹងចូលដៃរូបរាងកម្លាំងគ្នា
ដើម្បីចាកចេញពីទីនោះឲ្យទាល់តែបាន។

★ ប្រការទី 24 ៖ កងទាហាន នៅពេល ដែលពួកគេធ្លាក់ខ្លួន
ចូលទៅក្នុងសភាពទីទុំល អស់សង្ឃឹម ពួកគេបាត់បង់នូវ
វិញ្ញាណខ្លាចអាអស់ហើយ។ បើសិនជា គ្មានកន្លែងជ្រក
កោនសម្រាប់ពួកគេទេនោះ ពួកគេ ក៏នឹងនៅតែមានគោល
ជំហររឹងមាំដដែល។ បើជូនជា នៅក្នុងប្រទេសបច្ចាមិត្រវិញ
នោះ ពួកគេនឹងបង្ហាញចេញមកនូវសភាពក្លាហាន ឡើងមក
ជូរខាងមុខតែម្តង។ បើមិនមាននរណាមកជួយទេ ពួកគេក៏
នឹងតស៊ូច្បាំងយ៉ាងខ្លាំងក្លាអស់ពីដៃពីជើង។

★ ប្រការទី 25 ៖ (១). ដូចនេះ ដោយមិនបាច់ចាំប្រាប់ឲ្យចូល
ត្រៀមទេ ពួកទាហានទាំងនោះ នឹងនៅយាមរំពៃជាប់ជានិច្ច
ហើយដោយមិនរង់ចាំទាល់តែគេប្រើឡើយ ពួកគេនឹងធ្វើ អ្វីៗ
ទាំងនោះដែលជាឆន្ទៈរបស់អ្នក,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ បើតាមន័យរបស់ពាក្យ គឺមានន័យ
ថា៖ «មិនចាំបាច់សុំទេ អ្នកនឹងនៅតែទទួលបាន»។

★ ប្រការទី 25 ៖ (២)៖ មិនចាំបាច់ដាក់កម្រិតទេ ពួកគេនឹង
ស្មោះស្ម័គ្រស្វាមីភក្តិ, មិនចាំបាច់ដាក់បទបញ្ជាទេ ពួកគេ
ទាំងនោះ អាចទុកចិត្តបានហើយ។

★ ប្រការទី 26 ៖ ចូរដាក់កំហិត ហាមប្រាម កុំឲ្យពួកគេជឿ
ប្រថូលទាំងឡាយឲ្យសោះ ហើយ ចូរបំបាត់ ការពិភាល់
សង្ស័យ ដែលពឹងលើមន្តអាគមន៍ អប័យជំនឿទាំងឡាយ
ឲ្យអស់។ គឺថា គ្មានទុក្ខព្រួយចង្រៃអ្វី ដែលត្រូវភ័យខ្លាច
ទាំងអស់ លើកលែងតែ សេចក្តីស្លាប់មកដល់ជាក់ស្តែង
ប៉ុណ្ណោះ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ មន្តអាគមន៍ អប័យជំនឿ «នាំឲ្យ
មនុស្សរស់នៅនឹងពិភាល់សង្ស័យ, ភាពភ័យខ្លាច និង ការ
ភ័យខ្លាចថា យ៉ាងនេះ យ៉ាងនោះ» ទាំងអស់នេះហើយ

✓ វាបង្កើតឲ្យមាន ភាពកំសាក និង «នាំឲ្យពួកគេស្លាប់
ច្រើនដង មុនសេចក្តីស្លាប់ពិតប្រាកដ របស់ពួកគេ
ទៅទៀត» (ស្លាប់ទាំងរស់ ដោយសភាពប្លាក់ស្បាត)។
ទូម្ព ដកស្រង់សម្តីរបស់ ហ៊ាន់ស៊ីតង់ ជាសេចក្តីថា៖

ទំព័រទី 112 នៃ 245

«អំពើអំពាស់ មន្តអាគមន៍ និង មន្តគាថាប្រាណី ត្រូវតែ
បានហាមឃាត់យ៉ាងតឹងរ៉ឹងជាដាច់ខាត ហើយ គ្មាន
នាយទាហានណាម្នាក់ ត្រូវបានអនុញ្ញាតិ ឲ្យស្វែងរក
ការទស្សន៍ទាយ អំពី រឿងអនាគតរបស់កងទ័ពទេ វាជា
អ្វីដែលនាំឲ្យមានសេចក្តីភ័យខ្លាចចំពោះសតិវារម្មណ៍
របស់កងទ័ព គឺជា រឿងដែលត្រូវប្រយោជន៍។ នេះ
មានន័យថា បើសិនជាសេចក្តីរវៃកចិត្ត និង មន្តិល
សង្ស័យ ត្រូវបានជម្រះ ឲ្យស្អាតចេញពីក្នុងចិត្តគំនិត
ហើយនោះ ពលទាហានរបស់អ្នក ក៏នឹងមិនស្ទាក់ស្ទើរ
នៅក្នុងការតាំងចិត្តរបស់ពួកគេ លុះរហូត ទាល់តែ
ស្លាប់ខ្លួន»។

ប្រការទី 27 ៖ បើសិនជា កូនទាហានរបស់អ្នក មិនសូវ
ងប់ងុលនឹងលុយកាក់ខ្លាំងពេកទេ នេះវាមិនមែនមកពីពួកគេ
ស្អប់ខ្ពើមសភាពមានបាននោះទេ, បើសិនជា ជីវិតរបស់
ពួកគេរស់នៅមិនបានយឺនយូរនោះទេ គឺមិនមែនមកពីពួកគេ
មិនពេញចិត្តនឹងទីឃាយនោះដែរ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ត្រង់ចំណុចនេះ ចាងអ៊ី មាន
កំណត់ត្រាគួរឲ្យចាប់ចិត្ត ដែលមានសេចក្តីថា៖ «ទ្រព្យ
* សម្បត្តិនិងទីយាយុ (អាយុវែង) គឺជា អ្វីៗ ដែលសារជាតិ
មនុស្សទាំងអស់ប្រាថ្នាចង់បានជាធម្មតា។ ដូចនេះ បើ
ពួកគេដុតចោល ឬ លែងគិតគូរ អំពី តម្លៃ នៃ របស់
ទាំងអស់នេះ ហើយបែរខ្លួនមកបូជាជីវិតរបស់ពួកគេ
គឺ មិនមែន មកពីពួកគេមិនចូលចិត្តរបស់ជាទីប្រាថ្នា
ទាំងនេះទេ ប៉ុន្តែជារឿងសាមញ្ញងាយយល់ណាស់ គឺថា
* មកតែពីពួកគេគ្មានជម្រើស»។ ស៊ុនអ៊ី មានសេចក្តី
វាងវៃណាស់ ក្នុងការបញ្ជ្រាបបញ្ចូលចំណុចទាំងនេះ
បាន ដោយហេតុថា ទាហាន ក៏ជាសារជាតិមនុស្សដែរ
គឺ អាស្រ័យលើមេទ័ពទេ ដែលអាចចេះមើលឃើញ
* ចេតនារបស់ពួកគេ ដែលមានទំនង គេចចេញពី
ការប្រយុទ្ធ និង ការចង់មានចង់បាន ហើយ ឃ្លាតចាក
ពីមាតិកាជីវិតទាហានរបស់ពួកគេនោះ។

ប្រការទី 28 ៖ (១). នៅថ្ងៃ ដែលពួកគេទទួលបញ្ជាឲ្យចេញ
ទៅធ្វើសឹកសង្គ្រាម កូនទាហានរបស់អ្នក អាចមានអ្នកខ្លះ
យំសោក។

ទំព័រទី 114 នៃ 245

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ តាមពាក្យជាភាសាចិន គឺ៖ «សោកសង្រេង»។ ពាក្យនេះ ត្រូវបានគេយកមកសរសេរពិពណ៌នា អំពី សេចក្តីទុក្ខសោកយ៉ាងច្បាស់ក្រឡេកថាមិនមែនយំដោយគ្រាន់តែមានទឹកភ្នែកចម្លាតនោះទេ។

ប្រការទី 28 (២). មានអ្នកខ្លះនៅអង្គុយច្រងក់ប្រសព្វសម្លៀកបំពាក់របស់ពួកគេហើយមានអ្នកខ្លះទៀតទម្រេតខ្លួនដោយបង្ខំទឹកភ្នែកស្រក់មកលើផ្តាល់របស់គេទៀតផង។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ នេះមិនមែន ពីព្រោះតែ ពួកគេខ្លាចនោះទេ ប៉ុន្តែដូចដែល ឆាវកុង ពោលជាសេចក្តីថា៖ ពួកគេទាំងអស់គ្នានោះបានប្រកាន់យកនូវការតាំងចិត្តដ៏មុះមុត ជ្រើសរើសយកនូវជម្រើស ថាតើ ជ្រើសរើសយកការប្រយុទ្ធក្នុងសង្គ្រាម ឬក៏ ត្រូវស្លាប់ខ្លួន?។ យើងប្រហែលជា អាចចងចាំបាន នូវ រ៉ឺរ៉េជន នៅក្នុងកំណាព្យរ៉ឺរ៉េកម្មក្រិច (របស់អ្នកនិពន្ធ Homer កាលពីសតវត្សរ៍ទី៨ មុនគ.ស) ដែលរ៉ឺរ៉េជនទាំងនោះបានបង្ហាញនូវវេទនារម្មណ៍ មានសភាពប្រហាក់ប្រហែលនឹងកូនក្មេងអញ្ចឹង។ ចាងវ៉ឺ ក៏ បាននិយាយដល់ការណ៍ដែលត្រូវបែកគ្នា ប្រកបដោយសេចក្តីសោកសង្រេង នាមាត់

ច្រវែងទន្លេអ៊ី រវាង ជីវក្ស និង មិត្តភក្តិ នៅពេលដែល
គាត់ ត្រូវបានគេចាត់បញ្ជូន ឲ្យទៅធ្វើគត់ ស្តេចឈិន
កាលពីឆ្នាំ២២៧ មុន គ.ស។ ទឹកភ្នែករបស់វីរៈជនទាំង
អស់នោះ បានហូរស្រក់ រមៀលចុះមកដូចជាតំណក់
ទឹកភ្លៀងអញ្ចឹង នៅពេល ដែលគាត់លាមិត្តរបស់
គាត់ចេញទៅ ហើយបានបន្លឺជាវាចា ដូចតទៅនេះថា៖
«ព្រះចិត្តគំនុំ កំពុងតែបក់បោកក្នុងចិត្ត ភ្លើងគំនុំ គ្មាន
ស្គាល់មិត្តភាព ដឹងឯកអ្នកប្រយុទ្ធរបស់មិត្ត កំពុងតែ
ចេញដំណើរទៅហើយគឺទៅរហូតមិនវិលមកវិញទេ»។

ប្រការទី 28 (៣). ក៏ប៉ុន្តែ ចូរទុកឲ្យពួកគេ បានដឹកនាំចិត្ត
គំនិតរបស់ខ្លួន ចូលមកក្នុងរង្វង់មនសិការវិញ តាមហេតុផល
ដ៏មានកិត្តិយស បន្ទាប់ពី ពួកគេសម្រាកភ្លេចខ្លួនមួយរយៈ
កន្លងមក ហើយពួកគេ ក៏នឹងចាប់ផ្តើមសម្តែង នូវ សេចក្តី
ក្លាហានអង់អាច តាមក្បួនយុទ្ធសាស្ត្រ៖ «ឈូ» ឬ «ក្លាយ»។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ សាច់រឿង គឺ មានសេចក្តីដូច្នេះថា
ក្បួន «ឈូ» គឺ យកតាមឈ្មោះ របស់ ឈាន់ឈូ ជា
អ្នកស្រុក នគរអ៊ុំ ជំនាន់ ស៊ុនអ៊ុំ នេះដែរ ដែល
ឈាន់ឈូ នេះ ត្រូវបាន កុងអ៊ុំគង់ ចិញ្ចឹមទុកប្រើប្រាស់

បើហៅថា ហូលូវ៉ាង នឹងមានគេស្គាល់ច្រើនជាង,
 ក្នុងអ្វីគឺ ចិត្តរឹង ឈាន់ឈូ ទុកឲ្យធ្វើគត់ស្តេច របស់
 គាត់ ព្រះនាមវ៉ាងលាវ ដោយប្រើកូនកាំបិតស្នៀត
 យ៉ាងតូច ស្រួចចុងសងខាង ដែលគាត់បង្កប់ក្នុងពោះត្រី
 ថ្វាយស្តេច ជាគ្រូយាក្នុងពិធីជប់លៀង។ គាត់បាន
 សម្រេចបំណងមែន ក៏ប៉ុន្តែ ភ្លាមនោះ គាត់ក៏ត្រូវបាន
 អង្គរក្សរក្សាព្រះអង្គ កាប់ចិត្តកាំ ឲ្យទៅជា កំណាត់ៗ
 ដែរ។ ព្រឹត្តិការណ៍នេះបាន កើតឡើងនៅឆ្នាំ៥១៥ មុន
 គ.ស។

វីរជនម្នាក់ទៀត ឈ្មោះ ឆាវក្សយ (ឬ ឆាវម៉)
 បានទាញយកផលចំណេញយ៉ាង ល្អពីក្បួនយុទ្ធសាស្ត្រ
 របស់គាត់ ដែលធ្វើឲ្យគាត់មានឈ្មោះ បោះសម្លេង
 តាំងពីរយៈ ពេល ១៦៦ឆ្នាំ មុន ឈាន់ឈូ មកម្ល៉េះ គឺ
 កាលពី ឆ្នាំ៦៨១ មុន គ.ស។ សាច់រឿង គឺ វាដូច្នេះ
 នគរល្អ ត្រូវបាននគរឈឺ វាយឲ្យចាញ់ ដល់ទៅបីដង
 ហើយ កំពុងតែសម្រេចបង្កើនសន្តិសញ្ញា ដើម្បីចុះ
 ចាញ់និងប្រគល់ទឹកដីមួយភាគធំទៅឲ្យសត្រូវ ស្រាប់តែ
 ពេលនោះ ឆាវក្សយ បានចាប់ខ្លួនស្តេចត្រាញ់ ហ៊ានកុង

ទំព័រទី 117 នៃ 245

របស់នគរឈឺ នៅពេលដែល ស្តេចត្រាញ់អង្គនេះ
នៅឈរលើជណ្តើរអាសនៈបូជា គឺ ឆាវក្បយ បានដក
យកកាំបិតស្នៀត មកភ្ជង់ ចំដើមទ្រូង ស្តេចនគរឈឺ
តែម្តង។ ពេលនោះ គ្មានអង្គរក្សណាម្នាក់ហ៊ានកម្រើក
ខ្លួនឡើយ ហើយឆាវក្បយ ទាមទារយកសំណងមកវិញ
យ៉ាងពេញលេញ ព្រមទាំងបានប្រកាសថា នគរល្អ
ត្រូវបានគេធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ យ៉ាងអយុត្តិធម៌ ក៏ព្រោះតែ
នគរនេះ ជាអង្គតូចតាច ហើយទន់ខ្សោយទៀតផង។
ហ៊ានក្បង នៅពេល ដែលគ្រាអាសន្នមកដល់ទ័លដូច្នេះ
ក៏សុខចិត្តយល់ព្រម តាមការទាមទារនេះ តែម្តងទៅ
ខណៈនោះ ឆាវក្បយ ក៏ គ្រវែងកាំបិតរបស់ខ្លួនចោល
ហើយក៏វិលចូលទៅកាន់កន្លែង របស់គាត់វិញ នៅក្នុង
ចំណោមក្រុមមនុស្ស ដ៏គួរឲ្យភ័យខ្លាច ដោយគ្មានទាំង
ប្រែប្រួលទឹកមុខ ពណ៌សម្បុរអ្វី បន្តិចសោះឡើយ។
ដូចដែលបានគិតទុកអញ្ចឹង ក្រោយមក ស្តេចត្រាញ់
នគរឈឺ ចង់បដិសេធនូវអ្វី ដែលព្រះអង្គទើបនឹងបាន
យល់ព្រមពីការតម្លៃគ្នា អម្បាញ់មិញនេះ ក៏ប៉ុន្តែ
មានទីប្រឹក្សាចំណាស់ ប្រកបដោយ គតិបណ្ឌិតម្នាក់

របស់ព្រះអង្គ ឈ្មោះកូនចុង បានចង្អុលប្រាប់ទ្រង់ថាៈ
នេះជានយោបាយខុស ដែល ក្បត់ពាក្យសម្តីខ្លួនឯង។
នៅទីបំផុត ទង្វើរបស់ ឆាវក្សយ បានចាត់ការធ្វើឲ្យ
នគរល្អ បានទទួលមកវិញស្តីអ្វី ដែលនគរនេះបាន
បាត់បង់ក្នុងសង្គ្រាមចំនួនបីលើកមកហើយនោះ។

៩.

ប្រការទី 29 ៖ (១). កលយុទ្ធវិទូ ដ៏មានជំនាញមែនទែន
អាចត្រូវបានគេប្រៀបប្រដូច ទៅនឹង សត្វពស់ស្វយបាន។
ឥឡូវនេះ ស្វយបាន គឺជា សត្វពស់ ដែលគេឃើញមាន
នៅភ្នំបាង។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ «ស្វយបាន» មានន័យថា «ភ្លាមៗ»
ឬ «យ៉ាងរហ័ស» ហើយរឿងពស់ ដែលត្រូវយកមក
ដង្ហែកគ្នានេះ គឺ មិនចាំបាច់សង្ស័យឡើយ ចលនា
របស់វា មានសភាពបត់បែន រហ័សរហួនណាស់។
តាមសេចក្តីភាសាចិននៅទីនេះ អាចឲ្យយើង ហៅ
បាន ក្នុងន័យថា៖ «ឧបាយកលយោធា»។

*

✓ ប្រការទី 29 ៖ (២). បើអ្នកវាយក្បាល របស់វា អ្នកនឹងរង
ការវាយប្រហារ ពីកន្ទុយរបស់វា, បើអ្នកវាយកន្ទុយ របស់វា

អ្នកនឹងរងការវាយប្រហារពីក្បាលរបស់វា, បើសិនជាអ្នកវាយ
កណ្តាលខ្លួនរបស់វា អ្នកនឹងរងការវាយប្រហារពីសងខាង គឺ
ពីក្បាល និង ពីកន្ទុយរបស់វាតែម្តង។

ប្រការទី 30 ៖ (១). បើសិនជា មានគេមកសួរថា តើមាន
ទាហានណា អាចស្ម័គ្រចិត្តធ្វើត្រាប់តាមសត្វពស់ សួយបាន
នេះ បានដែរឬទេ?,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ដូចដែល ម៉ឺយ៉ាវនិន ពោលថា៖
«តើជាការណ៍ ដែលអាចធ្វើទៅកើតទេ ក្នុងការរៀបចំ
ទំព័រមុខ និង ទំព័រក្រោយ នីមួយៗ ឲ្យពួកគេអាចជួយគ្នា
ឆ្លើយតបគ្នា ទៅវិញទៅមក បានយ៉ាងរហ័សរហួន ក្នុង
ការជួយយករសាសនាគ្នាវាយប្រហារទៅលើសត្រូវនោះ?
បើគិតទៅ ពួកគេទាំងពីរពួកនេះ ប្រៀបដូចជា ផ្នែក
ទាំងឡាយរបស់អង្គកាយមួយទាំងមូលអញ្ចឹង»។

ប្រការទី 30 ៖ (២). ខ្ញុំពេញចិត្តនឹងឆ្លើយថា៖ «បាន!» ។
សម្រាប់ទាហាន នគរអ្វី របស់យើង ហើយចំណែកទាហាន
នគរយៀក គឺជា ខ្មាំង។

ទំព័រទី 120 នៃ 245

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ សូមប្រៀបធៀបជាមួយ ជំពូកទី១
ប្រការទី២១។

ប្រការទី 30 ៖ (៣). ហេតុនេះគឺ ប្រៀបបាននឹងពួកគេកំពុង
តែឆ្លងស្ទឹង ទន្លេ ដោយជិះទូកជាមួយគ្នា ហើយពេលត្រូវ
ខ្យល់ព្យុះបោកបក់ រុញច្រាន អ្នកទាំងឡាយ ក្នុងទូកនោះ
ក៏ក្លាយមកជាជំនួយការឲ្យគ្នាទៅវិញទៅមក ដូចដែល ដៃ
ខាងឆ្វេង ជួយដៃខាងស្តាំបានយ៉ាងដូច្នោះដែរ។

6.

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ចំណុចនេះ អាចមានសេចក្តីថា៖
បើជួនជា មានសត្រូវពីរនាក់ ជួយយកអាវាសគ្នា នា
ពេលអាសន្នមកដល់ វាជាការជួយបង្កើនកម្លាំងបន្ថែម
ឲ្យទាហានទាំងសងខាងដូចគ្នា ពួកគេ ត្រូវបានរឹត
បញ្ចូលគ្នាជាផ្លូវតែមួយ ដោយសារ រាល់ចំណងផល
ប្រយោជន៍ និង អារម្មណ៍មិត្តភក្តិ។ ក៏ប៉ុន្តែ វានៅតែជា
រឿងជាក់ស្តែង គេតែងដឹងឮជាទូទៅ ដែលថា មាន
យុទ្ធនាការសឹក ជាច្រើនមកហើយ ដែលបានបរាជ័យ
ដោយសារ ភាពខ្វះកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ ជាពិសេស
ករណីទាហានជាប់ក្នុងចំណងសម្ព័ន្ធភាពហ្នឹងតែម្តង។

ទំព័រទី 121 នៃ 245

ប្រការទី 31 ៖ ដូចនេះ វានៅមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់ទេ ដើម្បីនឹង
យកសេចក្តីទុកចិត្ត ទៅចងចិត្ត (ធ្វើទុកនឹង) រឺរៈជននោះ,
វាដូចជាការកប់កង់រទេះចម្បាំងទៅក្នុងដីដូច្នោះដែរ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ស្ម័គ្រចង់ទាំងអស់នេះគឺដើម្បីទប់ស្កាត់
រាល់ទាហានទាំងឡាយណា ដែលចង់ រត់គេចចេញ
យើងអាចនៅចងចាំបាន រំពឹ រឺរៈជនសូហ្វាន របស់
ទីក្រុងអាតែនបុរាណ ដែលគាត់បានយកយុទ្ធាវាជាប់នឹង
ខ្លួន នាសម័យសង្គ្រាមព្រាតាយ តាមមធ្យោបាយ ចង់
លំពែងនោះជាប់នឹងខ្លួនគាត់។ ស៊ុនអ៊ូ ពោលថា ប៉ុណ្ណឹង
នៅមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់ទៀតគឺត្រូវចាត់ការធ្វើឲ្យការវាយ
ប្រហារតាមមធ្យោបាយ និង យន្តការរបៀបនេះ ដែល
សំដៅមកលើយើង មិនអាចប្រព្រឹត្តិទៅបានទៀតផង។
អ្នកនឹងមិនអាចសម្រេចជោគជ័យបានទេ លុះណាតែ
ទាហានរបស់អ្នក មានគោលបំណងស្វិតស្វាញ និង
សាមគ្គីភាព ជាងនេះទៅទៀត គឺ សហប្រតិបត្តិការ
ដោយស្មើភាពគ្នា។ នេះគឺជា មេរៀន ដែលយើងអាច
រៀនបានពីសត្វពស់ស្អុយចាន។

✱ ប្រការទី 32 ៖ គោលការណ៍ ដើម្បីគ្រប់គ្រងកងទ័ព គឺត្រូវ
បង្កើតឲ្យមានស្តង់ដារ នៃ សេចក្តីស្មោះត្រង់មួយ ដែលមនុស្ស
ទាំងអស់គ្នា អាចធ្វើបានគ្រប់គ្នា។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ តាមន័យរបស់ពាក្យ គឺ «ត្រូវធ្វើឲ្យ
មនុស្សមានសេចក្តីស្មោះត្រង់ ស្មើៗ គ្នា (គ្រប់រូបទាហាន
ទាំងអស់) បើធ្វើដូចនេះបាន គឺប្រៀបដូចជាអង្គប្រាណ
តែមួយ»។ បើសិនជា ត្រូវការបង្កើតកងឯកភាពយោធា
ណាមួយទាំងមូល នោះគឺ គួរតែត្រូវធ្វើតាមមាតិកា ដែល
ជាការសម្រេច និង ស្មារតីដែលថា គ្រប់ភាគ គ្រប់ផ្នែក
ទាំងអស់ ត្រូវតែមានគុណភាព ដូចៗ គ្នា ឬ ត្រឹមកម្រិត
ណាមួយ ដែលមិនទាបជាងគំរូស្តង់ដារ ជាក់លាក់
ណាមួយជាដាច់ខាត។ សេចក្តីពិពណ៌នាអំពីវិវេចន៍
បានបង្ហាញថា មានលក្ខណៈហាក់ដូចជា មិនសូវទទួល
បាននូវការដឹងគុណ ពីកូនទាហានរបស់គាត់ ប៉ុន្មានទេ
ដោយសារ «ផលរក្សាក្រក់មកពីការបញ្ជាទ័ពរបស់គាត់»
មានន័យថាមិនអាចមានអ្វីល្អជាងហ្នឹងឡើយទេ ទោះបី
ជាថា ការណ៍ប៉ុណ្ណឹងមិនទាន់ល្អគ្រប់គ្រាន់ ក៏ដោយចុះ
តែក្នុងសភាពការណ៍ជាក់លាក់ដោយឡែកនេះ វាទាម

ទារឲ្យមានការស្ទុះ ឯកភាព យ៉ាងសំខាន់ដោយឡែក
ខាងស្មារតី និង សេចក្តីក្លាហាន។ បើសិនជា គាត់មិន
បានគិតឃើញជាមុន ស្ទុះ គម្រោងការក្បត់របស់ពួក
ទាហានបែលហ្ស៊ីក និង បានដាក់ពួកទាហានទាំងនោះ
ឲ្យនៅផ្នែកខាងក្រោយទេ គាត់ក៏នឹងពិតជាត្រូវបាត់បង់
ថ្ងៃជ័យជំនះរបស់គាត់បាត់ទៅហើយ។

* ប្រការទី 33 ៖ តើធ្វើយ៉ាងណា ទើបអាចទាញ យកផល
ចំណេញយ៉ាងអស់លទ្ធភាពពី ភាពខ្លាំង និង ភាពខ្សោយ
បាន? នេះជាសំណួរមួយ ដែលជាប់ទាក់ទងយ៉ាងស្អិតម្នាក់
ជាមួយការប្រើប្រាស់ លក្ខណៈទីតាំងសណ្ឋានដីជ័យភូមិ ឲ្យ
បានត្រឹមត្រូវ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ម៉ីយ៉ាវ៉ានិសបកស្រាយជាសេចក្តីថា៖
«វិធី ដើម្បីជួយទាញយកចំណេញ ពីភាពខុសគ្នា នៃ
ភាពខ្លាំង និង ភាពខ្សោយ ហើយចម្រាញ់យកវា ឲ្យមក
បម្រើយើងវិញនោះ គឺត្រូវប្រើប្រាស់លក្ខណៈទ្រង់ទ្រាយ
សណ្ឋានដីដែលមានមកហើយ តាមចែងដ្យនោះឯង»។
បើសិនជា យើងតាំងទីតាំងនៅលើទីតាំងរឹងមាំ (ជាជ័យ

ទំព័រទី 124 នៃ 245

ក្នុង ប្រាសាទបាយ័នៈ គឺ វាធ្វើឲ្យទាហានយើងមិនសូវ
 ពិបាកនឿយពេកនោះទេ គឺអាច តស៊ូបានយូរទល់នឹង
 ទាហាន ដែលគេឆ្លើមដាងយើង ដែលពួកទាហាន
 ឆ្លើមដាងយើងទាំងនោះ តាំងនៅលើទី ដែលមិនសូវ
 មានលក្ខណៈសមប្រកប។ ការមានប្រៀបខាងទីតាំង
 (ជាជ័យក្នុង) អាចជួយយើង ឲ្យជួយទប់ទល់នឹងឱនភាព
 នៃ សេចក្តីស្លាប់ ហាប ហាប និង សេចក្តីក្លាហានបានផងដែរ។

វរ្ម័នៈសេនីយ៍ឯក ហ៊ានសីសុន ពោលថា៖ «បើ
និយាយដល់ស្បៀងភោជននិងការបង្រៀនអំពីតាក់ទិច
នានាវិញនោះ ខ្ញុំបាក់ចិត្តគិតថាការសិក្សាអំពីលក្ខណៈ
សណ្ឋានដីទីតាំង គឺ តែងតែត្រូវបាន គេមើលរំលង
តាមរយៈនេះហើយ បានជា រឿងកន្លងមកបង្ហាញថា
មិនដែលមានភាពចាំបាច់គ្រប់គ្រាន់សមល្មមនឹងឲ្យគេ
ធ្វើការសម្រេចចិត្តជ្រើសរើសយកទីតាំង ណាៗ នោះទេ
... ហើយ បើនិយាយ អំពី ការមានប្រៀបដ៏អស្ចារ្យ
វិញនោះ គឺវាតែងតែកើតចេញមកពីលក្ខណៈសណ្ឋាន
ដី នេះឯង មិនថាឡើយ ទោះបីជា អ្នកកំពុងតែការពារ
ខ្លួន ឬក៏ វាយប្រយុទ្ធនោះក៏ដោយ ការមានប្រៀប

ទំព័រទី 125 នៃ 245

ទាំងឡាយ គឺ វាកើតចេញមក ពីការចេះប្រើប្រាស់
លក្ខណៈទីតាំងសណ្ឋានដីជ័យភូមិ ដែលមានស្រាប់ពី
ធម្មជាតិនោះឯង។

✚ ប្រការទី 34 ៖ ដូចនេះ មេទ័ពដែលមានជំនាញ គាត់ដឹកនាំ
កងទ័ពរបស់គាត់ គឺដូចជាការដែល គាត់ដឹកនាំមនុស្សតែ
ម្នាក់គត់ដូច្នោះដែរ គឺ គាត់ដឹងស្គាល់ និង បង្កើត ឲ្យមាន
កិច្ចការ អ្វីៗ គ្រប់បែបយ៉ាងបានទាំងអស់។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ទូម្ព ពោលថា៖ «បើប្រៀបធៀបទៅ
គឺ មានសេចក្តីថា៖ គាត់អាចមានពេលវេលាគ្រាន់តែ
សម្រាកបានខ្លះផង»។

✚ ប្រការទី 35 ៖ វាជាកិច្ចការរបស់មេទ័ពដែលត្រូវមានឱកាស
ស្ងប់ស្ងាត់ខ្លះ ហើយការណ៍នេះ វាធានាបាននូវអ្វី ដែលគេ
ហៅថា លាក់ការណ៍សម្ងាត់, ឧត្តមភាព និង យុត្តិធម៌ គឺ អ្វីៗ
ទាំងអស់នេះហើយ ដែលវានាំដល់ ភាពមានសណ្តាប់ធ្នាប់។

✚ ប្រការទី 36 ៖ (១). គាត់ត្រូវចេះ ល្ងង់លោម បញ្ឆោតនាយ
ទាហាន និង ពលទាហានរបស់គាត់ តាមរយៈការសម្តែង

ទំព័រទី 126 នៃ 245

ចេញមកជាអាការៈខាងក្រៅ និង រាយការណ៍ប្រឌិត ខ្លះៗ ផងដែរ,

សេចក្តីរអិបប្បាយ៖ តាមន័យរបស់ពាក្យ គឺមានសេចក្តី ថា៖ «ការបំភាន់ភ្នែក និង ត្រចៀករបស់ពួកគេ»។

* ប្រការទី 36 ៖ (២). ហេតុនេះហើយ ចូររក្សាទុកពួកគេ ឲ្យ ស្ថិតនៅក្នុងសភាពអវិជ្ជាជាទូទៅ។

សេចក្តីរអិបប្បាយ៖ ឆាវកុង បានផ្តល់ឲ្យយើង នូវគតិ បណ្ឌិតភាសិតមួយ ក្នុងចំណោមស្នាដៃទាំងឡាយរបស់ គាត់ ជាសេចក្តីថា៖ «មិនត្រូវអនុញ្ញាតិ ឲ្យកងទាហាន ចូលរួមចំណែក និង ដឹងពួកម្រោងការរបស់អ្នកពីដំបូង ឡើយ ពួកគេបានត្រឹមតែចូលរួម ត្រេកត្រអាលជាមួយ អ្នក នៅពេលណា ដែលបានលទ្ធផលពេញចិត្ត តែ ប៉ុណ្ណោះ បានហើយ»។ ការនិយាយថា៖ «ចូរបោក បញ្ឆោតសត្រូវ, នាំពួកសត្រូវឲ្យយល់ខុស និង ធ្វើឲ្យ សត្រូវភ្ញាក់ផ្អើល» គឺជា គោលការណ៍មួយក្នុងចំណោម គោលការណ៍ ចម្បងៗ ទាំងឡាយ ដែលត្រូវបានគេ និយាយចំ និងគិតដល់នៅក្នុងសិក្សាសង្គ្រាម។ ប៉ុន្តែពេល

នេះ តើមានវិធីធ្វើការ ដទៃៗ យ៉ាងណាខ្លះទៀតទៅ
បានជាត្រូវបោកបញ្ឆោតកូនទាហានខ្លួនឯងយ៉ាងនេះ?
មានមនុស្សជាច្រើន គង់គិតថា ស៊ុនរិទ្ធិ នេះ ដូចជា ដាច់
អហង្គារជ្រុលហួសហេតុពេកហើយ បើតាមសេចក្តី
ដែលគាត់បានសរសេរទុកនេះ។

ត្រង់ចំណុចនេះ បើគេបានអានសេចក្តីកត់ត្រា
របស់វេសនីយ៍ឯក ហិនដ៏សុន ស្តីពី យុទ្ធនាការសឹក
តាមជ្រលងភ្នំ របស់ លោក ស្ថេនវ៉ែល ជេកសុន មានជា
សេចក្តីថា៖ «ការឃើញក្រហម គ្មានដែនកំណត់ ជាមួយ
ជេកសុន ដែលចេះតែបិតប្លាំង សូម្បីតែជាមួយនាយ
ទាហាន ដែលជាទីទុកចិត្តរបស់គាត់ក៏ដោយ, គឺថា៖
ចលនារបស់គាត់, ចេតនារបស់គាត់ និង គំនិតរបស់
គាត់ បើសិនជា មេបញ្ជាការម្នាក់ណា ដែលមិនសូវ
បានគិតគូរហ្មត់ចត់វិញនោះ គេនឹងនិយាយចេញមក
ថា វាជារឿងឥតប្រយោជន៍ តែម្តង... ល...»។

✓ បើតាមកំណត់ត្រាក្នុងសៀវភៅ ហូរហានស៊ុ
មានជាសេចក្តីថា កាលពី ឆ្នាំ៨៨ នៃ គ.ស ប៉ាន់បាវ

ទំព័រទី 128 នៃ 245

បានចូលប្រឡូក ធ្វើសង្គ្រាម ក្នុងសមរភូមិ ជាមួយ ពល
 ទាហាន ចំនួន១៥,០០០នាក់ មកពី នគរខ្មែរតាត និង
 នគរនោរវាសីភាគកណ្តាលផ្សេងទៀតជាច្រើន ដោយ
 មានបំណងថា នឹងវាយកម្ទេចដែនដី យ៉ាកាន់ តែម្តង។
 ស្តេច នៃ នគរគុណ បានឆ្លើយតបមកវិញ ដោយចាត់
 បញ្ជានរកគ្រូមេបញ្ជាការកងទ័ព របស់ទ្រង់ ឲ្យទៅជួយ
 សង្គ្រោះទីតាំងនោះ ដោយនាំ ពលទាហាន យកមកពី
 នគរវិនស៊ី, គូម៉ូ និង វ៉ៃតូរ សរុបទាំងអស់ត្រូវជា ទាហាន
 ចំនួន៥០,០០០នាក់។ ប៉ុន្តែ បានកោះប្រជុំ នាយ
 ទាហានរបស់ខ្លួន រួមទាំងស្តេចនគរខ្មែរតាតផងដែរ ដើម្បី
 ប្រឹក្សាគ្នា អំពី សឹកសង្គ្រាមនេះ ហើយគាត់ក៏និយាយ
 ឡើងថា៖ ពេលនេះ កងទ័ពរបស់យើង មានចំនួនច្រើន
 លើសលប់ ហើយនៅឡើយតែមិនទាន់ដឹងថា តើធ្វើ
 យ៉ាងណា ដើម្បីនឹងតទល់ជាមួយសត្រូវបាននោះទេ?
 តាមដំណើរនេះ គម្រោងការ ដែលល្អបំផុតសម្រាប់ពួក
 យើងនោះគឺត្រូវយើងបំបែកគ្នា ហើយធ្វើដាច់បាក់ទ័ព
 បែកខ្ញែកទៅតាមទិសតំបន់ដោយ សព្វៗ ខ្លួនទៅចុះ។
 ស្តេចនគរខ្មែរតាត នឹងត្រូវនាំទាហានរត់ទៅតាមទិសខាង

1/ ឆ្លើយតាម 2/ ដំណោះស្រាយ 3/ ទិសដៅការងារ 4/ អនុវត្តិការងារស្រាប់

កើត ហើយចំណែកខ្លួនខ្ញុំ នឹងសូមវិលខ្លួនបករត់ទៅ
 ទិសខាងលិចវិញ។ ចូរយើងរង់ចាំ រហូតដល់ពេលពួកគេ
 ពេលល្ងាចបន្តិចទៀត ហើយពេលហ្នឹង យើងនឹងចាប់
 ផ្ដើមធ្វើអ្វី ដែលយើងបានសន្មតគ្នាទុកនេះ។ ចំណែក
 ប៉ានចាវវិញ បានលួចដោះលែងឈ្លើយសឹក ដែលគាត់
 បានទុកជីវិត ឲ្យនៅរស់យ៉ាងសម្ងាត់ ហើយ (មាន
 ចេតនា) ឲ្យពួកអតីតៈ អ្នកឈ្លើយសឹកទាំងនោះបាននាំ
 * គម្រោងការខាងលើរបស់ ប៉ានចាវ ទៅប្រាប់ស្ដេច នគរ
 គូរារបស់ខ្លួនផង។ ពេលទទួលបានដំណឹងយ៉ាងនោះ
 ស្ដេចនគរគូរា សប្បាយព្រះទ័យណាស់ បន្ទាប់មក
 ក៏ចាត់ទ័ពសេះ ចំណាស់ៗ ចំនួន១០,០០០នាក់ ឲ្យទៅចាំ
 ស្ដាត់ផ្លូវ ប៉ានចាវ ដែលថា ប្រុងដកថយរត់ទៅទិស
 ខាងលិចនោះ ចំណែក ស្ដេចនគរ វិនស៊ី នាំទ័ពសេះ
 ៨,០០០នាក់ ឆ្ពោះទៅទិសខាងកើត ដើម្បីចាំស្ដាត់ផ្លូវ
 ស្ដេចនគរខូតាស់។ នៅពេលដែល ប៉ានចាវ បានស៊ើប
 ដឹងថា មេទ័ពទាំងពីររបស់ស្ដេចនគរគូរា បាននាំទ័ព
 ចេញទៅចាំស្ដាត់ផ្លូវពួកខ្លួនតាមទិសខាងលិច និង ទិស
 6. * ខាងកើតហើយ គាត់ក៏កោះហៅប្រជុំគ្រប់ផ្នែក គ្រប់កង

<< - ផែនការណ៍ ទៅតាម
 រូបភាពស្ដេចសុទ្ធា

25000 = / 1110000 / 21 9000 / 31 8000 / ?

50000

ក្នុងទំព័រគាត់ម្តងទៀត ដោយដាក់ផែនការឲ្យពួកគេជាថ្មី
ម្តងទៀត ឲ្យចូលទៅវាយលុក កម្ទេចពួកទាហាន
យ៉ាកាន់ ដែលនៅសេសសល់ ក្នុងបន្ទាយតែម្តង។
ប៉ាន់ចាត់នាំទាហានដេញកាប់ចាប់យ៉ាងប្រកិតវាយលុក
យ៉ាងសាហាវ ធ្វើឲ្យពួកសត្រូវស្លន់ស្លោ រត់ខ្ចាត់ខ្ចាយ
រង្វេងរង្វាន់។ មានក្បាលខ្លាំងជាង៥,០០០និងសម្ភារសឹក
មួយចំនួនធំទៀត រួមទាំងសេះ សត្វពាហនៈផង ដែល
ត្រូវបានរឹបអូស យកជាជ័យភ័ណ្ឌ។ ចាប់ពីពេលនោះ
មក ពួកយ៉ាកាន់ ក៏បានចុះចាញ់ នគរគូរា និង នគរ
ដទៃទៀត ក៏បានដកទាហានតែ រៀងៗ ខ្លួនថយចេញ
ទៅវិញរស់។ បន្ទាប់ពីនោះមក កិត្យានុភាព របស់
ប៉ាន់ចាត់ ក៏បានល្បីល្បាញយ៉ាងខ្លាំង ពេញភូមិភាគ
នគរទាំងឡាយនៅដែនដីភាគខាងលិច។

ក្នុងករណីនេះ យើងឃើញថា មេទ័ពចិន មិន
ត្រឹមតែរក្សាទុក ឲ្យនាយទាហានរបស់គាត់ ស្ថិតក្នុង
ភាពងងឹតងងុល មិនដឹងគម្រោងការដាក់លាក់ របស់
គាត់ប៉ុណ្ណឹងទេ ប៉ុន្តែជាការពិត គាត់បានចាត់ការតាម

✓ ជំហានយ៉ាងមធ្យមនៃ ដោយបំបែកទាហាន របស់គាត់
ទាំងនោះ ដើម្បីបំភាន់ដំណើររបស់សត្រូវទៀតផង។

*ប្រការទី 37 ៖ (១). តាមរយៈ ការរៀបចំ ប្រែប្រួលកិច្ចកល
និង ផ្លាស់ប្តូរផែនការរបស់គាត់,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ វាងស៊ី គិតថា ចំណុចនេះមានន័យ
ថា មិនមែនជា ការប្រើប្រាស់ឧបាយកល ដដែលៗ
នោះទេ។

ប្រការទី 37 ៖ (២). គាត់នូវបានគ្រងរក្សាពួកសត្រូវ មិនឲ្យ
ដឹងឡើយ អំពី គាត់ពិតប្រាកដទៀតផង,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ចាងវីរី បានដកស្រង់សម្តីពីសំណេរ
ដទៃ ដែលមានសេចក្តីថា៖ «សឹកសង្គ្រាម មានមូលដ្ឋាន
លើការបោកបំភាន់ ឯសេចក្តីសុចរិតប្រព្រឹត្តិល្អយកមក
អនុវត្តប្រើប្រាស់ ជាមួយ សត្រូវមិនកើតទេ។ អ្នកក៏ត្រូវ
បំភាន់ ទាំងទាហាន របស់អ្នក ផងដែរ។ ចូរញ៉ាំងឲ្យ
ពួកគេធ្វើតាមអ្នក ដោយមិនចាំបាច់ឲ្យពួកគេដឹង អំពី
មូលហេតុអ្វីឡើយ»។

ប្រការទី 37 ៖ (៣). តាមរយៈ ការចល័តបន្ទាយទាហាន
របស់គាត់ និង ការជ្រើសរើសយកផ្លូវ ដែលបត់បែនវៀចវេរ,
គាត់អាចទប់ស្កាត់សត្រូវ មិនឲ្យវាធ្វើអ្វីបានមុនបំណងរបស់
គាត់ឡើយ។

* ប្រការទី 38 ៖ នៅក្នុងឱកាសតឹងតែងបំផុត ដែលសម្រេច
ជោគវាសនាស្លាប់រស់ មេដឹកនាំទ័ព ធ្វើដូចជាមនុស្សម្នាក់
ដែលបានឡើងទៅលើទីខ្ពស់ រួចហើយ ក៏ធ្លាក់ជណ្តើរចេញ
ឲ្យឆ្ងាយពីខ្លួនគាត់។ គាត់នាំកងទ័ព របស់គាត់ ចូលទៅជ្រៅ
ក្នុងទឹកដី របស់សត្រូវសិន មុននឹង ប្រាប់រឿងសម្ងាត់
ទាំងឡាយ ឲ្យពួកគេដឹង។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ តាមន័យរបស់ពាក្យ គឺ មានសេចក្តី
ថា៖ «ចាំតម្លោះបន្ទុកស៊ីវិល ឬ កេះកែ» (ប្រាននិយាយ
ពីស្ដារផងដែរ នៅជំពូកទី៥ (ប្រការទី១៥) នេះជា ការ
ប្រកាន់យក នូវដំណើរ តាមជំហាន ដ៏ម៉ឺងម៉ាត់ ដែល
ញ៉ាំងឲ្យទាហានមិនមានលទ្ធភាពនឹងវិលត្រឡប់ទៅផ្ទះ
វិញបាន ប្រៀបបាននឹង ស្ដាប់រ៉ាំ ដែលពន្លឺចនាវាររបស់
គាត់ បន្ទាប់ពី គាត់បានឆ្លងទន្លេ រួចហើយនោះ។
ចាលីន បានយល់ស្របជាមួយ ឆិនហាវ ចំពោះ សេចក្តី

ថា៖ «យកឧបាយកលដឹកមុខទាហាន ចំពោះ រាល់ បទ
បញ្ជា របស់គាត់»។

✱ ប្រការទី 39 ៖ គាត់ដុតទូកហើយបំបែកឆ្នាំងបាយរបស់គាត់
គាត់ធ្វើដូចជា នាយគង្វាល កៀងដេញហ្វូងចៀម គឺ គាត់
ដឹកនាំ ពលទាហាន របស់គាត់ តាមវិធីរបៀបនេះ ឬ វិធី
ស្រដៀងនេះ ហើយគ្មាននរណាដឹងបានថា គាត់ធ្វើដំណើរ
តាមផ្លូវណា ឬ តាមវិធីណាទេ។

សេចក្តីរិះចិត្តប្បាយ៖ ទូម្ព ពោលថា៖ «ពលទាហាន
គេចេះដឹងត្រឹមតែ បទបញ្ជាថា ត្រូវសម្រុកទៅមុខ ឬ
ត្រូវដកថយតែប៉ុណ្ណោះ ពួកគេមិនយល់ដឹងទេ នូវ អ្វី
ដែលជាគោលបំណង និង ហេតុផល ដែលមានកប់
ក្នុងជម្រៅ នៃ ការវាយប្រយុទ្ធ និង ការដណ្តើមយក
ជ័យជំនះនោះ»។

ប្រការទី 40 ៖ គឺ ការគេណ្ឌយកទាហានរបស់គាត់ និង ការ
នាំពួកគេសម្រុកចូល ទៅពុះពារគ្រោះមហន្តរាយ, ប្រហែល
នេះហើយ ជាការជំពាក់កម្មពារក្នុងកិច្ចការជាមេទ័ព។

សេចក្តីរវើកឃ្លាយ៖ ខាងលើនេះ ស៊ីនហ្វី ចង់និយាយថា បន្ទាប់ពីការយាត្រាទំព័រហើយ គួរតែ កុំដកឃ្លាពន្យារពេលឲ្យសោះក្នុងការធ្វើ អ្វីៗ ដែលជាគោលបំណងជន្តបញ្ចុះញង់ ឲ្យរសើបរសល់ដល់ដួងចិត្តរបស់សត្រូវ។ ចូរកត់ចំណាំរបៀបដែលគាត់ (ស៊ីនហ្វី) និយាយវិលមកចំណុចនេះម្តងហើយ ម្តងទៀត។ ក្នុងចំណោមសង្គ្រាមរវាង រដ្ឋ និង រដ្ឋ នៃប្រទេសចិនបុរាណ គឺ មិនបាច់សង្ស័យឡើយ ទាហានណាដែលរត់ចោលជួរ ទាហាននោះនឹងត្រូវទទួលទារុណកម្មធ្ងន់ធ្ងរជាងវិន័យកងទ័ពសម័យនេះឆ្ងាយណាស់។

ប្រការទី 41 ៖ (១). វិធានការណ៍ ជាអង្វាស់អង្វាល់ ផ្សេងៗ គ្នាបានស៊ីគ្នាត្រូវនឹងលក្ខណៈសណ្ឋានដីទីតាំង ទាំង ៩ប្រការ ខុសៗ គ្នានេះ,

សេចក្តីរវើកឃ្លាយ៖ ចាងអ៊ី ពោលថា៖ «គេមិនត្រូវប្រកាន់យក ផ្នត់គំនិតចាស់គម្រីល ក្នុងការបកស្រាយនូវគ្រឹក្សក្រម នៃ លក្ខណៈសណ្ឋានដី ជាទីតាំងទាំង៩ ប្រការ ខុសៗ គ្នានេះទេ»។

• ប្រការទី 41 ៖ (២). ភាពសមទំនង នៃ តាក់ទិចឈ្លានពាន ឬ តាក់ទិចការពារ និង គោលការណ៍គ្រឹះ នៃ ធម្មជាតិ របស់មនុស្ស គឺ៖ ទាំងអស់នេះហើយ ជាកម្មវត្ថុ ដែលយើង ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់សិក្សា ឲ្យបានដឹងច្បាស់ជាទីបំផុត។

✓ ប្រការទី 42 ៖ នៅពេល ចូលលុកលុយ ក្នុងប្រទេសសត្រូវ គោលការណ៍ជាទូទៅ គឺ៖ ត្រូវចូលលុកលុយ ឲ្យបានជ្រៅ វានឹងនាំឲ្យ កងទ័ពសាមគ្គីគ្នា យ៉ាងស្អិតរមួត, តែកាលណា ចូលលុកលុយ ហើយតែមិនបានចូលជ្រៅ នេះមានន័យថា ជាការដាក់ពង្រាយទៅវិញទេ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ សូមប្រៀបធៀប ជាមួយ ប្រការទី ២០ នៃជំពូកដដែលនេះ។

✓ ប្រការទី 43 ៖ (១). នៅពេល ដែលអ្នកចាកចេញពីប្រទេស របស់ខ្លួន ហើយដឹកនាំកងទ័ពឆ្លងកាត់ប្រទេសជិតខាង អ្នក នឹងដឹងខ្លួនថា អ្នកស្ថិតនៅលើទឹកដី ដែលសម្រេចជោគ វាសនា ស្លាប់ រស់។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ «ទឹកដីជាទីតាំង» ប្រភេទនេះ ត្រូវ បាននិយាយរួចមកហើយនៅក្នុងជំពូកទី៨, ប្រការទី២

ក៏ប៉ុន្តែ វាមិនមានលក្ខណៈច្បាស់លាស់ថា វាត្រូវនៅ
ក្នុងចំណោមស្ថានការណ៍ទាំង៩ប្រការ ឬ នៅក្នុងរង្វង់
គ្រោះឧបទ្វីបធំៗទាំង៦ប្រការ ក្នុងជំពូកទី១០។ បើ
យើងនឹងរកសេចក្តីមកបកស្រាយឲ្យច្រើនៗនោះ គឺ «ទឹក
ដីឆ្ងាយដាច់ស្រយាល» ក៏ប៉ុន្តែ យើងអាចប្រើពាក្យនេះ
បាន បើសិនជា យើងមិនទុកចិត្តអ្នកអត្ថាធិប្បាយ
ទាំងឡាយនោះទេ បានជាពោលដូច្នេះ ដោយសារ
ពាក្យនេះ មិនត្រូវបាន អ្នកអត្ថាធិប្បាយណាម្នាក់យក
មកប្រើក្នុងទីនេះផងទេ។

ម៉ឺន យ៉ាវនិស ពោលថា៖ «បើទីតាំងប្រយុទ្ធ នៅ
មិនឆ្ងាយ អាចឲ្យយើងសម្រុកចូលទៅដល់ គេហៅថា
ទីតាំងងាយស្រួល ហើយ ទីតាំងដែលនៅមិនជិតល្មម
មិនអាចនឹងរំលែកទៅផ្ទះសម្បែងវិញបានទេនោះ គេហៅ
ថា ទីតាំង ដែលមានលក្ខណៈពង្រាយ ប៉ុន្តែអ្វីដែល
ជាទីតាំងនៅចន្លោះកណ្តាលទីតាំងទាំងពីរនេះ បើតាម
រ៉ាងស៊ី គាត់ហៅថាជា៖ «ទឹកដីដែលត្រូវបានខ័ណ្ឌចែក
ពាក់កណ្តាលផ្លូវទៅផ្ទះដោយដែនដីនៅចន្លោះ ជាទឹកដី

នៃ រដ្ឋផ្សេងទៀត ដែលយើងត្រូវឆ្លងកាត់ ដើម្បីចូល
ដល់ទីគោលដៅសង្គ្រាមរបស់យើង។

ដូចនេះ អ្វីដែលសំខាន់សម្រាប់យើងនោះ គឺ
ត្រូវចាត់ការរឿងវាររបស់យើង ដែលត្រូវធ្វើនៅទីនោះ
ឲ្យបានលឿនបំផុត។ គាត់បន្ថែមថា ទីតាំងរបៀបនេះ
គេតែងតែជួបប្រទះដោយកម្រ ហេតុនេះហើយបានជា
វាមិនត្រូវបានដាក់បញ្ចូល យកមកនិយាយ នៅក្នុង
ទីតាំងទាំង៩ប្រការនោះទេ។

* ប្រការទី 43 ៖ (២). នៅពេលណា មានមធ្យោបាយទាក់ទង
មកខាងក្រៅបានគ្រប់បែបយ៉ាងទាំង៤ទិស, ទីតាំងបែបនេះ
គេហៅថា ប្រភេទទីតាំង ដែលមានផ្លូវធំឆ្លងកាត់។

* ប្រការទី 44 ៖ នៅពេលណា ដែលអ្នកចូលទៅជ្រៅក្នុងនគរ
ណានីមួយ វាគឺជា ទីតាំងមធ្យុត។ នៅពេលណា ដែលអ្នក
ចូលទៅហើយ មានតែផ្លូវតូចចង្អៀត វាជាទីតាំងដែលពិបាក
ធ្វើការ។

ប្រការទី 45 ៖ នៅពេលណា ដែលសត្រូវនៅពីខាងក្រោយ អ្នក វាមានកិច្ចការពារយ៉ាងមាំមាំ ហើយអ្នកមានតែច្រកផ្លូវ តូចចង្អៀតនៅពីមុខ, នេះជាទីតាំងដូចគេក្រសោប។ បើសិន ជា គ្មានទីតាំងពឹងពាក់ស្នាក់អាស្រ័យទៀតនោះ វាជា ទីតាំង ដែលអស់សង្ឃឹមតែម្តង។

ប្រការទី 46 ៖ (១). ដូចនេះ នៅលើទីតាំង ដែលមាន លក្ខណៈពង្រាយ ខ្ញុំប្រាថ្នាសូមឲ្យទាហានរបស់ខ្ញុំមានស្មារតី សាមគ្គីភាព រួមចិត្តគំនិត និង រួបរួមគោលបំណងជាមួយគ្នា។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ទូម្បែងលើកឡើងថាចុងក្រោយនេះ ជា សេចក្តីល្អបំផុត ដែលសម្រេចដោយឈរលើជំហរ ការ ពារខ្លួន ហើយចៀសវាងការវាយប្រយុទ្ធគ្នា (សូមប្រៀប ធៀប ជាមួយ សេចក្តីក្នុងជំពូកដដែល ប្រការទី១១)។

ប្រការទី 46 ៖ (២). នៅលើទីតាំង ដែលងាយស្រួលធ្វើការ ខ្ញុំពេញចិត្តនឹងឃើញថា មានទំនាក់ទំនង យ៉ាងជិតស្និទ្ធ ក្នុង រវាង គ្រប់ផ្នែកទាំងអស់ នៃ ទាហានរបស់ខ្ញុំ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ដូចដែល ទូម្បែង ពោលថា៖ កម្មវត្ថុ គឺ (ត្រូវការការទប់ទល់នឹងរឿងរ៉ាវ ដែលអាចនឹងកើតឡើង ដោយហេតុទាំងពីរពួក គឺ ៖ «(១) ទាហានរបស់អ្នក

ទំព័រទី 139 នៃ 245

ដែលអាចនឹងរត់ចោលជួរ និង (២). ការវាយប្រហារ
ភ្លាមៗ ដោយទាស់ហាត់ពីពួកសត្រូវ សូមប្រៀបធៀប
ជាមួយ ជំពូកទី៧ ប្រការទី១៧។ ម៉ឺយ៉ាវធីន ពោលថា៖
«នៅក្នុងការយាត្រាទី៣ កងទាហានសត្រូវតែមានទំនាក់
ទំនងស្អិតរមួតរវាងគ្នានឹងគ្នា, នៅក្នុងការតាំងបន្ទាយ
កងទាហានសត្រូវបន្តទំនាក់ទំនង ឲ្យស្អិតរមួត ពីកំពែង
មួយ ទៅ កំពែងមួយទៀត»។

✓ ប្រការទី 47 ៖ នៅលើទីតាំង ដែលងាយកើតវិវាទ ខ្ញុំនឹង
ចល័តទ័ពក្រោយរបស់ខ្ញុំយ៉ាងលឿនរហ័ស។

សេចក្តីរក្សាប្រាស្រ័យ៖ នេះជាការបកស្រាយរបស់ឆាន់កុង,
ចាងវីរី បានទទួលស្គាល់ការបកស្រាយនេះ ដោយបាន
ពោលថា៖ «យើងស្រូវតែ បញ្ជូនទ័ពក្រោយ របស់យើង
ឲ្យទៅខាងមុខយ៉ាងលឿនរហ័ស ដើម្បីឲ្យ ទាំងក្បាល
ទាំងកន្ទុយ នៃ កងទ័ពយើង (ឬ ទាំងទ័ពមុខ និង ទាំង
ទ័ពក្រោយ) បានចូលដល់គោលដៅ»។ ស្ថានការណ៍
បែបនេះ កងទាហាន មិនស្រូវនៅរអែមរង់ចាំផ្នែកខាង
ក្រោយឡើយ។

ទំព័រទី 140 នៃ 245

ម៉ឺយ៉ាវនិស បានឲ្យសូត្រសេចក្តីពន្យល់ ដ៏គួរឲ្យ
 ចាប់ចិត្តស្រដៀងគ្នានេះដែរថា៖ «សន្មតថា សត្រូវមិន
 ទាន់បានចូលដល់ទីតាំងដែលវាចង់បាននោះទេ ហើយ
 យើងនៅពីក្រោយពួកវា យើងគួរតែ សម្រុកទៅមុខ
 ដោយល្បឿនលឿន យ៉ាងអស់ពីសមត្ថភាព ដើម្បីទៅ
 វាយដណ្តើមយកទីតាំងនោះ មុនពួកវា»។ តែផ្ទុយទៅ
 វិញ និសហវបានសន្មតថាមុនថា សត្រូវបានលែងពេល
 សម្រាប់រកទីតាំងរបស់វាជាមុនរួចទៅហើយ ដូចបាន
 បរិយាយក្នុង ជំពូកទី៦ ប្រការទី១ តាមដែល ស៊ុនវ័រ
 បានហាមប្រាមយើង មិនឲ្យរហ័ស មកចូលច្បាំងទាំង
 ខ្សោះអស់កម្លាំងនោះទេ។ គំនិតផ្ទាល់ខ្លួនរបស់គាត់រំពើ
 ស្ថានភាពទីតាំង បានសំដែងមក មិនសូវច្បាស់ដោយ
 អន្លើ ជាសេចក្តីថា៖ «បើសិន មានទីតាំង ដែលមាន
 អំណោយផលនៅពីមុខអ្នក ចូរបំបែកទាហានមួយកង
 ឲ្យទៅដណ្តើមយកទីតាំងនោះចុះ ពេលហ្នឹង បើសិនជា
 សត្រូវសម្លាប់លើចំនួនទាហានរបស់វា ប្រសិនបើចូលមក
 វាយដណ្តើមនឹងយើងដែរនោះ អ្នកត្រូវនាំទ័ពធំសម្រប
 បណ្តោយ ខ្លួនយ៉ាងរហ័សទៅនៅពីក្រោយពួកវាហើយ

ចូរសង្ឃឹមថាបានឈ្នះចុះ។ គាត់បន្ថែមថា វាដូចគ្នាទៅ
នឹងការណ៍ដែល ចាវស៊ី ដឹកនាំទ័ព ទៅប្រហារទាហាន
នគរយ័ន យ៉ាងដូច្នោះដែរ។

* ប្រការទី 48 ៖ នៅលើទីតាំងដែលបើកចំហ ខ្ញុំនឹងយកភ្នែក
ចាំឃ្លាំមើលជាប់ជានិច្ច។ នៅលើទីតាំង ដែលមានផ្លូវធំបំបែក
ខ្ញុំនឹងរួមដៃជាមួយសម្ព័ន្ធមិត្តរបស់ខ្ញុំ។

* ប្រការទី 49 ៖ (១). នៅលើទីតាំងមធ្យត ខ្ញុំនឹងព្យាយាម ធ្វើ
ឲ្យប្រាកដថា មានខ្សែបណ្តាញផ្គត់ផ្គង់ភស្តុភារ ចូលមកដល់
ឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់។

សេចក្តីរិះរិះប្បាយ៖ អ្នកធ្វើរត្នាធិប្បាយ បានប្រកាស
យកចំណុចនេះ ដោយនិយាយសំដៅដល់ ចំណីសត្វ
និង ការឆក់ប្លន់ បើមិនដូច្នោះទេ គេអាចកាត់យល់ថា
អាចនឹងមានរឿងដូចនេះ គឺ មានការឆក់ប្លន់កើតឡើង
ចំពោះគមនាគមន៍ដឹកជញ្ជូនជំនួយ ពី ប្រទេសកំណើត
មកសមរភូមិមុខ។

ប្រការទី 49 ៖ (២). នៅលើទីតាំងដែលលំបាកធ្វើការ ខ្ញុំត្រូវ
ជម្រុញកងទាហានធ្វើដំណើរ ឲ្យបានលឿនទៅមុខ តាម
បណ្តោយផ្លូវ។

ប្រការទី 50 ៖ (១). នៅលើទីតាំង ដែលមានកូណៈ ដូចគេ
ខ្ញុំនឹងបិតផ្លូវដកថយទាំងអស់។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ម៉ែងស៊ី ពោលថា៖ «ដើម្បីធ្វើឲ្យ
សត្រូវឃើញថា ហាក់ដូចជា ខ្ញុំចង់ការពារទីតាំងនេះ
ទុកខ្លាំងណាស់តែចំណែកឯបំណងពិតរបស់ខ្ញុំវិញនោះ
គឺ ត្រូវការស្ទុះវាយសម្រុកចេញជាបន្ទាន់ តាមជួរទី៣
របស់សត្រូវ»។ ម៉ីយ៉ាវឆិន ពោលថា៖ «ដើម្បីធ្វើឲ្យ
ទាហានរបស់ខ្ញុំ បើកការប្រយុទ្ធ ដោយមិនសង្ឃឹមថា
នឹងរស់ ដូចជា តំណក់ឈាមចុងក្រោយរង្វើង»។
ចំណែក វ៉ាងស៊ី ពោលថា៖ «គ្រឿងលោ ទាហានរបស់ខ្ញុំ
ល្អច្រើន ដោយសារសភាពភ័យខ្លាច»។

ទុម្ភ ចង្អុលចង្អ្លាញថា ចំណុចនេះ មានសេចក្តី
ខ្មាស់គ្នាជាមួយនឹងជំពូកទី៧ ប្រការទី៣៦ ដែលមាន
ការនិយាយដល់រឿងដែលថាសត្រូវត្រូវបានឡោមព័ទ្ធ។

កាលពីឆ្នាំ៥៣២ នៃ គ.ស ការហ៊ាន ដែលក្រោយមក
បានក្លាយជាអធិរាជ និង ត្រូវបានគេតែងតាំងជាសន្តតិ
សិនរូ, កាលនោះ គាត់ត្រូវបានឡោមព័ទ្ធដោយទាហាន
ដ៏ច្រើនសន្លឹករបស់ អ៊ីឈូនាវ និង បក្សពួក។ បើប្រៀប
ធៀបទៅឃើញថា ទាហានរបស់គាត់ (ការហ៊ាន) មាន
តិចតួចណាស់ មានតែទាហានសេះចំនួន ២,០០០នាក់
និង ទាហានថ្មើជើង មិនដល់ ចំនួន៣០,០០០នាក់ ផង។
ខ្សែប្រយុទ្ធទាំងសងខាងខុសគ្នាដូចមេឃ និង ដី ដោយ
សារគម្លាតឆ្ងាយពីគ្នា ដ៏ច្បាស់ក្រឡែត យ៉ាងច្រើន
ចំណុច។ ក៏ប៉ុន្តែ ការហ៊ាន ជាជំនួសឲ្យការព្យាយាមរត់
យករួចខ្លួន ទៅជា ការប្តូរស្ម័គ្រចិត្ត បិទអស់ច្រកចេញ
ទាំងឡាយដោយខ្លួនឯង ដោយចេញហ្វូងសត្វគោ និង
ហ្វូងសត្វលា ឲ្យទៅពាំងផ្លូវទាំងអស់នោះ ហើយចង
ពួកវាភ្ជាប់គ្នាទាំងអស់។ ភ្លាមនោះ នាយទាហាន និង
ពលទាហាន របស់គាត់ឃើញថា ចប់អស់ផ្លូវហើយ គឺ
គ្មានអ្វីក្រៅពីការតស៊ូ ឬក៏ រង់ចាំទទួលសេចក្តីស្លាប់,
ពេលនោះ ស្មារតីរបស់ពួកគេ ក៏កម្រើកឆាប់ឆ្ងល់ឡើង
យ៉ាងមហន្តរាយ ហើយពួកគេ ក៏បើកការវាយសម្រុក

បែបដែលសង្ឃឹមថាវា ដោយភាពសាហាវយោរយោ
ទៅលើជួរទាហានសត្រូវឲ្យខ្ចាត់ខ្ចាយ និង វិនាស ក្រោម
អំណាច នៃ ការវាយប្រហារ របស់ពួកគេ។

ប្រការទី 50 ៖ (២). នៅលើទីតាំង ដែលអស់សង្ឃឹម ខ្ញុំនឹង
ប្រកាសប្រាប់ពលទាហានទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំ អំពី ភាពអស់
សង្ឃឹម ក្នុងការថែរក្សាជីវិតរបស់ពួកគេ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ទូម្ពពោលថា៖ «ចូរដុតបង្វិចសំពាយ
និង របស់ណាមិនចាំបាច់ក្នុងគ្រាសង្គ្រាម, ចូរបោះបង់
ឃ្លាំង និង របស់បម្រុងទុកទាំងឡាយ, ចូរលុបអណ្តូង
ទឹក, ចូរបំផ្លាញចោលស្ថានភាពប្រាសាទ, ចូរធ្វើឲ្យទាហាន
ឃើញថា គ្មានអ្វីទាំងអស់សម្រាប់ ជាគ្រឿងប្រដាប់
សម្រាប់ការរស់នៅតទៅទៀតទេហើយត្រូវចូលប្រយុទ្ធ
រហូតទាល់តែស្លាប់ខ្លួន»។ ម៉ឺយ៉ាវនិន ពោលថា៖ ខណៈ
នេះ ភ័ព្វសំណាង នៃ «ភាពគង់វង្សរបស់ជីវិត» គឺត្រូវ
បោះបង់ចោល សូម សេចក្តីសង្ឃឹមថា នឹងបានរស់នៅ
តទៅទៀត។ សេចក្តីនេះ វាបានសរុបស្ទើរទាំងស្រុងត្រូវ
និយាយ អំពី «លក្ខណៈទីតាំង» និង «លក្ខណៈបម្រែ
បម្រួល» នៃ ទីតាំងទាំងនេះអស់ហើយ។

ទំព័រទី 145 នៃ 245

បើយើងពិនិត្យមើលឡើងវិញ នូវ សេចក្តីដូច
ដែលបាននិយាយមក អំពី ចំណុចដ៏សំខាន់នេះ យើង
ក៏នឹងមិនធ្លាក់ខ្លួនទៅទទួលរងការវាយប្រហារ ដោយ
សារតែ ការនិយមតាមបែបសម័យថ្មី ដែលបានឆ្លង
មកពីមួយជំនាន់ ទៅមួយជំនាន់ និង គ្មានរបៀប
ដូចដែលគេកំពុងប្រព្រឹត្តិជាទម្លាប់ តា គ្នាមកនេះទេ។
ស៊ុនរិទ្ធ បានចាប់ផ្តើមពន្យល់យ៉ាងរួសរាន់ ក្នុងជំពូកទី៨
ប្រការទី២ ដើម្បីរៀបរាប់ទាំងអស់ ម្តងមួយៗ អំពី
«បទប្បែងប្រែ ឬ ភាពទីទៃពីគ្នា» (នៃស្ថានការណ៍) មុន
នឹងឈានចូលដល់ «ទីតាំងសណ្ឋានដី» ក៏ប៉ុន្តែគាត់បាន
និយាយដល់ត្រឹមតែ ៥ប្រការប៉ុណ្ណោះ, ក្នុងនោះមាន
ប្រការទី ៧, ៥, ៨ និង ៩ ដែលត្រូវបានរៀបរាប់ជាបន្ត
បន្ទាប់រួចមកហើយ ក្នុងជំពូកទី៩ និង ជំពូកទី១០ ដោយ
បាននិយាយចូល ទាំងលក្ខណៈសណ្ឋានដី ៦ប្រការថ្មី
ទៀត រួមទាំងគម្រោងការ៦ប្រការ ដើម្បីឲ្យត្រូវគ្នា។
គ្មានប្រការណាមួយ ក្នុងចំណោមប្រការទាំងអស់នេះ
ត្រូវបានគេលើក មកនិយាយចម្លងទៀតទេ សូម្បីតែ
ប្រការទី១ ក៏ពិបាកនឹងញែកបំបែកពីប្រការទី២ ដែល

និយាយអំពីលក្ខណៈទីតាំងសណ្ឋានដី ក្នុងដំពូកបន្ទាប់
 តទៅនេះដែរ។ ទីបំផុតនៅក្នុងដំពូកទី១១ យើងចូល
 ដល់លក្ខណៈទីតាំង ទាំង៩ប្រការ យ៉ាងរីសេសរីសាល
 ដែលអមដោយបទពិពណ៌នា អំពី បម្រែបម្រួលដោយ
 ផ្ទាល់។ ការណ៍នេះ បាននាំយើងឲ្យយល់ដល់ប្រការ
 ទី១៤ ផងដែរ។ នៅក្នុងប្រការទី៤៣ ដល់ ប្រការទី៤៥
 មានការឲ្យនិយមន័យ ថ្មីៗ សម្រាប់ ប្រការទី៥, ៦, ២,
 ៨ និងទី៩ (ដែលផ្តល់ជូនតាមលំដាប់លំដោយ) ក៏ដូចជា
 លក្ខណៈទីតាំងទី១០ ដែលត្រូវបានកត់ត្រាក្នុងដំពូកទី៨
 និង ជាចុងក្រោយ គឺ បម្រែបម្រួលទាំង៩ប្រការ ត្រូវបាន
 រៀបរាប់ ម្តងមួយៗ នៅទីនោះម្តងទៀត តាំងពីដើម
 ដល់ចប់ ដោយលើកលែងតែ ប្រការទី៥, ៦ និង ទី៧
 ដែលមានលក្ខណៈប្លែកពីគេបន្តិចតាំងពីដំបូងមក។
 វាក៏ជាការណ៍ ដែលមិនអាចទៅរួចទេ ក្នុងការពន្យល់
 ហេតុផល អំពី លក្ខណៈសម្គាល់ក្នុងចំណុចនេះ នៅ
 លើអត្ថបទរបស់ ស៊ុនអ៊ុំ, រឿងពិតដែលមានមកនេះ
 អាចត្រូវបាននាំមកនិយាយយ៉ាងច្បាស់ជ្រើសរើស៖ (១).
 ដំពូកទី៨ ដែលតាមចំណងជើង វាគួរតែនិយាយ អំពី

បម្រែបម្រួលទាំង៩ប្រការ តែយើងឃើញថា មានការ
និយាយរៀបរាប់តែចំនួន៥ប្រការប៉ុណ្ណោះ។ (២). វាជា
ជំពូកខ្លីខុសពីគេ។ (៣). ជំពូកទី១១ មានចំណងជើងថា
ទីតាំងសណ្ឋានដីទាំង៩ប្រការ។ ប្រការទាំងនេះ ត្រូវបាន
និយាយរៀបរាប់ ច្រើនជាងពីរដង ដែលទន្ទឹមគ្នានេះ
មានការរៀបរាប់ចំនួនពីរបែប អំពី បម្រែបម្រួលនេះ។
(៤). ប្រវែងជំពូកមិនសមាមាត្រគ្នា គឺ មានប្រវែង វែង
ជាងពីរដង នៃ ជំពូកដទៃទៀត លើកលែងតែជំពូកទី៩
មួយចេញប៉ុណ្ណោះ។

ខ្ញុំ ក៏មិនស្នើសុំ ឲ្យមានបទពិចារណាណាមួយ
ដោយសារតែការពិតទាំងនេះទេ ជាបន្តពីការបូកសរុប
ជាទូទៅនេះ យើងអាចនិយាយថា កិច្ចការរបស់ ស៊ុនរិទ្ធ
នេះ មិនអាចបានមកដល់ដែរបស់យើងក្នុងទម្រង់ដែល
ស្បែកកៅនេះ បានចេញពីដែរបស់គាត់ពិតផ្ទាល់នោះ
ទេ ដោយសារជំពូកទី៨មានការខ្វះចន្លោះ និង ហាក់
ដូចជា ដាក់ការបរិយាយខុសកន្លែង ចំណែកជំពូកទី១១
ហាក់ដូចជា មានការនិយាយ អំពី រឿងរ៉ាវ ដែលអាច

ត្រូវបានគេបន្ថែមវាគ្គពេលក្រោយមកទៀត ឬ វាត្រូវបានគេដកទៅដាក់នៅកន្លែងផ្សេងទៅវិញ។

✱ ប្រការទី 51 ៖ គឺការតាំងទីពេញលេញ នៅលើទីតាំងណានីមួយ នេះហើយ ដែលត្រូវប្រកាន់យកការតស៊ូទប់ទល់ដោយរឹងមាំ ត្រូវវាយប្រយុទ្ធយ៉ាងខ្លាំងក្លាពេលណាដែលគេមិនអាចនឹងបំផ្លាញបានហើយត្រូវធ្វើតាមបញ្ជាយ៉ាងមធ្យតនៅពេលដែលគេធ្លាក់ខ្លួនចូលទៅក្នុងគ្រោះភ័យអាសន្ន។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ចាងវ៉ុ និយាយសំដៅដល់ការដឹកនាំទ័ពរបស់ ប៉ានចាវ ដែលមានអ្នកស្ម័គ្រចិត្តដើរតាមគាត់ កាលពីឆ្នាំ៧៣ នៃ គ.ស។ បើតាមសៀវភៅហ្វូហ្វាន់ស៊ី បានចាវទុកថា ដំណើររឿងនេះ បានកើតឡើងដូចតទៅ៖ «នៅពេលដែល ប៉ានចាវ លើកកងទ័ពទៅដល់ដែនដីសានសាន ស្តេចគង់ ដែលជាអធិរាជ នៃអាណាចក្រនេះ បានទទួលស្វាគមន៍គាត់ជាលើកដំបូងក្នុងទឹកដីរបស់ព្រះអង្គ ដោយសុភាពរាបសារ និង ការគោរព ប៉ុន្តែក្រោយមកមិនយូរប៉ុន្មាន អាកប្បកិរិយារបស់ព្រះអង្គ ក៏បែរទៅជារបបល្អាស ភ្លាមៗ តែម្តង»

ហើយ ព្រះអង្គក៏ក្លាយទៅជាសោះអង្គុយ និង ខ្ចីខ្ចារ។
 ឃើញដូច្នេះ ប៉ាន់ចាត់ ក៏និយាយនឹងនាយទាហានរបស់
 គាត់ថា៖ អស់លោកទាំងអស់គ្នា បានកត់សម្គាល់ខ្លះ
 ដែរឬទេថា ចេតនាគួរសមរបស់ស្តេចគង់ បានរលាយ
 បាត់រូបរាងអស់ទៅហើយនោះ? ការណ៍នេះ ជាសញ្ញា
 បង្ហាញឲ្យឃើញថា ដោយសារតែមានបេសកជន ជា
 ទូត ដែលបានមកពីដែនដីសង្គមមនុស្សយង់ឃ្នង ភាគ
 ខាងជើងនោះឯងហេតុដូច្នេះហើយបានជាយើងឃើញ
 ថា ស្តេចគង់នៅវិលវល់ក្នុងដំណើររាវកែចិត្ត។ មានគេ
 ប្រាប់យើងថា មនុស្សដែលមានសតិបញ្ញាពិតប្រាកដ
 អាចសង្កេតដឹងបាននូវបញ្ហាទាំងឡាយ មុនពេលដែល
 វាឈានចូលមកដល់ តើមានអ្វីជាប់ហ្នឹងទៀតនោះ?
 តើមានសញ្ញាអ្វីខ្លះទៀត ដែលពួកគេបានលេចចេញ
 មកឲ្យយើងឃើញនោះ? ពេលនោះ គាត់បានហៅ
 អ្នកបម្រើម្នាក់ មកជម្រិតសួរថា៖ តើបេសកជន
 ទាំងនោះ ដែលទើបនឹងមកពីដែនដី ស៊ីងនុ ពីរ បីថ្ងៃ
 មុន គេស្នាក់នៅឯណា? អ្នកបម្រើនោះ ស្រឡាត់កាំង
 ភ័យផងភ្ញាក់ផ្អើលផង ហើយឆ្លើយមាត់ប្រាប់ការពិត។

ប៉ាន់ចាត់ បានយកអ្នកបម្រើនោះ ទៅទុកមួយកន្លែង
 យ៉ាងប្រយ័ត្នប្រយែង ក្រែងវាវត្សរ៍ ហើយក៏កោះហៅ
 ប្រជុំនាយទាហានរបស់គាត់ទាំង៦៦នាក់ ហើយក៏ចាប់
 ផ្ដើមសេពសុរាជាមួយគ្នា។ នៅពេល ដែលសុរាប្រាប
 ចូលដល់ក្នុងខួរក្បាលពួកគេបានបន្តិចហើយ ប៉ាន់ចាត់
 ព្យាយាមធ្វើសតិអារម្មណ៍ពួកគេជាបន្ត ដោយនិយាយ
 ទៅកាន់ពួកគេថា៖ អស់លោកទាំងឡាយ, ឥឡូវនេះ
 យើងបានឈានដើម ចូលមកដល់ទីកន្លែងដ៏ស្រស់ស្អាត
 ឆ្ងាយផុតពីស្រុកទេសយើងហើយ យើងគួរតែ (ស្រវា
 ស្រទេញ ដើម្បីសម្រេចកិច្ចការដុំកំភួន និង ជាភិក្ខុយស
 សម្រាប់ជាប្រយោជន៍ ឲ្យប្រទេសជាតិយើង ផងចុះ។
 ពេលនេះមានរឿងកើតឡើងដោយហេតុថាបេសកជន
 ជាអាជ្ញាមកពីដែនដី ស៊ីងនុ បានមកដល់រាជា
 ណាចក្រនេះ កាលពីរយៈកាលពីរ បីថ្ងៃមុននេះដែរ
 ហើយលទ្ធផល គឺថា សេចក្ដីគោរពកោតក្រែង ដែល
 គេធ្លាប់មានចំពោះយើង ដោយសារ ឫទ្ធានុភាពរបស់
 ផងយើងនោះ បានរលាយបាត់អស់ទៅហើយ។ តើ
 យើងគួរទុកឲ្យ បេសកជនដែនដី ស៊ីងនុ នេះ កេងយក

ចំណេញផលប្រយោជន៍ស្តេចគឺ ពីលើក្បាល របស់
 យើងឬ? ម្យ៉ាងទៀត អ្វីៗរបស់យើង ក៏នឹងក្លាយទៅជា
 ចំណីសត្វចកនៅលើ វាលខ្សាច់រហោស្ថាននេះ មិន
 ខានទេ។ តើយើងត្រូវធ្វើអ្វីទៀត? ពួកនាយទាហាន
 ទាំងនោះ ក៏ឆ្លើយប្រាមគ្នាថា: ចូរយើងក្រោកឈរ តាំង
 ជំហរឡើង ដើម្បីពុះពារជំនះគ្រោះកាចចង្រៃ ដែល
 * បៀតបៀនជីវិតរបស់យើង, យើងសុខចិត្តធ្វើ អ្វីៗ
 ទាំងអស់ តាមលោកមេទ័ព ទោះរស់ក្តី ទោះស្លាប់ខ្លួនក្តី!
 (សម្រាប់សេចក្តី ដែលមាន ត នៃរឿងនេះ នឹងមាននៅ
 ក្នុងសេចក្តីអធិប្បាយនាជំពូកទី១២ ប្រការទី១ ខាងមុខ
 នេះទៀត)។

* ប្រការទី 52 ៖ យើងមិនអាចនឹងចងសម្ព័ន្ធមិត្ត ជាមួយស្តេច
 នគរជិតខាងបានទេ លុះណាតែ យើងបានយល់ដឹង អំពី
 ចេតនារបស់គេជាមុនសិន។ យើង ក៏មិនអាចនឹងដឹកនាំ
 យាត្រាទ័ព នៅលើស្រុកទេសណា ដែលយើងមិនស្គាល់
 នោះដែរ លុះត្រាតែយើងដឹង អំពី ព្រៃភ្នំ, អន្លូង, ជ្រោះ,
 វាលភក់ និង វាលល្បប់។ យើងត្រូវចេះប្រើប្រាស់ការមាន
 ប្រៀបខាងធម្មជាតិ តាមរយៈ ការប្រើមគ្គុទ្ទេសក៍ក្នុងតំបន់
 នោះផងដែរ។

សេចក្តីរក្សាឱ្យបាន ប្រយោគទាំង៣នេះ ត្រូវបានគេ
លើកមកសរសេរឡើងវិញពីជំពូកទី៧ ប្រការទី១២ ដល់
ប្រការទី១៤ ដើម្បីសង្កត់ធ្ងន់នូវសេចក្តី សំខាន់ៗ ក្នុង
ជំពូកនេះ អ្នកអត្ថាធិប្បាយហាក់ដូចជាបានគិតដូច្នេះ។
ខ្ញុំពេញចិត្តនឹងយកប្រយោគទាំងនេះមកកែខែច្នៃតម្រូវ
ដើម្បីសម្រាប់ដល់សំណេរពាក្យពេចន៍ខាងមុខនេះ។

ចំពោះមគ្គុទ្ទេសក៍ក្នុងតំបន់ ស៊ីនហ្សិ អាចនឹង
បន្ថែមសេចក្តីថា តែងតែមានការផ្សេងគ្នាថ្នាក់ជាតិច្នៃ
ក្នុងការណ៍ដែលចូលទៅដោយខុសទិសតំបន់ ក៏ដូចជា
រំពើក្បត់វៀតណាមរបស់ពួកមគ្គុទ្ទេសក៍ ឬ មកពីការ
យល់ខុសផងដែរ។ ក្នុងកំណត់ត្រាលើវី (ជំពូកទី២២
ប្រការទី១៣) មានសេចក្តីថា៖ មានគេប្រាប់យើងថា
ហានិប្បាល បានបញ្ជាឱ្យបុរសម្នាក់នាំគាត់ចូលទៅក្នុង
តំបន់កាស៊ីនី ដែលមានច្រកផ្លូវសំខាន់ត្រូវទៅដណ្តើម
យក ក៏ប៉ុន្តែ សំនៀងសម្តីនិយាយ ជាភាសាកាថាច
របស់គាត់មិនសូវច្បាស់ ដោយវាមិនត្រូវនឹងសំនៀង
ឈ្មោះជាភាសាឡាតាំង នាំឱ្យអ្នកនាំផ្លូវនោះយល់ខុស
ថា កាស៊ីនីនី ជាជំនួសឱ្យ កាស៊ីនី ទៅវិញ ហើយក៏

✱ ត្រឡប់ជា ចាកចេញពីផ្លូវដែលត្រូវ នាំឲ្យគាត់ដឹកនាំ
ទាហានតាមទិសដៅខុសនោះ លុះត្រាតែទៅជិតដល់
ទើបដឹងថា វាខុសទេ !

ប្រការទី 53 ៖ ត្រូវកុំធ្វើដឹង កុំធ្វើឮ អំពី នរណាម្នាក់ ដែល
ត្រូវដូចតាមគោលការណ៍ទាំង ៤ ឬ ៥ ប្រការជាបន្តទៅនេះ
ដោយនរជននោះ មិនសមនឹងធ្វើជាអធិរាជសង្គ្រាមទេ។

✱ ប្រការទី 54 ៖ នៅពេល ដែលអធិរាជសង្គ្រាម ចូលវាយ
ប្រហារ រដ្ឋដ៏ខ្លាំងក្លា រឹងមាំណាមួយ ភាពជាមេទ័ពរបស់គាត់
បង្ហាញចេញមកដោយ ឯងៗ ក្នុងការទប់ស្កាត់សត្រូវ កុំឲ្យ
ប្រមូលកម្លាំង ជាកងទាហានបាន។ គាត់វាយសន្លាប់លើ
សត្រូវរបស់គាត់ ហើយចំណែកឯ សម្ព័ន្ធមិត្តរបស់សត្រូវ
ក៏ត្រូវបានបន្ទុចចង្អាក់ មិនឲ្យទៅចូលរួមជាមួយនឹងសត្រូវ
នោះទេ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ម៉ឺតាវឆិន (ម៉ឺយ៉ាវឆិន?) ខិតខំបក
ស្រាយ សេចក្តីភ្ជាប់ទៅនឹងហេតុផលដែលថា មានផល
ប៉ះពាល់ ជាប់ទាក់ទងជាបន្តគ្នា ក្នុងភាសាចិនថា៖ «នៅ
ក្នុងការវាយប្រហាររដ្ឋដ៏ខ្លាំងក្លាមួយ បើសិនជាអ្នកអាច

បំបែកកម្លាំងទ័ពនគរនោះបាន អ្នកនឹងមានឧត្តមភាព *
 ខាងកម្លាំងកងទ័ពជាងនគរនោះ, បើអ្នកមានឧត្តមភាព
 ខាងកម្លាំងកងទ័ពជាងសត្រូវហើយ អ្នកអាចនឹងវាយ
 សន្លាប់លើសត្រូវបាន, បើអ្នកវាយសន្លាប់លើសត្រូវ
 បាន ប្រទេសជាដ្ឋានខាងនោះ គង់តែនឹងបាក់បបខ្ទប
 ខ្ទាច, បើសិនជា ប្រទេសជិតខាងទាំងនោះបាក់បបខ្ទប
 ខ្ទាចហើយ រដ្ឋដែលមានសម្ព័ន្ធភាពជាមួយខាងបច្ចា
 មិត្ត ក៏ត្រូវទុច្ចរតាក់មិនចូលរួមដៃធ្វើសង្គ្រាមជាមួយនឹង
 បច្ចាមិត្តនោះឡើយ»។

សេចក្តីជាបន្តទៅនេះ ផ្តល់នូវអត្ថន័យច្បាស់
 ជាងមុនថា៖ «បើសិនជា នគរដែលរឹងមាំណាមួយបាន
 ចុះចាញ់យើងហើយ (គឺ មុនដែលនគរនេះ មានពេល
 ដើម្បីនឹងកោះប្រជុំសម្ព័ន្ធមិត្តរបស់ខ្លួនបាន) នោះ រដ្ឋ
 ដែលទន់ខ្សោយជាង ក៏នឹងលែងហ៊ានរើពើ ជាមួយ រដ្ឋ *
 ដែលរឹងមាំនោះដែរ ហើយក៏ទប់ខ្លួនមិនបញ្ឆោតទ័ព ឲ្យ
 ទៅជួយទេ»។

តែចំណែក ឆិនហារ និង ចាងវីរី បានបក
 ស្រាយប្រយោគនេះ តាមវិធីផ្សេងទៅវិញ។ អ្នកទីមួយ
 គឺ ឆិនហារ ពោលថា៖ «អ្នកដែលមានអំណាចនោះ
 អាចថាជា ស្តេចក៏ថាបាន បើសិនជា ទ្រង់វាយប្រហារ
 ទៅលើប្រទេស ធំៗ នោះ ព្រះអង្គមិនអាចនឹងប្រមូល
 ទាហានបានគ្រប់ល្មមនោះទេ គឺទ្រង់ត្រូវតែពឹងពាក់លើ
 ជំនួយពីខាងក្រៅ ត្រឹមកម្រិតណាមួយ បើទ្រង់ឈប់
 លែងពឹងពាក់គេវិញ ដោយទុកព្រះទ័យតែលើព្រះតម្រិះ
 * របស់ព្រះអង្គ រំពឹងតែកម្លាំងទ័ពរបស់ទ្រង់នោះ ហើយ
 ព្យាយាមដោយ ងាយៗ ទៅគម្រាមកំហែងសត្រូវ
 ព្រះអង្គនឹងត្រូវបរាជ័យ»។ ចំណែកអ្នកទីពីរ គឺ ចាងវីរី
 បង្ហាញសេចក្តីយល់ឃើញ របស់គាត់ ថា៖ «បើយើង
 ប្រមាថ ដោយសេចក្តីធ្ងន់ ហើយទៅវាយប្រហារ
 ប្រទេស ធំៗ នោះ ប្រជានុរាស្ត្ររបស់យើងនឹងអាក់អន់
 ស្រពន់ចិត្តហើយអល់ឯក។ វាអាចមានរឿងកើតឡើង
 ដូចជា (អាចរាប់ជាករណីមួយបាន) ឆាកសម្រាមដែល
 ត្រូវសង្កេតឡើងដោយកងទាហាន ដែលទាហានទាំង
 នោះ បែរជាតក់ស្លុត ដោយសារចំនួនទាហានខាងខ្លួន

មានតែពាក់កណ្តាលបើប្រៀបធៀបនឹងទំព័រសត្រូវនោះ
នាយទាហានផ្សេងទៀតនឹងភ័យខ្លាចហើយបដិសេធន៍
មិនចូលរួមក្នុងចម្បាំងនោះទេ។

ប្រការទី 55 ៖ (១). ដូចនេះ គាត់មិនត្រូវពុះពារចងខ្លួនគាត់
ជាមួយសម្ព័ន្ធមិត្តទាំងអស់ និង រដ្ឋ ផ្សេងៗ នោះទេ ហើយ
គាត់ក៏មិនត្រូវផ្គត់ផ្គង់កម្លាំងឲ្យទៅជួយរដ្ឋទាំងអស់នោះដែរ។
គាត់ត្រូវបន្ត ធ្វើគម្រោងការសម្ងាត់របស់ខ្លួនគាត់ តទៅទៀត
គាត់ត្រូវរក្សាគូបដឹកគូរបស់គាត់ ឲ្យស្ថិតនៅ បន្តនឹកស្ញើច
ចំពោះគាត់ជានិច្ចតទៅ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ លឺឃាត់ ពោលថា លំហូរនៃគំនិត
គឺវាលេចចេញមកយ៉ាងនេះ ចូរការពារទប់ទល់នឹងការ
ប្រមូលផ្តុំទ័ពរបស់សត្រូវ «គាត់អាចនឹងកែខែលែលក
ដើម្បីច្រានចោលសម្ព័ន្ធភាពដែលចាក់ស្រែះ ហើយធ្វើ
តាមគម្រោងការសម្ងាត់របស់គាត់ឲ្យបាន កិត្យានុភាព
របស់គាត់ ក៏នឹងហុចលទ្ធភាពឲ្យគាត់អាចដោះស្រាយ
រឿងរបៀបនេះ តាមចំណង់មិត្តភាព ខាងក្រៅសម្ព័ន្ធ
មិត្តបាន»។

- ប្រការទី 55 ៖ (២). បើធ្វើដូចនេះបាន គាត់អាចនឹងក្តាប់ ក្តោបទីក្រុងរបស់ពួកគេ ថែមទាំង កាច់បំបាក់អាណាចក្រ របស់ពួកគេបានទៀតផង។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ កថាខ័ណ្ឌនេះ ទោះបីជាត្រូវបាន សរសេរជាច្រើនឆ្នាំតាំងពីមុនពេលដែលនគរយ័នបាន ទទួលរងការគំរាមកំហែងក៏ដោយ ក៏សេចក្តីបូកសរុប ខាងលើនេះមិនជាអាទិភាពប៉ុន្មានទេ ដែលវានិយាយអំពី គោលនយោបាយដឹកនាំ ដោយសេនាបតី ដ៏ល្បីល្បាញ ដល់ទៅចំនួន៦តំណ តាមលំដាប់លំដោយ ដែលត្រូវ បានត្រួសត្រាយមាតិកា ដ៏ជោគជ័យចុងក្រោយបំផុត ក្រោមអំណាចស្តេចស៊ីនហ៊ាំងទី១ ចាងអ៊ី បានសេរសេរ បន្តពីកំណត់ត្រាកន្លងមករបស់គាត់ថា៖ ស៊ីនអ៊ី កំពុង តែផ្ដន្ទាទោសឥរិយាបថសួនគូ ឈាមត្រជាក់ និង ការ បំបែកបំបាក់គ្នាយ៉ាងក្រអឺតក្រទមនេះហើយ។

ប្រការទី 56 ៖ (១). ចូរផ្តល់បំណាច់រង្វាន់ដោយមិនចាំបាច់ គិតដល់គោលវិន័យ ណាៗ ឡើយ,

សេចក្តីរអិបប្បាយ៖ ស្នាដៃ វុរិវុរិ (ក្នុងជំពូកទី៣) បាន
ពោលទុក (ចំពោះពលទាហាន) ដោយមានអត្ថន័យ
(ស្រាលជាងនេះបន្តិចថា៖ «ចូរសម្រុកចូលទៅមុខ អ្នក
នឹងក្លាយជាអ្នកមានដោយសារបំណាច់រង្វាន់ តែបើ
ដកថយ អ្នកនឹងត្រូវទទួលទណ្ឌកម្មយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ជាទី
បំផុត»។

ប្រការទី 56 ៖ (២). ចូរដាក់ចេញនូវបទបញ្ជាទាំងឡាយ,

សេចក្តីរអិបប្បាយ៖ បើតាមន័យរបស់ពាក្យគឺ៖ «ចូរដាក់
ទាហានឲ្យនៅយាមប្រចាំការ» ឬ «ដាក់ទាហានឲ្យនៅ
យាម»។

ប្រការទី 56 ៖ (៣). ដោយគ្មានចាំបាច់ខ្វល់ខ្វាយដល់ការ
រៀបចំពីដំបូងអ្វីឡើយ,

សេចក្តីរអិបប្បាយ៖ វាងស៊ី ពោលថា៖ «ដើម្បីទប់ស្កាត់
កុំឲ្យមានអំពើក្បត់កើតឡើងបាន»។ ឆាន់កុង បានដក
(ស្រង់សេចក្តី ពី ស៊ីម៉ាហ្វា មកពន្យល់អត្ថន័យជាទូទៅ
យ៉ាងច្បាស់ថា៖ «ចូរឲ្យឱ្យទាហាន តែអំពី របៀបរំពៃ
ប្រម៉ាញ់សត្រូវបានហើយ ចូរផ្តល់បំណាច់រង្វាន់ នៅ

ទំព័រទី 159 នៃ 245

ពេលណា ដែលអ្នកឃើញថា ពួកគេបម្រើការ ត្រូវចំ
គោលបំណង បានយ៉ាងល្អគួរឲ្យសរសើរ។ ឆាន់កុង
បកស្រាយបន្តថា៖ «ឱវាទការងារជាចុងក្រោយ ដែល
ត្រូវផ្តល់ឲ្យទៅទាហានរបស់អ្នក គឺ មិនគួរឲ្យ ដដែលៗ
ដូចគ្នានឹងការកិច្ច ដែលបានដាក់រួចហើយនោះទេ»។

ចាងវីរី បាននិយាយសម្រួលឲ្យស្រួលយល់ថា៖
«ការរៀបចំចាត់ចែងរបស់អ្នក មិនគួរឲ្យលេចឮជាមុន
នោះទេ» ហើយ ចាលីន ក៏ពោលដែរថា៖ «សូមកុំឲ្យនៅ
ងាប់ក្រឡាផ្តាច់មុខតែនឹងគោលការណ៍ច្បាប់ និង ក្នុង
របៀបរបប នោះៗ ប៉ុណ្ណោះ»។ ការណ៍ដែលបណ្តោយ
ឲ្យគម្រោងការបែកការណ៍លេចឮជាមុន វាមិនត្រឹមតែ
មានគ្រោះថ្នាក់ប៉ុណ្ណោះទេក៏ប៉ុន្តែក្នុងសង្គ្រាមជារឿយៗ
វាតែងតែចាប់បង្ខំតាមកិច្ចការចាំបាច់ ឲ្យចេះបត់បែន
ប្រែប្រួលផែនការទាំងនោះ នៅនាទីចុងក្រោយជានិច្ច។

ប្រការទី 56 ៖ (៥). បើធ្វើដូចខាងលើបាន អ្នកអាចនឹងក្តាប់
ក្តោបយោធាទាំងមូលបានតាមដែលអ្នកត្រូវធ្វើ ប្រៀបបាន
នឹងការគ្រប់គ្រងមនុស្សតែម្នាក់ដូច្នោះដែរ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ សូមប្រៀបធៀបធៀប ជាមួយនឹង
ប្រការទី៣៤ (ជំពូកដំបូង)។

ប្រការទី 57 ៖ (១). ចូរប្រឈមមុខ ជាមួយ ទាហានរបស់
អ្នក តែជាមួយនឹងអំពើដែលអ្នកធ្វើបានហើយ ដោយមិនត្រូវ
អនុញ្ញាតឲ្យពួកគេដឹងអំពីគម្រោងការដែលអ្នកគិតនោះទេ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ តាមន័យរបស់ពាក្យ មានន័យថា
«ចូរកុំប្រាប់ពួកគេ ជាពាក្យសម្តី» ចូរកុំប្រាប់ហេតុផល
ចំពោះបទបញ្ជាទាំងឡាយ។ លោកម្ចាស់ ម៉ាន់ហ្វ្រែល
មានពេលម្តងនោះ បានប្រាប់នាយទាហាននៅក្រោម
ឱវាទគាត់ថា «ចូរកុំប្រាប់ហេតុផល» ចំពោះការសម្រេច
ចិត្ត របស់គាត់ ហើយពាក្យទំនឹមទំនាមនេះ ក៏រអាច
អនុវត្តបានសម្រាប់មេទ័ព ល្អជាងចៅក្រមទៀតផង។

ប្រការទី 57 ៖ (២). ពេលណា ដែលមើលទៅ ឃើញថា
អនាគតស្រស់ត្រកាលហើយ ចូរនាំមកបង្ហាញ ឲ្យពល
ទាហានយើងបានដឹងផង ក៏ប៉ុន្តែ ត្រូវប្រាប់ពួកគេជាបន្ថែមថា
មិនទាន់ដឹងថាយ៉ាងណានោះទេ ព្រោះស្ថានការណ៍ពិតវានៅ
ឯជិតនៅឡើយ។

ប្រការទី 58 ៖ បើដាក់ទាហានរបស់អ្នក នៅចំណុច គ្រោះថ្នាក់ ស្លាប់ រស់, កងទ័ព ក៏នឹងនៅរស់, បើនឹងបញ្ជូនពួកគេចូលដល់ទីលំនៅ ប្រកបដោយភាពអស់សង្ឃឹម កងទ័ពក៏នឹងបញ្ចប់ការងារ វិលវិញដោយរួចផុតភ័យ។

សេចក្តីរឹតប្រយោជន៍ ពាក្យពេចន៍ របស់ ស៊ុនរិទ្ធិ ទាំងនេះ ត្រូវបាន ហាងស៊ុន ដកស្រង់យកទៅពន្យល់ អំពីគាត់ទិច ដែលគាត់ប្រើប្រាស់ក្នុងចម្បាំងមួយ នៅក្នុងចំណោមចម្បាំងទាំងឡាយ ដ៏ស្រស់ឆើត របស់គាត់ដោយមាននិយាយ នៅទំព័រទី២៨ (ក្នុងតម្រាងដើម)។

ដំណើររឿងគឺមានដូច្នេះថា៖ កាលពីឆ្នាំ២០០៤ មុន គ.ស គាត់ត្រូវបានស្តេចហាងបញ្ជូន ឲ្យទៅធ្វើសង្គ្រាមតទល់នឹងទាហាននគរបាល ហើយក៏ស្រាប់តែទុច្ចរិតដំណើរនៅចម្ងាយ១០ម៉ាយ ពីមាត់ច្រក ដឹងស៊ីង ដែលទីនោះ មានពួកសត្រូវប្រមូលផ្តុំទាហានយ៉ាងពេញទី ជាកងទ័ព។ នៅទីតាំងនោះ នាពេលរាត្រី គាត់ក៏បំបែកទាហានបានមួយកង មានគ្នាចំនួន២,០០០នាក់ ជាកងទ័ពសេះ លឿនរហ័ស ពលទាហានសេះដ៏ម៉ឺងម៉ាត់គ្រប់គ្នានោះ បានតាក់តែងកាយ ដោយកាន់ទង់ពណ៌លឿង គ្រប់ៗ

គ្នា។ ពួកគេទទួលបញ្ហា ឲ្យទៅតាមច្រកភ្នំចង្អៀត
 ហើយនៅឃ្លាំមើលសភាពការណ៍សត្រូវយ៉ាងសម្ងាត់»
 ហានសិរីន ប្រាប់ពួកគេថា៖ «ពេលណាទាហាននគរ
 ចាវ ឃើញខ្ញុំនាំទ័ពភៀសខ្លួនរត់ទៅ ពួកវាក៏នឹងលះបង់
 បន្ទាយវាចោល ហើយដេញតាមខ្ញុំ។ បើរស់លោក
 ឃើញដូចនេះហើយ ស្រីប្រញាប់ស្ទុះចូលទៅជាបន្ទាន់
 ចូលទៅក្នុងបន្ទាយពួកវា រើរទង់កងទ័ពនគរចាវចេញ
 ហើយស្រីដាក់តាំងទង់កងទ័ពហាន់ពណ៌ក្រហម របស់
 យើងជាជំនួសវិញ។ ហើយគាត់ក៏ងាកទៅនិយាយនឹង
 នាយទាហានរបស់គាត់ដទៃទៀតថា៖ «បច្ចាមិត្តរបស់
 យើង បានកាន់កាប់ទីតាំងដ៏ប្រសើរនេះ ហើយពួកវា
 ហាក់ដូចជា មិនចង់ចេញមកប្រយុទ្ធជាមួយយើងសោះ
 តាមមើល លុះត្រាតែពួកវាឃើញទង់ និង ពួសម្លេងសួរ
 ពីអគ្គមេបញ្ជាការរបស់វាហើយ ខ្ញុំស្រឡាញ់ពុទ្ធជាខ្លាច
 ពួកវា ហើយដកទ័ពចម្រើយរត់តាមច្រកភ្នំ»។ តាម
 គម្រោងការដែលគាត់បាននិយាយ ជាដំបូង គាត់ចាត់
 បញ្ជូនទាហានមួយកង មានគ្នា១០,០០០នាក់ ហើយ
 បញ្ជា ឲ្យពួកគេប្រុងប្រៀប ជាខ្សែត្រៀមវាយប្រយុទ្ធ

ដោយបែរខ្នងទៅរកទន្លេទី១ ពេលឃើញកងទ័ពរបស់
ហាន់ស៊ិន រៀបក្បួនយ៉ាងនេះ កងទ័ពនគរចាវ ក៏ផ្ទុះ
សំណើចយ៉ាងខ្លាំង។ វេលានោះ ជាពេលថ្ងៃនៅឡើយ
ហើយ ហាន់ស៊ិន នៅប្រើទង់ទ័ពហ្នឹងផង ក៏រៀបជា
ពួកហ៊ុនទ័ព យាត្រាចេញពីច្រកនោះ អមដោយសម្លេង
ស្ករដែលភ្លាមនោះពួកសត្រូវក៏ឆ្លៀតមកព្យួរព្យួរច្រងបង្កល
ច្បាំងទៀត។ បន្ទាប់មក ការប្រយុទ្ធជ័សាហាវ ក៏ចាប់
ផ្ដើមឡើង អស់មួយរយៈ ទាល់តែក្បួនខ្សែទ័ព របស់
ហាន់ស៊ិន និង នាយទាហានរបស់គាត់ ចាងនី បោះបង់
ចោលស្ដុរ និង បដិ នៅលើសមរភូមិ ហើយរត់ភៀស
ខ្លួនទៅមាត់ទន្លេ ដែលការប្រយុទ្ធជ័សាហាវ ក៏បាន
កើតមានម្ដងទៀត។ សត្រូវក៏ដេញតាមមកយ៉ាងប្រកិត
ហើយរើសដណ្ដើមយកជ័យភ័ណ្ឌ, ឃើញដូចនេះ ពួក
* ទាហានហាន់ស៊ិនក៏បោះលំពែងចោល (ស្រាតសម្លៀក
បំពាក់ចោលទៀត ប៉ុន្តែទាហានដែលបានបង្កប់ទុក នា
មាត់ទន្លេ និង ទាហាន ហាន់ស៊ិន បានចូលចាប់ដៃគ្នា
ហើយវាយបកមកវិញយ៉ាងកោលាហល។ ពេលនោះ
ក៏ដល់វេលា ដែលទាហានសេះជម្រើសទាំង ២,០០០ នាក់

ត្រូវបើកឆាកប្រយុទ្ធម្តងហើយ។ នៅពេល ដែលពួកគេ
 ឃើញទាហាននគរបាត់ដេញតាម ហាត់ស៊ីន ដោយ
 មានប្រៀបចេញទៅនោះ ពួកគេ ក៏បំផ្លាញសេះ យ៉ាង
 លឿន ចូលដល់ក្រោយកំពែងដែលពួកសត្រូវទុកចោល
 ហើយចូលទៅហែកទង់សត្រូវចោលអស់ រួចដាក់តាំង
 ទង់កងទ័ពហាត់របស់ខ្លួនជានិមិត្តសញ្ញា។ នៅពេលដែល
 ទាហាននគរបាត់ វិលមកពីដេញតាមប្រយុទ្ធវិញ ក៏
 ក្រលេកមើលមកពីចម្ងាយឃើញទង់ពណ៌ក្រហមរបស់
 ទ័ពហាត់ ក៏ភ័យភិតភ័យជាខ្លាំង។ ពេលនោះ ទ័ពនគរ
 បាត់ ក៏ជឿក្នុងចិត្តថា ទាហានហាត់បានចូលទៅពេញ
 ក្នុងបន្ទាយនោះ ហើយ បង្ក្រាបស្តេចពួកគេទៀតផង
 មើលទៅ, ពួកគេ ក៏បែកបាក់ខ្ចាត់ខ្ចាយរាវាត់រាវាយ
 អស់ទៅ រាល់សេចក្តីខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់មេទ័ពពួកគេ
 ក៏ទៅជាស្លន់ស្លោតប្រយោជន៍។ ពេលនោះ ទាហាន
 ហាត់ ក៏វាយខ្ទប់ទាំងសងខាង មកលើពួកកងទ័ពនគរ
 បាត់ ហើយវាយផ្តាច់សឹក សម្លាប់ បានទាហាននគរបាត់
 មួយចំនួនធំ ព្រមទាំង ចាប់បានឈ្លីយសឹកជាច្រើន
 នាក់ទៀត ដែលក្នុងនោះក៏មានស្តេចយ៉ា របស់នគរបាត់

ផងដែរ។ បន្ទាប់ពីវាយប្រយុទ្ធគ្នារួចមក មាននាយ
ទាហានរបស់ហង់ស៊ីន ក៏បានចូលមករកគាត់ ហើយ
និយាយថា៖ «នៅក្នុងជំនាញធ្វើសង្គ្រាម បានបង្រៀន
យើង ឲ្យទៅនៅទីណាដែលមានភ្នំ ឬក៏ ទីទួលខ្ពស់ នៅ
ពីខាងក្រោយឈាងខាងស្តាំ ហើយឲ្យមានទន្លេ ឬក៏
វាលភក់នៅខាងមុខឈាងខាងឆ្វេង។ (សេចក្តីនេះលេច
ចេញមកឲ្យឃើញថា វាលាយឡំ ជាមួយនឹងមេរៀន
របស់ ស៊ីនអ៊ូ និង តែកុង ដែលបានសរសេររៀបរាប់
មកហើយក្នុងសេចក្តីអធិប្បាយ ជំពូកទី៩ (ប្រការទី៩)
ចំណែកលោកមេទ័ព បែរជា ធ្វើផ្ទុយពីជំនាញនេះទៅ
វិញ ដោយបានបញ្ជាឲ្យពួកយើងខ្ញុំទៅរៀបចំត្រៀមទ័ព
ដោយមានទន្លេ នៅចំពីក្រោយទៅវិញ។ នៅក្រោម
អំណាចលក្ខ័ណ្ឌទាំងនេះ តើលោកមេទ័ព គ្រប់គ្រង
ចាត់ចែងរបៀបណា បានជា អាចឈ្នះសង្គ្រាមបាន
ដូច្នេះ?» លោកមេទ័ព ក៏ឆ្លើយតបវិញថា៖ «អស់លោក
ទាំងអស់គ្នា! ខ្ញុំខ្លាចតែ អស់លោកបានសិក្សាតម្រា
ពិជ័យសង្គ្រាមហើយ តែមិនបាន យកចិត្តទុកដាក់
ឲ្យដល់កម្រិតទេ។ តើតម្រាមានបានសរសេរទេថា៖ បើ

នឹងបញ្ចូលពួកទាហាន របស់អ្នក ចូលដល់ទីលំ្អាក
 ប្រកបដោយភាពអស់សង្ឃឹម កងទ័ព ក៏នឹងបញ្ចប់
 ការងារដោយរួចផុតភ័យ, បើដាក់ទាហានរបស់អ្នក
 នៅចំណុចគ្រោះថ្នាក់ ស្លាប់ រស់ កងទ័ពក៏នឹងនៅរស់»
 នោះ? បើសិនជាខ្ញុំបានប្រកាន់យកទិសដៅតាមដំណើរ
 ធម្មតា នោះក៏មុខជា មិនអាចបានជួយស្មារតីដល់អ្នក
 ទាំងអស់គ្នាបាននោះទេ។ អ្វីដែលបាន និយាយក្នុងក្បួន
 ទាហានបុរាណនោះគឺថា៖ ចូរឆាប់រកក្នុងទីផ្សារហើយ
 កេណ្ឌយកទាហានទៅច្បាំង។ (ឃ្លាឃ្លោងនេះ មិនមាន
 នៅក្នុងអត្ថបទរបស់ ស៊ុនរិទ្ធ ទេ) លោកមេទ័ពបន្តថា
 បើសិនជា ខ្ញុំមិនបានដាក់ទាហាននៅលើទីតាំង ដែល
 ពួកគេត្រូវប្រយុទ្ធយកជីវិតរស់ទេ, បើសិនជាខ្ញុំបណ្តោយ
 តាមតែអំពើចិត្តពលទាហាន ម្នាក់ៗ ក៏នឹងទៅជា
 ប្រសេចប្រសាចតាមយថាផល ហើយយើងក៏មិនអាច
 នឹងចាត់ការយ៉ាងណា ជាមួយសត្រូវបានដែរ»។ ពួក
 នាយទាហានទាំងនោះ ក៏បានទទួលយកហេតុផល
 ទាំងអស់នេះ ហើយក៏និយាយថា៖ «ទាំងនេះ គឺជា
 តាក់ទិច ដែលមានកម្រិតខ្ពស់ជាងសមត្ថភាព របស់ពួក

យើងខ្ញុំទៅទៀត» (សូមមើលសៀវភៅ ឈានហានសិ្ថ
ជំពូកទី៣៤ លើទំព័រទី៤ ដល់ទី៥)។

6 ✓ ប្រការទី 59 ៖ សម្រាប់អ្វី ដែលជាសភាពជាក់ស្តែងនោះ គឺ
ពេលណាកងទ័ពណានីមួយ បានធ្លាក់ចូលទៅក្នុងផ្លូវគ្រោះ
ថ្នាក់ហើយក៏ដោយ ក៏អាចនឹងវាយរំដោះខ្លួន ដើម្បីដណ្តើម
យកជ័យ មកវិញបានដែរ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ គ្រោះថ្នាក់ មានកម្លាំងគាំទ្រ ជួយ
ជម្រុញលទ្ធផល។

✓ ប្រការទី 60 ៖ ជោគជ័យនៅក្នុងសឹកសង្គ្រាម គឺ ដណ្តើម
យកបាន ដោយសារ ការសម្របខ្លួនរបស់យើង ឲ្យចូលចុះ
ជាមួយ គោលបំណងរបស់សត្រូវ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ឆាវកុង ពោលថា៖ «ចូរក្លែងធ្វើជា
នោតល្ងង់» ដោយបង្ហាញឲ្យសត្រូវឃើញ តាមអាការៈ
ខាងក្រៅ ដូចជា ទន់ប្រាយ ខួបខ្ជាច និង ធ្លាក់ចូលក្នុង
សេចក្តីប៉ងប្រាថ្នារបស់សត្រូវ។ កំណត់ត្រារបស់ ចាងវ៉ិ
មានន័យរវាងច្បាស់ជាងនេះបន្តិចថា៖ «កាលបើ សត្រូវ

បង្ហាញនូវជំនឿចិត្ត និងសម្រកចូលមកហើយ ចូរ
បញ្ជាក់តាមការបន្ថែម ឲ្យចូលមកកាន់តែក្បែកទៀតចុះ,
តែបើវាស្មើបច្ចេកទេស ចង់ដកថយទៅវិញ ចូរពន្យារបង្ខិត
គោលបំណងយើង ឲ្យនៅត្រឹមតែថា សត្រូវអាចនឹង
អនុវត្តចេតនារបស់វា ដោយខ្លួនវាទៅបានហើយ។
កម្មវត្ថុ គឺ នៅត្រង់ថា ត្រូវធ្វើឲ្យសត្រូវធ្វេសប្រហែស
ហើយប្រមាថមុនពេលដែលយើងបើកការវាយប្រហារ
ទៅលើពួកវា។

*✓

ប្រការទី 61 ៖ (១). ដោយយើងនៅមានចិត្តមានៈ នៅតស៊ូ
នៅឃ្លាំមើលសត្រូវពីចំហៀងខ្លួនរបស់វា,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ខ្ញុំយល់ថា បើមានពាក្យពីខាងដើម
ដែលមានសេចក្តីថា៖ «ចូរអមដំណើររបស់សត្រូវ តាម
ទិសដៅតែមួយ» ពិតជាល្អជាង។ ឆាតកុងក៏បានពោល
ដែរថា៖ «ចូររូបរូបមកដទៃ ហើយ សម្របខ្លួនទៅតាម
ទិសដៅរបស់សត្រូវ»។ ក៏ប៉ុន្តែចរិតលក្ខណៈ ដែលចេះ
តែផ្លាស់ប្តូរទីតាំងបែបនេះ គឺ មិនអាចការពារខ្លួនយើង
បានទេ។

ប្រការទី 61 ៖ (២). យើងនឹងអាចយកជ័យជំនះបាន នៅ
ក្នុងពេលអនាគតដ៏ឆ្ងាយ,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ បើប្រៀបធៀបតាមន័យរបស់ពាក្យ
គឺដូចជា នៅចម្ងាយ ១,០០០លី អញ្ចឹងដែរ។

ប្រការទី 61 ៖ (៣). ដោយការចូលទៅប្រហារអគ្គមេបញ្ជា
ការ កងទ័ពរបស់វា។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ បើតាមទស្សនៈជនជាតិចិន សេចក្តី
នេះ គឺ ជានិច្ចកាលនៅតែជាចំណុចអស្ចារ្យដដែល។

ប្រការទី 62 ៖ ចំណុចនេះហើយដែលគេហៅថា សមត្ថភាព
សម្រេចកិច្ចការ ដោយប៉ិនប្រសប់ ត្រង់ទៅ ត្រង់មក។

ប្រការទី 63 ៖ (១). នៅថ្ងៃ ដែលអ្នកដាក់ចេញ នូវបទបញ្ជា
ចូរពិតច្រកព្រំដែន ហើយ ចូរបំផ្លាញនូវបញ្ជីស្នាមផ្លូវការ
ទាំងឡាយចោល,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ បញ្ជីស្នាមទាំងនេះ មានដូចជា៖
បន្ទះឫស្សីឬបន្ទះឈើ ដែលចំនួនពាក់កណ្តាលត្រូវបាន

ទំព័រទី 170 នៃ 245

ចេញឲ្យជាលិខិតអនុញ្ញាតិ ឬ លិខិតឆ្លងដែន ដោយអ្នក
ទទួលខុសត្រូវ គ្រប់គ្រងច្រកទ្វារ, សូមប្រៀបធៀប
ជាមួយស្នាដៃ «មន្ត្រីគ្រប់គ្រងច្រកទ្វារ» នៃ អក្សរសិល្ប៍
លុនអី ដែលមានភារកិច្ចស្រដៀងគ្នានេះដែរ។ នៅ
ពេលដែលមានចំណុចពាក់កណ្តាល នៃ លិខិតបែបបទ
របៀបនេះ ចូលមកដល់គាត់ តាមថ្ងៃ ខែ កំណត់ហើយ
គាត់ត្រូវមានសិទ្ធិអំណាចបើកច្រកទ្វារហើយអនុញ្ញាតិ
ឲ្យអ្នកធ្វើដំណើរប្រាសច្បាប់ដែនចេញចូលទៅមក។

ប្រការទី 63 ៖ (២). ហើយ ក៏ត្រូវបិតបញ្ឈប់ រាល់ដំណើរ
ចេញចូល របស់បេសកជនទូតដែរ។

សេចក្តីរក្សាប្បាយ៖ រួមទាំង អ្នកដំណើរចេញ ទាំងអ្នក
ដំណើរចូលក្នុងប្រទេសរបស់សត្រូវផងដែរ។

ប្រការទី 64 ៖ (១). ចូរដាក់កំហិត ប្រិតប្រៀងក្នុងចំណោម
គណៈប្រឹក្សារដ្ឋ (គណៈរដ្ឋមន្ត្រី)។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ចូរកុំបង្ហាញ និង ចំណុចខ្សោយ
ឲ្យសោះ ហើយស្នើសុំ ដើម្បីឲ្យស្តេចអធិរាជចេញបញ្ជា
អនុវត្តផែនការរបស់អ្នកតែម្តងចុះ។

ប្រការទី 64 ៖ (២). ការធ្វើដូចនេះ គឺ ដើម្បីឲ្យខ្លួនអ្នកអាច
គ្រប់គ្រងស្ថានការណ៍ទាំងអស់។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ម៉ឺយ៉ាវនិង យល់ថា ប្រយោគ
ទាំងមូលមានន័យថា៖ ចូរប្រុងប្រយ័ត្ន ដោយមធ្យត៌
ដើម្បីធានាថា មានភាពសម្ងាត់ នៅក្នុងកិច្ចជំនុំប្រឹក្សា
របស់អ្នក។

✓ ប្រការទី 65 ៖ បើសិនជា សត្រូវរបស់អ្នកទុកច្រកទ្វារ ឲ្យនៅ
ចំហ អ្នកត្រូវតែសម្រកចូលទៅភ្លាម។

✓ ប្រការទី 66 ៖ (១). ចូរប្រុងប្រៀបទុកជាមុន ឲ្យបានមុន
បច្ចាមិត្ររបស់អ្នក តាមរយៈការរឹបអូសយក អ្វីៗ ដែលពួកវា
កំពុងតែមាន / កាន់កាប់ ដោយគោរពស្រលាញ់ជាប់ចិត្ត,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ សូមប្រៀបធៀប ជាមួយ ប្រការ
ទី១៨ ជំពូកដដែលនេះ។

ទំព័រទី 172 នៃ 245

ប្រការទី 66 ៖ (២). ហើយ ដាក់គម្រោងការ យ៉ាងរាងវែង
ដើម្បីកំណត់ម៉ោងពេល ដែលសត្រូវនឹងមកដល់ទីតាំងជួប *
ប្រយុទ្ធគ្នា។

សេចក្តីរក្សាបុរាណៈ និងហាវ បានបរិយាយ ដូចតទៅ
នេះថា៖ «បើសិនជា ខ្ញុំចាត់ការដណ្តើមយកទីតាំងសម
ប្រកបហើយ ក៏ប៉ុន្តែសត្រូវបែរជាមិនបានបង្ហាញខ្លួន
ចេញមកសោះ ការមានប្រៀបរបបនេះ មិនអាច
នឹងយកមកប្រើការបានទេ។ បើសិនជា ដែលមាន
ចេតនាពីខាងដើមមកថាសត្រូវដណ្តើមយកទីតាំងសំខាន់
ទល់នឹងសត្រូវ ដូច្នេះគឺ សត្រូវតែចាប់ផ្តើមដោយសិល្បៈ
នៃ ការណាត់ជួប ដូចជា តាមរយៈការបានជួបចរចា
ជាមួយគូបដិបក្ខ ហើយល្បងបញ្ឆោតពួកវាឲ្យចូលទៅ
ក្នុងទីនោះផងដែរ»។ ម៉ឺនយ៉ាវនិង ពន្យល់ថា៖ «ការណាត់ *
ជួបប្រកបដោយសិល្បៈ» នេះគឺ សត្រូវធ្វើឡើងតាមរយៈ
គណៈមជ្ឈិម នៃ ចារកម្មរបស់សត្រូវនោះឯង ដែលពួក
នេះនឹងជ្រើសរើសពាំនាំយកព័ត៌មាន តែឈ្នួលនឹងចិត្ត
របស់គេ ដែលរិលទៅវិញតែប៉ុណ្ណោះ។ ខណៈនោះ *
ដោយបានបើកបង្ហាញចេតនា របស់យើង «យើងសត្រូវ

តែចាត់ការ ដោយចាប់ផ្តើមក្រោយសត្រូវ តែត្រូវទៅ

✓ ឲ្យបានដល់មុនសត្រូវ (មានសរសេរហើយ នៅក្នុង ជំពូកទី៧ ប្រការ ទី៤)។

✓ យើងត្រូវតែចាប់ផ្តើមក្រោយសត្រូវ ដើម្បីមើល ឲ្យដឹងប្រាកដ អំពី ទិសដៅ ដំណើររបស់វា យើងត្រូវតែ ទៅឲ្យដល់ចំណុចទីតាំងមុនវា ដើម្បីនឹងកាន់កាប់ទីតាំង ដោយគ្មានការរំខាន។ ដូច្នេះ សេចក្តីត្រង់ចំណុចនេះ បានជួយបង្រួបបង្រួមឲ្យការបកស្រាយ របស់ ម៉ីយ៉ារីអិន ដូចដែលមានចែងក្នុងប្រការទី៤៧ (ជំពូកដដែលនេះ)។

✦ ប្រការទី 67 ៖ (១). ចូរចាត់ចែងដំណើរកងទ័ព តាមមាត់ ដែលបានចែងក្នុងគោលច្បាប់,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ចាលីន ពោលថា៖ «ដឹងជំនះ គឺជាឡើង ដែលបានមកដោយសារ ការណ៍ដែលធ្វើ កិច្ចការទាំងឡាយ ឲ្យមានឥទ្ធិពលលើអ្វីដែលកើតឡើង ហើយ វាមិនអាចសម្រេចបាន ដោយសារការប្រកាន់ ខ្ជាប់ផ្តាច់មុខតែទៅនឹងក្បួនច្បាប់ ណាៗ នោះទេ។ វាជាអកុសលណាស់ ដែលថា ភាពស្រដៀងគ្នានេះ

ទំព័រទី 174 នៃ 245

អាស្រ័យនៅលើអំណាចមួយចំណែកដែរ។ សម្រាប់
សេចក្តី ដែលបានបរិយាយរួចមកហើយនេះ គឺ ពិតជា
គួរឲ្យពេញចិត្តណាស់។ ដូចដែលយើងបានដឹងហើយ
អំពី ណាប៉ូឡេអុង ជាមួយនឹងទាហានដើរចាស់ នៃ
សាលាយោធា ចំណាស់ៗ ដែលគាត់បានវាយប្រហារ
ឲ្យបរាជ័យ គឺ គាត់បានឈ្នះសង្គ្រាមដោយសារតែគាត់
វាយកម្ទេច រាល់ការណ៍ដែលសត្រូវរបស់គាត់ផ្តាច់មុខ
អនុវត្តតាមតែក្បួនសឹកសង្គ្រាមសុទ្ធសាធនោះឯង។

ប្រការទី 67 ៖ (២). ហើយ ត្រូវចេះបត់បែន និង ចេះកែខែ
សម្របខ្លួនអ្នកទៅនឹងសត្រូវ រហូតទាល់តែដល់ពេល ដែល
អ្នកត្រូវបើកការវាយប្រហារយ៉ាងមុះមុតបំផុតបាន។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ទូម្ព ពោលថា៖ «ចូរអនុលោមតាម
តាក់ទិចរបស់សត្រូវ រហូតទាល់តែ ឱកាសល្អហុចឲ្យ
ដល់ពេលនោះ សឹមអ្នកបង្ហាញខ្លួនឲ្យប្រាកដ ហើយ
ចាប់ផ្តើមការវាយប្រហារ ដែលជាតិកតាង នៃ សេចក្តី
រង់ចាំមុះមុត»។

✓ ប្រការទី 68 ៖ ជាដំបូងត្រូវបង្កើតនិងបង្ហាញសេចក្តីអាម៉ាស់
កំសាកញ្ជីចេញមកសិន រង់ចាំរហូតដល់ពេលសត្រូវបើកដៃ
ឲ្យយើង ជាបន្ទាប់មក សឹមដេញជើងប្រដែងយ៉ាងរហ័ស
ដូចសត្វទន្សាយហើយពេលនោះវានឹងពិតជាយឺតពេកហើយ
ដើម្បីឲ្យសត្រូវដេញតាមប្រដែងនឹងយើងវិញនោះ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ពាក្យ «សត្វទន្សាយ» នៅទីនេះគឺជា
ពាក្យ ដើម្បីសម្គាល់ភាពអៀនខ្មាសកំសាកជាទីបំផុត
ពាក្យប្រៀបធៀបនេះ រាងពិបាកយល់បន្តិចដោយសារ
ទន្សាយជាសត្វតិរច្ឆាន ក៏ប៉ុន្តែតាមពិត ស៊ុនអ៊ុំ គាត់
និយាយសំដៅដល់ត្រឹមតែល្បឿនរបស់វា ប៉ុណ្ណោះទេ។
ពាក្យនេះត្រូវបាន ស៊ុនអ៊ុំ ប្រើប្រាស់ដើម្បីបញ្ជាក់ន័យ
ថា៖ អ្នកត្រូវភៀសខ្លួនចេញពីសត្រូវឲ្យបានយ៉ាងរហ័ស
ដូចជាសត្វទន្សាយអញ្ចឹង តែន័យនេះ ត្រូវបាន ទុម្ព
ប្រានចេញ។ សូមអាន (១).Gills' Biographical Dictionary,
no. 333, (២). វិទ្យាសាស្ត្រសង្គ្រាម (Science of War)
ទំព័រទី៣៣៣, (៣). Stonewall Jackson, vol. I, p. 421 ។

ជំពូកទី 12.

ការវាយប្រហារដោយភ្លើង/ការវាយប្រហារដូចភ្លើង

សេចក្តីផ្តើម៖ ~~វាជាប់កណ្តាល~~ នៃ ជំពូកនេះ (ចាប់ពី ប្រការទី១ ដល់ប្រការទី១៣) នឹងមានអោយ អំពី ភ្លើង ហើយប្រការជាបន្តបន្ទាប់ទៅទៀត អ្នកនិពន្ធបរិយាយ អំពី ប្រធានបទផ្សេងទៀត។

✓ ប្រការទី 1 ៖ (១). ស៊ិនអ៊ូ ពោលថា៖ មានវិធី ៥ប្រការ ក្នុង ការវាយប្រហារដោយភ្លើង។ ទី១៖ ដុតទាហាន នៅក្នុងជំរុំ របស់ពួកគេតែម្តង,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ហេតុនេះហើយ បានជា ទុម្ព និង លីឈាន់ ពោលថា៖ «ចូរបង្កាត់ភ្លើងដុតបន្លាយ ហើយ ដេញតាមប្រហារសត្រូវ» (នៅពេល ពួកវាព្យាយាមរត់ គេចខ្លួន)។

តួយ៉ាងជាបន្ត អំពី ដំណើររឿង ប៉ានចាវ ត្រូវ បានគេចារឹកទុកថា៖ ប៉ានចាវ ត្រូវបានអធិរាជ របស់

ទំព័រទី 177 នៃ 245

គាត់ ចាត់បញ្ជូនជាបេសកជនទូត ឲ្យទៅគាល់ស្តេច
សានសាន (មានបរិយាយផងដែរក្នុងជំពូកទី១១ ប្រការ
ទី៥១ (ត្រង់សេចក្តីអង្គប្រជុំ)) គាត់ដឹងខ្លួនថា បានស្ថិត
នៅក្នុងស្ថានភាពគ្រោះថ្នាក់ដល់ទីបំផុត ដោយសារតែ
ពួកទូតពិនគរ ស៊ីងនុ ក៏បានមកដល់ស្តេចសានសាន
នេះផងដែរ វាជារឿងមួយ ដែលស្ថានមិនដល់ទាល់តែ
សោះ (នគរនេះ ជាសត្រូវស្លាប់រស់របស់នគរចិន)។ នៅ
ក្នុងអង្គជំនុំ ជាមួយ នាយទាហាន របស់គាត់ ប៉ុន្មាន
បានឧទ្ទានឡើងថា៖ «បើមិនប្រថុយទេ ក៏គ្មានជ័យជំនះ
ដែរ! (លុះត្រាតែអ្នកចូលក្នុងរូងខ្លា ទើបអ្នកអាចចាប់
កូនខ្លាបាន)» មានផ្លូវតែមួយគត់ ដែលបានបើកទុកឲ្យ
យើង គឺ ការវាយប្រហារដោយប្រើភ្លើង ទៅលើពួក
មនុស្សព្រៃទាំងនោះ នៅក្នុងស្បែកត្រី បើធ្វើយ៉ាងនេះ
បាន ពួកវាមិនអាចនឹងដឹង អំពី ចំនួនកម្លាំងរបស់
យើងឡើយ, ដោយបានចំណេញ ពីភាពភ័យស្ងួតស្លោត
របស់ពួកវា យើងនឹងកម្ទេចពួកវា ឲ្យសោះសូន្យតែម្តង
បើយើងធ្វើយ៉ាងនេះបាន គឺនាំឲ្យសេចក្តីអង្គរអាចរបស់
ស្តេចនគរនេះត្រូវស្រុតចុះ ហើយ ទន្ទឹមនឹងការណ៍

ដែលយើងសម្រេចជ័យជំនះ នៅក្នុង បេសកកម្មទូត
 របស់យើងនេះហើយយើងក៏នឹងបានលើកកិត្យានុភាព
 របស់យើងមកវិញផងដែរ។ នាយទាហានទាំងនោះ
 ក៏ឆ្លើយតបមក ប៉ានចាវ វិញថា៖ រឿងនេះ គឺ ចាំបាច់
 ត្រូវពិភាក្សា ជាមួយ លោកប្រមុខក្រុមទូត របស់យើង
 ជាមុនសិន។ ខណៈនោះ ប៉ានចាវ ដែលបានធ្លាក់ចូល
 ក្នុងបំណងប្រាថ្នាដ៏ជ្រាលជ្រៅរួចទៅ ហើយក៏ស្រែក
 ឡើងថា៖ «ដោតវាសនារបស់យើង គឺត្រូវតែសម្រេច ឲ្យ *
 បាននៅថ្ងៃនេះតែម្តង! លោកនាយ ប្រមុខក្រុមទូត
 របស់យើង គ្រាន់តែជា ជនស៊ីវិលធម្មតាម្នាក់ប៉ុណ្ណោះ
 បើគាត់បានដឹង អំពី គម្រោងការរបស់យើងនេះ ក៏នឹង
 ភ័យខ្លាចរួចជាស្រេចទៅហើយ ម្យ៉ាងទៀត រាល់ អ្វីៗ
 ទាំងអស់ក៏នឹងត្រូវនិយាយចេញមកបើកកកាយឲ្យ គេ *
 ដឹងព្រោះ ការធ្វើយ៉ាងនេះ មរណភាពឥតន័យ ឥតកេរ្តិ៍
 ឈ្មោះ គឺជា វាសនាដែលគ្មានតម្លៃសម្រាប់អ្នកចម្បាំង
 ដ៏ក្លាហានដូចជាយើងនេះហើយ។ ពេលនោះ អង្គជំនុំ
 ទាំងមូល ក៏ទទួលបានភាពគ្នា ធ្វើតាមអ្វី ដែលលោក *
 មេទ័ពបានប្រាថ្នាមក។ ស្របគ្នានោះដែរ លុះពេលរាត្រី

មកដល់កាលណា គាត់នាំកងទាហានតូច របស់គាត់
 ចូលទៅដល់ជំរុំពួកមនុស្សព្រៃយ៉ាងហ័ស។ ពេលនោះ
 ជួនជា មានខ្យល់ព្យុះយ៉ាងខ្លាំង បោកបក់ចុះមក។
 ប៉ានចាវ បានឲ្យទាហាន១០នាក់កាន់ស្ពាន ទៅលាក់ខ្លួន
 នៅពីក្រោយជំរុំតង់ តូចៗ របស់ពួកសត្រូវ ចាំឃ្លាំមើល
 បើឃើញភ្លើងឆាបឆេះឡើងហើយ ពួកគេត្រូវចាប់ផ្តើម
 ទង់សួរ ហើយ ទៀតក៏ហើរសន្លាប់ឲ្យពេញទំហឹង។
 ពលទាហានដែលក្រៅពីនេះ ត្រូវកាន់ធ្នូ និង ស្នាគ្រប់ដៃ
 ត្រូវទៅបង្កប់ខ្លួន នៅតាមច្រកចូលទៅក្នុងបន្ទាយរបស់
 សត្រូវ។ ពេលនោះ គាត់ក៏ចាប់ផ្តើមរុករានបន្ទាយ
 សត្រូវពីទីដែលនៅលើខ្យល់ ខណៈនោះ សម្លេងសួរ និង
 សម្លេងហើររកព្រៀងរីកចាប់ផ្តើមឮយ៉ាងកង់រំពងឡើង
 ចេញមកពីខាងមុខ និង ខាងក្រោយបន្ទាយទាហាន
 ស៊ីងនុ ដែលកំពុងតែច្រូលច្របល់ ខ្ទក់ខ្ទល់ ប្រដែងគ្នា
 រត់ចេញយ៉ាងពពាក់ពពូន។ ប៉ានចាវ បានសម្លាប់ពួក
 សត្រូវដោយផ្ទាល់ដៃ ស្លាប់ចំនួនបីនាក់ ចំណែកគូកន
 របស់គាត់វិញ បានកាត់ក្បាលបេសកជនទុក និងបរិវារ
 ចំនួន៣០នាក់ផ្សេងទៀត។ ទាហានសត្រូវ ដែលនៅ

ដែលយើងសម្រេចជ័យជំនះ នៅក្នុង បេសកកម្មទូត
 របស់យើងនេះហើយយើងក៏នឹងបានលើកកិត្យានុភាព
 របស់យើងមកវិញផងដែរ។ នាយទាហានទាំងនោះ
 ក៏ឆ្លើយតបមក ប៉ានចាវ វិញថា៖ រឿងនេះ គឺ ចាំបាច់
 ត្រូវពិភាក្សា ជាមួយ លោកប្រមុខក្រុមទូត របស់យើង
 ជាមុនសិន។ ខណៈនោះ ប៉ានចាវ ដែលបានធ្លាក់ចូល
 ក្នុងបំណងប្រាថ្នាដ៏ប្រាសច្រើនទៅ ហើយក៏ស្រែក
 ឡើងថា៖ «ដោយសារតែរបស់យើង គឺត្រូវតែសម្រេច ឲ្យ ✱
 បាននៅថ្ងៃនេះតែម្តង! លោកនាយ ប្រមុខក្រុមទូត
 របស់យើង គ្រាន់តែជា ជនស៊ីវិលធម្មតាម្នាក់ប៉ុណ្ណោះ
 បើគាត់បានដឹង អំពី គម្រោងការរបស់យើងនេះ ក៏នឹង
 ភ័យខ្លាចរួចជាស្រេចទៅហើយ ម្យ៉ាងទៀត រាល់ អ្វីៗ
 ទាំងអស់ក៏នឹងត្រូវនិយាយចេញមកបើកកកាយឲ្យ គេ ✱
 ដឹងព្រោះ ការធ្វើយ៉ាងនេះ មរណភាពឥតន័យ ឥតកេរ្តិ៍
 ឈ្មោះ គឺជា វាសនាដែលគ្មានតម្លៃសម្រាប់អ្នកចម្បាំង
 ដ៏ក្លាហានដូចជាយើងនេះហើយ។ ពេលនោះ អង្គជំនុំ
 ទាំងមូល ក៏ទទួលបានភាពគ្នា ធ្វើតាមអ្វី ដែលលោក ✱
 មេទ័ពបានប្រាថ្នាមក។ ស្របគ្នានោះដែរ លុះពេលរាត្រី

មកដល់កាលណា គាត់នាំកងទាហានតូច រួមមាន
 ចូលទៅដល់ជំរុំពួកមនុស្សព្រៃយ៉ាងរហ័ស។ ពេលនោះ
 ជួនជា មានខ្យល់ព្យុះយ៉ាងខ្លាំង បោកបក់ចុះមក។
 ប៉ាន់ចាត់ បានឲ្យទាហាន១០នាក់កាន់ស្ពាន ទៅលាក់ខ្លួន
 នៅពីក្រោយជំរុំតង់ តូចៗ របស់ពួកសត្រូវ ចាំឃ្លាំមើល
 បើឃើញភ្លើងឆាបឆេះឡើងហើយ ពួកគេត្រូវចាប់ផ្តើម
 ទង់ស្ពាន ហើយ ប្រែកប្រួលសន្លាប់ឲ្យពេញទំហឹង។
 ពលទាហានដែលក្រៅពីនេះ ត្រូវកាន់ធ្នូ និង ស្នាគ្រប់ដៃ
 ត្រូវទៅបង្កប់ខ្លួន នៅតាមច្រកចូលទៅក្នុងបន្ទាយរបស់
 សត្រូវ។ ពេលនោះ គាត់ក៏ចាប់ផ្តើមរុករានដុតបន្ទាយ
 សត្រូវពីទីដែលនៅលើខ្យល់ ខណៈនោះ សម្លេងស្ពាន និង
 សម្រែកហ៊ោរកញ្ជ្រៀតចាប់ផ្តើមឮយ៉ាងកង់រំពងឡើង
 ចេញមកពីខាងមុខ និង ខាងក្រោយបន្ទាយទាហាន
 ស៊ីវិល ដែលកំពុងតែច្រូលច្របល់ ខ្វាក់ខ្វល់ ប្រដឹងគ្នា
 រត់ចេញយ៉ាងពពាក់ពពូន។ ប៉ាន់ចាត់ បានសម្លាប់ពួក
 សត្រូវដោយផ្ទាល់ដៃ ស្លាប់ចំនួនបីនាក់ ចំណែកគូក
 របស់គាត់វិញ បានកាត់ក្បាលបេសកជនទូត និងបរិវារ
 ចំនួន៣០នាក់ផ្សេងទៀត។ ទាហានសត្រូវ ដែលនៅ

សល់ពីនេះ ទាំងអស់ជាងមួយរយនាក់ បានត្រូវស្លាប់
 ក្នុងភ្លើងទាំងអស់។ មួយថ្ងៃបន្ទាប់ពីនោះមក ប៉ាន់បាន
 បានប៉ាន់ប្រមាណគំនិតខ្លួនគាត់ ហើយគាត់លើកដៃ
 ឡើង គំនាប់ និង និយាយទៅកាន់ប្រមុខក្រុមទូតរបស់
 គាត់ថា៖ ធ្វើបើលោកម្ចាស់មិនបានទៅជាមួយនឹងពួក
 យើងខ្ញុំ កាលពីយប់មិញក៏ដោយ ខ្ញុំក៏មិនបានគិតទេថា
 នឹងយកមុខយកមាត់អ្វី តែម្នាក់ឯងនោះដែរ។ ការណ៍
 នេះ បានធ្វើឲ្យ កូស៊ីន (ប្រមុខក្រុមទូត?) ពេញចិត្ត
 យ៉ាងខ្លាំង ហើយចំណែក ប៉ាន់បាន ក៏បានបញ្ជូនក្បាល
 នៃប្រមុខការទូត របស់ដែនដីមនុស្សព្រៃ ទៅបង្ហាញ
 ស្តេចគង់ ដែលជាអធិរាជនគរសានសាន។ ព្រឹត្តិការណ៍
 នេះ បានធ្វើឲ្យនគរសានសានទាំងមូល ធ្លាក់ក្នុងសភាព
 ភ័យខ្លាច និង ញ័រញ័យ ដែលក្រោយមក ប៉ាន់បាន
 បានដើរមួយជំហានទៀត ដើម្បីធ្វើឲ្យអាណាចក្រនេះ
 បានស្រាកស្រាន្តឡើងវិញ គឺ គាត់បានចេញសេចក្តី
 ប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈ។ ខណៈនោះ គាត់បាន
 ចាប់រាជបុត្រារបស់នគរសានសាន ជាផ្លូវ ហើយគាត់
 ក៏រឹលទៅស្រុកវិញ និង ធ្វើរបាយការណ៍ ថ្វាយស្តេច

ទុក្ខ»/ស្បៀវភៅហ្វូហ្វហ្វ ជំពូកទី៤៧ ទំព័របន្តបន្ទាប់
ទី១ ដល់ ទី២)។

✓ ប្រការទី ១ ៖ (២). ទី២៖ ការដុតឃ្លាំង,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ទូម្ព ពោលថា៖ «មានដូចជា គ្រឿង
សម្ភារៈ ឧបភោគ បរិភោគ គ្រឿងបង្ការទុក ឥន្ទ្រនៈ និង
ចំណីសត្វ»។ ការកេង ប្លោកផ្តល់យោបល់ថ្វាយស្តេច
រីនទី នៃរាជវង្សស្វយ ឲ្យចូលវាយឆ្លុកតាមដំណាក់កាល
និង ចូលដុតឃ្លាំងធម្មជាតិរបស់ពួកគាងណាបះបោរ
ដើម្បីនឹងបង្ក្រាបពួកនេះ ដែលគោលនយោបាយបែប
នេះ ក្នុងស្ថានការណ៍វែងឆ្ងាយ បានបង្ហាញថា ទទួល
ជ័យជំនះទាំងស្រុង។

ប្រការទី ១ ៖ (៣). ទី៣៖ ការដុតក្បួនរទេះជញ្ជូនស្បៀង,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ មានឧទាហរណ៍ជាច្រើន ដែលត្រូវ
បាន គេលើកយកមកបង្ហាញ ឲ្យឃើញតាមរយៈ
ការបំផ្លាញរទេះដឹកស្បៀង និង អាវុធយុទ្ធភ័ណ្ឌ របស់
យួនសាវ (រី៖ជនក្នុងភ្លើងសាមកុក អ្នកខ្លះ គេហៅ

ឈ្មោះគាត់ថា អ្នកសៀវ កាលពី ឆ្នាំ២០០ នៃ គ.ស
ជាដើម។

ប្រការទី ១ ៖ (៤). ទី៤៖ ការដុតឃ្លាំងអាវុធ និង រោងចក្រ
ផលិតអាវុធទាំងឡាយ,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ទូម្បី ពោលថា វត្ថុដែលមាននៅក្នុង
ឃ្លាំងអាវុធ និង ក្នុងរោងចក្រផលិតអាវុធ គឺវាដូចតែគ្នា
ទេ។ គាត់បានកំណត់ប្រភេទអាវុធ និង ឧបករណ៍ ប្រើ
ប្រាស់ ដទៃទៀត មានដូចជា៖ មាសប្រាក់ និង ក្រណាត់
(សូមប្រៀបធៀប ជាមួយ ជំពូកទី៧ ប្រការទី ១១។

ប្រការទី ១ ៖ (៥). ទី៥៖ ការបាញ់ ឬ ការគប់ដុំភ្លើងចូលក្នុង
ចំណោមពួកសត្រូវ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ទូម្បី បរិយាយនៅក្នុងស្នាដៃទុលបាន
ថា៖ «ចូរគប់ដុំភ្លើងចូលក្នុងបន្ទាយសត្រូវ។ វិធីធ្វើការ
នេះ គឺត្រូវដុតចុងព្រួញឲ្យឆេះ ដោយជ្រមុជរុក្ខជាតិទៅក្នុង
ដើងក្រាន រួចហើយបាញ់វាចេញទៅ ដោយប្រើស្នា
ដែលមានកម្លាំងខ្លាំងបញ្ចូលទៅក្នុងជួរទាហានសត្រូវ»។

- ✓ ប្រការទី ២ ៖ (១). ដើម្បីធ្វើការវាយប្រយុទ្ធបាន យើងត្រូវ តែមានមធ្យោបាយត្រៀមបម្រុងទុកជាមុន ឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់ សិន។

សេចក្តីរវល់ប្បាយ៖ ឆាវកុង គិតថា ប្រយោគខាងលើ គឺ ចង់និយាយសំដៅដល់ «ជនក្បត់ទាំងឡាយ ដែលមាន នៅក្នុងបន្ទាយសត្រូវ»។ ក៏ប៉ុន្តែ និនហាវ បានពោល ដោយទំនងជាត្រូវជាង តាមសេចក្តីថា៖ «ជាទូទៅ យើង ត្រូវតែរង់ចាំឱកាសល្អ ជនក្បត់ ក៏មិនមែនចេះតែ សំបូរទេ ហើយពួកគេក៏មិនចាំតែជួយយើងនោះដែរ»។ ចំណែក ចាលីនពោលថា៖ យើងត្រូវចេះឆ្លៀតឱកាស ប្រើប្រាស់កម្លាំងខ្យល់បក់ និង រដូវរាំងស្ងួត»។

ប្រការទី ២ ៖ (២). វត្ថុធាតុសម្រាប់ការដុតភ្លើង យើងគួរតែ ត្រៀមរៀបចំទុកប្រើប្រាស់ឲ្យបានរួចរាល់ជាស្រេច។

សេចក្តីរវល់ប្បាយ៖ ទូម្ព ផ្តល់ជាគំនិតថា៖ សម្ភារៈ ប្រដាប់ប្រដារ ដើម្បីដុតភ្លើង មាន៖ «ស្មៅក្រៀម, ត្រែង, បបូស, ឈើ, ចំបើង, ខ្លាញ់ និង ប្រេង .ល.»។ យើងត្រូវមានប្រដាប់ប្រដារប្រើប្រាស់ទាំងនេះ នៅនឹង

ដែលយើងជាស្រីច្បាស់។ ចាងអ្វីពោលថាជា៖ «ឆ្លុសសម្រាប់
បង្កាត់ចម្លងភ្លើង និង ប្រដាប់ប្រដាប់បង្កាត់ភ្លើង»។

ប្រការទី ៣ ៖ មានរដ្ឋកាល អំណោយផល ក្នុងការវាយ
ប្រហារដោយភ្លើង និង ថ្ងៃពិសេស ដើម្បីចាប់ផ្តើមបង្កឲ្យមាន
អគ្គិភ័យកើតឡើង។

ប្រការទី ៤ ៖ (១). រដ្ឋកាលអំណោយផល គឺ នៅពេលណា
ដែលមានអាកាសធាតុក្តៅហួតហែង, ថ្ងៃពិសេស គឺ ថ្ងៃណា
(តាមពិតគឺព្រឹក) ដែលព្រះច័ន្ទស្ថិតនៅក្នុងចំណោម នៃ ហ្វូង
តារា តាមទម្រង់រូបរាងដូចជាកន្ត្រង, ជញ្ជាំង / កំដែង, ស្លាប
ឬ ជាគំនូសកាត់ទទឹង,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ថ្ងៃទាំងនោះ គឺមានតាមលំដាប់
លំដោយដូចតទៅនេះ ថ្ងៃទី៧ ទី១៤ ទី២៧ និង ទី២៨
គិតតាមយាមក្រិក្សា ដំណើរដូងតារា ទាំង២៨ ដែល
ស្របគ្នា ដោយអន្លើទៅនឹង ហ្វូងផ្កាយសាហ្គីតារុស
(បញ្ជីវិចិត្ររូប ខាងចុងសៀវភៅ, ទំព័រទី២៤០, រូបទី១
(ក) និង ទំព័រទី២៤១, រូបទី១ (ខ) ៖ ផ្កាយប៉ាន់តែ ដែល
មានតារាគោចរ កំឡុងពីថ្ងៃទី២២ ខែវិច្ឆិកា ដល់ថ្ងៃ

ទំព័រទី 185 នៃ 245

ទី២២ ខែធ្នូ តារាវិទូខ្លះថា វាមានរាង ដូចជា ព្រួញ,
 តំណាងសភាវៈភ្លើង មានរូបសម្គាល់ពាក់កណ្តាលខ្នង
 ជាមនុស្ស និង ពាក់កណ្តាលខ្នងទៀត ជាសត្វសេះ),
 ពីកាស៊ីស (បញ្ជីវិចិត្ររូបខាងចុងសៀវភៅទំព័រទី២៤២
 រូបទី២៖ ផ្កាយសេះ មានស្នាបហោះ នៃ ក្រុមផ្កាយ
 ភាគខាងជើង) ក្រេទ័រ (បញ្ជីវិចិត្ររូប ខាងចុង សៀវភៅ,
 ទំព័រទី២៤៣ រូបទី៣៖ ផ្កាយពែងតែ ក្រុមផ្កាយនៅ
 អង្គរគោលខាងត្បូង) និង គីរុស (បញ្ជីវិចិត្ររូប ខាងចុង
 សៀវភៅ, ទំព័រទី២៤៤ រូបទី៤៖ ផ្កាយខ្លែង ក្រុមផ្កាយ
 នៅអង្គរគោលខាងត្បូង)។

ប្រការទី 4 ៖ (២). ថ្ងៃទាំង៤នេះ ជាថ្ងៃមានខ្យល់បក់បោក។

ប្រការទី 5 ៖ នៅក្នុងការវាយប្រហារដោយភ្លើង យើងត្រូវ
ត្រៀមខ្លួន ដើម្បីជួបប្រទះ និង ធ្វើរឿង ឲ្យប្រព្រឹត្តិទៅ ចំនួន
៥ប្រការ។

✓ ប្រការទី 6 ៖ ទី១៖ ពេលណាភ្លើងឆាបឆេះក្នុងបន្ទាយសត្រូវ
 ហើយ ត្រូវឆ្លើយតបបន្ថែមពីលើ ដោយការវាយប្រហារពី
 ខាងក្រៅចូលទៅសង្គ្រប់បន្ថែមទៀត។

ទំព័រទី 186 នៃ 245

✓ ប្រការទី 7 ៖ ទី២៖ បើបានដុតភ្លើងឆេះឡើងហើយ ក៏ប៉ុន្តែ ទាហានខាងសត្រូវ នៅតែរក្សាការស្ងប់ស្ងាត់ដដែល ចូរសម្លឹង រង់ចាំមើលពួកវា ហើយ កុំអាលទាន់វាយប្រហារឲ្យសោះ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ កម្មវត្ថុ ដែលសំខាន់ជាងគេ នៃ ការវាយប្រហារដោយភ្លើង គឺការធ្វើឲ្យពួកសត្រូវ ធ្លាក់ ទៅក្នុងសភាពរីករវៃប្រឡំបល់។ បើសិនជា ផលបែបនេះ វាមិនហុចឲ្យយើងទេ គឺមានន័យថា ពួកសត្រូវ វាបាន ត្រៀមខ្លួនរួចរាល់រង់ចាំទទួលយើងហើយ។ ដូចនេះ ចូរ ដាស់តឿនគ្នាយើង ឲ្យប្រុងប្រយ័ត្ន ឲ្យមែនទែន។

✓ ប្រការទី 8 ៖ ទី៣៖ នៅពេល ដែលភ្លើងឆាបឆេះពេញបន្ទុក ហើយ ចូរចូលទៅចោមវាយពួកសត្រូវបន្ថែមទៀត បើអាច ចូលទៅបាន, តែបើចូលទៅមិនរួចទេ ចូររក្សាទីត្រង់ចំណុច ណា ដែលអ្នកកំពុងតែស្ថិតនៅនោះបានហើយ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ឆាវកុង ពោលថា៖ «បើសិនជាអ្នក ឃើញផ្លូវណា ដែលអាចទៅរួច ចូរអ្នកសម្រុកចូល ទៅមុខទៀត តែបើអ្នកឃើញថា ការលំបាកវាធំធេង

ពេក មិនអាចជំនះរលទៅមុខបានទេ ចូរអ្នកដកថយ
មកវិញ»។

✓ប្រការទី ៩៖ ទី៤៖ បើសិនជា អ្នកអាចធ្វើការវាយប្រហារ
ដោយភ្លើងចូលទៅពីខាងក្រៅបាន ចូរកុំចាំទាល់តែភ្លើងឆាប
ឆេះចេញពីខាងក្នុងបន្ទាយ (សត្រូវ) ចេញមកសិននោះ គឺ
អ្នកត្រូវវាយប្រហារឲ្យទាន់ឱកាសល្អ។

សេចក្តីរិះរិះប្បាយ៖ ទូម្បី ពោលថា កថាខ័ណ្ឌខាងដើម
មានសេចក្តីរិះរិះរវាងចំពោះការដុតភ្លើងឲ្យឆាបឆេះឡើង
ក្នុងបន្ទាយសត្រូវ (ទោះដោយចៃដន្យក៏ដោយ គឺ យើង
នៅតែមានចេតនាចង់ដុតដដែលទេ ទោះជាដុតដោយ
ពួកអ្នកនាំបះបោរក៏ដោយ)។ គាត់បន្តទៅទៀតថា៖ «ក៏
ប៉ុន្តែ បើសិនជាសត្រូវនៅចំទី ដែលមានសម្រាមកម្ទេច
កម្ទី មានស្មៅស៊ីបទ្រព ឬក៏ សត្រូវបានបោះជំរុំនៅលើ
ទីតាំង ដែលអាចឲ្យយើងដុតបាន យើងក៏ត្រូវយកភ្លើង
តាមខ្លួន ដើម្បីទុកតទល់ ជាមួយពួកវា ក្នុងរដូវកាល
អំណោយផលដែរ កុំរំពឹងចាំ ទាល់តែមានភ្លើងនេះ ពី
ខាងក្នុងបន្ទាយមកវិញ តែផ្ទុយទៅវិញ ដោយសារ

សេចក្តីខ្លាចរំអែង ពួកបច្ចាមិត្តអាចនឹងដុតស្មៅបន្ត
ដែលនៅជុំវិញនោះ ដោយខ្លួនឯងក៏ជាបាន បើដូច្នេះ
មែន វាគាំឲ្យការខិតខំប្រឹងប្រែង របស់យើង ទៅជាឥត
បានផលអ្វីទៅវិញ។

ជាតួយ៉ាង មេទ័ព លីលីង ដ៏ល្បីល្បាញ មាន
ម្តងនោះ គាត់ច្បាំងជាមួយមេទ័ព ស៊ីងនុ តាមវិធីដូចគ្នា
នេះដែរ។ ជាបន្ទាប់មក មេទ័ពស៊ីងនុ ក៏គិតយកប្រៀប
ដោយប្រើ កម្លាំងខ្យល់បក់ព្យាយាមបាញ់ភ្លើងចូលក្នុង
បន្ទាយមេទ័ពចិន (លីលីង) ក៏ប៉ុន្តែ មានតែកម្ទេចកម្ទី
ងាយនេះបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ ដែលនៅជិតបន្ទាយកង
ទ័ពចិន ព្រោះវត្ថុធាតុដែលងាយនេះទាំងឡាយ ត្រូវបាន
មេទ័ពចិនបញ្ជា ឲ្យពលទាហានរបស់គាត់ដុតចោលជា
មុន រួចទៅហើយ។

តួយ៉ាងមួយទៀត ប្លោក មេចលនាបះបោរ
ពួកចោរកន្សែងល្បឿន បានបរាជ័យយ៉ាងដំណាកាលពី
ឆ្នាំ១៨៤ នៃ គ.ស ដោយសារតែសេចក្តីធ្វេស មិនបាន
ប្រយ័ត្នប្រយែងយ៉ាងធម្មតាបែបនេះឯង។ ក្បាលទ័ពធំ

របស់គាត់ (ប្លែងថ្ងៃ ចោរកន្សែងល្បឿន) កំពុងតែឡោម
ព័ទ្ធគ្រងចាងស៊ី ដែលគ្រប់គ្រងដោយ ហ៊ាំងហ្វីស៊ីង។
មានតែទាហានរក្សាគ្រងតិចតួចប៉ុណ្ណោះនាយទាហាន
រក្សាគ្រងមានអាវុធដ៏ភ័យភ័យ រហូតដល់ជួរទាហាន
ទៀត ឃើញដូចនេះ ហ៊ាំងហ្វីស៊ីង ក៏ហៅនាយទាហាន
របស់គាត់ ឲ្យមកជួបជុំ ហើយក៏និយាយថា៖ «នៅក្នុង
សឹកសង្គ្រាម មានវិធីវាយប្រហារមិនផ្ទាល់ ច្រើនបែប
✱ ណាស់ ចំនួនកម្លាំងទ័ព វាមិនមែនជា អ្វីៗ ទាំងអស់
នោះទេ (អ្នករក្សាធិប្បាយគ្រងចំណុចនេះ បានដក
ស្រង់សម្តី របស់ ស៊ុនអ៊ូ នៅ ជំពូកទី៥ ប្រការទី៥, ទី៦
និង ទី១០) ឥឡូវនេះ ពួកទាហានឧទ្ទាម វាទៅតាំង
បន្ទាយនៅកណ្តាលស្មៅក្រាស់ហើយ ពេលណាមាន
ខ្យល់បក់មក វាជាទីងាយដុតឲ្យឆេះណាស់។ បើយើង
បាញ់គ្រាប់ភ្លើងចូលបន្ទាយវាគាត់ពេលយប់ ពួកសត្រូវ
នឹងភ័យស្លន់ស្លោ ពេលនោះហើយ ដែលយើងអាច
វាយឆ្លុក ហើយ ក៏សង្រួបលើពួកវាពីគ្រប់ទិសតែម្តង
(ការណ៍នេះ វាប្រណាំងប្រជែងជាមួយជ័យជំនះ របស់
ធានតាន់, បានបរិយាយលើទំព័រទី៩០ នៅ តម្រាដើម)។

នាព្រាងដដែលនោះ ខ្យល់ជំនោរ បានបក់បោកមក
មានឱកាសដូចនេះហើយ ហាំងហ្វីស៊ីង ក៏ផ្តល់ឱវាទ
ចំពោះពលទាហាន របស់គាត់ ឲ្យចងបុសជាប្លាច
បង្កើតជាដុំចន្លុះឡើង ហើយ ឡើងទៅយាមពីលើ
កំពែងក្រុង បន្ទាប់មក គាត់ក៏បញ្ជូនទាហានក្លាហាន
ជាងគេ មួយកង ឲ្យលបចូល ទៅក្នុងបន្ទាយសត្រូវ
ដុតភ្លើង ប្រែកហើរកញ្ជ្រៀវ ឲ្យកងរំពងឡើង។
ក្នុងពេលដំណាលគ្នានោះដែរ កងទាហាន ដែលនៅ
យាមលើកំពែងក្រុង ក៏ប្រាញ់គ្រប់ភ្លើងយ៉ាងច្រើនសន្លឹក
សន្លាប់ ចម្រុះចូលទៅក្នុងបន្ទាយពួកចោរកន្សែងល្បឿន
ហើយ ហាំងហ្វីស៊ីង ក៏ឲ្យទាហានទូលសួរឡើង ហើយ
ដឹកនាំទាហានវាយសម្រុក ចូលទៅក្នុងបន្ទាយចោរ
យ៉ាងតក់ក្រហល់ ធ្វើឲ្យ ពួកទាហានចោរកន្សែងល្បឿន
ភ័យរីករវល់ចលាចល និង ធ្វើឲ្យពួកវាវាត់ដាំក្បាលពពាក់
ពពួន»។ (សៀវភៅ ហ្វូហានស៊ី ជំពូកទី៧១)

✓ ប្រការទី 10 ៖ ទី៥៖ នៅពេល ដែលអ្នកចាប់ផ្តើម ដុតភ្លើង
ចូរដុតពីខាងលើខ្យល់។ មិនត្រូវចូលទៅវាយប្រយុទ្ធពីក្រោម
ខ្យល់ឡើយ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ចាងអ៊ី និង ទូអ៊ី ពោលថា «នៅពេលដែលអ្នកដុតភ្លើង សត្រូវនឹងចយរត់ចេញពីភ្លើងនោះ បើសិនជា អ្នកទៅតទល់ប្រឆាំងនឹងដំណើរដកចយរបស់វា ហើយវាយប្រហារវានោះ វានឹងវាយតបវិញ ទាល់តែដល់ទីបំផុត ព្រោះពួកវាអស់ក្តីសង្ឃឹមដែលការណ៍នេះ វាមិនធ្វើឲ្យអ្នកទទួលជោគជ័យទេ»។

ទូម៉ូ បានផ្តល់ឧទាហរណ៍រវាងច្បាស់ជាងនេះបន្តិច មានសេចក្តីថា៖ «បើសិនជា ខ្យល់បក់មកពីទិសខាងកើត ចូរដុតភ្លើងពីទិសខាងកើត នៃ បន្ទាយសត្រូវ តែបើអ្នកចូលទៅវាយប្រហារសត្រូវពីទិសខាងលិចវិញ អ្នកនឹងទទួលការឈឺចាប់ ដូចដែលសត្រូវ វារងការឈឺចាប់ដូច្នោះដែរ»។

✓ ប្រការទី 11 ៖ ខ្យល់បក់មកក្នុងពេលថ្ងៃ មានរយៈពេលយូរក៏ប៉ុន្តែជំនោរពេលរាត្រីធ្លាក់មកក្នុងរយៈពេលខ្លី។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ បើប្រៀបធៀបជាមួយភាសិតរបស់ទ្បៅសី ដែលមានសេចក្តីថា៖ «ព្យុះកំណាចមិនអាចនៅបោកបក់បោកពេញមួយព្រឹកទេ» (តាវតេជីង ជំពូក

ទី២៣)។ ម៉ឺយ៉ាវរិន និង វ៉ាងស៊ី ពោលថា៖ «វ៉ាឃោ
ពេលថ្ងៃស្អប់ស្លាត់នាពេលយប់មកដល់ ហើយ ជំនោរ
ពេលភ្លឺមានរហូតដល់ពេលថ្ងៃ។ នេះជា អ្វីៗ ដែល
កើតឡើងជាច្បាប់ទូទៅ»។ ប្រហែលជា វ៉ាត្រូវឈូសសម
រម្យហើយ ទៅនឹងបាតុភូត ដែលគេតែងតែសង្កេត
ឃើញ ក៏ប៉ុន្តែវិធីទទួលបានដូចមានក្នុងន័យសេចក្តីនេះ
វាមិនសូវជាក់ស្តែងប៉ុន្មានទេ។

✓ ប្រការទី 12 ៖ ក្នុងរាល់ដំណើរទាំងអស់ របស់កងទ័ព រឿង
ដែលត្រូវកើតឡើង ដោយទាក់ទងនឹងភ្លើង គឺត្រូវតែយល់ដឹង
អំពី ចលនាតារាគោចរណ៍ ហើយក៏ត្រូវចេះគណនា ត្រូវចេះ
សង្កេតរកមើលថ្ងៃ ដែលមាននក្ខត្តបុព្វល្អផងដែរ។

សេចក្តីរិះរិះប្បាយ៖ ទុម្ព ពោលថា៖ «យើងត្រូវចេះ
គណនាតាមដំណើរតារាគោចរ ហើយរើសរកមើលថ្ងៃ
ណា ដែលមានខ្យល់បក់ខ្លាំង មុននឹងយើងវាយប្រហារ
ដោយភ្លើង»។ ឯចំណែក ចាងអ៊ី វិញ ហាក់ដូចជា
បកស្រាយសេចក្តីតាមន័យផ្សេងទៅវិញថា៖ «យើងមិន
ត្រូវដឹងត្រឹមតែ អំពី របៀបវាយប្រយុទ្ធទៅលើបច្ចាមិត្ត

របស់យើងប៉ុណ្ណោះទេ ក៏ប៉ុន្តែ យើងក៏ត្រូវតែការពារ
ខ្លួនយើង តទល់នឹងការវាយប្រហារ តាមរបៀបនេះ
មកលើយើងផងដែរ»។

✓ ប្រការទី 13 ៖ ដូចនេះ នរជនណា ដែលចេះប្រើភ្លើង ជា
ជំនួយក្នុងការវាយប្រយុទ្ធ គឺបានបង្ហាញឲ្យឃើញនូវ សតិ
បញ្ញា ហើយនរជនណា ដែលចេះប្រើទឹកជាជំនួយក្នុងការ
វាយប្រហារ គឺ បានចំណេញខាងកម្លាំង។

ប្រការទី 14 ៖ តាមធ្យោបាយ ដោយការប្រើទឹក ជាជំនួយ
កងទាហានអាចនឹងត្រូវបានគេស្នាក់ផ្លូវ ក៏ប៉ុន្តែ ការណ៍នេះ
មិនបានធ្វើឲ្យ ពួកគេបាត់បង់នូវរបស់របរទាំងអស់ ដែល
ពួកគេត្រូវការប្រើប្រាស់ ជាចាំបាច់នោះទេ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ កំណត់ត្រារបស់ ឆាន់កុង មានជា
សេចក្តីថា៖ «យើងមិនមែនធ្វើ ត្រឹមតែឲ្យរាំងស្ទះផ្លូវ
របស់សត្រូវ ឬក៏ បំបែកទាហានពួកវាប៉ុណ្ណោះទេ តែ
យើងថែមទាំងកម្ទេចចោល នូវ ឃ្លាំងប្រមូលផ្តុំរបស់
ពួកវាទៀតផង»។ ទឹកអាចជួយយើងបានច្រើន ប៉ុន្តែ
វាខ្វះនូវថាមពលរំលាយដីសម្បើម មិនដូចជាភ្លើងទេ។

នេះហើយ ជាហេតុផល ដែល ចាងវីរី បានរាប់បញ្ចូល
ថា ហេតុអ្វីបានជាប្រយោគ មុនៗ ត្រូវបានគេបំភ្លេច
ដល់ទៅចំនួន២ ប្រយោគ តែចំណែកនៃការវាយប្រហារ
ដោយភ្លើងត្រូវបានគេពិភាក្សាយ៉ាងពិស្តារតែមួយរឿង
យ៉ាងនេះទៅវិញ?

ចំណែក ក្នុងស្នាដៃ របស់ វីរី (ជំពូកទី៤) បាន
បរិយាយថា ហេតុនេះហើយ វាមានតម្រូវការយ៉ាង
ជាសេចក្តីថា៖ «បើសិនជា កងទ័ពតាំងបន្ទាយនៅលើ
ទីវាលទំនាបសើម ដែលទឹកមិនអាចនឹងហូរចេញបាន
លុះដល់ពេលមានភ្លៀងធ្លាក់មកខ្លាំង ពួកគេអាចនឹង
លិចលង់ក្នុងទឹកជំនន់ តែបើកងទ័ពទៅតាំងបន្ទាយនៅ
ព្រៃហោស្ថានមានស្មៅស៊ុបទ្រព និង រុក្ខជាតិមានបន្លា
ព្រមទាំងមានខ្យល់បក់កាត់ផងនោះ ករណីយ៉ាងនេះ
ពួកគេអាចនឹងត្រូវបានកម្ទេចដោយភ្លើងហើយ»។

ប្រការទី 15 ៖ សេចក្តីមិនសប្បាយចិត្ត គឺជា ផលកម្ម របស់
នរជនណា ដែលព្យាយាមយកឈ្នះសឹកសង្គ្រាម ហើយបាន
ទទួលជ័យជំនះ ដោយមិនចាំបាច់ប្រើប្រាស់អស់នូវថាមពល

ទំព័រទី 195 នៃ 245

របស់ខ្លួន ព្រោះថា នរជននោះទទួលបានតែលទ្ធផល ជាការ
ខ្វះខាតពេលវេលា ដោយមិនបានរៀនអ្វីថែមទៀតឡើយ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ នេះជាគំនិតមួយ ក្នុងចំណោម
គំនិតវិលវល់បំផុត ដែលមាននៅក្នុងខ្លួន ស៊ុនរិទ្ធិ។
ឆាន់ក្នុង ពោលថា៖ «បំណងរង្វាន់ចំពោះការបំពេញ
* ការងារល្អ មិនត្រូវឲ្យយឺតទេ ទោះបីជាក្នុងរយៈកាលតែ
មួយថ្ងៃក៏ដោយ»។ ទូម្បី ពោលថា៖ «បើសិនជា អ្នកមិន
យកឱកាស ដើម្បីសម្រេច និង ផ្តល់រង្វាន់សរសើរទេ
មនុស្សនៅក្រោមឱវាទ របស់អ្នក ក៏នឹងមិនសូវស្តាប់
បញ្ជារបស់អ្នកដែរហើយពេលនោះអ្នកក៏នឹងជួបគ្រោះ
មហន្តរាយហើយ»។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ តាម
ហេតុផលជាច្រើន បានស្តែងឡើងយ៉ាងនេះ បើទោះ
បីជា នរជនណាមានបណ្តាសក្តិ ជំនាញការសង្គ្រាម
សម្បើមយ៉ាងណាក៏ដោយចុះ ខ្ញុំនៅតែពេញចិត្តនឹង
ការបកស្រាយ តាមដែល ម៉ឺយ៉ាវរិន បានផ្តល់ជា
យោបល់មក ហើយខ្ញុំសូមដកស្រង់ ជាសេចក្តីថា៖
«នរជនណា ដែលប្រាថ្នានឹងយក ជ័យជំនះក្នុងសឹក
សង្គ្រាម ឲ្យទាល់តែបាននោះ គឺ ក្នុងការវាយប្រហារ

ទំព័រទី 196 នៃ 245

ត្រូវចេះដណ្តើមយកឱកាសល្អ ដែលវាមកដល់ ហើយ
ចូរកុំរុញរា ត្រូវគន់គូរវាស់វែង ដោយភាពក្លាហាន
នោះគឺចង់និយាយថា៖ គេត្រូវបង្ខំចិត្តចាប់យកវិធីនានា
ដូចជា វាយប្រហារដោយភ្លើង ដោយទឹក និង តាមវិធី
ផ្សេងទៀត ដែលស្រដៀងគ្នានេះដែរ។ អ្វីដែលគេមិន
ខិតខំធ្វើ និង អ្វីដែលជាតិកតាងបង្ហាញចេញមកជា
គ្រោះចង្រៃនោះ គឺ ការដែលអង្គុយនៅស្ងៀម និង
មើលចំពោះការមានប្រៀប ដែលមានក្នុងដៃរួចហើយ
នេះឯង។

✓ប្រការទី 16 ៖ ដូចនេះភាសិតដែលថា៖ «អ្នកគ្រប់គ្រង ដែល
ត្រចង់អង់អាច គេដាក់ផែនការរបស់គេ ឲ្យឆ្ពោះទៅមុខបាន
យ៉ាងប្រសើរ, មេទ័ពដ៏ល្អ គឺចេះប្រើប្រាស់ធនធានរបស់ខ្លួន។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ទូម្ព បានដកស្រង់សេចក្តី ពី ស្នាដៃ
សានល្អ ជំពូកទី២ ជាបន្តថា៖ «ស្តេចចម្បាំងគ្រប់គ្រង
កងទ័ព ដោយរំណាចរបស់ទ្រង់, ចិញ្ចឹមផែនការពួកគេ
ដោយសុចរិត ដោយសារចំណាចរង្វាន់ហ្នឹងហើយទើប
ញ៉ាំងពួកគេឲ្យខិតខំបំពេញការងារ។ បើសិនជា សេចក្តី

សុចរិតស្អប់រលួយហើយ ក៏នឹងនាំឲ្យមានភាពរាំងស្ងួត
ចំពោះការរីកចម្រើន ហើយបើបំណាច់ថ្លាស់មិនមាន
គ្រាប់គ្រាន់ទេ បញ្ជារបស់ទ្រង់ ក៏គ្មាននរណាគេគោរព
ដែរ»។

ប្រការទី 17 ៖ ចូរកុំអាលធ្វើចលនា បើទោះជា អ្នកឃើញថា
មានឱកាសល្អហើយក៏ដោយ, ចូរកុំអាលប្រើកម្លាំងទ័ព បើ
ទោះជា អ្នកឃើញថា នឹងបានចំណេញ អ្វីៗ ទាំងឡាយ
ទាំងពួងក៏ដោយ, ចូរកុំអាលវាយប្រហារ បើទោះជា
អ្នកឈរជើងលើទីតាំងជ័យភូមិក៏ដោយ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ពេលនេះ ស៊ុនរិទ្ធិ ហាក់ដូចជា ស្លែង
ចេញមកក្នុងសភាពប្រយ័ត្នប្រយែង ហួសហេតុពេក
ក៏ប៉ុន្តែ គាត់មិនដែលចាកចេញទៅឆ្ងាយ ពីប្រធានបទ
ដូចដែលបានចារជាសេចក្តីគួរឲ្យកត់សម្គាល់ ក្នុងគម្ពីរ
តាវតេជីង ជំពូកទី៦៩ឡើយ ដែលចំណុចនោះ មាន
សេចក្តីថា៖ «ខ្ញុំមិនហ៊ានផ្ដើមគំនិតធ្វើអ្វីថ្មីទេ ប៉ុន្តែខ្ញុំ
ពេញចិត្តនឹងចាត់ការនូវកិច្ចការពារខ្លួន, ហើយខ្ញុំមិន

ទំព័រទី 198 នៃ 245

ហ៊ានសម្រុកចូលទៅមុខសូម្បីតែមួយអីញ ប៉ុន្តែខ្ញុំពេញ
ចិត្តនឹងដកថយមួយជំហានវិញ»។

✓ប្រការទី 18 ៖ គ្មានមេដឹកនាំណា ដែលដាក់ទាហាន ចូល
ក្នុងសមរភូមិ ដោយឲ្យពួកគេ ត្រឹមតែបំពេញបំណង ចង
អាយាត គំនុំផ្ទាល់ខ្លួនរបស់គាត់នោះទេ, ហើយក៏គ្មានមេទ័ព
រូបណាដែលចូលទៅច្បាំងតាមធម្មតាដោយគ្មានកំហឹងដែរ។

ប្រការទី 19 ៖ បើជួនជា ឱកាសល្អ របស់អ្នក មកដល់ហើយ
ចូរចល័តទ័ពទៅខាងមុខ, តែបើឱកាសល្អមិនទាន់មកដល់ទេ
ចូរនៅត្រឹមទីណា ដែលអ្នកកំពុងតែនៅនេះសិនចុះ។

សេចក្តីរអិប្បាយ៖ ចំណុចនេះ និយាយម្តងទៀត
ផ្លូវលើ ជំពូកទី៩ ប្រការទី១៧។ ត្រង់ចំណុចនេះ ខ្ញុំមាន
អារម្មណ៍ជឿទុកចិត្តបានថា វាជា ចំណុចថែមថយ
ព្រោះមានភស្តុតាងបញ្ជាក់ថា ប្រការទី២០ ខាងក្រោម
នេះ នឹងនិយាយបន្តពីប្រការទី១៨ (ក្នុងជំពូកដដែល)។

✓ប្រការទី 20 ៖ កំហឹង អាចនឹងមានពេលផ្លាស់ប្តូរ ទៅជា
ការត្រេកត្រអាល, ចំណែក អារម្មណ៍រំខាននៅ អាចនឹង
យកឈ្នះបាន ដោយការថ្នាក់ថ្នមយកចិត្តយកថ្លើម។

ទំព័រទី 199 នៃ 245

ប្រការទី 21 ៖ (១). ក៏ប៉ុន្តែ អាណាចក្រមួយ ដែលត្រូវបាន
គេញាញ់ បំផ្លិចបំផ្លាញ ឲ្យខ្ទេចខ្ទី ទៅហើយនោះ វាមិន
អាចនឹងងាកមករកសភាពដើមវិញបានទេ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ គឺនគររិទ្ធ នេះឯង ដែលត្រូវបាន
វាសនាចារមកថា ជាឧទាហរណ៍ ដ៏ស្រងេះស្រងោច នៃ
ភាសិតនេះ។

ប្រការទី 21 (២). ហើយក៏ដូចជា អ្នកស្លាប់ ដែលមិនអាច
នឹងប្រសំជីវិត ឲ្យរស់វិញបានដែរ។

✓ ប្រការទី 22 ៖ ដូចនេះ មេដឹកនាំដ៏ឆ្លើម គឺគាត់យកចិត្ត
ទុកដាក់ណាស់ (ក្នុងកិច្ចការរបស់គាត់) ហើយមេទ័ពដែលល្អ
គឺ ពោរពេញទៅដោយ ការប្រុងប្រយ័ត្ន។ ទាំងនេះ ជាវិធី
ដើម្បីរក្សាប្រទេសជាតិ ឲ្យនៅតែមានសន្តិភាព និង គ្រងរក្សា
ពលទាហានមិនឲ្យខ្ចាត់ប្រាត់។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ លុះត្រាតែអ្នកចូលក្នុងរូងខ្លា
ទើបអ្នកអាចចាប់កូនខ្លាបាន។

ទំព័រទី 200 នៃ 245

ជំពូកទី 13. ការប្រើប្រាស់កម្ម / ការប្រើសកម្មភាព

ប្រការទី 1 ៖ (១). ស៊ុនអ៊ូ ពោលថា៖ បើកេណ្ឌកងទ័ព ដែលមានពលទាហានត្រឹមតែ ចំនួន ១០០,០០០ នាក់ ហើយ ចល័តពួកគេទៅកាន់ទីឆ្ងាយ គឺបានធ្វើឲ្យ ប្រជាជនខាតបង់ យ៉ាងច្រើន ហើយក៏ជា ការចាក់បង្ហូរធនធានរបស់រដ្ឋចេញ ទៅផងដែរ។ ចំណាយប្រចាំថ្ងៃ ក្នុងមួយថ្ងៃ នឹងឡើងដល់ ចំនួន ១,០០០ អោន នៃ ប្រាក់សុទ្ធជណោះ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ សូមប្រៀបធៀប ជាមួយនឹងជំពូក ទី២ ប្រការទី១៣ និង ប្រការ ទី១៤។

ប្រការទី 1 ៖ (២). នឹងមានភាពរំជើបរំជួលកើតឡើង នៅឯ ស្រុកកំណើត និង នៅឯបរទេស ហើយពលទាហាន ក៏នឹង ល្អិតល្អៃអស់កម្លាំងនៅតាមដងផ្លូវ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ បើប្រៀបធៀប ជាមួយនឹង គម្ពីរ តារាងនឹង ជំពូកទី៣០ ដែលមានសេចក្តីថា៖ «គឺនៅ ទីណា ដែលទាហានបានបោះទីតាំងមានរុក្ខជាតិបន្លា និង ម្តុលរលាស់»។ ចាងអ៊ី មានសេចក្តីកត់ត្រាថា៖ «យើងនឹកដល់ភាសិតថា៖ នៅទីដ៏មធ្យត់ មួយអន្លើ ចូរ

ទំព័រទី 201 នៃ 245

ប្រមូលគ្នាចូលបួន។ ហេតុអ្វីបានជា ពេលដឹកជញ្ជូន និង នាំស្បៀង ត្រូវហត់ឆ្លើយតាមផ្លូវ? ចម្លើយគឺថា៖ ព្រោះការដឹកជញ្ជូននោះ មិនមែនមានតែស្បៀង ម្ហូបអាហារតែមួយមុខប៉ុណ្ណោះទេ ក៏ប៉ុន្តែមានទាំង គ្រឿងឧបភោគ បរិភោគ គ្រាប់រំលេចគ្រប់ប្រភេទ សម្រាប់រស់ និង ធ្វើសង្គ្រាម គឺ ត្រូវការដឹកជញ្ជូនឲ្យបានដល់ដៃទាហាននៅសមរភូមិមុខឯណោះ។ ទន្ទឹមគ្នានេះដែរ បទបញ្ជាឲ្យ «តាមប្រមាញ់បច្ចាមិត្រ» គ្រាន់តែមានន័យថា នៅពេលទាហានចូលជ្រៅទៅក្នុងទឹកដីសត្រូវហើយ សេចក្តីខ្វះខាតចំណីអាហារ ក៏ត្រូវតែកើតមានចំពោះយើងជាមិនខាន។ ដូច្នេះហើយ ដោយមិនចាំបាច់ពឹងផ្អែកលើពោធិបស់សត្រូវតែមួយមុខ យើងត្រូវចេញប្រមាញ់ទៀត ដើម្បីនឹងរកឲ្យឃើញទីណា ដែលអាចនឹងមានលំហូរស្បៀង មិនចេះរីងស្ងួត។ ជាថ្មីម្តងទៀត ការចេញបួនសំខាន់ណាស់ បើខណៈនោះ ជួនជាចូលទៅដល់ទីវាល វែងអំបិល ជាទីដែលមិនអាចទទួលជំនួយស្បៀង ដោយសារស្បៀងជំនួយពីស្រុកកំណើត មិនអាចចូលចែកដល់ដៃទាហានបាន។

ទំព័រទី 202 នៃ 245

ប្រការទី ១៖ (៣). មានចំនួនគ្រួសារជាច្រើនអាចរហូតដល់
ចំនួន ៧០០,០០០គ្រួសារ ដែលនឹងត្រូវខាតបង់កម្លាំង
ពលកម្ម។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ម៉ីយ៉ាវ៉ានីន ពោលថា៖ «នឹងខ្វះបុរស
កាន់យាមនង្គ័លហើយ»។ ការសរសេររដៀបដាច់នេះ គឺ
សំដៅដល់ប្រព័ន្ធបែងចែកដីជា ៩ចំណែក, ដែលក្នុង
មួយចំណែក មានទំហំប្រហែលជាង៦០០រា នៅមួយ
ចំណែកកណ្តាល ជាប្លង់ដីដែលត្រូវដាំដុះចំណែករបស់
រដ្ឋ ដែលការដាំដុះនេះ ត្រូវធ្វើដោយអ្នកជួលយកដី
៨ចំណែកនោះឯង។ មានការពន្យល់នៅទីនេះ ទៀត
ដែរ ដែល ទុម្ព ប្រាប់យើងថា ខ្លួនក៏ត្រូវបានគេសង់ឡើង
ហើយដឹករណ្តូង ដើម្បីប្រើជាសាធារណៈ។ (សូមមើល
ជំពូកទី២ ប្រការទី១២ ក្នុងសេចក្តីអធិប្បាយ) ក្នុងពេល
ស្រុកកើតសង្គ្រាមមនុស្សម្នាក់ក្នុងមួយគ្រួសារត្រូវចេញ
ទៅបម្រើក្នុងជួរកងទ័ព ហើយមនុស្សពលកម្មផ្សេងទៀត
ត្រូវជួយផ្តល់ជំនួយចំពោះទាហានម្នាក់នេះ។ ហេតុនេះ
ហើយ បានជារដ្ឋត្រូវដកហូតពន្ធសម្រាប់ជួយផ្គត់ផ្គង់
ពលទាហាន ១០០,០០០នាក់ (ដោយគិតយកទាហាន

មួយនាក់ ដើរជា ស្មារឹងក្នុងមួយគ្រួសារ) គឺមានកសិករ
ចំនួន ៧០០,០០០នាក់ (ត្រូវទទួលរងផលប៉ះពាល់នេះ។

✓ប្រការទី ២៖ (១). ទាហាន អាចនឹងប្រឈមមុខជាមួយគ្នា
* ជាច្រើនឆ្នាំ ឯចំណែកការពុះពារ ដណ្តើមយកជ័យជំនះ
អាចនឹងត្រូវបានគេសម្រេចធ្វើ ក្នុងរយៈពេលតែមួយថ្ងៃគត់។
ការណ៍នេះ គឺ ពិតជាដូច្នេះហើយ គឺ ត្រូវរក្សាការណ៍សម្ងាត់
ក្នុងលក្ខណៈយ៉ាងសាមញ្ញ ដែលមិនឲ្យសត្រូវដឹង ព្រោះថា
មានគេប៉ុនប៉ង ដើម្បីនឹងចំណាយ ១០០អោន នៃ ប្រាក់សុទ្ធ
ជាកិត្តយស និង ជាកម្រៃទិញទឹកចិត្តមនុស្ស។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ «ចារកម្ម» គឺមាន ប្រយោជន៍សំខាន់
ណាស់ វាអាចនឹងជះឥទ្ធិពលដល់កិច្ចការយោធា យ៉ាង
ចម្លែកហួសការស្មានដល់ ដោយវាបរិយាយយ៉ាងល្អិត
ល្អន់ អំពី រង្វាន់ខាន់ខៅ ក្នុងរឿងចារកម្ម ដូចដែលបាន
ចារទុកក្នុងចំណុចខាងលើនេះ។

ប្រការទី ២ (២). វាជាចំណុចកំពូលនៃភាពអមនុស្សធម៌។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ សេចក្តីចុះសម្រុងរបស់ស៊ុនរ៉ូ គឺពិត
ជាមិនប្រសប់មែន។ គាត់ចាប់ផ្តើម ដោយការប្តូរច្បាប់
អំពី ទូរគតភាព និង ចំណាយធំ នៃ សាច់សាលោហិត

ទំព័រទី 204 នៃ 245

ព្រមទាំងទិព្វសម្បត្តិដែលចម្បាំងតែងតែលេបត្របាក់
 យក។ ឥឡូវនេះ ចូលមកដល់ចំណុច ដែលអ្នកត្រូវ
 ទទួលព័ត៌មាននានា អំពី លក្ខណៈរបស់សត្រូវជាប់ជា
 ប្រចាំហើយ ដើម្បីបានត្រៀម បម្រុងខ្លួនឲ្យរួចជាស្រេច
 ដើម្បីវាយចូលប្រហារ នៅពេលណាដែល ឱកាសត្រឹម
 ត្រូវមកដល់, សឹកសង្គ្រាម អាចនឹងរួសបន្លាយអស់
 កាលរាប់ឆ្នាំណោះ។ វិធីតែមួយគត់ ដែលអាចនឹង
 ទទួលបានព័ត៌មានសង្គ្រាមនេះ គឺ ត្រូវប្រើចារកម្ម, វាជា
 រឿងមិនអាចនឹងធ្វើទៅកើតទេ ក្នុងការទទួលបាន នូវ
 ពួកចារកម្ម ដែលយើងអាចទុកចិត្តបាននោះ លើក
 លែងតែយើងជួលដោយប្រិតប្រៀបឲ្យមនុស្សមកបម្រើ
 ការងារនេះ។ ក៏ប៉ុន្តែជាការពិតណាស់ថា វាជាសេដ្ឋកិច្ច
 បន្តិ ដើម្បីប៉ុនប៉ងបង្កើតចំណាយ តាមចំនួនរាយរង
 ម្តងបន្តិចៗ ដោយមានការផ្គុផ្គង ប្រៀបធៀបជាមួយ
 គោលបំណង តែនៅពេលដែលពីមួយថ្ងៃ ទៅមួយថ្ងៃ
 ចេះតែកន្លងផុតទៅ ចំនួនចំណាយសរុប វាក៏ចេះតែ
 កើនឡើងយ៉ាងច្រើនសន្លឹកដែរ។ បន្ទុកដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនេះ វា
 ធ្លាក់ទៅលើស្មារបស់អ្នកក្រដដែល ដូចនេះហើយ បាន

ជា ស៊ុនរិទ្ធិ គាត់សំយោគថា ការដែលប្រើប្រាស់ចារកម្ម
មិនបានដិតដល់គឺជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ។

ប្រការទី ៣៖ នរជនណា ដែលធ្វើដូចនេះ គឺ មិនមែនជា មេ
ដឹកនាំមនុស្សជាតិទេ, មិនបានជួយចម្រុងចម្រើនអ្វីដល់ ព្រះ
មហាក្សត្រទេ ហើយក៏មិនមែនជាប្រធាន នៃ ជ័យជំនះដែរ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ គោលគំនិតនេះ ចង់និយាយថា
កម្មវត្ថុពិតប្រាកដនៃសង្គ្រាមគឺ សន្តិភាព (មាននិយាយ
ក្នុងកំណត់ត្រា របស់ អ្នកស្រាវជ្រាវ ប្រែសម្រួល និង
រៀបរៀង) វាគឺជាឫសគល់ក្នុងចរិតលក្ខណៈជាតិនិយម
នៃជនជាតិចិន។ តួយ៉ាង បើយើងក្រលេកមើលបកទៅ
អតីតកាលវិញ កាលពី ឆ្នាំ៥៩៧ មុន គ.ស ពាក្យ
អនុស្សាវរីយ៍ទាំងនេះ ត្រូវបានបន្លឺចេញមក ដោយ
ស្តេចឈឹង នៃនគរឈូ ជាសេចក្តីថា៖ «បើតាមអត្ថចរិត
(នៃជនជាតិចិន), គឺ៖ រីកម្ម ត្រូវបានសាងបណ្តុះឡើង
(សម្រាប់អត្ថចរិត) ដោយផ្ដោតជាប់នឹងលំពែង (ជា
ការកម្ចាត់ចោលបញ្ចប់អវិភាព)។ ចរិតទាហាន ស្តេច
ចេញឲ្យឃើញ នៅក្នុងការបង្រ្កាប តាមរយៈ អំពើ

ទំព័រទី 206 នៃ 245

យោរយោ, ការប្រមូលរាវវត្ថុចូលឃ្លាំងវិញ, ការគ្រង
រក្សាបាននូវវិសាលភាពប្រជាគុណស្ត្រ, ការចងស្ពានមេត្រី
ភាព រវាងអធិរាជ និង អធិរាជ ព្រមទាំង ដំណើរចម្រើន
វិភាយ ដែលបានពីទ្រព្យសម្បត្តិត្រីកុំត្រីកាលរុងរឿង»។

✓ ប្រការទី 4 ៖ ដូចនេះ អ្វីដែលញាំងឲ្យ ស្តេចអធិរាជ ប្រកប
ដោយសតិបញ្ញា និង មេទ័ពដ៏ល្អដើម្បីវាយប្រយុទ្ធ ដណ្តើម
យកជ័យជំនះ ព្រមទាំង សម្រេចកិច្ចការសព្វសារពើបាន
លឿនជាងការមកដល់ នៃ ពលទាហាននោះ គឺ៖ ការគិត
ដឹងជាមុន។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ នេះជាការដឹងបានថា សត្រូវនៅ
ទីណាខ្លះ ហើយវាចង់ធ្វើអ្វី ជាបន្តទៅទៀត។

ប្រការទី 5 ៖ (១). ឥឡូវនេះការគិតដឹងជាមុននេះឯង យើង
មិនអាចបានវាមក ដោយសារការចម្រាញ់បំបែកវា ចេញពី
ស្មារតី (សតិ) បានទេ, វាក៏មិនអាចនឹងទទួលបានជាផល
មកពី បទពិសោធន៍នោះដែរ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ កំណត់ត្រារបស់ទូម្ព មានជាសេចក្តី
ថា៖ «(ការយល់ដឹងបាន អំពី សត្រូវ) មិនអាចនឹងទទួល

ទំព័រទី 207 នៃ 245

បាន ដោយសារការមានហេតុផល មកពី ករណី
(ស្រដៀងគ្នានោះបានទេ)។

ប្រការទី 5 ៖(២). ហើយក៏មិនមែនបានមក ដោយការគិត
តាមអនុមាណនោះទេ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ លីឈាន់ ពោលថា៖ «បរិមាណ
ដូចជា៖ ចម្ងាយ, ព្រំដែន និង ទំហំដែលវាងាយឲ្យយើង
សម្រេចចិត្តបាន តាមបែបគណិតវិទ្យា តែទង្វើរបស់
មនុស្ស មិនមែនងាយឲ្យយើងគិតដល់នោះទេ។

ប្រការទី 6 ៖ ការយល់ដឹងបាន អំពី ទីតាំងរបស់ខ្លាំងសត្រូវ
យើងអាចដឹងបានតាមរយៈមនុស្សដទៃទៀតតែប៉ុណ្ណោះ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ម៉ឺយ៉ាវឆិន មានកំណត់ត្រាដ៏គួរឲ្យ
ចាប់អារម្មណ៍មួយទៀត មានសេចក្តីថា៖ ✓«ការយល់
ដឹង អំពី ស្មារតីទូលំទូលាយគឺទទួលបានពីការសន្និដ្ឋាន,
ឯចំណែកព័ត៌មាន ក្នុងវិទ្យាសាស្ត្រធម្មជាតិ គេអាច
ទទួលបានតាមរយៈ ការស្រាវជ្រាវរក ដោយហេតុផល
អនុមាណ, ហើយច្បាប់សាកល គេអាចនឹងបកស្រាយ

បាន តាមការគណនាបែបគណិតវិទ្យា៖ ប៉ុន្តែ ទីតាំង
របស់សត្រូវ គឺអាចនឹងស្វែងរកឃើញតាមរយៈ ចារកម្ម
និង ពួកចារកម្មតែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ»។

✓ ប្រការទី 7 ៖ ដូចនេះ ចារកម្ម គឺមានចំណាត់ថ្នាក់ ៥ប្រភេទ
ដូចតទៅ៖ (១). ចារកម្មក្នុងស្រុក (២). ចារកម្មផ្ទៃក្នុង (៣).
ចារកម្មប្រែប្រួល (៤). ចារកម្មស្លាប់រស់ និង (៥). ចារកម្មរស់។

ប្រការទី 8 ៖ នៅពេលណា ដែលចារកម្មទាំង៥ប្រភេទនេះ
ចេញទៅធ្វើការទាំងអស់គ្នាហើយ គ្មាននរណាអាចរកឃើញ
ប្រព័ន្ធសម្ងាត់បានទេ។ នេះគេហៅថាជា «ឧបាយដ៏អស្ចារ្យ
នៃ បណ្តាញសម្ងាត់»។ ភាគច្រើន គឺជា ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សា នៃ
ព្រះមហាក្សត្រតែប៉ុណ្ណោះ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ក្រុមវិវល គឺជា មេទ័ពម្នាក់
ក្នុងចំណោមកំពូលមេទ័ពសេះដ៏ប៉ិនប្រសប់ បានក្លាយ
ជាកំពូលទាហានគំរូ ដែលការងាររបស់គាត់ គឺ ការ
ប្រមូលព័ត៌មានណានីមួយ ដែលទាក់ទងទៅនឹងសត្រូវ
អាចយកប្រើការបាន តាមរយៈឈ្លបយកការណ៍ និង
ចារកម្ម .ល. ហើយដោយជោគជ័យរបស់គាត់ក្នុងសង្គ្រាម គឺ

ទំព័រទី 209 នៃ 245

ត្រូវបានគេរកឃើញថា គាត់ទទួលបាន នូវ ជោគជ័យ
ទាំងនោះ តាមរយៈ ការដឹងជាមុន អំពី ចលនា របស់
សត្រូវ ដូចនេះហើយទើបគាត់ឈ្នះ (សៀវភៅជំនួយ
ស្មារតីឈ្នះបយកការណ៍)។

* ប្រការទី 9 ៖ ការមានចារកម្មក្នុងស្រុក មានន័យថា ការប្រើ
សេវាកម្មមនុស្ស ដែលរស់នៅក្នុងភូមិស្រុកនោះឯង។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ទូម្ព ពោលថា៖ «នៅក្នុងប្រទេស
របស់បច្ចាមិត្រ យើងត្រូវយកឈ្នះចិត្តមនុស្សដោយចិត្ត
ធម៌សប្បុរស ហើយប្រើពួកគេ ឲ្យធ្វើចារកម្មឲ្យយើង»។

* ប្រការទី 10 ៖ ការមានចារកម្មផ្ទៃក្នុង គឺជា ការប្រើមន្ត្រីរបស់
សត្រូវ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ទូម្ព រៀបរាប់តាមលំដាប់ថ្នាក់ ដូច
មានតទៅនេះអំពីជនទាំងនោះ ដែលហាក់ដូចជា បម្រើ
ការងារល្អ ក្នុងកិត្តិយស មានជាសេចក្តីថា៖ «មនុស្សធ្វើ
ចារកម្មផ្ទៃក្នុង ដែលគួរឲ្យទុកចិត្តបាន គឺជា នរជនណា

ទំព័រទី 210 នៃ 245

ដែលត្រូវបានគេដកចេញពីមុខតំណែង, ជាឧក្រិដ្ឋជន
ដែលទទួលរងទណ្ឌកម្ម, ហើយក៏រាប់បញ្ចូលផងដែរ នូវ
ជំពូកស្ត្រីទទួលរងការមាក់ងាយ ហើយ ដែលមានចិត្ត
កម្រើកលោភលន់ ចង់មាន ចង់បានមាសប្រាក់, ជំពូក
បុរស ដែលចង់កំហឹងនឹងភាពអយុត្តិធម៌ ក្នុងមុខ N
តំណែងនៅក្រោមបង្គាប់របស់នរណាម្នាក់ ឬ ជនណា
ដែលត្រូវបានគេមើលរំលងមិនបានប្រគល់មុខតំណែង G
ឲ្យ, ប្រភេទពួកជន ដែលរសើបរបស់ប្រាជ្ញាចង់ឲ្យក្រុម
ខាងគេបរាជ័យទៅចុះ ដើម្បីពួកគេអាចនឹងមានឱកាស
បានបង្ហាញសមត្ថភាពនិងទេពកោសល្យម្តង, ជំពូកជន
ក្រឡិចក្រឡួច ពុតត្បូតច្រើន ដែលចង់ដិះទុកពីរ។
គាត់បន្តថា៖ «គួរតែចូលទៅនិយាយនឹងពួកមនុស្សទាំង
ប៉ុន្មានជំពូក ដែលបានរៀបរាប់មកនេះ ជាសម្ងាត់
ហើយកំណត់ជា ខ សន្យាផ្តល់ផលប្រយោជន៍ តាម
មធ្យោបាយផ្តល់រង្វាន់ខាងខៅ ឲ្យក្លាយខ្លួនជាអ្នកមាន។
តាមវិធីនេះ អ្នកនឹងមានលទ្ធភាពរកឃើញកិច្ចការរដ្ឋ
សំខាន់ៗ ក្នុងប្រទេសសត្រូវ ចូរកំណត់រកឲ្យឃើញជា
ប្រាកដ នូវផែនការ ដែលសត្រូវកំពុងកសាង ក្នុងបែប

ទំព័រទី 211 នៃ 245

ផែនទីប្រឆាំងនឹងអ្នក ហើយជាងនេះទៅទៀត ចូរ
រកកូនរំខាននៅភាពសុខដុមរម្យនា និង បង្កើតភាព
ប្រេះបាក់ រវាង អធិបាល និង មន្ត្រីទាំងឡាយរបស់វា។

ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ជាចាំបាច់ យើងត្រូវ
តែប្រុងប្រយ័ត្ន ឲ្យបានល្អិតល្អន់បំផុត ក្នុងការចូលទៅ
និយាយជាមួយ «ពួកចារកម្មផ្ទៃក្នុង» ព្រោះវាបានលេច
ចេញពីឧបទ្វីបហេតុក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រ ដោយកើតឡើង
ជាឡើងវិញ ហើយត្រូវបានលើកយកមក និយាយភ្ជាប់
អត្ថន័យក្នុងទីនេះ ដោយ ហាស៊ី មានជាសេចក្តីថា៖
ឡោសាង គឺជា ចៅហ្វាយស្រុកអីចុះ បានចាត់បញ្ជូន
មេទ័ពរបស់គាត់ឈ្មោះ វ៉ីប៉ូ ឲ្យទៅវាយប្រយុទ្ធតទល់នឹង
ពួកបះបោរ លីស៊ីង របស់នគរស៊ី ឆាត់បន់ពី។ បន្ទាប់ពី
កងទ័ពទាំងសងខាង ទទួលបទពិសោធន៍ឈ្នះចាញ់ទាំង
សងខាងទៅវិញទៅមកមួយរយៈពេលហើយ លីស៊ីង បាន
ទៅពឹងពាក់ ប្លោក ឲ្យមកជួយ ដែល ប្លោកជាជនជាតិ
អ៊ីនឌូ។ លីស៊ីង ពេលបាន ប្លោក មកជួយហើយ ក៏ចាប់
ផ្តើមវាយប្រយុទ្ធឡើងលុះត្រាទាល់តែ ប្លោកហូរឈាម
ហើយក៏បញ្ជូន ប្លោក ទៅឲ្យ ឡោសាង ក្នុងគោល

បំណងបោកបញ្ឆោតឲ្យ ឡោសាង យល់ខុស ដោយឲ្យ
 ប្លោក ធ្វើជាមកចុះចូលជាមួយនឹង ឡោសាង និង
 ដើម្បីដុតភ្លើង ជាសញ្ញានៅពេលណាឱកាសល្អមកដល់
 ដើម្បីឲ្យ លីស៊ីង វាយប្រហារជាទ្រង់ទ្រាយធំ។ ចំណែក
 ឡោសាង ទុកចិត្តស្អប់ក៏ប្រាប់កិច្ចការសម្ងាត់ទាំងប៉ុន្មាន
 ដល់ ប្លោក ហើយក៏ដកទាហានឆ្នើមចេញរស់ ហើយ
 ដាក់ វីប៉ូ និង ទាហានដទៃទៀត ជាទីពេញចិត្តចាំទទួល
 បញ្ហាវាយប្រហារតាមការបញ្ជារបស់ប្លោកទាំងស្រុង។
 ខណៈនោះ មេទ័ពរបស់ លីស៊ីង គឺ លីស្អាង បានរៀបចំ
 បង្កប់ចាំស្នាក់ជួរក្នុងទ័ពរបស់ឡោសាងហើយចំណែក
 ប្លោក ដោយបានលើកជណ្តើរវែង ទល់នឹងកំផែង
 ជញ្ជាំងក្រុងដល់ពេលនេះហើយក៏ដុតភ្លើងសញ្ញាឡើង។
 ទាហានរបស់វីប៉ូ ក៏ប្រឆាំងឡើងទៅខាងលើតាមជណ្តើរ
 ឃើញភ្លើងសញ្ញា ក៏ចាប់ផ្តើមឡើងតាមជណ្តើរ ទាំង
 នោះ យ៉ាងលឿន តាមដែលគេអាចធ្វើបាន ចំណែក
 ទាហានខ្លះទៀត ត្រូវបានគេទាញទម្លាក់ដោយខ្សែពួរ
 ធ្លាក់ចុះពីលើមកវិញ។ មានទាហាន ជាង១០០នាក់
 របស់ ឡោសាង បានចូលទៅក្នុងក្រុងតាមរំពងនេះ ដែល

ពួកគេទាំងអស់ត្រូវបានកាត់ក្បាល ភ្លាមៗ។ ខណៈនោះ
លីស៊ីង បានសម្រុកចូលទៅខាងមុខ ជាមួយទាហាន
ទាំងអស់របស់គាត់ទាំងក្នុងក្រុងនិងទាំងក្រៅក្រុងហើយ
កម្ទេចទ័ព ឡោសាង និង វីប៉ូ ឲ្យវិនាសទាំងស្រុងតែម្តង»
(រឿងនេះ បានកើតឡើងកាលពី ឆ្នាំ៣០៣ នៃ គ.ស)
ខ្ញុំមិនដឹងថា ហាស៊ី គាត់បានរឿងនេះ មកពីណាទេ។
រឿងនេះ មិនមានចារនៅក្នុងប្រវត្តិរបស់លីស៊ីង ឬឪពុក
របស់គាត់ លីតេ នោះឡើយ តែមានក្នុងស្នាដៃឆិនស៊ី
ជំពូកទី១២០ និង ទី១២១ ។)

✓ ប្រការទី 11 ៖ ការដែលមានចារកម្មប្រែប្រួលគឺនាំឲ្យយើងអាច
N. ស្វែងយល់បាន នូវ ពួកចារកម្មរបស់សត្រូវ និង ប្រើប្រាស់
ពួកគេ ឲ្យបម្រើគោលបំណងរបស់យើងវិញ (កំណត់ត្រា អ្នក
ប្រែសម្រួល៖ ប្រហាក់ប្រហែលនឹង ចារកម្មឡុង ក្នុងសៀវភៅ
ល្បិចទល់មេឃ ដែរ)។

សេចក្តីរអិប្បាយ៖ តាមមធ្យោបាយ ផ្តល់នូវសំណូក
* ធំដុំ និង ការសន្យាដ៏ល្អស្មោះសច្ចិត្តទូលាយ អាចធ្វើឲ្យ
ពួកគេដាច់ចិត្តពីការបម្រើឲ្យខាងក្រុមខ្លួន ហើយញ្ចាំង

ឲ្យពួកគេបញ្ជូនតែព័ត៌មានមិនពិត ទៅឲ្យ ក្រុមខ្លួនឯង ហើយយកការណ៍ពីប្រទេសខ្លួនឯង មករាយការណ៍ ឲ្យ យើងវិញទៀតផង។ ម្យ៉ាងវិញទៀត សៀវភៅសៀវភៅ ពេលថា យើងត្រូវធ្វើពិដូចជា មិនបានដឹងអ្វីទាំងអស់ អំពី មនុស្សទាំងនោះ ក៏ប៉ុន្តែ ត្រូវរៀបចំផែនការឲ្យ មនុស្សទាំងនោះ យកតែព័ត៌មានមិនពិតទៅវិញ ជាការ បញ្ជូនដំណឹង អំពី អ្វីៗ ដែលកំពុងតែកើតឡើងនៅ ខាងយើងឯណេះ។ មានអ្នកអត្ថាធិប្បាយ ជាច្រើនបាន ទទួលស្គាល់ថា សេចក្តីនេះ ជារតន្ត្រីយជម្រើសមួយ តែវាមិនមែនជាអ្វី ដែលស៊ុនអ៊ូចង់និយាយទេ វាបង្ហាញ ចេញជាតិកតាងយ៉ាងជាក់ស្តែងតាមរយៈ កំណត់ត្រា របស់គាត់ ជាបន្តបន្ទាប់ទៅខាងក្រោយទៀត អំពី វិធី ប្រព្រឹត្តិចំពោះពួកចារកម្មប្រែប្រួល ប្រកបដោយរតន្ត្រីយ ទូលំទូលាយ។

ហេស៊ី កត់ត្រាទុកនូវព្រឹត្តិការណ៍ ចំនួន៣៧លើក ដែលចារកម្មប្រែប្រួលត្រូវបានគេប្រើប្រាស់ ហើយទទួល បានជ័យជំនះ ជ្រុងៗ គឺ៖ (១). ដោយ ធានតាន ក្នុងការ ដែលគាត់ការពារទល់នឹង ជីម្គូ (តម្រាដើមទំព័រ៩៩០),

(២). ដោយ ឆាន់ស៊ី ក្នុងក្បួនទំព័របស់គាត់ឆ្ពោះទៅ រូបយុ
 (ក្នុងតម្រាដើម ទំព័រទី៥៧) (៣). ដោយបុគ្គលជំនាញតែងតែ
 ហ្វានដូ (នគរឈិន) កាលពីឆ្នាំ២០០៥មុនគ.ស នៅពេល
 ដែល លានប៉ូ កំពុង តែដឹកនាំយុទ្ធនាការសឹកការពារ
 ទល់នឹងនគរឈិន។ ស្តេចនគរឆាន់ បានទម្លាក់ យ៉ាង
 ខ្លាំង ចំពោះការប្រយ័ត្នប្រយែងល្អិតល្អន់ និង វិនិច្ឆ័យ
 បន្ទាយពេលយូរ របស់ លានប៉ូ ដែលព្រះអង្គយល់ថា
 ការណ៍នេះ មិនអាចនឹងទប់ស្កាត់សេរី នៃ គ្រោះភ័យ
 ទាំងឡាយបានឡើយ ដូចនេះហើយព្រះអង្គបានស្រាវ
 ព្រះកាណ៌ ជឿលើសេចក្តីរាយការណ៍ ពី ពួកចារកម្ម
 របស់ទ្រង់ ដែលបានចូលដៃជាមួយសត្រូវរួចទៅហើយ
 ថែមទាំងបានទទួលលាភសក្ការៈពី ហ្វានដូ រួចជាស្រេច
 នោះ។ មានគេនិយាយចោមអាវាមថា៖ «រឿងតែមួយ
 គត់ ដែលបណ្តាលឲ្យអ្នកនគរឈិន ថប់អារម្មណ៍នោះ
 គឺក្រុងតែ ឆាន់ស៊ី ធ្វើជាមេទ័ពនគរឆាន់ទេ។ ចំណែក
 លានប៉ូ ត្រូវបានគេចាត់ទុកថា ជាសត្រូវងាយផ្តួលរំលំ
 ណាស់ ដែលគេយល់យ៉ាងច្បាស់ថា មុខតែនឹងត្រូវបាន
 គេកម្ចាត់ចោល ក្នុងពេលណាមួយ នាថ្ងៃខាងមុខ

មិនខាន»។ ឥឡូវនេះ ឆាវគីរ គឺជាកូនប្រុសរបស់ ឆាវស៊ី
 ដ៏ល្បីល្បាញ នៃ នគរឆាវទៅហើយ។ កាលពីវ័យកុមារ
 ឆាវគីរ បានស្តង់ចិត្តតែនឹងការសិក្សា អំពី សង្គ្រាម និង
 កិច្ចការកងទ័ពរហូតមក ទាល់តែដល់ ដំណាក់កាល
 ចុងក្រោយ ឆាវគីរបានជឿថានៅទូទាំងអាណាចក្រឆាវ
 នេះ គ្មានមេបញ្ជាការកងទ័ពណា អាចស៊ូនឹងគាត់បាន
 ទេ។ ឪពុករបស់គាត់ខ្វល់ចិត្តណាស់ ដោយសារតែ
 សភាពក្មេងក្មាងហួសហេតុ និង ការលេងសើចរបស់
 កូននេះ ជាមួយនឹងអ្វីដែលគាត់យល់ថា ជារឿងមធ្យតិ
 ក្នុងសឹកសង្គ្រាមពេក ព្រមទាំងសេចក្តីប្រកាស ដ៏គួរឲ្យ
 អស់សំណើចថា បើសិនជាគាត់ (ឆាវគីរ) ត្រូវបានគេ
 តែងតាំងឲ្យធ្វើជាមេទ័ព គាត់នឹងកម្ទេចកងទ័ព ខ្មាំងនៃ
 នគរឆាវ ឲ្យរំលាយសាបសូន្យតែម្តង។ នេះគឺជាបុរស
 ដែលហ៊ានទាមទារដោយ មានភាពមានកាត់ទៅម្តាយ
 របស់គាត់និងរដ្ឋបុរសជើងចាស់ លីនសាំងជូ, គ្រាឥឡូវ
 នេះ គាត់ (ឆាវគីរ) ត្រូវបានគេបញ្ជូនឲ្យទៅធ្វើសឹក
 ជំនួស លានប៉ូ ហើយ។ មិនចាំបាច់និយាយអ្វីឡើយ
 គាត់បានបង្ហាញឲ្យឃើញដោយអំនួតថា ប្រហែល ប៉ុន្តី

ដែលគួរឲ្យព្រឺខ្លាច និង មានកម្លាំងទាហាន ដ៏មហិមា
នៃនគរឈើក៏នៅខ្សោយជាងគាត់ផង។ តែចុងក្រោយ
នាវត័រ បែរជាធ្លាក់ខ្លួនជាប់អន្ទាក់ ដោយសារកងទ័ព
របស់គាត់ ត្រូវបានកាត់បំបែកជាពីរភាគ ហើយខ្សែ
បណ្តាញទំនាក់ទំនងនាំសារព័ត៌មាន របស់គាត់ ក៏ត្រូវ
បានកាត់ផ្តាច់ ហើយបន្ទាប់ពីការតស៊ូ ដោយអស់
សង្ឃឹម រយៈពេល៤៦ថ្ងៃ កន្លងហួសទៅ ដែលទាហាន
របស់គាត់អត់អាហារស្លាប់ ជាបន្តបន្ទាប់ គាត់ក៏
សម្លាប់ខ្លួនដោយផ្អែម្រៃ ចំណែកកងទ័ពទាំងមូល
របស់គាត់សរុបទាំងអស់ដល់ទៅ ចំនួន៤០០,០០០នាក់
ក៏ទម្លាក់អាវុធចុះចាញ់ ដោយគ្មានស្តាយស្រណោះអ្វី
សោះឡើយ។

ប្រការទី 12 ៖ ការមានពួកចារកម្មស្លាប់រស់ គឺ ដើម្បីធ្វើ
កិច្ចការដាក់លាក់ណាមួយ ដោយចំហ ដើម្បីបំពេញរាល់
គោលបំណងបំភាន់ចិត្ត និង បើកដៃអនុញ្ញាតឲ្យពួកចារកម្ម
របស់យើងបានដឹង អំពី គោលបំណងទាំងនោះ ហើយ
រាយការណ៍ទៅឲ្យសត្រូវ។

សេចក្តីរកឃើញ៖ ទូរី ផ្តល់បទបង្ហាញ ដ៏ល្អបំផុត
 ចំពោះន័យនេះ ជាសេចក្តីថា៖ «យើងធ្វើ អ្វីៗ ដោយ
 សម្លេង ដោយបង្អួត ដើម្បីប្រាកដពួកចារកម្ម
 របស់យើង ឲ្យពួកគេស្តង់ធិត្តជឿថា ពួកគេបានដឹង
 រឿងរ៉ាវរាក់ទៅទាំងអស់ដោយពួកគេមិនមានផែនការ
 ចង់ដឹងទុកជាមុនសោះឡើយ។ ខណៈនោះហើយ ពេល
 ណា ដែលពួកចារកម្មទាំងនោះ ត្រូវបានសត្រូវចាប់ខ្លួន
 ពួកគេនឹងរាយការណ៍ រឿងមិនពិតទាំងស្រុង ហើយ
 សត្រូវនឹងចាប់ផ្តើមធ្វើការប៉ាន់ស្មាន តាមរយៈ ព័ត៌មាន *
 ទាំងនោះ។ សេចក្តីនេះគឺ ចង់បញ្ជាក់ថា យើងត្រូវធ្វើអ្វី
 ដែលផ្សេងទៅវិញទេ។ នៅពេលនោះ ពួកចារកម្មនឹង
 ត្រូវបានគេសម្លាប់»។ ដើម្បីជាឧទាហរណ៍ នៃ ចារកម្ម
 ស្លាប់រស់ ហាស៊ី និយាយសំដៅដល់អ្នកទោស ដែលត្រូវ
 បានដោះលែងដោយ ប៉ាន់ចាវ នៅក្នុងប្រតិបត្តិការ
 យោធារបស់គាត់តទល់នឹងពួក យ៉ាខាន់ (ទំព័រទី១៣២
 នៅក្នុងតម្រាដើម) គាត់ក៏បាននិយាយដល់ តាងឈាន
 ផងដែរ ដែលកាលពីឆ្នាំ១៣០ នៃ គ.ស គាត់ត្រូវបាន
 តែស៊ីង បញ្ជូនឲ្យទៅបម្រាប កាញ់ឈាលី នៅដែនដី

ទូត្រូវ ឲ្យបានស្ងប់សុខតាមចិត្តប្រាថ្នា តែផ្ទុយទៅវិញ លីដីង បានឡើងដៃវាយបង្ក្រាបគាត់ (តាងឈាន) វិញ យ៉ាងចាស់ដែរ។ ចាងអ៊ី ពោលថា ពួកទូត្រូវ បានសងសឹក បកទៅលើខ្នងឯង ដោយសម្លាប់ តាងឈាន ប៉ុន្តែនេះ ជាកំហុសមួយរួចទៅហើយ តាមដែលយើងបានអាន ប្រវត្តិរបស់ តាងឈាន (ជំពូកទី៥ ទី៨ និង ទី៨៩) ដែល បានចារឹកទុកថា គាត់បានរត់ភៀសខ្លួន រួចជីវិតទៅរស់ នៅ រហូតដល់ឆ្នាំ២០២០នៃគ.ស។ ចំណែក លីដីងយើង បានសម្តែងអាករណ្តោន តាមរូបភាព ជាអ្វីម្យ៉ាង ដែល ស្រដៀងគ្នាទៅនឹងភាគមួយចំណិត នៃ ប្រវត្តិសាស្ត្រ ដែលបានកើត ឡើងកាលពីឆ្នាំ២០៣០មុនគ.ស ដែល កាលនោះ គាត់ត្រូវបានចាត់បញ្ជូនដោយស្តេចហាន់ឲ្យ ទៅបើកការចរចាដោយសន្តិភាពជាមួយនគរឈី។ គាត់បានប្រកាន់ខ្លួនដោយជាក់ស្តែងតាមអ្វីម្យ៉ាង ដែល គេបានពិពណ៌នាថាជា «ចារកម្មស្លាប់រស់» តែសម្រាប់ ស្តេចឈី ដែលធ្លាប់តែទទួលរងការវាយប្រហារជាបន្ត បន្ទាប់មក ដោយគ្មានទាំងការប្រកាសសង្គ្រាមជាមុនពី ហានស៊ុន ហើយនិង ត្រូវបានដុតកំហឹងតាមរយៈអ្វី

ម្យ៉ាង ដែលគាត់ត្រិះរិះថាជា ឧបាយកលក្បត់ របស់
លីវរាយជី ជាអកុសលក្លាមនោះ បេសកជនទុកកំសត់
ក៏ត្រូវបានគេបញ្ជា ឲ្យយកទៅសម្លាប់ ដោយស្រ្តី
ទាំងរស់តែម្តង។

ប្រការទី 13 ៖ ចុងក្រោយនេះ ជាចារកម្មរស់ គឺជា ពួកជន
ទាំងនោះ ដែលពួកគេនាំយកព័ត៌មានពីជំរុំសត្រូវមកវិញ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ បើនិយាយឲ្យកាន់តែសមទៅទៀត
នេះជាលំដាប់ធម្មតានៃចារកម្ម ជាការកសាងភាគផែន
ទម្រង់ប្រក្រតី នៃ កងទ័ព។ ទូម្បី ពោលថា៖ «ចារកម្មរស់
របស់អ្នក ត្រូវតែជាមនុស្ស ដែលមានសតិបញ្ញាស្រួច
ស្រាវ ចំណាប់ចំណាន ទោះជាយ៉ាងនេះហើយក្តី គាត់
ត្រូវមានសភាពសម្តែងចេញមកខាងក្រៅ ធ្វើជាមនុស្ស
ដែលឡប់សតិ, ជាមនុស្សរយឺកយាកផ្នែកសម្បកក្រៅ
ប៉ុន្តែគេជាមនុស្សមានឆន្ទៈរឹងមាំ មុះមុត។ គាត់ត្រូវតែ
ជាមនុស្សសកម្ម រឹងប៉ឹង មានអំណោយផលខាងកម្លាំង
កាយសម្បទា និង សេចក្តីក្លាហាន ហ្មត់ចត់ ស្មារតី
ការងារស្មោកត្រោក តោកយ៉ាកគ្រប់បែបយ៉ាង អាច

ទំព័រទី 221 នៃ 245

អត់ធ្មត់ ស្ដីទ្រាំបាននឹងសេចក្ដីស្រេកឃ្លាន សភាពក្ដៅ
រងារ និង អាចស្ដីទ្រាំនឹងសេចក្ដីអាម៉ាស និង អប្បយស
ជាសាធារណៈបានទៀតផង»។

ហស៊ី ដំណាលរឿង តាស៊ីវ៉ូ នៃ រាជវង្សសួយ
ជាសេចក្ដីថា៖ «កាលដែលគាត់ នៅជា ចៅហ្វាយស្រុក
ឈើនភាគខាងកើតនោះ សិនរូមកពីនគរឈឺបានបង្កើត
ចលនាបះបោរ នៅលើតំបន់សាយាស់។ អធិរាជតែស៊ី
បានបញ្ជូន តាស៊ីវ៉ូ ឲ្យទៅស៊ើបយកការណ៍ពីខាង
សត្រូវ។ មានមនុស្សពីរនាក់ទៀត បានអមដំណើរទៅ
ជាមួយគាត់ (តាស៊ីវ៉ូ) ផង។ មនុស្សទាំង៣នាក់នេះ
បានជិះលើខ្នងសេះ ហើយ តាក់តែងកាយដោយប្រើ
ឯកសណ្ឋានសត្រូវ។ លុះពេលព្រលប់មកដល់ ពួកគេក៏
បានចុះពីលើខ្នងសេះ នៅចម្ងាយ ពីរ បី រយហ្ន័តពីជុំរុំ
សត្រូវ ហើយលបលូនចូលទៅស្ដាប់យកការណ៍លុះត្រា
តែពួកគេ (តាស៊ីវ៉ូ) សម្រេចបាន ក្នុងការចាប់យកបាន
នូវពាក្យសម្ងាត់ដែលប្រើប្រាស់ក្នុងកងទ័ពរបស់សត្រូវ។
ខណៈនោះ ពួកគេក៏ឡើងជិះសេះបន្តទៅទៀត ហើយ
បន្តឆ្លងកាត់បន្ទាយសត្រូវនោះ យ៉ាងក្រអឺត ក្រោម

ក្រសែភ្នែកអ្នកយាមពេលយប់ ហើយ មិនមែនតែ មួយដងទេ គឺមានច្រើនលើក ដែលពួកគេបានជួប ប្រទះនឹងពួកទាហានសត្រូវដែលមានសេចក្តីធ្ងន់ មិន ធ្វើតាមគោលវិន័យ ពួកគេបានឈប់ ដោយដាក់ស្បែង ហើយផ្តល់ឲ្យពួកកាំហូចទាំងនោះបានស្គាល់នូវមេរៀន ព្រង់ ដ៏ត្រឹមត្រូវជាការប្រៀនប្រដៅ ថែមទៀតផង ! ដូចនេះ ពួកគេក៏ចាត់ការវិលមកបន្ទាយវិញ ដោយនាំ មកនូវព័ត៌មាន ដ៏មានប្រសិទ្ធិភាពពេញលេញ អំពី ការ តាំងទីពរបស់សត្រូវ ហើយពួកគេទទួលបាននូវសេចក្តី កោតសរសើរយ៉ាងកក់ក្តៅពីព្រះចៅអធិរាជក្នុងការណ៍ ដែលពួកគេបាននាំយកមកនូវ ប្រយោជន៍ដ៏ប្រសើរនៃ សេចក្តីរាយការណ៍ អាចធ្វើឲ្យទ្រង់ បើកការវាយលុក ផ្តល់រំលែកឈ្នះលើសត្រូវរបស់ព្រះអង្គបាន។

✓ ប្រការទី 14 ៖ (១). ការណ៍នេះ ស្តែងឲ្យឃើញថា ក្នុងកង ទ័ពទាំងមូល គ្មានកិច្ចការរាក់ជ្រៅឯណា ដែលអាចនឹងកប់ * បាត់ស្ងាត់កំបាំង និង លាក់ឲ្យជិតពីទំនាក់ទំនងដ៏ស្មុំស្មាល ជាមួយពួកចារកម្មបានទេ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ទូម្ព និង ម៉ីយ៉ាវនិស បង្អួលបង្ហាញ
* ថា ពួកចារកម្មមានអត្ថបទកសិទ្ធិ ដើម្បីចូលទៅរហូត
ដល់គ្រឹះដឹកនាំកងក្នុងជំរុំរបស់មេទ័ពទៀតផង។

ប្រការទី 14 ៖ (២). គ្មាននរណា ដែលសមនឹងទទួល
បំណាច់រង្វាន់តាមសទ្ធានោះឡើយ បើសិនជា ក្នុងកិច្ចការ
របស់ពួកគេ មិនអាចរក្សាការណែនាំសម្ងាត់បានល្អទេនោះ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ទូម្ព ផ្តល់នូវគំនិត ដ៏ច្បាស់លាស់
ជាសេចក្តីថា៖ រាល់ទំនាក់ទំនងជាមួយពួកចារកម្ម (ត្រូវ
ធ្វើឡើង តាមរយៈ «មាត់ទល់នឹងត្រចៀក»។ សេចក្តី
កត់ត្រាជាបន្តបន្ទាប់ទៅនេះ គឺស្តីអំពី ក្បួនចារកម្ម
ដែលដឹកនាំដោយស្នាដៃដ៏ល្អ ដែលប្រហែលជា គាត់
បានប្រើប្រាស់វា ច្រើនជាង មេបញ្ជាការយោធា មុនៗ
ដែលជារៀបចំគាត់ទៀតផង ដែលសេចក្តីនេះ មាន
ដូចតទៅ៖ ពួកចារកម្ម គឺ សំដៅដល់នរណា ដែល
* ធ្វើចារកិច្ចបានច្រើនជាងគេ នរណា ដែលធ្វើការ
នេះ មិនបានល្អ គេមិនហៅថា ជាពួកចារកម្មទេ។
ពួកគេមិនត្រូវឲ្យអ្នកដទៃស្គាល់ថា ខ្លួនគេ ជានរណា
នោះទេ ហើយ ពួកគេក៏មិនស្គាល់គ្នាដែរ។ ពេលខ្លះ

ពួកគេអាចនឹងស្នើសុំទិដ្ឋភាពនីមួយៗ ដូចជា សម្ភារៈ
ចំណែកសុវត្ថិភាពបុគ្គលខ្លួនគេ ឬ ប្រពន្ធកូនគេ គឺបាន
ស្ថិតក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់អ្នក ក្នុងរូបភាពជា ចំណាប់
ខ្លាំង ជាផ្លូវនឹងភាពស្មោះត្រង់របស់ពួកគេ។ អ្នកមិនត្រូវ
ទាក់ទងពួកគេ ដោយសារតែរឿងទាំងឡាយគ្រប់យ៉ាង
នោះទេ លើកលែងតែរឿងចាំបាច់បំផុត ដែលពួកគេ
ត្រូវដឹងប៉ុណ្ណោះ (ម៉ាហ្សាល ឆ្នាំទី១១ ទំព័រទី៣១១)។

ប្រការទី 15 ៖ ចារកម្មមិនអាចនឹងត្រូវបានប្រើប្រាស់ឲ្យកើត
ជាប្រយោជន៍បានឡើយ បើយើងគ្មានបញ្ញាញាណល្អិតល្អ
សុខុម ប្រាកដប្រជាទេនោះ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ម៉ីយ៉ារឆិន ពោលថា៖ «ដើម្បីប្រើ
ប្រាស់ពួកចារកម្មបាន នរណាត្រូវដឹងសេចក្តីជាការពិត
ដែលលេចចេញ មកពី ចរិតភូតកុហក ហើយមាន
សមត្ថភាព ដើម្បីនឹងវែកញែកឲ្យដាច់ រវាង គុណភាព
នៃ សេចក្តីទុកចិត្ត ជាភាពទៀងត្រង់ និង អាកប្បកិរិយា
ទុច្ចរិតប្រុងក្បត់របស់ពួកគេផងដែរ»។ ចំណែក 'វាងស៊ី'
បានផ្តល់ នូវ យោបល់បកស្រាយផ្សេងទៅវិញ មាន

សេចក្តីថា៖ «ត្រូវមានការយល់ដឹងបាន ដោយអព្ពន្ធត្រាណ» និង «សតិបញ្ញាប្រសប់រវាងវៃ»។ ចំណែក ទុម្ពនិយាយសំដៅដល់ ចរិតលក្ខណៈទាំងនេះ យ៉ាងចម្លែកចំពោះពួកចារកម្មថា៖ «មុននឹងប្រើពួកចារកម្ម យើងត្រូវធានាអះអាង ចំពោះ ខ្លួនយើង អំពី ភាពសុចរិត និង វិសាលភាព នៃ ជំនាញ ព្រមទាំង បទពិសោធន៍របស់ពួកគេ»។ គាត់បន្តថា៖ «ក៏ប៉ុន្តែ ទឹកមុខ ដែលមានកិរិយា ដូចឥតលាក់លាមក និង ភាពមានល្បិចកលពុតត្បូតធ្វើពើ គឺ មានគ្រោះថ្នាក់ជាងគ្នា និង ស្ទើរទន្លេទាំងឡាយទៅទៀត វាអាចធ្វើឲ្យ មនុស្សដែលមានជំនាញ ធ្វើរឿងទាំងអម្បាលមាណានេះ ឲ្យកើតឡើងបាន»។ ដូចនេះ យើងក៏នៅតែមានមន្ទិលសង្ស័យដដែល បើសិនមតិរបស់គាត់ខាងលើទាំងនេះ ជាការពិតមែន។

✓ ប្រការទី 16 ៖ ពួកគេ មិនអាចត្រូវបានគ្រប់គ្រង ឲ្យដិតដល់ដោយគ្មានសប្បុរសធម៌ និង សភាពសាមញ្ញ ងាយយល់បានឡើយ។

សេចក្តីរិះបន្ទោញ៖ ចាងវីរី ពោលថា៖ «នៅពេលដែល
អ្នកទាក់ទាញពួកគេបានមកតាមរយៈការផ្តល់នូវវង្វាស់
ខាងទៅជាដុំកំភួនហើយ អ្នកត្រូវតែ មើលថែពួកគេ
ប្រកបដោយភាពស្មោះត្រង់ឥតងាករ ពេលនោះ ពួក
គេ ក៏នឹងធ្វើការបម្រើអ្នកវិញ យ៉ាងអស់ពីរទានុភាព
របស់ពួកគេដែរ។

✓ ប្រការទី 17 ៖ បើគ្មានគំនិត ជាឧបាយ ប៉ុនប្រសប់កែខែទេ
នរជនមិនអាចនឹងដកញែក ឲ្យបានច្បាស់លាស់ រកការពិត
ចេញពីសេចក្តីរាយការណ៍របស់ពួកគេបានឡើយ។

សេចក្តីរិះបន្ទោញ៖ ម៉ឺយ៉ាវរិន ពោលថា៖ «ចូរការពារ
ខ្លួនអ្នក តទល់នឹងការណ៍ ដែលអាចមាន ពួកចារកម្ម
វាល្អចក្សត៍រំលងទៅបម្រើចលនាឲ្យសត្រូវផងដែរ»។

✗ ប្រការទី 18 ៖ ចូរឈ្លាសវៃឡើង! ចូរឈ្លាសវៃឡើង! ហើយ
ចូរប្រើប្រាស់ ពួកចារកម្មរបស់អ្នក ឲ្យបានជា ប្រយោជន៍
សម្រាប់រាល់កិច្ចការទាំងពួង។

សេចក្តីរអិបប្បាយ៖ សូមប្រៀបធៀបជាមួយសេចក្តីក្នុង
ជំពូកទី៦ ប្រការទី៩។

ប្រការទី 19 ៖ បើសិនជា ចំណែកណាមួយ នៃ ព័ត៌មាន
វាស្ថិតនៅក្នុងសភាពលេចធ្លាយ ឲ្យដឹងឮ ដោយអាចកំបាំង
ដោយសារពួកចារកម្មណាមួយមុនពេលវេលាដែលត្រូវឲ្យគេ
ដឹង គឺ ត្រូវតែសម្លាប់ពួកចារកម្មទាំងនោះទាំងអស់គ្នាតែម្តង
ដោយរួមទាំង មនុស្សណា ដែលបានដឹងរឿងសម្ងាត់នោះ
ផងដែរ។

សេចក្តីរអិបប្បាយ៖ បើបកស្រាយ ពាក្យ តាម ពាក្យ,
ចំណុចនេះមានសេចក្តីថា៖ «បើសិនជា កិច្ចការចារកម្ម
ត្រូវបានគេដឹងឮមុនពេលផែនការរបស់យើងត្រូវបាន
អនុវត្ត ...ល...» ។ ចំណុចសំខាន់នៅក្នុងសេចក្តី របស់
ស៊ុនរិទ្ធ នៅទីនេះ គឺថា៖ បើទោះជា អ្នកទៅសម្លាប់
ពួកចារកម្មទាំងនោះ «ទុកជាទណ្ឌកម្ម ដែលពួកគេបាន
ធ្វើឲ្យបែកធ្លាយរឿងសម្ងាត់ទាំងនោះ» ហើយក៏ដោយ
ក៏កម្មវត្ថុ នៃ ការសម្លាប់មនុស្សដទៃទៀត គឺ ដូចដែល
អធិបាទ បានពោលថា គឺ ដើម្បីតែ «បញ្ឈប់មាត់ ដែល
និយាយរឿងបែកការណ៍នេះប៉ុណ្ណោះ» និង ការពារ

ទំព័រទី 228 នៃ 245

ព័ត៌មានទុក មិនឲ្យលេចពួកទៅទៀតតែប៉ុណ្ណឹង។ បើ
សិនជាឡើងនេះ (ត្រូវបានជនដទៃនិយាយ ដដែលៗ
នោះ កិច្ចការសង្គ្រាម នឹងមិនអាចសម្រេចដោយជោគជ័យ
បានឡើយ។ មានវិធីផ្សេងមួយទៀត ដែល ស៊ិនរ៉ូ បាន
ដាក់ខ្លួនជាចំហ ទទួលការរិះគន់ នូវ ភាពអមនុស្សធម៌
ហើយ ទូម្បី ខិតខំព្យាយាមជួយការពារគាត់ ដោយ
និយាយថា៖ ចារជន ដែលគួរតែនឹងទទួលទោសប្រហារ
ជីវិត គឺ ពួកចារកម្មទាំងឡាយណា ដែលពិតជាមិនបាន
ប្រាប់ឲ្យបែកការណ៍សម្ងាត់ លើកលែងតែចារជននោះ
បានទទួលការឈឺចាប់ ដោយសារការបង្ខំ ឈ្នួចឈ្នី
ជម្រើសយកព័ត៌មានទាំងឡាយពីគាត់»។

ប្រការទី 20 ៖ (១). ទោះបីជាមានកម្មវត្ថុថា ត្រូវវាយកម្ទេច
កងទ័ពណានីមួយ, ធ្វើលុះភ្លៀងដាក់ក្រុងណាមួយ ឬក៏ ចូល
ទៅធ្វើឃាតបុគ្គលណាម្នាក់ក៏ដោយ វាជា ការណ៍ចាំបាច់
ដែលត្រូវចាប់ផ្តើម ដោយការស្វែងរកឲ្យឃើញនូវឈ្មោះ នៃ
ពួកបរិវារទាំងឡាយ និង ឧបត្ថម្ភក៏ជន របស់គេផងដែរ,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ បើតាមសេចក្តីរបស់ពាក្យ «ភ្ញៀវ» គឺមានន័យអាចសមមូលបាន ដូចដែល ទូរទស្សន៍ ពេលថ្ងៃនេះ គឺជនទាំងឡាយណាដែលមានភារកិច្ចប្រមូលព័ត៌មាន មកជូនលោកមេទ័ព» ដែលធម្មជាតិគឺត្រូវ ឲ្យគាត់ចេះ សាកសួរខ្លួនឯងជាញឹកញយ និងជា រឿយៗ សួរសំណួរ របៀបនេះ។

ប្រការទី 20 ៖ (២). និង អ្នកយាមទ្វារដ៏ល្អ ព្រមទាំងអ្នកឃ្លាំ រក្សាច្រកចូល របស់លោកមេទ័ព ជំរុញទមនោះ ផងដែរ។ ចារកម្មរបស់យើង ត្រូវតែមានបេសកកម្មរកឲ្យឃើញប្រាកដ នូវ ពពួកមនុស្សទាំងអស់នេះ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ នៅជំហានទីមួយ គ្មានមន្ត្រីល សង្ស័យអ្វីឡើយ ក្នុងការរកឲ្យឃើញមនុស្ស ដែលបម្រើ ការ តាមតួនាទី សំខាន់ៗ ទាំងនេះណាខ្លះ ដែលអាច ត្រូវយើងយកឈ្នះដោយឥទ្ធិពលសំណូកស្លូកប្លាំង។

✓ ប្រការទី 21 ៖ ពួកចារកម្ម របស់សត្រូវ ដែលបានចូលមក ស៊ើបយកការណ៍ពីខាងយើង ត្រូវតែបាន ជីករកឲ្យឃើញ ហើយល្បងទិញទឹកចិត្ត ដោយសំណូក ឬ បញ្ជូន ឬ នាំចេញ

ឲ្យឆ្ងាយ និង ឲ្យផ្ទះសម្បែង ដែលមានជាសុភាពទៅពួកគេ
ទៀតផង។ ធ្វើដូចនេះ ពួកគេអាចនឹងក្លាយមកជា ចារកម្ម ៦.
ប្រែប្រួល និង អាចជួយបម្រើការឲ្យយើងបានវិញទៀតផង។

ប្រការទី 22 ៖ គឺ តាមរយៈព័ត៌មាន ដែលត្រូវបាននាំយកមក ✓
ដោយចារកម្មប្រែប្រួលនេះហើយដែលយើងអាចនឹងទទួលបាន
និង ប្រើប្រាស់ចារកម្មក្នុងស្រុក ព្រមទាំងចារកម្មផ្ទៃក្នុងជាបន្ត
ទៅទៀត។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ទូរអី ពោលថា៖ «គឺតាមរយៈ ការ
ប្រែប្រួល នៃ ចារកម្មរបស់សត្រូវនេះហើយ ដែលយើង
អាចរៀនសូត្របាននូវលក្ខណៈនានារបស់សត្រូវបាន»។
ចំណែក ចាងអី ពោលថា៖ ✓យើងត្រូវតែ ល្អប្រែ
ប្រាស់ពួកចារកម្មប្រែប្រួល ឲ្យមកបម្រើយើង ពីព្រោះ
មានតែពួកគេនេះហើយ ដែលដឹងថា អ្នកស្រុកម្នាក់
ណា ដែលស្រែកឃ្លាន លោភលន់ ចង់មាន ចង់បាន
ហើយមានមន្ត្រីណាខ្លះដែលទទួលសំណូកពុករលួយ។

ប្រការទី 23 ៖ ជាការបញ្ជាក់ម្តងទៀត គឺរឿងរ៉ាវ ដែលមាន
នៅក្នុងព័ត៌មានរបស់ពួកគេ (ពួកចារកម្មប្រែប្រួល) នេះហើយ

ទំព័រទី 231 នៃ 245

✓ ដែលយើងអាចនឹងញ៉ាំង ឲ្យចារកម្មស្លាប់រស់នាំយកព័ត៌មាន
មិនពិត ទៅឲ្យសត្រូវបាន។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ចាងអ៊ី បានពោលថា៖ «ដោយសារ

* តែចារកម្មប្រែប្រួលដឹងពីវិធីណា ដែលល្អបំផុត ក្នុងការ
បញ្ជាក់សត្រូវ» នោះឯង។

ប្រការទី 24 ៖ ចុងក្រោយនេះ គឺ ចង់បញ្ជាក់ថា ដោយសារ
តែព័ត៌មានរបស់ពួកគេ (ពួកចារកម្មប្រែប្រួល) នេះហើយ ដែល
យើងអាចប្រើចារកម្មរស់ ឲ្យធ្វើកិច្ចការ តាមតម្រូវការចាំបាច់
បានសម្រេច មួយគ្រាៗ។

ប្រការទី 25 ៖ (១). លទ្ធផល និង គោលបំណង នៃការធ្វើ
ចារកម្មនៅក្នុងនានាកាតទាំង៥ប្រការរបស់វាគឺជាចំណេះដឹង
ស្តីអំពី សត្រូវ ហើយចំណេះដឹងទាំងនេះ អាចទាញចេញមក
បាន តាមរយៈ ការដណ្តើមយកឱកាស ធ្វើឲ្យបានមុនគេ
ពីចារកម្មប្រែប្រួលនេះហើយ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ដូចដែលមានសេចក្តីពន្យល់ នៅ
ក្នុងប្រការទី២២ ដល់ ប្រការទី២៤។ ពួកចារកម្មប្រែប្រួល
* មិនត្រឹមតែនាំយកមកនូវព័ត៌មានរបស់ខ្លួន មកឲ្យយើង

តែប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែពួកគេធ្វើឲ្យយើងអាចប្រើប្រាស់
ចារកម្មប្រភេទដទៃទៀត តាមដែលយើងមានប្រៀប។

✓ប្រការទី 25 ៖ (២). ដូចនេះ វាជារឿងចាំបាច់ណាស់ ដែល
ថា ពួកចារកម្មប្រែប្រួល ត្រូវតែបានមើលថែ ដោយចិត្តធម៌
សប្បុរសជាទីបំផុត។

ប្រការទី 26 ៖ (១). យូរយារណាស់មកហើយ ភាពរុងរឿង
នៃរាជវង្សយិន,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ស៊ុនរិទ្ធ ចង់និយាយសំដៅដល់
រាជវង្សសាង ដែលត្រូវបាន កសាងឡើង កាលពីឆ្នាំ
១៧៦៦ មុន គ.ស។ ព្រះនាមរបស់រាជវង្សនេះ ត្រូវបាន
ផ្លាស់ប្តូរទៅជា រាជវង្សយិន ដោយសារ ប៉ានកេង
កាលពីឆ្នាំ១៩០១ (មុនគ.ស?)។

ប្រការទី 26 ៖ (២). គឺ ដោយសារតែ អាជី,

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ បើហៅថា អាយយិន មានគេ
ស្គាល់ច្រើនជាង គាត់ជាមេទ័ព និង ជា រដ្ឋបុរស

ជំពូកទី ១៣ : ការប្រែប្រួលរូប / ការប្រែប្រួលឈ្មោះ
S.R. ២២ / ០៧ / ២៥៩៦
២០១៣

ដំបូងឡាញ ដែលបានចូលរួម នៅក្នុង បេសកកម្ម
ចេងតាង តតាំងទល់នឹងពួក ចេក្យយ។

ប្រការទី 26 ៖ (៣). ដែលបានបម្រើការ នៅក្រោមអំណាច
ស្តេចសៀ។ ដូចគ្នាដែរ ភាពរុងរឿង នៃ រាជវង្សច្បង គឺបាន
ដោយសារ លូយ៉ា,

សេចក្តីរអិបប្បាយ៖ លូសាង បានឈានឡើងឋានៈ នៅ
ក្រោមអំណាចនៃជនផ្តាច់ការ ចូស៊ិន ដែលក្រោយមក
គាត់បានកម្ចាត់ជនផ្តាច់ការនោះចោលទៀត។ បើហៅ
ថា ថៃកុង នឹងមានគេស្គាល់ច្រើនជាង, ស្តេចវិនវ៉ាង
បានផ្តល់បំណងរង្វាន់ និង លើកកិត្តិយសគាត់ថា គាត់
បាននិពន្ធតម្រាពិជ័យសង្គ្រាម ហើយ មានការយល់
ច្រឡំ អំពី សៀវភៅនេះ ជាមួយនឹង លាវតាវ។ (កំណត់
ត្រាអ្នកប្រែសម្រួល៖ ជាភាគបន្ត ក្នុងសៀវភៅនេះ
ខ្ញុំនឹងរៀបរៀងស្នាដៃ របស់គាត់ ដើម្បីកំដរអារម្មណ៍
មិត្តអ្នកអានជាបន្តទៅទៀត។)

ប្រការទី 26 ៖ (៤). ដូចគ្នានឹង អ្នកដែលបានបម្រើ ក្រោម
អំណាចរាជវង្សយិន។

ទំព័រទី 234 នៃ 245

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ មានសភាពស្រពោចស្រពិលនៅក្នុង
 ភាសាចិន ជាងការណ៍ ដែលខ្ញុំបានគិត ដោយច្បាស់
 លាស់ទៅទៀត ដើម្បីនឹងនាំមកបង្ហាញ ក្នុងការបកប្រែ
 របស់ខ្ញុំ ហើយគ្មានសេចក្តីអធិប្បាយ ឲ្យបានច្បាស់
 ជាងនេះទៀតទេ ប៉ុន្តែ ដោយមានការគិតដល់បរិបទ
 យើងអាចមានមន្ទិលសង្ស័យថា ប្រហែលជា ស៊ុនអ៊ុ
 និយាយចង្អុលដាក់ អាយជី និង លូយ៉ា ដែលមានកិត្តិ
 នាមល្បីល្បាញជាឧទាហរណ៍ នៃចារកម្មប្រែរូប ឬមាន
 អ្វីមួយជាសទិសភាពយ៉ាងស្រដៀងគ្នានេះដែរ។ សេចក្តី
 ណែនាំរបស់គាត់ គឺថា ស្តេចសៀ និង រាជវង្សយិន
 មានភាពរកាំរកូស តាមការយល់ដឹងបានដ៏ជ្រាលជ្រៅ
 អំពី ភាពខ្សោយរបស់រាជវង្សនេះ ព្រមទាំង សេចក្តីខ្វះ
 ចន្លោះ ដែលមន្ត្រីទាំងនេះ មិនអាចនឹងទាក់ទងចូលដល់
 ភាគីម្ខាងទៀតបាន (ដែលជាសត្រូវ?)។ ការស្តែងចេញ
 របស់ ម៉ីយ៉ាវឆិន បានបង្ហាញនូវភាពតូចចិត្ត ហើយដក
 ជំនឿចិត្តចេញពីប្រវត្តិសាស្ត្រនេះ ហើយ អ្វីៗទាំងនេះ
 «អាយយិន និង លូយ៉ា មិនមែនជាជនបះបោរប្រឆាំង
 រដ្ឋាភិបាលនោះទេ។ ស្តេចសៀ មិនអាចប្រើប្រាស់ពួក

មន្ត្រី ចាស់ៗ ដូចនេះហើយ បានជា អោយយើង បានប្រើ
ប្រាស់គាត់។ អោយយើង មិនអាចប្រើអ្នកទីពីរនោះទៀត
ជាបន្ទាប់មក ទើបស្តេចហូរប្រើគាត់។ ការសម្រេច
លទ្ធផលដុំកំភួន គឺ អ្វីៗ គ្រប់យ៉ាង សម្រាប់សេចក្តី
ប្រសើររុងរឿងរបស់ប្រជានុរាស្ត្រតែប៉ុណ្ណោះ»។ ហេតុ
ក៏យើងចិត្តដែរហើយបានពោលថា៖ «តើមនុស្សដែលគួរ
ជាទីរព្យាករណ៍ពីរនាក់នេះ ធ្វើការងារបែបជាពួកចារកម្ម
បែបនេះយ៉ាងម៉េចកើតទៅ»? សេចក្តីអះអាង របស់
ស៊ុនអ៊ុន ស្តីពី មនុស្សទាំងនោះ មានន័យយ៉ាងសាមញ្ញថា
ការប្រើប្រាស់ឲ្យដិតដល់ នូវ ចារកម្មទាំង៥ប្រភេទ គឺជា
រឿងទាមទារ ឲ្យមានមនុស្ស ដែលមានសមត្ថភាពជា
រង្វាស់រង្វាល់ យ៉ាងប្រសើរបំផុត ដូចជា អោយ និង លូ
ដែលគាត់មានសតិបញ្ញា និង សមត្ថភាព ត្រូវនឹង
ភារកិច្ចរបៀបនេះ។ ពាក្យខាងលើ គឺ គ្រាន់តែចង់
បញ្ជាក់ន័យក្នុងចំណុចនេះតែប៉ុណ្ណោះ»។ ហេតុ ដ្បើ
ជាក់ថា៖ រឿងទាំងពីរនាក់ ដែលត្រូវបានគេនិយាយចំ
ឈ្មោះនេះ ក៏ព្រោះតែ គាត់មានជំនាញដែលគេត្រូវការ

គឺ ការប្រើចារកម្ម។ តែការនិយាយរបៀបនេះ គឺ ធ្វើឲ្យ
អ្នកដែលនិយាយខ្សោយទៅវិញទេ។

✓ប្រការទី 27 ៖ (១). ដូចនេះ គឺមានតែមេដឹកនាំ ដែលមាន
សតិបញ្ញាភ្លឺស្វាង និង មេទ័ពដ៏ល្អទេ ដែលអាចប្រើប្រាស់
សតិបញ្ញាខ្ពង់ខ្ពស់បំផុតខាងយោធា សម្រាប់ គោលបំណង
ចារកម្ម និង តាមរយៈនេះ គាត់ក៏នឹងទទួលបាន នូវ ផល
ប្រយោជន៍ ដ៏អស្ចារ្យមកវិញផងដែរ។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ ទូម្ព បានបិទបញ្ចប់សៀវភៅនេះ
ដោយកំណត់ត្រារបស់គាត់ ជាសេចក្តីថា៖ ✓គឺប្រៀប
បានដូចទឹក ដែលអាចនឹងនាំយកទូកពីត្រើយម្ខាង ទៅ
ដល់ត្រើយម្ខាងទៀតបាន ហើយក៏អាចនឹងពន្លឺចរវាបាន
ទៀត, ដូចនេះ ការពឹងអាស្រ័យទៅលើចារកម្ម ដែលនាំ
ឲ្យយើងធ្វើការសម្រេចផលធំដុំបានដែរ, ជា ឃ្លើយៗ វា
ក៏អាចបណ្តាលឲ្យមានសភាពហិនហោច ជាទីបំផុត
ដល់យើងវិញផងដែរ»។

✓ ប្រការទី 27 ៖ (២). ចារកម្ម គឺជា ធាតុផ្សំ ដ៏សំខាន់បំផុត
ប្រៀបបាននឹងទឹកយ៉ាងដូច្នោះដែរ ពីព្រោះ ត្រូវពឹងផ្អែកលើ
ពួកចារកម្មនេះហើយ ដែលជាកម្លាំងចល័តយាត្រាទ័ពបាន។

សេចក្តីអធិប្បាយ៖ «ចាលីន ពោលថា កងទ័ពណា
ដែលគ្មានចារកម្ម គឺ ប្រៀបបាននឹងមនុស្សគ្មានភ្នែក
គ្មានត្រចៀកអញ្ចឹងដែរ»។ មានបរិយាយផងដែរ នៅ
ក្នុងសៀវភៅ ជំនួយស្មារតីឈ្នួបយកការណ៍ ទំព័រទី២
និង សៀវភៅ ម៉ាហ្សាល ធួនៃន ទំព័រទី៣១១។

(ជាប់រយៗខ្លួន) ឆ្នាំខែឆ្នាំរក្សា រក្សា ១៩៧៧

បញ្ជីវិចិត្ររូប

រូបភាព អំពី ដំណើរផ្កាយ

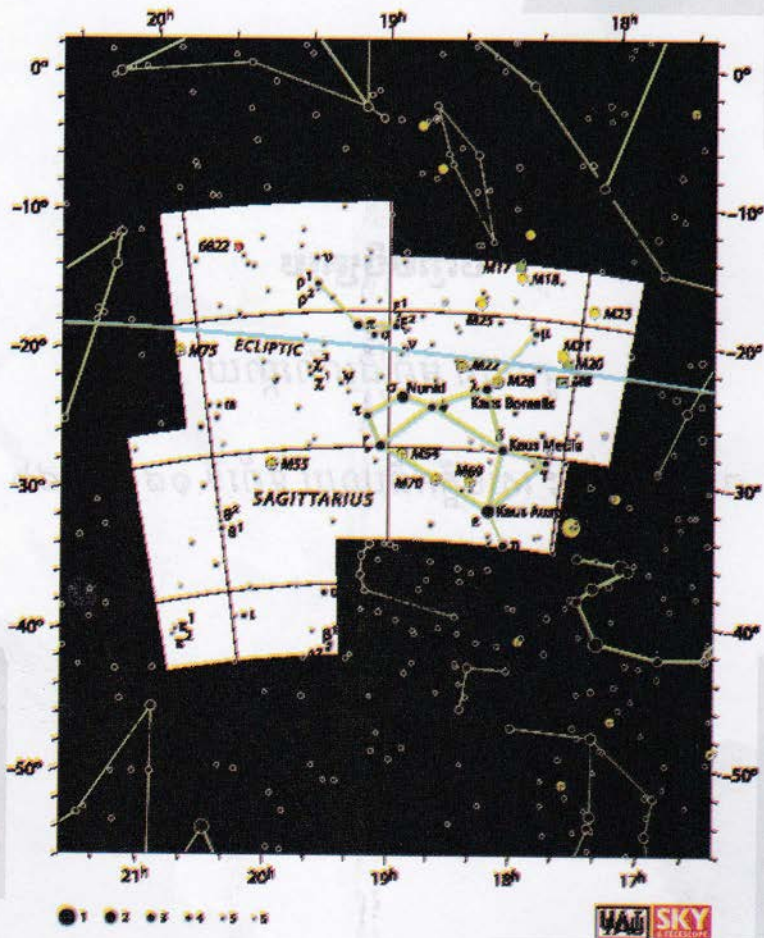
ពន្យល់ ចំពោះ សេចក្តីអធិប្បាយ ទំព័រទី ១៨៥ - ១៨៦

15-2-2019

2019 2019 ទំព័រទី

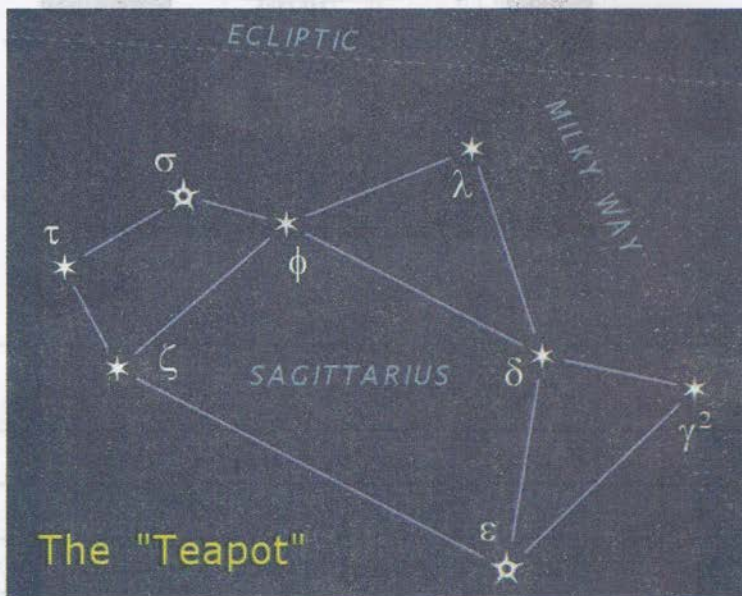
ទំព័រទី 239 នៃ 245

រូបទី១ (ក)៖ ផ្កាយប៉ាន់តៃ (Sagittarius)

ទំព័រទី 240 នៃ 245

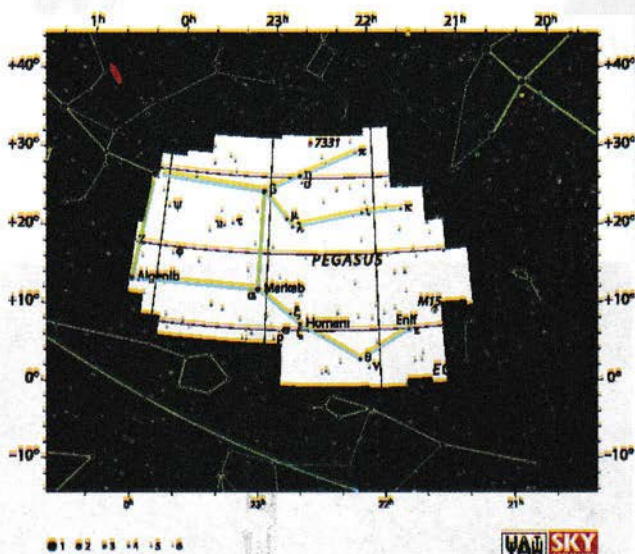
រូបទី១ (ខ)៖ ផ្កាយប៉ាន់តែ (Sagittarius)

ឧត្តរ	ឧត្តរ	ឧត្តរ	ឧត្តរ
ឧត្តរ	ឧត្តរ	ឧត្តរ	ឧត្តរ
ឧត្តរ	ឧត្តរ	ឧត្តរ	ឧត្តរ
ឧត្តរ	ឧត្តរ	ឧត្តរ	ឧត្តរ
ឧត្តរ	ឧត្តរ	ឧត្តរ	ឧត្តរ
ឧត្តរ	ឧត្តរ	ឧត្តរ	ឧត្តរ
ឧត្តរ	ឧត្តរ	ឧត្តរ	ឧត្តរ
ឧត្តរ	ឧត្តរ	ឧត្តរ	ឧត្តរ

ទំព័រទី 241 នៃ 245

រូបទី២ ៖ ផ្កាយសេះ មានស្លាបហោះ (Pegasus)

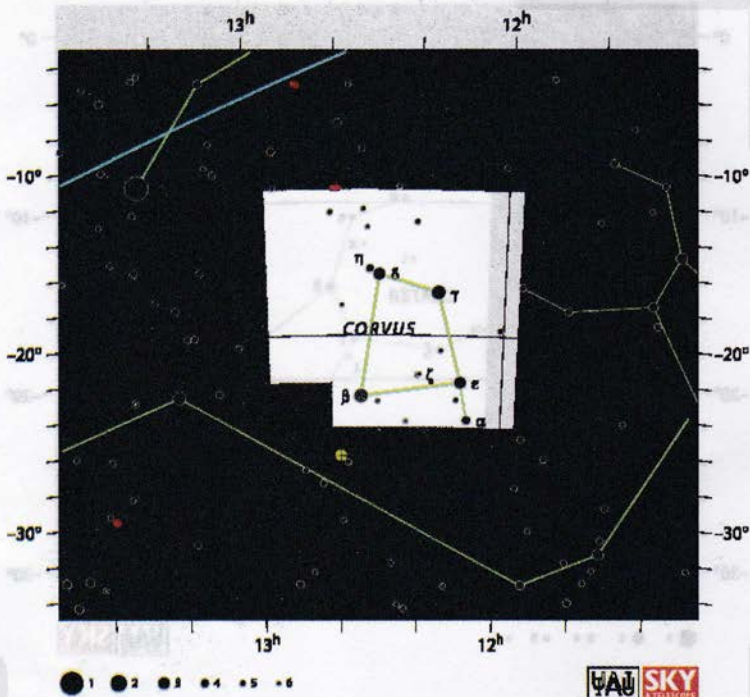
<u>Bayer designation</u>	Name	Origin	Meaning
α	Markab	Arabic	the saddle of the horse
β	Scheat	Arabic	the leg
γ	Algenib	Arabic	the flank
ϵ	Enif	Arabic	nose
ζ	Homam	Arabic	man of high spirit
η	Matar	Arabic	lucky star of rain
θ	Baham	Arabic	the livestock
μ	Sadalbari	Arabic	luck star of the splendid one

ទំព័រទី 242 នៃ 245

គម្រោងវិជ្ជាសាស្ត្រ និង កម្មវិធី www.facebook.com/7khmer (ភាគទី២)

Fb page : Entertainment And Knowledge

រូបទី២៖ ផ្កាយខ្លែង (Corvus)

ទំព័រទី 244 នៃ 245

សូមរង់ចាំអាន សៀវភៅ

ស្តីអំពី

ស៊ុនអ៊ូ និង តម្រាពិជ័យសង្គ្រាម

ទំព័រទី 245 នៃ 245

ជំនួយស្មារតី ដើម្បីចូលសមរភូមិជីវិត

គេហទំព័រ ប៉ាកកាងក : www.paka.co

ប៉ាកកាងក : www.facebook.com/kingofpen

តម្រាពិជ័យសង្គ្រាម : www.facebook.com/PicheySangkream

តម្រាពិជ័យសង្គ្រាម ជាសៀវភៅទស្សនវិជ្ជា ខាងការប្រើមនុស្សដើម្បីប្រកួតប្រជែងយកឈ្នះ នៅលើសមរភូមិជីវិត សម្រាប់មនុស្សគ្រប់ស្រទាប់ ។ តម្រានេះ ជាបទនិពន្ធដើមរបស់កំពូល មេទ័ពចិនបុរាណ ឈ្មោះ **ស៊ីន អ៊ូ** ដែលមានអាយុកាល ២៥០៨ ឆ្នាំ មកហើយ មកទល់នឹងឆ្នាំ ២០១២ នៃ គ.ស នេះ ដោយមានអាយុកាល មុនព្រឹត្តិការណ៍សាមកុក រយៈពេល ៦៦៥ ឆ្នាំ ។ តម្រានេះ ផ្តល់ទាំង “**ចំណេះដឹង**” ទាំង “**ប្រាជ្ញា**” ជូននរជនណាដែលបានអាន ដើម្បី ទុកជាក្រឡឹងប្រដាប់សម្រាប់ជីវិត គឺ “**ចំណេះដឹងអហារ ប្រាជ្ញាអារម្ភ**” ។

**បើសិនជីវិតជាការប្រកួតប្រជែងពិតមែន សៀវភៅនេះ
ជាជំនួយស្មារតី ដើម្បីចូលសមរភូមិជីវិត**

